JUSTITSMINISTERIET

Dato: 14. oktober 2025
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2025-03934
Dok.: 3848234

Forslag
til
Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og forskellige andre love
(Gennemførelse af dele af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 m.v.)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1145 af 5. november 2024, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 735 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 40 a, stk. 1,* ændres »hvis hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det« til: »når hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det«.

2. I *§ 41, stk. 1,* ændres »12 år« til: »20 år«.

3. I *§ 79 c, stk. 1,* udgår »119 b,«.

4. I *§ 81 a, stk. 1,* udgår »119 b,«.

5. I *§ 81 c, stk. 1,* udgår »119 b,«.

6. I *§ 119, stk. 1, 1. pkt.,* ændres »Den« til: »Med bøde eller fængsel indtil 8 år straffes den«, og », straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år« udgår.

7. I *§ 119, stk. 1, 1. pkt.,* ændres »hvem det« til: »som det«.

8. I *§ 119* indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

9. I *§ 119 a, stk. 1,* ændres »som« til: »der«.

10. I *§ 119 a, stk. 1,* ændres »krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende« til: »uberettiget kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer en af de i § 119 nævnte personer«.

11. I *§ 119 a* indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2*. Ved dom for overtrædelse af stk. 1 finder § 271 tilsvarende anvendelse.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

12. *§ 119 b* ophæves.

13. I *§ 120* udgår »og § 119 b«.

14. I *§ 123, stk. 1,* ændres »Den« til: »Med bøde eller fængsel indtil 8 år straffes den«, og », straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år« udgår.

15. I *§ 216, stk. 4,* ændres »der er forbundet med lovovertrædelsen« til: »som lovovertrædelsen indebærer«.

16. I *§ 235, stk. 1, 1. pkt.,* ændres »2 år« til: »4 år«.

17. I *§ 235, stk. 2,* ændres »1 år« til: »2 år«.

18. I *§ 241, 1. pkt.,* indsættes efter »en andens død,«: » uden at forholdet er omfattet af § 241 a,«.

19. *§ 241, 2. pkt.,* ophæves.

20. Efter § 241 indsættes:

»**§ 241 a.** For trafikdrab straffes med fængsel indtil 10 år den, der uagtsomt forvolder en andens død i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.«

21. I *§ 244, stk. 1,* ændres »Den« til: »Med bøde eller fængsel indtil 3 år straffes den«, og », straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år« udgår.

22. I *§ 244, stk. 1,* ændres »øver« til: »udøver«.

23. I *§ 245, stk. 1, 1. pkt.,* og *stk. 2,* ændres »6 år« til: »8 år«.

24. I *§ 245 a* ændres »6 år« til: »8 år«.

25. I *§ 246* ændres »Har« til: »Straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis«, efter »§ 245 a« indsættes: »har«, og », kan straffen stige til fængsel i 10 år« udgår.

26. I *§ 247, stk. 1,* ændres »de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 243-246,« til: »lovovertrædelserne nævnt i §§ 243-246«.

27. *§ 249, 2. pkt.,* ophæves.

28. I *§ 249* indsættes som *stk. 2:*

»*Stk. 2.* Det anses som en særligt skærpende omstændighed efter stk. 1, hvis forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.«

29. I *§ 252* indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået i forbindelse med overtrædelse af færdselsloven.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

30. I *§ 252, stk. 2,* der bliver stk. 3, indsættes efter »På samme måde«: » som i stk. 1«.

31. I *§ 264 d, stk. 1, 1. pkt.,* ændres »6 måneder« til: »1 år«.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1160 af 5. november 2024, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 735 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 741 a, stk. 1,* og *stk. 3, 1. pkt.,* udgår »§ 119 b,«.

2. I *§ 741 a, stk. 1,* og *stk. 3, 1. pkt.,* ændres »§ 252, stk. 2« til: »§ 252, stk. 3«.

3. I *§ 747, stk. 3,* ændres »kan endvidere« til: »skal«.

4. I *§ 762, stk. 2, nr. 2,* udgår »§ 119 b,«.

5. I *§ 765, stk. 2, nr. 7,* ændres »dom.« til: »dom eller«.

6. I *§ 765, stk. 2,* indsættes som *nr. 8:*

»8) tage ophold på egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol efter reglerne fastsat i medfør af stk. 8.«

7. I *§ 765* indsættes som *stk. 8:*

»Stk. 8. Justitsministeren fastsætter regler om ophold på egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol i medfør af stk. 2, nr. 8, herunder om egnethedsvurdering, vilkår, tilsyn og kontrol, klageadgang m.v.«

8. I *§ 768 a, stk. 1, nr. 1,* ændres »6 måneder« til: »5 måneder«.

9. I *§ 768 a, stk. 1, nr. 2,* ændres »1 år« til: »10 måneder«.

10. I *§ 792 a, stk. 2, nr. 1,* ændres »§ 249, 1. led« til: »§ 249, stk. 1, 1. led«.

11. I *§ 792 b, stk. 1,* udgår », eller for en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2«.

12. I *§ 843 a, stk. 1, 3. pkt.,* ændres »gennemføres hurtigst muligt« til: »begynde og gennemføres hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten«.

13. I *§ 843 a, stk. 2,* indsættes efter »tid«: »eller, hvis sigtede er varetægtsfængslet, hurtigst muligt«.

14. I *§ 997* indsættes som *stk. 4-9:*

»*Stk. 4.* Krav på sagsomkostninger, der pålægges ved dom, forfalder først for følgende domfældte på det i stk. 5 nævnte tidspunkt

1) Domfældte, der var fyldt 15 år, men var yngre end 25 år, på gerningstidspunktet for ét eller flere af de forhold, hvor der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger. Dette gælder dog ikke domfældte, der i dommen:

a) alene er straffet med bøde,

b) er idømt 6 måneders fængsel eller derover eller forvaring efter straffelovens § 70,

c) er dømt for overtrædelse af straffelovens § 245 eller

d) er idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, jf. dog stk. 7.

2) Domfældte, der var fyldt 25 år på gerningstidspunktet for forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger. Dette gælder dog ikke, hvis domfældte tidligere er idømt fængselsstraf, en foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74. Nr. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

3) Domfældte, der i øvrigt opfylder betingelserne i nr. 1, dog således at dommen med pålæg om sagsomkostninger er afsagt i perioden fra den 1. februar 2010 til og med den 31. januar 2026, hvis domfældte ansøger om bortfald af de resterende sagsomkostninger i den periode, som fastsættes i henhold til stk. 8.

Stk. 5. Krav på sagsomkostninger forfalder, hvis anklagemyndigheden i en periode på 5 år har anmodet retten om fremstilling af den pågældende i grundlovsforhør eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den pågældende til retten for et nyt strafbart forhold begået i perioden, hvorved den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, foranstaltninger efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. Er de i 1. pkt. nævnte begivenheder ikke indtrådt inden for en periode på 5 år, bortfalder krav på sagsomkostninger.

Stk. 6. Perioden i stk. 5 regnes fra følgende tidspunkter:

1) Fra løsladelse ved ubetinget fængselsstraf eller den ubetingede del af fængselsstraf efter straffelovens § 58. Ved prøveløsladelse regnes perioden

dog fra dette tidspunkt. Ved benådning regnes perioden fra tidspunktet for afgørelsen om benådning.

2) Fra endelig dom ved betinget fængselsstraf, ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a eller foranstaltninger efter straffelovens § 68.

3) Fra tidspunktet for afgørelsen om, at ansøgeren opfylder betingelserne i stk. 4, nr. 3.

Stk. 7. Stk. 4, nr. 1, litra d, finder ikke anvendelse, hvis den dømte senest på tidspunktet for løsladelsen eller prøveløsladelsen har deltaget på aktiv og tilfredsstillende vis i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet.

Stk. 8. Rigspolitiet fastsætter nærmere regler om indgivelse af ansøgning, herunder ansøgningsperioden efter stk. 4, nr. 3.

Stk. 9. Afgørelser, der træffes efter stk. 4, 5 og 7, kan ikke påklages til højere administrativ myndighed.«

§ 3

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 201 af 28. februar 2023, som ændret senest ved lov nr. 727 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 14, stk. 1, nr. 3,* og *§ 80, stk. 1, 2. pkt.,* ændres »12 år« til: »20 år«.

2. I *§ 50 a, stk. 1,* ændres »jf. dog stk. 5 og 6« til: »jf. dog stk. 7 og 8«.

3. I *§ 50 a, stk. 1, nr. 1,* ændres »en tredjedel« til: »en fjerdedel«, og efter »udstået,« indsættes: »jf. dog stk. 2,«.

4. I *§ 50 a* indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Den tidsmæssige betingelse i stk. 1, nr. 1, udgør en tredjedel for indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder for overtrædelse af straffelovens §§ 114, 114 a, 119, 123, 180, 222, 237, 244-246, 250, 252, 260 eller 260 a, § 261, stk. 1 eller 2, eller §§ 262 a, 262 b, 266, 281 eller 288.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

5. I *§ 50 a, stk. 2,* der bliver stk. 3, ændres »8 måneder« til: »10 måneder«.

6. I *§ 50 a, stk. 2,* der bliver stk. 3, indsættes som *2. pkt.:*

»For indsatte, der kan udstationeres, når en tredjedel af straffen er udstået, jf. stk. 2, kan udstationering efter stk. 1 dog tidligst ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse.«

7. I *§ 50 a* indsættes efter stk. 2, der bliver stk. 3, som nyt stykke:

»Stk. 4. Kriminalforsorgen kan i særlige tilfælde dispensere fra de tidsmæssige betingelser i stk. 1, nr. 1, og stk. 3, 1. pkt. Kriminalforsorgen kan ligeledes dispensere fra den tidsmæssige betingelse i stk. 2 om, at en tredjedel af straffen skal være udstået, og den tidsmæssige betingelse i stk. 3, 2. pkt.«

Stk. 3-7 bliver herefter stk. 5-9.

8. I *§ 78 a, stk. 1,* ændres »6 måneder« til: »1 år«.

9. I *§ 78 a, stk. 2,* indsættes som *2. pkt.:*

»Det samme gælder for personer, der er idømt fængselsstraf på over 6 måneder for overtrædelse af straffelovens §§ 119, 123, 180, 222, 244-246, 250, 252, 260 eller 260 a, § 261, stk. 1 eller 2, eller §§ 262 a, 262 b, 266, 281 eller 288.«

10. I *§ 112, nr. 6,* ændres »14 år« til: »22 år«.

§ 4

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024, som ændret ved § 1 i lov nr. 1467 af 10. december 2024 og § 1 i lov nr. 695 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:

1. I § *73, stk. 5,* indsættes som *2. pkt.:*

»Tilsynsmyndigheden kan herunder påbyde, at ulovlige indretninger fjernes, at ulovligt fjernede indretninger bringes tilbage, og at den hidtidige tilstand reetableres.«

2. I *§ 89, stk. 2, nr. 1,* ændres »tilsigter« til: »har til formål«.

3. I *§ 89, stk. 5, 1. pkt.,* ændres »tilsigter« til: »har til formål«.

§ 5

I lov om jagt og vildtforvaltning, jf. lovbekendtgørelse nr. 639 af 26. maj 2023, som ændret ved § 12 i lov nr. 322 af 2. april 2024 og § 3 i lov nr. 654 af 11. juni 2024, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 54, stk. 1, nr. 1*, udgår »§ 3, stk. 1,« og »§ 6 a, § 7,«.

2. I *§ 54, stk. 1*, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:
»2) overtræder § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7,«
Nr. 2-9 bliver herefter nr. 3-10.

3. I *§ 54, stk. 2, nr. 1,* ændres »tilsigter« til: »har til formål«.

4. I *§ 55, stk. 1,* indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:
»Ved vurderingen af, om der skal ske frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn, skal der lægges særlig vægt på, om der er sket en forsætlig overtrædelse af § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7.«

§ 6

I lov nr. 603 af 12. juni 2013 om Offerfonden, som ændret ved § 4 i lov nr. 739 af 25. juni 2014 og § 3 i lov nr. 722 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 3, 1. pkt.,* ændres »formål, der er nævnt i § 1,« til: »i § 1 nævnte formål«.

2. I *§ 4* ændres »500 kr.« til: »1.000 kr.«

§ 7

I lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, som ændret ved § 1 i lov nr. 654 af 11. juni 2024, § 4 i lov nr. 665 af 11. juni 2024 og § 24 i lov nr. 698 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:

1. I *§ 10, stk. 2,* udgår »§ 119 b«.

2. I *§ 10, stk. 3,* udgår »119 b,«.

§ 8

I lov om knive og blankvåben m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 939 af 20. juli 2024, foretages følgende ændring:

1. I *§ 7, stk. 2, 2. pkt.,* udgår »§ 119 b«.

§ 9

I lov om sikkerhed ved bestemte idrætsbegivenheder, jf. lovbekendtgørelse nr. 1216 af 27. oktober 2015, som ændret ved § 1 i lov nr. 1721 af 27. december 2018 og § 1 i lov nr. 742 af 13. juni 2023, foretages følgende ændring:

1. I *§ 2, stk. 1, nr. 1,* og *stk. 2,* udgår »§ 119 b, stk. 1,«.

§ 10

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1009 af 2. juli 2024, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 756 af 20. juni 2025, foretages følgende ændring:

1. I *§ 25 a, stk. 1, nr. 1,* udgår »119 b,«.

§ 11

I lov om leje af almene boliger, jf. lovbekendtgørelse nr. 928 af 4. juli 2019, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 681 af 11. juni 2024, foretages følgende ændring:

1. I *§ 90, stk. 1, nr. 10, 1. pkt.,* udgår »119 b,«.

§ 12

I lov nr. 341 af 22. marts 2022 om leje, som ændret ved § 1 i lov nr. 1311 af 27. september 2022, § 6 i lov nr. 482 af 12. maj 2023, § 9 i lov nr. 753 af 13. juni 2023, § 4 i lov nr. 1790 af 28. december 2023 og § 1 i lov nr. 1795 af 28. december 2023, foretages følgende ændring:

1. I *§ 182, stk. 1, nr. 10,* udgår »119 b,«.

§ 13

I lov nr. 1705 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som ændret bl.a. ved § 6 i lov nr. 897 af 21. juni 2022 og senest ved § 3 i lov nr. 734 af 20. juni 2025, foretages følgende ændring:

1. I *§ 2, stk. 1, nr. 1,* og *stk. 2, nr. 1,* udgår »119 b,«.

§ 14

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2026, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 3-6, 8, 9, 12, 13, 16, 17, 21, 26 og 31, § 2, nr. 1 og 4, og §§ 7-13 træder i kraft den 1. januar 2027.

Stk. 3. § 1, nr. 2, og § 3, nr. 10, finder ikke anvendelse for dømte, som har afsonet 12 år af en straf på fængsel på livstid på tidspunktet for lovens ikrafttræden. For sådanne dømte finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 4. § 3, nr. 8, finder anvendelse, når afsoningen vedrører fængselsstraf, der helt eller delvist er idømt efter lovens ikrafttræden.

§ 15

Lovens §§ 1-8 og 10-13 gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning 21

2. Lovforslagets hovedpunkter....23

2.1. Skærpelse af straffen for grov vold....23

2.1.1. Gældende ret 23

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser....25

2.1.3. Den foreslåede ordning 26

2.2. Skærpelse af straffen for kvindelig omskæring....26

2.2.1. Gældende ret 26

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser....28

2.2.3. Den foreslåede ordning 28

2.3. Skærpelse af straffen for særdeles grov vold 29

2.3.1. Gældende ret 29

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser....30

2.3.3. Den foreslåede ordning 30

2.4. Skærpelse af straffen for simpel vold i form af tilfældig overfaldsvold og gruppevold....31

2.4.1. Gældende ret 31

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser....33

2.4.3. Den foreslåede ordning 33

2.5. Skærpelse af straffen for simpel vold mod partnere og børn i nære relationer....34

2.5.1. Gældende ret 34

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser....35

2.5.3. Den foreslåede ordning 35

2.6. Skærpelse af straffen for simpel vold i gentagelsestilfælde....36

2.6.1. Gældende ret 36

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser....37

2.6.3. Den foreslåede ordning 37

2.7. Skærpelse af straffen for voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt 38

2.7.1. Gældende ret 38

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser....40
2.7.3. Den foreslåede ordning....41
2.8. Skærpelse af straffen for besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år....42
2.8.1. Gældende ret....42
2.8.2. Justitsministeriets overvejelser....44
2.8.3. Den foreslåede ordning....45
2.9. Skærpelse af straffen for digitale sexkrænkelser....45
2.9.1. Gældende ret....45
2.9.1.1. Straffelovens § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder af private forhold m.v. 45
2.9.1.2. Straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse....48
2.9.2. Justitsministeriets overvejelser....48
2.9.3. Den foreslåede ordning....48
2.10. Skærpelse af straffen for vidnetrusler....49
2.10.1. Gældende ret....49
2.10.2. Justitsministeriets overvejelser....50
2.10.3. Den foreslåede ordning....51
2.11. Udvidelse af personkredsen omfattet af straffelovens § 119....51
2.11.1. Gældende ret....51
2.11.1.1. Straffelovens § 119 om vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv....51
2.11.1.2. Beskikkelse af forsvarsadvokater og advokater i familieretlige sager....53
2.11.1.2.1. Beskikkede forsvarsadvokater....53
2.11.1.2.2. Beskikkede advokater i familieretlige sager....54
2.11.2. Justitsministeriets overvejelser....57
2.11.3. Den foreslåede ordning....57
2.12. Skærpelse af straffen for vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv....58
2.12.1. Gældende ret....58
2.12.1.1. Straffelovens § 119 om vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv....58
2.12.1.2. Straffelovens § 119 b om angreb med genstande mod personer i offentlig tjeneste eller hverv....59
2.12.2. Justitsministeriets overvejelser....60
2.12.3. Den foreslåede ordning....61

2.13. Udvidelse af det strafbare område for chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv 62
2.13.1. Gældende ret 62
2.13.2. Justitsministeriets overvejelser.....66
2.13.3. Den foreslåede ordning 67
2.14. Skærpelse af straffen for chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv.....68
2.14.1. Gældende ret 68
2.14.2. Justitsministeriets overvejelser.....69
2.14.3. Den foreslåede ordning 70
2.15. Sletningspålæg i sager om chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv.....70
2.15.1. Gældende ret 70
2.15.2. Justitsministeriets overvejelser.....72
2.15.3. Den foreslåede ordning 73
2.16. Skærpelse af straffen for vanvidskørsel efter straffeloven.....73
2.16.1. Gældende ret 73
2.16.1.1. Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab.....74
2.16.1.2. Straffelovens § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse 77
2.16.1.3. Straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse.....78
2.16.2. Justitsministeriets overvejelser.....79
2.16.3. Den foreslåede ordning 80
2.17. Skærpelse af straffen for naturkriminalitet.....82
2.17.1. Gældende ret 82
2.17.1.1. Naturbeskyttelsesloven 82
2.17.1.2. Jagt- og vildtforvaltningsloven 84
2.17.2. Ministeriet for Grøn Treparts overvejelser 85
2.17.3. Den foreslåede ordning 86
2.18. Præcisering af tilsynsmyndighedernes mulighed for at påbyde reetablering efter naturbeskyttelsesloven 88
2.18.1. Gældende ret 88
2.18.2. Ministeriet for Grøn Treparts overvejelser 89
2.19.3. Den foreslåede ordning 90
2.19. Øget brug af muligheden for frakendelse af jagttegn.....91
2.19.1. Gældende ret 91

2.19.2. Ministeriet for Grøn Treparts overvejelser 92
2.19.3. Den foreslåede ordning 92
2.20. Varetægtssurrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke.....93
2.20.1. Gældende ret 93
2.20.1.1. Varetægtsfængsling i surrogat.....93
2.20.1.2. Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (»front door«-fodlænkeordningen).....94
2.20.2. Justitsministeriets overvejelser.....99
2.20.3. Den foreslåede ordning 101
2.21. Yderligere tiltag til at nedbringe omfanget af varetægtsfængsling 102
2.21.1. Gældende ret 102
2.21.1.1. Anticiperet bevisførelse 102
2.21.1.2. Frister for den samlede varighed af varetægtsfængslinger 105
2.21.1.3. Frist for hovedforhandlingens begyndelse 109
2.21.2. Justitsministeriets overvejelser.....111
2.21.3. Den foreslåede ordning 115
2.22. Forhøjelse af grænsen for prøveløsladelse for livstidsdømte.....117
2.22.1. Gældende ret 117
2.22.1.1. Generelt om prøveløsladelse for personer idømt fængsel på livstid.....117
2.22.1.2. Afgørelse om prøveløsladelse af personer idømt fængsel på livstid.....119
2.22.1.3. Fastlæggelse af tidspunkt for prøveløsladelse.....120
2.22.2. Justitsministeriets overvejelser.....120
2.22.3. Den foreslåede ordning 121
2.23. Udvidelse af muligheden for prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden.....122
2.23.1. Gældende ret 122
2.23.2. Justitsministeriets overvejelser.....125
2.23.3. Den foreslåede ordning 127
2.24. Udvidelse af muligheden for fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (»front door«-fodlænkeordningen) ..129
2.24.1. Gældende ret 129
2.24.2. Justitsministeriets overvejelser.....130
2.24.3. Den foreslåede ordning 131

2.25. Udvidelse af muligheden for udstationering til egen bopæl med fodlænke (»back door«-fodlænkeordningen) eller til udslusningsfængsel 132
2.25.1. Gældende ret 132
2.25.2. Justitsministeriets overvejelser.....135
2.25.3. Den foreslåede ordning 137
2.26. Indførelse af en ny ordning om opkrævning af sagsomkostninger i straffesager 139
2.26.1. Gældende ret 139
2.26.1.1. Sagsomkostninger, der pålægges den dømte 139
2.26.1.2. Opkrævning af sagsomkostninger.....142
2.26.1.3. Forældelse 143
2.26.2. Justitsministeriets overvejelser.....145
2.26.2.1. Målgruppen for ordningen 146
2.26.2.2. Undtagne persongrupper 147
2.26.2.3. Betingelser for bortfald af krav om straffesagsomkostninger..150
2.26.2.3.1. Den kriminalitetsfri periode 150
2.26.2.3.1.1. Ubetinget fængsel.....152
2.26.2.3.1.2. Betinget fængsel.....154
2.26.2.3.1.3. Kombinationsdomme 155
2.26.2.3.1.4. Ungdomssanktion.....156
2.26.2.3.1.5. Foranstaltningsdomme 157
2.26.2.3.2. Særligt om personer, der var fyldt 25 år på gerningstidspunktet 159
2.26.2.3.3. Ny kriminalitet 160
2.26.2.4. Renter og modregning.....163
2.26.2.5. Bagudrettet ordning.....164
2.26.2.6. Forældelse 166
2.26.2.7. Klageadgang.....167
2.26.3. Den foreslåede ordning 168
2.26.3.1. Målgruppen for ordningen 168
2.26.3.2. Undtagne persongrupper 169
2.26.3.2.1. Personer, der alene er idømt bøde 169
2.26.3.2.2. Personer, der er idømt fængsel i seks måneder eller derover eller forvaring.....169
2.26.3.2.3. Personer, der er dømt for grov vold efter straffelovens § 245 170

2.26.3.2.4. Rocker- og bandemedlemmer 170
2.26.3.3. Betingelser for bortfald af krav om straffesagsomkostninger ..172
2.26.3.3.1. Den kriminalitetsfri periode 172
2.26.3.4. Renter og modregning 175
2.26.3.5. Bagudrettet ordning 176
2.26.3.6. Forældelse 177
2.26.3.7. Klageadgang 177
2.27. Forhøjelse af offerbidraget 177
2.27.1. Gældende ret 177
2.27.2. Justitsministeriets overvejelser 180
2.27.3. Den foreslåede ordning 180
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige 181
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v. ..184
5. Administrative konsekvenser for borgerne 184
6. Klimamæssige konsekvenser 185
7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser 185
8. Forholdet til EU-retten 185
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v. 185
10. Sammenfattende skema 187

1. Indledning

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) samt Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Alternativet indgik den 25. juni 2025 en aftale om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030.

Det fremgår af aftalen, at aftalepartierne er enige om, der skal sættes markant hårdere og mere konsekvent ind over for personfarlig kriminalitet. Det er ikke kun den enkelte forurettede, der er offer, når der begås grov og umotiveret vold. Hele sammenhængskraften og trygheden i samfundet lider overlast. Samtidig er der også andre former for kriminalitet, som skaber utryghed i hverdagen, og som aftalepartierne er enige om, at der skal sættes ind over for. Desuden skal bl.a. beskyttelsen mod chikane af offentligt ansatte på sociale medier styrkes.

Det fremgår derudover af aftalen, at ofre for forbrydelser skal opleve, at samfundet er på deres side, at de mødes med hjælp og støtte, og at retssystemet er indrettet på en måde, som sikrer respekt for ofrene. Aftalepartierne er derfor enige om at fordoble offerbidraget fra 500 kr. til 1.000 kr., og at merprovenuet som følge heraf skal disponeres til nye tiltag, der kommer ofre til gode.

Det fremgår endvidere af aftalen, at mindre alvorlig kriminalitet skal håndteres på en klogere måde end i dag, så f.eks. dem, der en enkelt gang begår en stor fejl, ikke behandles på samme måde som hårdkogte kriminelle, der gang på gang overtræder loven. Det betyder, at visse personer ikke nødvendigvis skal afsone hele deres straf i fængsel, men i f.eks. fodlænke på egen bopæl, udslusningsfængsel eller samfundstjeneste i f.eks. private virksomheder. Aftalepartierne er derfor enige om en række tiltag, der skal sikre dette, men som dog ikke skal gælde for personer, der er idømt en straf for personfarlig kriminalitet.

Det fremgår desuden af aftalen, at selv om varetægtsfængsling er et afgørende værktøj til at sikre, at sigtede personer bl.a. ikke unddrager sig strafforfølgning eller påvirker efterforskningen, mener aftalepartierne samtidig, at varetægtsfængsling ikke skal anvendes mere, end hvad der er nødvendigt. Det er et belastende tvangsindgreb over for en person, der ikke er fundet skyldig, ligesom varetægtsfængsling i arrest er ressourcekrævende for myndighederne i straffesagskæden. Aftalepartierne er derfor enige om, at der skal være fokus på at nedbringe omfanget af varetægtsfængsling.

Herudover har aftalepartierne noteret sig, at regeringen vil undersøge yderligere tiltag, der kan nedbringe omfanget af varetægtsfængsling, og som vil kunne indgå i den lovgivning, der skal implementere aftalen.

Herudover indeholder aftalen en række initiativer, der ikke kræver lovændringer. Det omfatter bl.a. initiativer, der skal sikre bedre kriminalitetsforebyggelse, herunder øget fokus på de særligt socialt udsatte i fængslerne, bedre støtte til indsatte med ADHD og andre opmærksomhedsforstyrrelser samt styrkede indsatser målrettet overgangen fra fængsel til frihed. Det omfatter derudover initiativer, der skal sikre en markant udvidelse af den bygningsmæssige kapacitet i kriminalforsorgen, herunder 2.000 nye fængselspladser. Endvidere omfatter det initiativer, der skal medføre mere uniformeret personale og bedre arbejdsvilkår i kriminalforsorgen, herunder indførelse af en ny personalegruppe (sikkerhedsbetjente) og iværksættelse af en ny rekrutteringsindsats med henblik på at rekruttere international arbejdskraft.

Lovforslaget gennemfører de dele af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, som kræver lovændringer. Lovforslaget indeholder derfor følgende elementer:

- Skærpelse med 100 pct. af straffen for grov vold, herunder kvindelig omskæring, og særdeles grov vold, jf. pkt. 2.1-2.3
- Skærpelse med 50 pct. af straffen for simpel vold i form af tilfældig overfaldsvold og gruppevold, simpel vold mod partnere og børn i nære relationer samt simpel vold i gentagelsestilfælde, jf. pkt. 2.4-2.6
- Skærpelse med 50 pct. af straffen for voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt, jf. pkt. 2.7
- Skærpelse med 100 pct. af straffen for besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år samt for digitale sexkrænkelser af personer, der er fyldt 18 år, jf. pkt. 2.8 og 2.9
- Skærpelse med 50 pct. af straffen for vidnetrusler, jf. pkt. 2.10
- Skærpelse med 50 pct. af straffen for vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv samt udvidelse af den beskyttede personkreds, jf. pkt. 2.11 og 2.12
- Skærpelse med 50 pct. af straffen og udvidelse af det strafbare område for chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv samt indførelse af sletningspålæg i sådanne sager, jf. pkt. 2.13-2.15
- Skærpelse med 33 pct. af straffen for vanvidskørsel efter straffeloven, jf. pkt. 2.16

- Skærpelse med 100 pct. af bødestraffen for naturkriminalitet og indførelse af fængselsstraf i de allergroveste tilfælde af naturkriminalitet, jf. pkt. 2.17
- Øget brug af varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke og yderligere tiltag til at nedbringe omfanget af varetægtsfængsling, jf. pkt. 2.20 og 2.21
- Forhøjelse af grænsen for, hvornår der tidligst kan ske prøveløsladelse af livstidsdømte, jf. pkt. 2.22
- Udvidelse af muligheden for prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden, jf. pkt. 2.23
- Udvidelse af muligheden for fuldbyrdelse af straf på egen bopæl med fodlænke (»front door«-fodlænkeordningen) og muligheden for udstationering til egen bopæl med fodlænke (»back door«-fodlænkeordningen) eller til udslusningsfængsel, jf. pkt. 2.24 og 2.25
- Indførelse af en ny ordning for opkrævning af straffesagsomkostninger, jf. pkt. 2.26
- Forhøjelse af offerbidraget, jf. pkt. 2.27

Desuden indeholder lovforslaget to elementer, der ikke har baggrund i aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030. Det ene element indebærer en præcisering af, at tilsynsmyndighederne kan give påbud om, at ulovligt ødelagt natur skal reetableres, jf. pkt. 2.18. Det andet element indebærer en styrkelse af beskyttelsen af vilde og fredede dyrearter (fauna) i Danmark ved at øge anvendelsen af muligheden for at frakende jagttegn ved faunakriminalitet, jf. pkt. 2.19.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Skærpelse af straffen for grov vold

2.1.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 245, stk. 1, 1. pkt., straffes den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed, jf. 2. pkt. Det skal efter 3. pkt. endvidere betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis legemsangrebet eller mishandlingen er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand.

Det afgørende for, om et angreb er omfattet af straffelovens § 245 stk. 1, 1. pkt., er angrebets typiske farlighed. Som eksempler på forhold, der vil være omfattet af § 245, stk. 1, nævnes i bemærkningerne, jf. Folketingstidende

1988-89, tillæg A, spalte 2869, voldshandlinger begået under anvendelse af våben, såsom geværer, pistoler, økser, knive m.v., og kast med genstande, der kan påføre offeret ikke uvæsentlige skader. Slag med redskaber som f.eks. ølflasker, stave, kæder m.v. vil efter omstændighederne også være omfattet af bestemmelsen. Videre fremgår, at også vold, der udøves uden anvendelse af redskaber og våben, kan være omfattet af § 245, stk. 1, og der nævnes som eksempler håndkantslag mod halsen, kvælergreb og i almindelighed også spark i ansigtet. Ved »mishandling« efter straffeloven § 245, stk. 1, forstås ifølge bemærkningerne en gentagen voldsudøvelse over en vis tidsperiode mod et mere eller mindre værgeløst offer, typisk et barn eller en ægtefælle. Udtrykket mishandling har selvstændig betydning i de tilfælde, hvor den vold, der anvendes, ikke er af særligt rå, brutal eller farlig karakter.

Efter straffelovens § 245, stk. 2, straffes den, der uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, med fængsel indtil 6 år.

Ikke kun den fysiske, men også den psykiske helbredstilstand er omfattet. Udtrykket »skade« skal forstås i overensstemmelse med den på daværende tidspunkt hidtidige praksis, hvorefter bl.a. udslåede eller beskadigede tænder, snitsår eller flænger, der kræver syning, en brækket finger eller tå og hjernerystelser (bortset fra de letteste) skulle anses som omfattet. En afgørende betingelse for anvendelse af bestemmelsen er, at gerningspersonen har handlet med forsæt til at tilføje den pågældende skade, jf. straffelovens § 19. Kan skadetilføjelsen alene tilregnes gerningspersonen som uagtsom, falder forholdet uden for § 245, stk. 2. Der henvises til Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2869-2870.

Straffelovens § 245 omfatter efter omstændighederne også såkaldt drugging, det vil sige, hvor gerningspersonen har givet en anden person euforiserende stoffer eller lignende uden dennes viden. Drugging kan efter omstændighederne og afhængig af farligheden af det pågældende stof alternativt straffes efter straffelovens § 244 (simpel vold).

Straffen for grov vold efter straffelovens § 245 er senest skærpet ved lov nr. 358 af 29. april 2018 og lov nr. 452 af 20. april 2022.

Ved lov nr. 358 af 29. april 2018 blev der foretaget en sproglig justering af bestemmelsen med henblik på at indsætte anvisninger i lovbemærkningerne vedrørende strafniveauet i skærpende retning. For det første blev det med

lovforslaget forudsat, at der skulle ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. For det andet blev det forudsat, at der – ud over skærpelsen med en tredjedel – skete en yderligere skærpelse af straffene for de allergroveste overtrædelser af § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader. For det tredje blev det forudsat, at der – ud over skærpelsen med en tredjedel – skete en yderligere skærpelse i alle sager efter § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende. Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 142 som fremsat, side 5.

Ved lov nr. 452 af 20. april 2022 blev straffelovens § 245, stk. 1, 3. pkt., hvorefter det skal betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis legemsangrebet eller mishandlingen er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, indsat. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 113 som fremsat, side 71, fremgår, at det med lovændringen blev forudsat, at strafniveauet for grov vold eller mishandling, jf. § 245, som begås mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, skulle forhøjes med ca. en tredjedel sammenlignet med det hidtil gældende strafniveau i sådanne sager.

Overtrædelser af straffelovens § 245 kan være meget forskelligartede, og strafudmålingen vil typisk være baseret på en række nærmere omstændigheder, der kan have betydning for straffen i skærpende eller formildende retning. Strafniveauet i dag spænder derfor bredt og ligger i niveauet fra ca. 60 dages fængsel til i visse tilfælde omkring 3 års fængsel. Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 719-723.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Vold bør mødes med en klar og mærkbar reaktion fra samfundets side. Det gælder alle former for vold. Samtidig kan visse former for vold have større negative konsekvenser for offeret.

Det gælder bl.a. grov vold, der kan sætte dybe spor hos offeret. Når et menneske udsættes for grov vold, er der ikke blot tale om en alvorlig krænkelse af offerets fysiske integritet, der i visse tilfælde medfører væsentlige skader. Der er også tale om en forbrydelse, som øger utryghed i samfundet. Kriminelle, som begår grov vold, og som derved udviser en særlig hensynsløshed over for andre mennesker, skal derfor mødes med en mærkbar reaktion fra samfundets side. En hårdere straf for grov vold vil

sende et tydeligt signal om, at samfundet tager afstand fra sådan afstumpet adfærd.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for grov vold med 100 pct. For at sikre respekt for balancen mellem straffen for vold og straffen for drab og drabsforsøg vil skærpelsen ikke slå fuldt ud igennem i de tilfælde, hvor der i dag gives de højeste straffe for grov vold og særdeles grov vold.

Justitsministeriet finder desuden, at strafferammernes maksimum for grov vold bør hæves, så det sikres, at strafferammen ikke er til hinder for, at strafskærpelsen kan slå igennem.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at forhøje strafferammen fra 6 til 8 års fængsel i straffelovens § 245, stk. 1 og 2, om grov vold.

Samtidig forudsættes det, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen, herunder i form af såkaldt drugging, som udgangspunkt skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 6 måneders fængsel for grov vold, fremover vil skulle idømmes 1 års fængsel.

Det forudsættes, at strafskærpelsen også slår igennem i de alvorligste sager, men således at der om nødvendigt kan ske en afpasning af straffen, så den ikke overstiger, hvad drabsforsøg under lignende omstændigheder ville være blevet straffet med. Afpasningen vil skulle foretages sådan, at skærpelsen bringes så tæt som muligt på 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 23 (ændring af straffelovens § 245, stk. 1 og 2), og bemærkningerne hertil.

2.2. Skærpelse af straffen for kvindelig omskæring

2.2.1. Gældende ret

Straffelovens § 245 a indeholder en bestemmelse om legemsangreb i form af kvindelig omskæring. Efter bestemmelsen straffes den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, med fængsel indtil 6 år.

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 386 af 28. maj 2003. Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 5523, ville omskæring af piger eller unge kvinder normalt være strafbart efter straffelovens § 245 (grov vold), og den mindst indgribende form forkvindelig omskæring, som i princippet alene består i bortskæring af slimhindefolden omkring klitoris, ville formentlig teoretisk set kunne være omfattet af § 244 (simpel vold). Kvindelig omskæring blev dog særskilt kriminaliseret, og udsondringen havde ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 5522, til hensigt stærkere at markere samfundets afstandtagen fra disse lemlæstende og rent traditionsbestemte indgreb.

Bestemmelsen omfatter hel eller delvis bortskæring af de »kvindelige ydre kønsorganer«. Herved forstås klitoris og forhuden omkring klitoris samt skamlæberne (labia minora og labia majora). Bestemmelsen omfatter således alle former for kvindelig omskæring. Bestemmelsen omfatter enhver fjernelse – hel eller delvis – af de ydre kønsorganer, uanset hvilket redskab der benyttes hertil. Ordlyden omfatter ikke den sammensyning af sårfladerne, der foretages som led i såkaldt infibulation. Foretages der en sådan sammensyning, som tillukker den kvindelige kønsåbning, vil dette være en skærpende omstændighed, som må inddrages ved strafudmålingen. Overtrædelse af bestemmelsen kan kun straffes, hvis overtrædelsen anses som retsstridig. En lægeligt begrundet bortskæring, f.eks. i forbindelse med en fødsel eller kønsskifteoperation eller ved fjernelse af en byld, vil således ikke være strafbar. Det fastslås imidlertid i bestemmelsen, at samtykke fra pigen/kvinden eller dennes forældre eller værge ikke i noget tilfælde vil kunne medføre, at en omskæring bliver straffri. Dette gælder uanset indgrebets omfang og nærmere karakter. Der henvises til Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 5533-5534.

Ved lov nr. 358 af 29. april 2018 blev der foretaget en sproglig justering af bestemmelsen med henblik på at indsætte anvisninger i lovbemærkningerne

vedrørende strafniveauet i skærpende retning. Med lovforslaget blev det forudsat, at der skulle ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil have været fastsat af domstolene. Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 142 som fremsat, side 6.

Der findes begrænset trykt praksis om overtrædelse af straffelovens § 245 a. I Højesterets dom af 2. maj 2018 i sag 1/2018 (gengivet i UfR 2018, side 2638) blev et forældrepar, der havde ladet to døtre på 8 og 15 år omskære, idømt 1 år og 6 måneders fængsel.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Omskæring af piger og kvinder hører ingen steder hjemme i et samfund som det danske. Et sådant lemlæstende indgreb indebærer en alvorlig krænkelse af piger og kvinders ret til kropslig integritet og selvbestemmelse. Det kan indebære voldsomme og livsvarige fysiske konsekvenser for offeret, ligesom det kan være forbundet med psykiske traumer. Der er behov for klart at sige fra over for en sådan uacceptabel adfærd.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for grov vold med 100 pct.

Kvindelig omskæring udgør som udgangspunkt grov vold, men er med henblik på at markere samfundets afstandtagen fra sådanne lemlæstende og rent traditionsbestemte indgreb særskilt kriminaliseret i straffelovens § 245 a. Den skærpelse af straffen for grov vold med 100 pct., der fremgår af aftalen, bør derfor også gennemføres for overtrædelser af straffelovens § 245 a om kvindelig omskæring.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at forhøje strafferammen fra 6 til 8 års fængsel i straffelovens § 245 a om kvindelig omskæring.

Samtidig forudsættes det, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen som udgangspunkt skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 1 år og 6 måneders fængsel for kvindelig omskæring, fremover vil skulle idømmes 3 års fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den

konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 24 (ændring af straffelovens § 245 a), og bemærkningerne hertil.

2.3. Skærpelse af straffen for særdeles grov vold

2.3.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 246 kan straffen stige til fængsel i 10 år, hvis et legemsangreb omfattet af § 245 (grov vold) eller § 245 a (kvindelig omskæring) har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder.

Straffelovens § 246, der er en strafskærpelsesbestemmelse, er udformet således, at bestemmelsen omfatter en særlig delmængde af overtrædelser af § 245 om grov vold.

For at et forhold omfattes af straffelovens § 246 kræves, at der foreligger »særdeles skærpende omstændigheder«. Denne bedømmelse kan ifølge ordlyden skyldes voldens grove beskaffenhed eller dens alvorlige følger. Det sidstnævnte led vil ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2870, omfatte forsætlig og uagtsom påførelse af meget betydelig legemsskade, herunder varig invalidering, samt uagtsom forvoldelse af dødens indtræden. Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at § 246 bl.a. er tiltænkt anvendt i sager om grov vold, herunder skud med våben eller stik med kniv, hvor offeret er afgået ved døden, men hvor der ikke kan bevises forsæt til drab, jf. straffelovens § 237.

Straffen for særdeles grov vold efter straffelovens § 246 blev skærpet ved lov nr. 358 af 29. april 2018, hvor der blev foretaget en sproglig justering af bestemmelsen med henblik på at indsætte anvisninger i lovbemærkningerne vedrørende strafniveauet i skærpende retning. Med ændringen blev det forudsat, at der skulle ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf for særdeles grov vold, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Den generelle strafskærpelse med en tredjedel skulle i de allergroveste tilfælde efter straffelovens § 246 tilpasses det eksisterende strafniveau for bl.a. drabsforsøg, som der ikke tilsigtedes ændringer i, og det var på den baggrund ikke tilsigtet, at den fulde skærpelse skulle slå igennem i alle tilfælde efter § 246. Den fulde strafforhøjelse skulle således ske i sager

om overtrædelse af straffelovens § 245 om grov vold og § 245 a om kvindelig omskæring og inden for normalområdet i § 246, det vil sige i modsætning til navnlig de allergroveste sager om overtrædelse af § 246. Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 142 som fremsat, side 6.

Særdeles grov vold efter straffelovens § 246 omfatter både tilfælde, hvor volden har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, og tilfælde, hvor volden har haft døden til følge, uden at dette kan tilregnes gerningspersonen som en forsætlig følge. Straffen for overtrædelse af bestemmelsen afhænger således i høj grad af, om forurettede er afgået ved døden.

Før strafskærpelsen i 2018 ses der i sager, hvor forurettede ikke er afgået ved døden, almindeligvis udmålt straffe i niveauet 3 år og 6 måners fængsel til 5 års fængsel, mens der i sager, hvor forurettede er afgået ved døden, med enkelte undtagelser ses udmålt straffe på mellem 6 og 8 års fængsel.

Efter strafskærpelsen i 2018 ses alene to trykte domme, der vedrører vold efter straffelovens § 246, hvor den forurettede ikke er afgået ved døden. I disse to sager blev straffen fastsat til henholdsvis 4 og 6 års fængsel. I de tilfælde, hvor forurettede er afgået ved døden, ses strafudmålingen i den begrænsede foreliggende praksis i lighed med det hidtidige niveau at ligge i niveauet 6 til 8 års fængsel.

Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 714-715.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Vold bør mødes med en klar og mærkbar reaktion fra samfundets side. Det gælder alle former for vold. Samtidig kan visse former for vold have meget store konsekvenser for offeret.

Det gælder bl.a. særdeles grov vold, der er en af de mest alvorlige forbrydelser. Særdeles grov vold kan medføre meget alvorlige og langvarige fysiske skader og psykiske traumer hos offeret, eller at offeret afgår ved døden. Sådanne forbrydelser rummer derfor en særlig brutalitet og hensynsløshed.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for særdeles grov vold med 100 pct. For at sikre respekt for balancen mellem straffen for vold og straffen for drab og drabsforsøg vil skærpelsen ikke slå fuldt ud igennem i

de tilfælde, hvor der i dag gives de højeste straffe for grov vold og særdeles grov vold.

2.3.3. Den foreslåede ordning
Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 246, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen som udgangspunkt skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau.

Det forudsættes, at strafskærpelsen også slår igennem i de alvorligste sager, men således at der om nødvendigt kan ske en afpasning af straffen, så den ikke overstiger, hvad drab eller drabsforsøg under lignende omstændigheder ville være blevet straffet med. Afpasningen vil skulle foretages således, at skærpelsen bringes så tæt som muligt på 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau, men kan om nødvendigt indebære, at der ikke sker en skærpelse i det konkrete tilfælde.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 25 (ændring af straffelovens § 246), og bemærkningerne hertil.

2.4. Skærpelse af straffen for simpel vold i form af tilfældig overfaldsvold og gruppevold

2.4.1. Gældende ret
Efter straffelovens § 244, stk. 1, straffes den, der øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, med bøde eller fængsel i indtil 3 år.

Bestemmelsen omfatter ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2868, eksempelvis slag, herunder lussinger og knytnæveslag, kast med genstande, der rammer en anden, benspænd førergreb, bid og lignende. Samme sted fremgår endvidere, at tilføjelsen »eller på anden måde angriber en andens legeme« i ordlyden omfatter nogle legemsangreb, der består i fremkaldelse af bevidstløshed, ildebefindende og

lignende, og som ligger på kanten af eller uden for den sproglige naturlige forståelse af udtrykket »øver vold«.

Straffelovens § 244 retter sig imod fysiske krænkelser af ikke helt bagatelagtig karakter. Omfattet er f.eks. spyt i ansigtet, jf. Højesterets dom af 30. juni 2006 i sag 97/2006 (gengivet i UfR 2006, side 2687), afklipning af hår, jf. f.eks. Østre Landsrets dom af 23. august 2005 i sag S-4680-04 (gengivet i UfR 2005, side 3311/2), og udtværing af kage i ansigtet, jf. Østre Landsrets dom af 5. april 2006 i sag S-3653-05 (gengivet i UfR 2006, side 2172). Derimod fremgår det af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1993-94 (1. samling), tillæg A, spalte 1343, at påvirkninger af psyken eller krænkelser af offerets mere ideelt prægede interesser, f.eks. blufærdigheden, æren eller moralen, ikke er omfattet.

Bestemmelsen omfatter efter omstændighederne også såkaldt drugging, det vil sige, hvor gerningspersonen har givet en anden person euforiserende stoffer eller lignende uden dennes viden. Drugging kan efter omstændighederne og afhængig af farligheden af det pågældende stof alternativt straffes efter straffelovens § 245 (grov vold).

Straffen for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, blev skærpet ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, hvor strafmaksimum i bestemmelsen blev forhøjet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Samtidig blev det forudsat i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 2935, at strafniveauet i visse voldssager efter § 244 skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var blevet fastsat af domstolene, dog ikke i sager om såkaldt restaurationsvold. Strafskærpelsen gjaldt f.eks. sager om såkaldt gadevold, hvor gerningspersonen på gaden eller tilsvarende steder overfalder en person, som gerningspersonen ikke kender, og hvor offeret hverken ved ord eller handling kan siges at have foranlediget volden.

Tilfældig overfaldsvold omfatter det samme som »gadevold«. Strafniveauet for simpel vold i form af gadevold spænder i dag almindeligvis mellem ca. 40 dages fængsel og 3 måneders fængsel. Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 656.

Efter straffelovens § 81, nr. 2, skal det ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen er udført af flere i forening. Ved gruppevold vil det således skulle betragtes som en skærpende omstændighed, at volden er begået af flere i forening.

Strafniveauet for simpel vold i form af gruppevold spænder i dag almindeligvis mellem ca. 3 og 4 måneders fængsel, om end der i praksis ses tilfælde, der ligger uden for det nævnte spænd.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Vold bør mødes med en klar og mærkbar reaktion fra samfundets side. Det gælder alle former for vold. Samtidig kan visse former for vold have større negative konsekvenser for offeret.

Det gælder bl.a. gadevold (tilfældig overfaldsvold), der ud over selve volden også skaber en bredere utryghed i det offentlige rum og dermed også for andre end det enkelte offer, idet potentielt enhver kan udsættes for sådan vold blot ved at være på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt. Tilsvarende er gruppevold også særligt alvorlig, da offeret har begrænset eller ingen reel mulighed for at undvige eller på anden måde undgå volden.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for simpel vold i form af tilfældig overfaldsvold og gruppevold med 50 pct.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 244, stk. 1, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen i form af gadevold (tilfældig overfaldsvold) og gruppevold skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Det forudsættes endvidere, at straffen for såkaldt drugging omfattet af straffelovens § 244 skærpes med 50 pct.

Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 2 måneders fængsel for simpel vold i form af gadevold (tilfældig overfaldsvold), fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel, ligesom en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 4 måneders fængsel for gruppevold, fremover vil skulle idømmes 6 måneders fængsel.

Ved gadevold forstås som hidtil tilfælde, hvor gerningspersonen f.eks. på gaden, i toget eller på tilsvarende steder overfalder en for denne ukendt person, oftest uden nogen foranledning fra den overfaldnes side.

Ved gruppevold forstås vold begået af to eller flere personer i forening, herunder tilfælde hvor alene én person udøver volden, men hvor én eller flere personer medvirker, jf. straffelovens § 23, uden aktivt at deltage i volden.

Hvis et forhold både udgør gadevold og gruppevold, forudsættes det, at der alene skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau, det vil sige, at begge de forudsatte strafskærpelser ikke slår igennem samtidig.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 21 (ændring af straffelovens § 244, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.5. Skærpelse af straffen for simpel vold mod partnere og børn i nære relationer

2.5.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 244, stk. 1, straffes den, der øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, med bøde eller fængsel i indtil 3 år. Der henvises til pkt. 2.4.1 for en nærmere beskrivelse af bestemmelsen.

Straffen for vold efter straffelovens § 244, stk. 1, blev skærpet ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, hvor strafmaksimum i bestemmelsen blev forhøjet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Samtidig blev det forudsat i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 2935, at strafniveauet i visse voldssager efter § 244 skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var blevet fastsat af domstolene, dog ikke i sager om såkaldt restaurationsvold. Strafskærpelsen gjaldt f.eks. i sager om såkaldt familievold samt sager om vold mod børn. Familievold forstås som vold mod en nuværende eller tidligere ægtefælle, samlever eller kæreste m.v., jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 2933 og 2935.

Strafniveauet for vold mod en nuværende ægtefælle eller tidligere ægtefælle, samlever, kæreste eller lignende, der karakteriseres som familievold (partnervold), spænder i dag almindeligvis mellem ca. 30 dage

og 3 måneders fængsel. Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 656-657.

Strafniveauet for vold mod børn i nære relationer, der henføres under straffelovens § 244, stk. 1, er af meget forskelligartet karakter. Der ses bl.a. udmålt straffe i niveauet fra 20 dages fængsel til 9 måneders fængsel. Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 657-658.

Efter straffelovens § 244, stk. 2, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år, hvis forhold, som er nævnt i stk. 1, begås gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af § 245 om grov vold. Bestemmelsen indebærer således en skærpelse af straffen for simpel vold, der begås i nære relationer og gentagne gange over en periode.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Vold bør mødes med en klar og mærkbar reaktion fra samfundets side. Det gælder alle former for vold. Samtidig kan visse former for vold have større negative konsekvenser for offeret.

Det gælder bl.a. vold begået i nære relationer, der kan ramme særligt hårdt, fordi den finder sted i relationer, hvor der bør være tillid og omsorg. Når volden udøves af eksempelvis en forælder eller en partner, er der derfor ikke alene tale om en fysisk krænkelse, men også et grundlæggende svigt af den tillid og tryghed, der bør være i et hjem. Ofre for vold i nære relationer, f.eks. børn, er også særligt sårbare, bl.a. fordi de ofte vil kunne have svært ved at sige fra over for volden, da relationen til gerningspersonen kan være præget af afhængighed.

Når børn udsættes for vold i hjemmet – enten som direkte ofre eller som vidner til vold mellem forældre – kan det få langvarige konsekvenser for barnet. Børn, der udsættes for vold af deres forældre, har en øget risiko for enten at udøve vold eller at blive ofre for partnervold senere i livet. Vold begået af partnere kan ligeledes have alvorlige konsekvenser for offeret og kan være forbundet med en følelse af skyld og skam.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for simpel vold, uden at der er tale om gentagelse, begået mod en partner eller børn med 50 pct.

2.5.3. Den foreslåede ordning
Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 244, stk. 1, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, i form af partnervold eller vold mod et barn i nær relation, uden at forholdet er omfattet af § 244, stk. 2, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 2 måneders fængsel for simpel vold i form af vold mod en partner eller et barn i nær relation, fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel.

Partnervold skal forstås i overensstemmelse med den hidtidige opfattelse. Det vil således omfatte vold mod en nuværende eller tidligere ægtefælle, samlever eller kæreste m.v.

Vold mod et barn i nær relation omfatter vold fra forældre, stedforældre, plejeforældre eller personer, der er involveret i opdragelsen af barnet i hjemmet. Det vil ikke omfatte f.eks. en lærers eller pædagogs vold mod en skoleelev m.v.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 22 (ændring af straffelovens § 244, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.6. Skærpelse af straffen for simpel vold i gentagelsestilfælde
2.6.1. Gældende ret
Efter straffelovens § 247, stk. 1, kan straffen for overtrædelse af §§ 243-246 (psykisk vold, simpel vold, grov vold og særdeles grov vold) forhøjes med indtil det halve, hvis gerningspersonen tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb, for psykisk vold eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold.

Straffelovens § 247, stk. 1, der udgør en særlig bestemmelse om vold i gentagelsestilfælde, blev nyaffattet ved lov nr. 366 af 18. maj 1994. Af

bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1993-94 (1. samling), tillæg A, spalte 1345-1346, fremgår det, at dette skete for at indføre en almindelig gentagelsesvirkning for alle voldsforbrydelser, uanset hvilken straf den tidligere voldsforbrydelse havde medført. Inden ændringen havde det været et krav, at der tidligere var udmålt frihedsstraf. Af bemærkningerne fremgår videre, at lovforslaget tilsigtede, at domstolene i tilfælde af gentagelse forhøjer straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil var blevet fastsat.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Kriminelle, der begår vold, skal mødes med en mærkbar reaktion fra samfundets side. Det gælder ikke mindst personer, der tidligere er blevet dømt for at have udøvet vold, og som på ny begår voldshandlinger. Derved demonstrerer sådanne kriminelle en manglende vilje til at ændre deres adfærd på trods af, at samfundet allerede har gjort det klart, at vold ikke accepteres.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for simpel vold i gentagelsestilfælde med 50 pct.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 247, stk. 1, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at straffen for simpel vold, herunder såkaldt drugging, i gentagelsestilfælde skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 60 dages fængsel for simpel vold i gentagelsestilfælde, fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel.

Hvis et gentagelsestilfælde også er omfattet af en af de øvrige forudsatte strafskærpelser om simpel vold, jf. pkt. 2.4.3 om tilfældig overfaldsvold og gruppevold og pkt. 2.5.3 om vold mod partnere og børn i nære relationer, forudsættes det, at alene de nævnte øvrige strafskærpelser slår igennem, det vil sige, at der ikke samtidig sker en skærpelse med 50 pct. for simpel vold i gentagelsestilfælde.

Som det fremgår, vil den forudsatte strafskærpelse for vold i gentagelsestilfælde alene omfatte simpel vold og ikke grov vold og særdeles grov vold. Som det imidlertid fremgår af pkt. 2.1.3, pkt. 2.2.3 og pkt. 2.3.3,

lægges der op til at skærpe straffen for grov vold, kvindelig omskæring og særdeles grov vold med 100 pct. Denne strafskærpelse vil også gælde, hvis tiltalte tidligere er straffet for vold.

Det vil ikke være et krav, at den skyldige tidligere er dømt for simpel vold. Den pågældende skal blot være dømt for enten forsætligt legemsangreb, psykisk vold eller en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold. Strafskærpelsen forudsættes således også at slå igennem i tilfælde, hvor den skyldige, der tidligere er dømt for eksempelvis overtrædelse af straffelovens § 243 (psykisk vold), dømmes for simpel vold, jf. straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 26 (ændring af straffelovens § 247, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.7. Skærpelse af straffen for voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt

2.7.1. Gældende ret

Det følger af straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., at for voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder efter 2. pkt. den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.

Det fremgår af bemærkningerne til straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 14 f., at et samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation. Det fremgår videre, at der ikke var tilsigtet nogen ændring i kriminaliseringen af de forhold, som allerede var strafbare som voldtægt efter den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, det vil sige, hvor samlejet tiltvinges ved vold eller trussel om vold, eller hvor samlejet skaffes ved ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, som befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at

modsætte sig handlingen. Der vil under sådanne omstændigheder ikke kunne foreligge et samtykke, som er givet frivilligt.

Voldtægt begået ved vold i form af såkaldt drugging, det vil sige, hvor gerningspersonen har givet en anden person euforiserende stoffer eller lignende uden dennes viden, kan straffes efter straffelovens § 216.

For så vidt angår strafniveauet fremgår det af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 16, at i tilfælde omfattet af den hidtil gældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, er det forudsat, at der ved straffastsættelsen tages udgangspunkt i de gældende strafniveauer. Ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 4, er udgangspunktet for strafudmålingen for en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt fængsel i 3 år og 6 måneder, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder, mens udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder, er fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel. Det fremgår videre af bemærkninger samme sted, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, er fængsel i 1 år og 2 måneder.

Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 16, fremgår det, at for forhold, der omfattes af nykriminaliseringen af samleje med en person, som ikke samtykker, blev det foreslået, at udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, som ikke samtykker, fremover – i de groveste tilfælde – skulle være fængsel fra 2 år og 6 måneder til op mod 3 år. Samtidig blev det bemærket, at der som følge af de mange forskelligartede forhold omfattet af § 216, stk. 1, er en meget stor variation i straffene for voldtægt, og at der efter omstændighederne vil være grundlag for at udmåle straffe, som ligger væsentligt over de udgangspunkter for strafudmåling for voldtægt, som der med lovændringen blev lagt op til.

Derudover følger det af straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., at for voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, som har samleje med et barn under 12 år. Efter 2. pkt. straffes på samme måde den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år. Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 226 af 15. februar 2022. Ændringen indebar for det første en forhøjelse af

straffen for andre seksuelle overgreb end samleje begået mod børn, jf. § 225, jf. § 216, stk. 2, med halvdelen i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene for sådanne overtrædelser. For det andet indebar ændringen, at der blev indsat et nyt 2. pkt. i § 216, stk. 2, der indebærer, at der pr. definition er tale om voldtægt ved samleje mellem en person, der er fyldt 22 år, og et barn under 15 år, ligesom strafniveauet for sådanne forhold blev forhøjet med en tredjedel i forhold til det dagældende strafniveau. Der henvises til Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 23-24.

Efter straffelovens § 216, stk. 3, kan straffen for voldtægt efter stk. 1, 1. pkt., stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelse, jf. straffelovens § 216, stk. 4. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 9-10, at formålet med bestemmelsen var at gennemføre en generel skærpelse af strafniveauet for voldtægt.

Endelig følger det af straffelovens § 216, stk. 5, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.

Efter straffelovens § 225 finder § 216 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.

Af betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 436, fremgår det, at det er udvalgets vurdering, at strafudmålingen i sagerne om tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold begået efter lovændringen i 2021 er i overensstemmelse med strafudmålingen inden lovændringen. Det er således vurderingen, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger i bemærkningerne til lovændringen.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Voldtægt er en af de mest alvorlige forbrydelser, der indebærer en voldsom og traumatiserende krænkelse af offerets integritet og selvbestemmelsesret og kan have langvarige fysiske og psykiske konsekvenser for offeret. Der er derfor behov for et stærkt strafferetligt værn mod sådanne forbrydelser. Det gælder alle former for voldtægt.

Samtidig rummer visse former for voldtægt en ekstra dimension af brutalitet, f.eks. fordi der samtidig med selve voldtægten udøves vold mod forurettede, eller f.eks. fordi voldtægten begås af flere gerningspersoner, og offeret dermed er endnu mere udsat. Dette gælder således voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt. Denne ekstra dimension af brutalitet ved sådanne former for voldtægt bør mødes med en stærkere reaktion fra samfundets side.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt med 50 pct. Skærpelsen skal gælde, uanset om gerningspersonen og offeret kender hinanden, og omfatter dermed også voldtægter i nære relationer, når der har været anvendt vold eller trussel om vold, eller der er begået en gruppevoldtægt.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 216, stk. 4, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter § 216.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 216 i de tilfælde, hvor der er tale om voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt og voldtægt ved såkaldt drugging, samt gruppevoldtægt, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person der i dag eksempelvis ville blive idømt 3 års fængsel for voldtægt ved vold, fremover vil skulle idømmes 4 år og 6 måneders fængsel.

Strafskærpelsen forudsættes at slå igennem i alle sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt efter straffelovens § 216. Dette omfatter også sager om voldtægt af et barn ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt af et barn, jf. § 216, stk. 2, og voldtægt af særligt farlig karakter efter § 216, stk. 3. Det omfatter endvidere voldtægt ved andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt efter § 225, jf. § 216.

Strafskærpelsen forudsættes at slå igennem i de nævnte voldtægtssager, uanset om gerningspersonen og offeret kender hinanden eller ej. Det

forudsættes endvidere, at strafskærpelsen slår igennem, hvor der i de nævnte tilfælde alene dømmes for forsøg.

Voldtægt ved vold eller trussel om vold vil skulle forstås i overensstemmelse med den tidligere bestemmelse i § 216, stk. 1, nr. 1, om voldtægt ved vold eller trussel om vold.

Ved overfaldsvoldtægt forstås en voldtægt, hvor offeret udsættes for et pludseligt angreb typisk på offentligt sted, hvor offeret færdes alene, eller i eget hjem, hvor gerningspersonen er trængt ind.

Ved gruppevoldtægt forstås en voldtægt begået af to eller flere personer i forening, herunder hvor én eller flere personer medvirker uden aktivt at deltage i voldtægten, f.eks. ved tilskyndelse eller truende adfærd, jf. straffelovens § 23, stk. 1.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 15 (ændring af straffelovens § 216, stk. 4), og bemærkningerne hertil.

2.8. Skærpelse af straffen for besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år

2.8.1. Gældende ret

Straffelovens § 235 vedrører besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år.

Efter straffelovens § 235, stk. 1, 1. pkt., straffes den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år eller materiale, som må ligestilles hermed, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Efter 2. pkt. anses som særligt skærpende omstændigheder navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Efter straffelovens § 235, stk. 2, straffes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Bestemmelsen omfatter dog ikke besiddelse af materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen, jf. stk. 3.

Undtagelsesbestemmelsen i stk. 3 om diskulperende samtykke er møntet på 15-17-årige, der som led i udforskningen af deres seksualitet ønsker at lade sig fotografere i en seksuel situation til eget og en typisk nogenlunde jævnaldrende partners personlige brug. Bestemmelsens formål er således at undtage den anden persons besiddelse af sådanne fotografier fra kriminaliseringen af besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år. Der henvises til Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 38.

Det fremgår af bemærkningerne til straffelovens § 235, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 7815, og Folketingstidende 1979-80, tillæg A, spalte 1784, at bestemmelsen bl.a. omfatter seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser eller lignende, hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer.

Bestemmelsen omfatter derudover materiale, som må ligestilles hermed. Det omfatter ifølge forarbejderne bl.a. såkaldte poseringsbilleder og -videoer, hvor der ikke vises nøgne kønsdele eller foretages seksuelt prægede berøringer, men hvor den afbildede person tydeligt udstilles på en seksualiserende måde. Bestemmelsen omfatter desuden computergenereret seksuelt materiale, herunder materiale skabt ved hjælp af kunstig intelligens eller andre digitale værktøjer, af personer under 18 år, hvis materialet i sin helhed fremstår realistisk, selv om det kan ses, at materialet er computergenereret. Der henvises til Folketingstidende 2024-2025, tillæg A, L 184 som fremsat, side 17-18

Sager om overtrædelse af straffelovens § 235 er af meget forskellig karakter og grovhed, hvilket afspejler sig i det vide spektrum, som straffene udmåles inden for.

For så vidt angår straffen for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, findes i den lavere ende en række sager om deling af et mindre antal videofiler med seksuel aktivitet til et relativt begrænset antal personer. I disse sager er der udmålt straffe i niveauet 10 til 40 dages fængsel. Hvor der har været tale om besiddelse og udbredelse af et større antal filer, er straffen udmålt i niveauet 60 dages fængsel til 8 måneders fængsel. Den konkrete udmåling afhænger i vidt omfang af omfanget af materialet, som er besiddet henholdsvis delt, og materialets grovhed.

Hvor den tiltalte samtidig med en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og/eller stk. 2, findes skyldig i overtrædelse af andre bestemmelser, herunder særligt straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse og § 264 a om uberettiget billedoptagelse, er straffen udmålt højere. I disse sager er der udmålt straffe på mellem 1 års fængsel og 3 år og 6 måneders fængsel.

I ét tilfælde, hvor der var tale om medvirken til systematisk og organiseret udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år på det mørke internet, blev straffen udmålt til 2 år og 6 måneders fængsel, idet retten fandt, at delingen var foretaget under særligt skærpende omstændigheder.

Der foreligger kun begrænset praksis om isolerede overtrædelser af straffelovens § 235, stk. 2, hvor der ikke samtidig er dømt for andre overtrædelser.

Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 583-584.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

Besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år er alvorlige forbrydelser. Krænkelsen kan ske flere gange og bestå over længere tid, hvis materialet er blevet delt og videredelt, f.eks. gennem internettet, og det derved kan være svært at sikre, at materialet nogensinde bliver fjernet helt. Sådanne forbrydelser kan derfor have langvarige konsekvenser for offerets psykiske og sociale trivsel, ligesom det for offeret kan være forbundet med tab af kontrol, utryghed og en følelse af skyld og skam. Forbrydelsen er desuden særligt alvorlig, fordi den går ud over personer under 18 år, det vil sige børn og unge, som i visse tilfælde i forvejen kan befinde sig i en sårbar periode af deres liv.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år med 100 pct.

Justitsministeriet finder desuden, at strafferammens maksimum for besiddelse og normalstrafferammens maksimum for udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år er for lav. Der bør efter ministeriets opfattelse dels sikres rum for, at der i de alvorligste sager om overtrædelse af straffelovens § 235 kan idømmes en markant hårdere straf end i dag, dels bør der være en bedre balance i forhold til strafferammernes maksimum i en række af de øvrige bestemmelser i straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser, herunder straffelovens § 226 om bl.a. optagelse af seksuelt materiale af personer under 18 år og § 235 a om fremstilling, overdragelse eller besiddelse af en sexdukke, der fremstår som et barn.

2.8.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at forhøje normalstrafferammen fra 2 til 4 års fængsel i straffelovens § 235, stk. 1, om udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år og at forhøje strafferammen fra 1 til 2 års fængsel i § 235, stk. 2, om besiddelse af sådant materiale.

Samtidig forudsættes det, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 3 måneders fængsel for udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, fremover vil skulle idømmes 6 måneders fængsel, ligesom en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 30 dages fængsel for besiddelse af sådant materiale, fremover vil skulle idømmes 60 dages fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 16 og 17 (ændring af straffelovens § 235, stk. 1 og 2), og bemærkningerne hertil.

2.9. Skærpelse af straffen for digitale sexkrænkelser

2.9.1. Gældende ret

2.9.1.1. Straffelovens § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder af private forhold m.v.

Deling af seksuelt materiale af en person over 18 år uden den pågældendes samtykke udgør i almindelighed en overtrædelse af straffelovens § 264 d

om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder af private forhold m.v.

Efter straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt., straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person, jf. 2. pkt. Foreligger der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 3 år, jf. stk. 2.

Bestemmelsen i straffelovens § 264 d omfatter meddelelser og billeder, uanset hvordan disse er fremkommet. Bestemmelsen kriminaliserer videregivelse i enhver form, herunder både privat og offentlig videregivelse. Den blotte forevisning af billeder er ikke omfattet, medmindre forevisningen indebærer, at der videregives en meddelelse vedrørende en andens private forhold. Bestemmelsen omfatter i øvrigt ikke selve fotograferingen.

Beskyttelsen efter straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. led, angår »private forhold«. Herunder hører bl.a. interne familieforhold og seksualforbindelser. Beskyttelsen gælder i forhold til både rigtige og urigtige oplysninger om de pågældende private forhold. Det er som udgangspunkt karakteren af meddelelsen eller billedet, der er afgørende for, om en offentliggørelse er berettiget, men stedet og omstændighederne omkring en fotografering kan også have betydning.

Beskyttelsen efter straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt., 2. led, angår billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Denne del af bestemmelsen sigter mod udbredelse af billeder taget uden for et privat område og under sådanne omstændigheder, at det på forhånd var klart, at en offentliggørelse ville virke overordentligt krænkende.

Deling eller offentliggørelse af nøgenbilleder, som ikke er optaget, mens personen befandt sig på et offentligt tilgængeligt sted, herunder billeder eller videoer af seksuel karakter, uden samtykke fra den afbildede person, vil som udgangspunkt være strafbart efter straffelovens § 264 d. Der vil også efter

omstændighederne være tale om en overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse i forhold til den afbildede.

Efter straffelovens § 264 d skal videregivelsen være uberettiget. Heri ligger, at ikke enhver handling, der er omfattet af gerningsindholdet, vil være strafbar. Der kan generelt gives samtykke til de handlinger, der er omfattet af straffelovens § 264 d, hvorefter handlingen ikke er uberettiget. Samtykket skal være givet til selve videregivelsen samt til videregivelsens omfang. Det er som udgangspunkt den, der er afbildet, som kan give samtykke. Et samtykke vil i almindelighed kunne tilbagekaldes, indtil videregivelse er sket, hvorimod tilbagekaldelse af et samtykke normalt ikke vil kunne tillægges betydning i forhold til en videregivelse, der allerede er sket.

Overtrædelse af straffelovens § 264 d er undergivet privat påtale og betinget offentlig påtale, jf. straffelovens § 275.

Ved lov nr. 257 af 10. april 2018 blev straffelovens § 264 d, stk. 2, indsat efter Straffelovrådets anbefaling i betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser. Lovændringen havde til formål at skærpe straffen for overtrædelse af § 264 d begået under særligt skærpende omstændigheder. Det fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 115 som fremsat, side 8, at henførelse af et forhold til § 264 d, stk. 2, ofte vil være relevant i forhold til digitale sexkrænkelser, herunder i forhold til grovere tilfælde af denne type kriminalitet, navnlig hvor gerningspersonen har videregivet et eller flere billeder eller videoer af særlig krænkende karakter, hvor det er udbredt i et stort omfang, herunder på internettet, hvor der er udbredt et stort antal billeder eller videoer, eller hvor sagen vedrører et stort antal forurettede. Det fremgår videre af bemærkningerne, at det med lovændringen blev forudsat, at der skulle ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf for overtrædelse af § 264 d, der ellers ville blive fastsat af domstolene.

Straffelovrådet anbefalede et stk. 2 i straffelovens § 264 d med et strafmaksimum på 2 års fængsel, hvilket justitsministeren også fulgte i det fremsatte lovforslag, men på baggrund af tilkendegivelserne under lovforslagets udvalgsbehandling fremsatte justitsministeren et ændringsforslag til lovforslaget, der indebar, at bestemmelsens strafmaksimum blev fastsat til 3 års fængsel. Af bemærkningerne til ændringsforslaget, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg B, betænkning over L 115, side 2, fremgår det, at der med ændringsforslaget ikke var tilsigtet

nogen ændring i de forudsætninger med hensyn til strafudmålingen, som fremgår af bemærkningerne til lovforslaget.

Ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 blev der foretaget en sproglig ændring af straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt., der havde til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen. Det blev således forudsat i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 20 som fremsat, side 55-56, at bødeniveauet for overtrædelser af en række bestemmelser i straffelovens kapitel 27 blev hævet.

Der ses ikke at foreligge sager om overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 1, som har medført fængselsstraf, efter at bestemmelsens stk. 2 blev indsat ved lov nr. 257 af 10. april 2018. I sager om overtrædelse af § 264 d fra før lovændringen, som i dag ville have været omfattet af § 264 d, stk. 1, er der udmålt straffe i niveauet fra 7 dages fængsel til 6 måneders fængsel, idet det bemærkes, at der i nogle af sagerne også er sket domfældelse for en række andre overtrædelser af en vis betydning for strafudmålingen, herunder § 232 om blufærdighedskrænkelse. For så vidt angår § 264 d, stk. 2, ses der i det begrænsede antal trykte domme at være udmålt straffe på henholdsvis 60 dages fængsel i én sag som tillægsstraf, 3 måneders fængsel og 4 måneders fængsel. Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 806 og 808.

2.9.1.2. Straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse
Efter straffelovens § 232, stk. 1, straffes den, der ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, jf. stk. 2.

Deling af seksuelt materiale af en person over 18 år uden den pågældendes samtykke kan – ud over en overtrædelse af straffelovens § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder af private forhold m.v. – efter omstændighederne også udgøre en overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse i forhold til den afbildede.

2.9.2. Justitsministeriets overvejelser
Digitale sexkrænkelser, det vil sige deling af seksuelt materiale i form af billeder og videoer uden samtykke, er et groft og krænkende overgreb mod offeret. Sådanne overgreb kan af offeret blive opfattet som ydmygende og

være forbundet med skyld og skam. Når sådant materiale eksempelvis deles via internettet, kan det i visse tilfælde i praksis nærmest være umuligt at få fjernet helt.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for deling af seksuelt materiale uden samtykke i form af videregivelse af billeder og videoer, det vil sige digitale sexkrænkelser, med 100 pct.

2.9.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at forhøje strafferammen fra 6 måneder til 1 års fængsel i straffelovens § 264 d, stk. 1, om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder af private forhold m.v.

Samtidig forudsættes det, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 264 d i sager om digitale sexkrænkelser, det vil sige deling af seksuelt materiale i form af billeder og videoer uden samtykke, skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Strafskærpelsen forudsættes at slå igennem i alle sager om digitale sexkrænkelser, herunder i de groveste tilfælde efter § 264 d, stk. 2, og i de tilfælde, hvor der straffes efter § 264 d i sammenstød med straffelovens § 232. Det forudsættes, at strafskærpelsen i sager, hvor der straffes efter § 264 d i sammenstød med § 232, vil skulle slå fuldt ud igennem i den samlede straf efter begge bestemmelser.

Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 20 dages fængsel efter straffelovens § 264 d, stk. 1, for digitale sexkrænkelser, fremover vil skulle idømmes 40 dages fængsel, ligesom en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 60 dages fængsel efter straffelovens § 264 d og § 232 for digitale sexkrænkelser, fremover vil skulle idømmes 4 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 31 (ændring af straffelovens § 264 d, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.10. Skærpelse af straffen for vidnetrusler

2.10.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 123, stk. 1, straffes den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang efter § 260, trusler efter § 266 eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten, med bøde eller fængsel indtil 8 år. Efter bestemmelsens stk. 2 skal der ved fastsættelse af straffen lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for muligheden for at retsforfølge strafbare handlinger.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 3710-3711, at den beskyttede personkreds bl.a. omfatter vidner i straffesager. Det er ikke afgørende, om den pågældende på tidspunktet for den strafbare handling har været afhørt af politiet eller er indkaldt til at afgive forklaring i retten, men det er en forudsætning, at den strafbare handling begås i anledning af den forventede forklaring over for politiet eller i retten eller på grund af en allerede afgivet forklaring til politiet eller i retten. Også vidner i civile sager omfattes af bestemmelsen, ligesom den omfattede personkreds' nærmeste omfattes af vidnebeskyttelsen.

Derudover er »andre med tilknytning til« vidnet omfattet af straffelovens § 123, hvilket eksempelvis omfatter arbejdsgivere, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2516.

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 blev strafferammen i straffelovens § 123 skærpet fra fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder bøde, til bøde eller fængsel indtil 8 år. Det fremgår af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3328-3329, at det blev forudsat, at straffen – i de tilfælde, hvor der blev udmålt fængselsstraffe – gennemgående skulle forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene.

Ved lov nr. 141 af 28. februar 2018 blev straffelovens § 123, stk. 2, indsat. Af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 91 som fremsat, side 5, fremgår det, at lovændringen havde til formål generelt at forhøje strafudmålingsniveauet for vidnetrusler. Det blev således forudsat, at der skulle ske en forhøjelse af straffen for vidnetrusler med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene, og at strafskærpelsen skulle gælde generelt i alle sager om overtrædelse af

straffelovens § 123, herunder uden hensyntagen til, om forholdet havde medført, at en sag ikke var blevet oplyst bedst muligt.

Strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 123 er i dag almindeligvis ca. 60 dages fængsel til ca. 3 måneders fængsel. Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 257.

2.10.2. Justitsministeriets overvejelser

Vidnetrusler er en alvorlig forbrydelse, der har negative konsekvenser for både det enkelte offer og for samfundet. For offeret kan vold eller trusler eller lignende forbrydelser indebære en fysisk og psykisk belastning, ligesom det skaber utryghed hos offeret og dets nærmeste. For retssamfundet er det også helt afgørende, at vidner til lovovertrædelser ikke afholder sig fra at afgive forklaring til politiet eller i retten af frygt for, at de selv, deres nærmeste eller andre med tilknytning til dem bliver udsat for forbrydelser såsom vold eller trusler. Vidnetrusler er således med til at hindre den effektive gennemførelse af retssager, herunder opklaring af alvorlige strafbare lovovertrædelser.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for vidnetrusler med 50 pct.

2.10.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 123, stk. 1, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter § 123.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 2 måneders fængsel for vidnetrusler, fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 14 (ændring af straffelovens § 123, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.11. Udvidelse af personkredsen omfattet af straffelovens § 119

2.11.1. Gældende ret

2.11.1.1. Straffelovens § 119 om vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv

Straffelovens § 119 yder personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, en særlig strafferetlig beskyttelse mod vold og trusler.

Efter straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt., straffes den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, med bøde eller fængsel indtil 8 år.

Baggrunden for den særlige beskyttelse er bl.a., at personer, der optræder som repræsentanter for offentlige myndigheder, er særligt udsatte for angreb og derfor har behov for et ekstra værn mod den risiko for vold og trusler, som denne funktion medfører, herunder således at de uhindret kan udføre deres opgaver, jf. Rigsdagstidende 1924-25 (1. samling), tillæg A, spalte 3338.

Ifølge forarbejderne, jf. Rigsdagstidende 1928-29, tillæg B, spalte 2178, er den beskyttede personkreds rettet mod personer, der kan optræde befalende overfor borgerne, eller hvem det er overladt at træffe bindende afgørelser eller at bringe disse eller lovens almindelige forbud eller påbud til udførelse, men omfatter også tjenestemænd m.v.

Den beskyttede personkreds omfatter bl.a. polititjenestemænd, anklagere, dommere, ansatte ved afsonings- og behandlingsinstitutioner (f.eks. fængselsfunktionærer, faglærere, sundhedspersonale og pædagoger), ansatte ved kommunale institutioner (f.eks. lærere, socialrådgivere, sagsbehandlere og ansatte ved skoler og fritids- og plejehjem), ansatte i den offentlige befordring (f.eks. togpersonale og buschauffører), sundhedspersonale ansat i offentlige institutioner (f.eks. læger, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter og -hjælpere), kommunale parkeringsvagter og politikere, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 10.

Det følger desuden af bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 10, at den beskyttede personkreds tillige omfatter ansatte i private virksomheder, der efter aftale udfører opgaver på det offentliges vegne, herunder bl.a. buschauffører, der er ansat ved et privat busselskab, jf. Østre Landsrets dom af 9. april 2002 i sag S-4289-01 (gengivet i UfR 2002, side 1644), og ansatte ved selvejende institutioner, der drives for offentlige midler, jf. Vestre Landsrets dom af 23. april 2008 i sag S-2012-07 (gengivet i TfK 2008, side 526).

Herudover følger det af Vestre Landsrets dom af 23. februar 2021 i sag S-2312-20 (gengivet i TfK 2021, side 482/2), at en beskikket værge kan være omfattet af straffelovens § 119, stk. 1. I sagen blev en tiltalt dømt for overtrædelse af bestemmelsen ved med trussel om vold at have overfaldet en person, der af retten var beskikket som værge til at varetage økonomiske forhold for den tiltalte. Landsretten fandt bl.a., at henset til, at forurettede var beskikket som økonomisk værge for tiltalte, og at truslen var fremsat i anledning af hans hverv som værge, var forholdet korrekt henført under § 119, stk. 1. Det fremgår af byrettens præmisser, at der var tale om en værge, som var optaget på Familieretshusets liste over faste værger, og at værgen bortset fra værgemålet ikke havde nogen tilknytning til den tiltalte.

Den personkreds, der er beskyttet af straffelovens § 119, er også beskyttet af andre bestemmelser i straffeloven. Det fremgår således af § 119 a, stk. 1, at den, som krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år (se herom pkt. 2.13-2.15).

Det fremgår desuden af straffelovens § 119 b, stk. 1, 1. pkt., at den, der med genstande angriber nogen af de i § 119 nævnte personer, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år, jf. nærmere herom under pkt. 2.12.1.2.

Det fremgår endvidere af straffelovens § 121, at den, som med hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale overfalder nogen af de i § 119 nævnte personer under udførelsen af hans tjeneste eller hverv eller i anledning af samme, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

2.11.1.2. Beskikkelse af forsvarsadvokater og advokater i familieretlige sager

2.11.1.2.1. Beskikkede forsvarsadvokater

Som udgangspunkt er den sigtede berettiget til at vælge en forsvarer til at bistå sig, jf. retsplejelovens § 730, stk. 1, 1. pkt. Den sigtede skal selv som udgangspunkt betale en valgt forsvarers vederlag, jf. § 1007, stk. 2, 1. pkt.

Beskikkelse af forsvarsadvokater er primært reguleret i retsplejelovens kapitel 66 om sigtede og hans forsvar. Forsvareren beskikkes af rettens præsident, jf. § 735, stk. 1, 1. pkt.

Efter retsplejelovens §§ 731-732 kan og i visse tilfælde skal der beskikkes en offentlig forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver. Statskassen betaler den offentlige forsvarers vederlag, jf. § 741, men hvis sigtede findes skyldig, skal sigtede som udgangspunkt erstatte denne udgift, jf. § 1008.

Efter § 731 skal forsvarer bl.a. beskikkes, når sigtede skal fremstilles for retten med henblik på varetægtsfængsling eller opretholdelse af anholdelse, eller når en sag skal afgøres under medvirken af domsmænd eller nævninger.

Efter § 731 a skal forsvarer beskikkes inden en videoafhøring, der optages med henblik på anvendelse som bevis under hovedforhandlingen.

Efter § 732 kan der i andre tilfælde beskikkes forsvarer, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt.

Forsvarer beskikkes typisk fra den kreds af advokater, som justitsministeren har antaget til at påtage sig dette hverv (»beneficerede advokater«), jf. retsplejelovens § 733, stk. 1, 1. pkt.

Det er dog muligt efter sigtedes anmodning at beskikke en forsvarer, der ikke er beneficeret, såfremt forsvareren er mødeberettiget for den pågældende ret og er villig til at lade sig beskikke, jf. retsplejelovens § 733, stk. 3. Det følger desuden af § 735, stk. 2, at sigtede skal have lejlighed til at angive, hvem sigtede ønsker som forvarer. Rettens præsident kan fastsætte en frist herfor. Er den pågældende villig til at lade sig beskikke, imødekommes sigtedes ønske, medmindre andet følger af stk. 3 om tilfælde, hvor en forsvarer ikke kan beskikkes.

Efter retsplejelovens § 733, stk. 2, kan en advokat i en ankesag, der har været beskikket som forsvarer under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret. Reglen indebærer, at advokaten, uanset om vedkommende er beneficeret eller ej, kun kan afslå at modtage beskikkelse, i det omfang en beneficeret forsvarer ville kunne afslå at modtage beskikkelse, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 204 som fremsat, side 25.

2.11.1.2.2. Beskikkede advokater i familieretlige sager

Domstolenes behandling af familieretlige sager sker som udgangspunkt efter de almindelige regler i retsplejeloven om behandlingen af civile retssager.

Der findes imidlertid en række særregler om familieretlige sager. Retsplejelovens kapitel 42 indeholder særregler for domstolenes behandling af familieretlige sager, jf. § 448, stk. 1. Tilsvarende indeholder kapitel 42 a særregler for domstolenes behandling af sager om forældreskab, jf. § 456 a, hvor også reglerne i kapitel 42 finder anvendelse, jf. § 448, stk. 2, mens kapitel 42 b indeholder særregler om tvangsfuldbyrdelse af forældremyndighed, barnet bopæl og samvær.

Herudover findes der regler om beskikkelse af advokater i familieretlige sager i lov om Familieretshuset.

For så vidt angår de almindelige regler meddeles beskikkelse af advokat af rettens præsident, jf. retsplejelovens § 334, stk. 1, 1. pkt.

Efter retsplejelovens § 325, stk. 1, kan der efter ansøgning meddeles en person, der opfylder betingelserne i stk. 2-5, og som ikke har retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328. Fri proces medfører, at der sker beskikkelse af en advokat, jf. § 331, stk. 1, nr. 2.

Efter § 327, stk. 1, nr. 2, kan fri proces bl.a. gives til en sag i 1. instans i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab, ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab og om, hvorvidt parterne er ægtefæller, og i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består, jf. dog stk. 2. Fri proces efter § 327, stk. 1, meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for.

Af stk. 2 fremgår det, at stk. 1, nr. 2, ikke omfatter sager om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset, sager, der behandles i den forenklede familiesagsproces, og sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller afgørelse efter § 14 eller § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven. Ansøgning om fri proces i disse sager behandles ved Civilstyrelsen efter §§ 328 og 329.

Efter § 328 kan fri proces desuden gives uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces, mens der efter § 329 endvidere kan gives fri proces uden for de tilfælde, der er nævnt i §§ 327 og 328, når særlige grunde taler for det.

Advokater beskikkes typisk fra den kreds af advokater, som justitsministeren har antaget til at påtage sig dette hverv (»beneficerede advokater«), jf. retsplejelovens § 333, stk. 1, 1. pkt. Der kan dog efter partens anmodning beskikkes en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, såfremt det findes forsvarligt, og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke, jf. § 333, stk. 3.

Efter retsplejelovens § 333, stk. 2, kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

For så vidt angår beskikkelse efter de særlige regler i retsplejeloven om familieretlige sager fremgår det bl.a. af § 449, at når familieretten ikke finder det muligt at behandle en sag på en forsvarlig måde, uden at sagsøgte har advokatbistand, kan retten beskikke den pågældende en advokat. Familieretten pålægger samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassens udgifter i forbindelse med beskikkelsen. Det samme gør sig gældende under anke og kære i landsretten, jf. § 455, stk. 1.

Særligt for sager om forældreskab fremgår det desuden af § 456 g, at familieretten kan beskikke en advokat for en part, hvis den pågældende har behov for det. Beskikkelse skal ske for en inddraget person, når der efter indkaldelse ved bekendtgørelse i Statstidende eller i tilfælde, hvor den opgivne forælder er død, ikke gives møde af den pågældende eller dødsboet.

I sager i den forenklede familiesagsproces kan familieretten endvidere give en part, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces, hvis parten undtagelsesvis har behov for advokatbistand, jf. § 452, stk. 7.

Yderligere indeholder retsplejelovens kapitel 42 b særregler om tvangsfuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Det følger af § 456 q, stk. 1, 1. pkt., at domme og kendelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær samt retsforlig, afgørelser og aftaler, der kan fuldbyrdes efter § 478, stk. 1, nr. 1-3, fuldbyrdes af familieretten efter reglerne i dette kapitel. Det samme gælder efter 2. pkt. anmodninger om udlevering af et barn til forældremyndighedsindehaveren eller bopælsforælderen efter § 596, stk. 2. Efter bestemmelsens 3. pkt. finder reglerne i bl.a. kapitel 46 om fremgangsmåden ved udlæg og tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav anvendelse i disse sager, dog således at familieretten træder i stedet for fogedretten. Det fremgår af § 500, stk. 2, i kapitel 46, at retten kan give en person, der opfylder de økonomiske betingelser i § 325, fri proces, hvis den pågældende har behov for advokatbistand i fogedretten.

Herudover kan der beskikkes en advokat efter § 33 i lov om Familieretshuset. Det fremgår bl.a. af stk. 1, at Familieretshuset beskikker en advokat for parterne, hvis Familieretshuset indleder en sag efter § 24 (om kommunens initiativret i sager efter forældreansvarsloven).

Det fremgår desuden af stk. 2, at Familieretshuset efter ansøgning kan beskikke en advokat for en part, der har et helt særligt behov for advokatbistand under behandlingen af en § 7-sag (om komplekse sager), hvis parten opfylder de økonomiske betingelser for fri proces efter retsplejelovens § 325.

2.11.2. Justitsministeriets overvejelser

Vold, trusler og chikane mod personer i offentlig tjeneste eller hverv er ikke bare et angreb mod den enkelte sygeplejerske, betjent eller pædagog, men et angreb mod hele fundamentet for vores velfærdssamfund.

Den nuværende beskyttede personkreds i straffelovens § 119 er personer, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv. Det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er et tilstrækkeligt klart hjemmelsmæssigt grundlag for at pålægge en person straf efter § 119 for en handling begået mod en beskikket forsvars- eller familieretsadvokat. Det skyldes navnlig, at en beskikket forsvars- eller familieretsadvokat er en privat erhvervsdrivende, der repræsenterer sin klient og varetager dennes interesser og således ikke kan anses for at udføre offentlig tjeneste eller hverv.

Beskikkede forsvars- og familieretsadvokater har imidlertid visse karakteristika, der kan sammenlignes med personer i offentlig tjeneste eller hverv. Disse advokater er f.eks. i vidt omfang antaget som beneficerede advokater af det offentlige og bliver beskikket som offentlig forsvarer eller advokat i kraft af deres antagelse. Derudover betaler det offentlige (i første omgang) for disse advokaters ydelser, og de omtalte advokater kan være forpligtet til at påtage sig de tildelte sager.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at beskikkede forsvarsadvokater og advokater, der er beskikket i familieretlige sager, skal omfattes af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119.

En udvidelse af den beskyttede personkreds bør efter Justitsministeriets opfattelse foretages sådan, at der ikke sker en udvanding af bestemmelsens formål om at yde en særlig beskyttelse for personer i offentlig tjeneste og hverv. Der lægges derfor op til, at udvidelsen alene skal omfatte beskikkede forsvars- og familieretsadvokater og ikke bør føre til, at også andre beskikkede advokater eller hverv, hvor der foretages beskikkelse, anses for omfattet af bestemmelsen, udover hvad der allerede følger af den gældende bestemmelse.

2.11.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt., som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for, hvem der skal betragtes som omfattet af den beskyttede personkreds.

Det forudsættes i den forbindelse, at den beskyttede personkreds i straffelovens § 119, stk. 1, udvides til at omfatte beskikkede forsvarsadvokater og advokater, der er beskikket i familieretlige sager, herunder sager hvor familieretten tvangsfuldbyrder afgørelser og aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Udvidelsen vil skulle fortolkes snævert, så personkredsen ikke udvides til at omfatte andre beskikkede advokater eller hverv, hvor der foretages beskikkelse, udover hvad der allerede følger af den gældende bestemmelse.

Udvidelsen vil desuden betyde, at beskikkede forsvarsadvokater og advokater, der er beskikket i familieretlige sager, bl.a. bliver beskyttet af straffelovens § 119 a og § 121, idet bestemmelserne henviser til personerne nævnt i § 119.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 7 (ændring af straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt.), og bemærkningerne hertil.

2.12. Skærpelse af straffen for vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv

2.12.1. Gældende ret

2.12.1.1. Straffelovens § 119 om vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv

Efter straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt., straffes den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, med bøde eller fængsel indtil 8 år.

Efter straffelovens § 119, stk. 2, straffes på samme måde den, som, uden at forholdet falder ind under stk. 1, fremsætter trusler om vold, om frihedsberøvelse eller om sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold mod nogen, der af det offentlige er tillagt domsmyndighed eller myndighed til at træffe afgørelse vedrørende retsforhold eller vedrørende håndhævelse af statens straffemyndighed, i anledning af udførelsen af tjenesten eller hvervet, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling.

Efter straffelovens § 119, stk. 4, 1. pkt., skal der ved fastsættelsen af straffen for trussel om vold efter stk. 1 lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Efter straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., og stk. 4, 2. pkt., skal det ved fastsættelse af straffen indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid.

Efter straffelovens § 119, stk. 5, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte, hvis der øves vold, der er omfattet af stk. 1, mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner.

Som følge af de forskelligartede omstændigheder, der kan foreligge i sager om overtrædelse af § 119, er der stor variation i udmålingen af straffen for overtrædelse af bestemmelsen. Der henvises til betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 209-242.

2.12.1.2. Straffelovens § 119 b om angreb med genstande mod personer i offentlig tjeneste eller hverv

Efter straffelovens § 119 b, stk. 1, 1. pkt., straffes den, der med genstande angriber nogen af de i § 119 nævnte personer, med bøde eller fængsel indtil 8 år. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. § 119 b, stk. 1, 2. pkt.

Straffelovens § 119 b, stk. 1, blev indsat ved lov nr. 1832 af 8. december 2020. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 9, at bestemmelsen ikke indebar en nykriminalisering i forhold til det, der allerede er strafbart efter straffelovens § 119, men at det med forslaget forudsættes, at straffen efter § 119 b skal forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser af § 119, stk. 1.

Det er forudsat i forarbejderne, at hvis der er tale om et forhold begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i samme område foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller om et forhold begået mod en person tilhørende den beskyttede persongruppe i den pågældendes fritid, skal der ske en yderligere forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ellers ville være blevet fastsat efter § 119 b, stk. 1, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 10.

Med ordet »genstande« forstås enhver rørlig ting, f.eks. sten, fyrværkeri, våben af enhver art og væsker, herunder vand, maling og urin, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 9.

Omfattet af bestemmelsen vil eksempelvis være, at der affyres romerlys eller kastes med sten efter betjente, der er ved at forsøge at dæmme op for optøjer, eller efter brandmænd under en brandslukning, at en togkonduktør angribes med en peberspray, eller at der affyres fyrværkeri eller kastes med sten efter en SOSU-assistent, der er på vej ud for at tilse en borger. Slag og

spark og andre angreb, hvor gerningspersonen alene gør brug af sin egen krop, falder derimod uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Vold uden brug af genstande, trusler eller fysiske blokader, der hindrer eller besværliggør de pågældendes tjeneste eller hverv, vil fortsat skulle henføres til straffelovens § 119. Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 9.

Efter straffelovens § 119 b, stk. 2, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte, hvis der øves vold, der er omfattet af stk. 1, mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 893 af 21. juni 2022 sammen med den tilsvarende bestemmelse i § 119, stk. 5.

Af betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 239, fremgår det, at det er udvalgets vurdering, at indsættelsen af straffelovens § 119 b har haft en skærpende effekt i praksis, og at strafudmålingen er sket i overensstemmelse med lovgivers anvisninger i bemærkningerne til § 119 b.

2.12.2. Justitsministeriets overvejelser

Vold, trusler og chikane mod personer i offentlig tjeneste eller hverv er ikke bare et angreb mod den enkelte sygeplejerske, betjent eller pædagog, men et angreb mod hele fundamentet for vores velfærdssamfund.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste med 50 pct.

Vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste er omfattet af straffelovens §§ 119 og 119 b. Der lægges derfor op til at skærpe straffen for vold og trusler mod personer omfattet af disse bestemmelser med 50 pct.

Den særlige beskyttelse i § 119 b om angreb med genstande mod de i § 119 nævnte personer blev indført ved lov nr. 1832 af 8. december 2020. Loven havde til formål at hæve straffen for disse overtrædelser og ikke at lave en nykriminalisering. Sager, der falder inden for anvendelsesområdet af § 119 b, må derfor også anses for at være omfattet af § 119.

For at forenkle straffeloven lægges der derfor i forbindelse med gennemførelsen af strafskærpelsen op til at ophæve straffelovens § 119 b og i stedet indføre et nyt stykke i § 119 om, at det ved fastsættelsen af straffen for overtrædelse af § 119 skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande.

Justitsministeriet har i den forbindelse lagt vægt på, at der også efter denne ændring vil være en udtrykkelig bestemmelse om angreb mod personer i offentlig tjeneste eller hverv med genstande, og at der således også efter ændringen på denne måde bliver sendt et tydeligt signal om, at den form for adfærd er fuldstændig uacceptabel.

2.12.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås for det første at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt., som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 og 2, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 60 dages fængsel, fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 6 (ændring af straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt.), og bemærkningerne hertil.

Det foreslås for det andet, at der indsættes et nyt stk. 4 i straffelovens § 119, hvorefter det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og samtidig som konsekvens heraf at ophæve § 119 b.

Det vil indebære, at angreb med genstande mod nogen af de i § 119 nævnte personer fremover ikke vil skulle straffes efter § 119 b, men efter § 119, stk. 1, og at det ved fastsættelsen af straffen vil skulle indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, jf. stk. 4.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet, når forholdet er begået med genstande, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 4 måneders fængsel, fremover vil skulle idømmes 6 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angive strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 8 (indsættelse af nyt stk. 4 i straffelovens § 119), og § 1, og nr. 12 (ophævelse af straffelovens § 119 b), og bemærkningerne hertil.

2.13. Udvidelse af det strafbare område for chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv

2.13.1. Gældende ret

Chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv er kriminaliseret i straffelovens § 119 a, hvorefter den, som krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Udtrykkene »offentlig tjeneste eller hverv« og »under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme« forstås i overensstemmelse med de tilsvarende udtryk i straffelovens § 119, stk. 1, jf. nærmere herom pkt. 2.11.1.1, hvor det bl.a. fremgår, at bestemmelsen omfatter personer ansat i den offentlige forvaltning (det vil sige statslige, regionale og kommunale institutioner), ligesom andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, kan være omfattet.

Straffelovens § 119 a omfatter for det første chikanøs kontakt. Kontakt omfatter ifølge forarbejderne en lang række handlinger, herunder f.eks. mundtlige henvendelser, ophold foran den beskyttedes bolig, e-mails, beskeder via sociale medier eller kommentarer på debatfora, blogs, sociale medier m.v. Det afgørende er, om den pågældendes adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt fra gerningspersonen til den beskyttede person. Det er ikke afgørende, om kontakten sker direkte.

Bestemmelsen omfatter for det andet den, der på chikanøs vis forfølger en beskyttet person. Det kan f.eks. ske ved, at den pågældende følger efter, iagttager eller overvåger en beskyttet person uden helt at nærme sig, så adfærden ikke eller ikke med sikkerhed kan betegnes som kontakt.

Bestemmelsen omfatter for det tredje den, der på anden måde chikanerer den beskyttede person. Udtrykket »chikanerer« skal ifølge lovforarbejderne forstås bredt og kan omfatte alle typer af handlinger, herunder fysisk ageren og forskellige former for kommunikation. Der er med andre ord tale om et opsamlingsbegreb. Det kan f.eks. omfatte videooptagelse eller fotografering af den beskyttede person i private sammenhænge eller videregivelse, herunder offentliggørelse, af private personoplysninger m.v.

Det er herudover et krav efter bestemmelsen, at den pågældende handling udgør en »krænkelse« af den beskyttede persons »fred«, og at der er tale om adfærd af en sådan karakter og grovhed, at det udgør chikane af den pågældende.

Det er dog forudsat i forarbejderne, at bestemmelsen også omfatter handlinger, der generelt er egnede til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred. Der stilles derfor ikke krav om, at den beskyttede persons fred i det konkrete blev krænket.

Det skal afgøres ud fra en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder, om den pågældende handling kan karakteriseres som en fredskrænkelse af den beskyttede person af fornøden grovhed.

Kerneområdet for bestemmelsen er ifølge forarbejderne de tilfælde, hvor der ud fra sagens oplysninger, f.eks. stedet og tidspunktet for samt indholdet af henvendelserne m.v., ikke er tvivl om, at gerningen har til formål at chikanere den pågældende.

En fredskrænkelse kan f.eks. bestå i hyppige, uønskede henvendelser eller i andre handlinger, der er ubehagelige eller forstyrrende på grund af deres antal, deres indhold eller et udtrykt ønske om at være fri for yderligere kontakt. En enkeltstående henvendelse kan efter omstændighederne have en sådan grovhed, at den kan udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred og dermed være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Eksempelvis vil en personlig henvendelse på bopælen, hvor gerningspersonen kommer med krænkende udtalelser, i almindelighed være af en sådan grovhed, at det er omfattet af strafansvaret.

En enkelt chikanøs opringning eller besked er i almindelighed ikke omfattet af bestemmelsen, men forholdet stiller sig anderledes, hvis de chikanøse opringninger eller beskeder gentager sig. Desto mere chikanøs opringningen eller beskeden er, desto færre chikanøse opringninger eller beskeder skal der til, før forholdet omfattes af bestemmelsen. Hyppige opringninger eller offentliggørelse af privat telefonnummer med en opfordring til andre om at skabe en »sms-storm« eller lignende mod den beskyttede person kan f.eks. udgøre en fredskrænkelse omfattet af bestemmelsen. Det samme gælder en enkeltstående chikanøs handling, hvis gerningspersonen har viden om, at den beskyttede person også bliver chikaneret af lignende adfærd fra andre. En enkeltstående chikanøs opringning om natten kan efter sit indhold og formål også udgøre en fredskrænkelse omfattet af bestemmelsen.

For så vidt angår oprettelse af eller bidrag til en hjemmeside eller side på et socialt medie er bestemmelsen ifølge forarbejderne navnlig tiltænkt at finde anvendelse på såkaldte hadsider eller lignende sider på internettet. Disse sider er kendetegnet ved, at deres indhold har til formål mere systematisk at forfølge, udstille eller krænke de pågældende, eksempelvis ved offentliggørelse af private personoplysninger, herunder private billeder, privat telefonnummer eller privatadresser, og eventuelt i kombination med en nedsættende eller krænkende omtale af de pågældende. Det er derimod i almindelighed ikke omfattet af bestemmelsen, hvis der alene gengives oplysninger om eksempelvis offentligt ansattes hverv, f.eks. navnet på en embedsmand, der har truffet en administrativ afgørelse, eller en neutral gengivelse af andre offentligt tilgængelige oplysninger, f.eks. offentligt tilgængelige telefonnumre.

Enkeltstående eller et begrænset antal opslag på sociale medier eller på internettet i øvrigt, hvor der ikke er tale om en systematisk og gentagen forfølgelse m.v. af en eller flere personer, er som udgangspunkt ikke en fredskrænkelse omfattet af den foreslåede bestemmelse. Et enkeltstående opslag kan dog i særlige tilfælde have en sådan grovhed, at det omfattes af bestemmelsen. Det beror på en konkret vurdering af opslagets indhold og karakter samt omstændighederne i øvrigt, om opslaget har en sådan grovhed. Opslaget skal som nævnt ovenfor under alle omstændigheder være egnet til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred, hvilket bl.a. kræver, at et opslag på f.eks. Facebook må anses for reelt rettet også mod den beskyttede person.

Der skal ifølge forarbejderne generelt lægges vægt på, om kontakt sker i en ikke-arbejdsmæssig sammenhæng eller en arbejdsmæssig sammenhæng, idet der i den sidstnævnte situation typisk skal noget mere til, før der er tale om en fredskrænkelse i bestemmelsens forstand. Det skal navnlig ses i sammenhæng med, at en person i offentlig tjeneste som en naturlig del af sit hverv i mange situationer vil være i kontakt med borgere, herunder hvor der kan opstå uoverensstemmelser. Det gælder navnlig, når der sker myndighedsudøvelse. Herudover er der – også som følge af Danmarks internationale forpligtelser, navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 – vide rammer for at kritisere offentlige myndigheder og personer i offentlig tjeneste. Tålegrænsen er derfor for en generel betragtning højere, når den beskyttede person er i tjeneste.

Forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en ikke-arbejdsmæssig situation, det vil sige i fritiden, er således i almindelighed en fredskrænkelse omfattet af straffelovens § 119 a, idet der typisk aldrig vil være nogen saglig grund til at foretage en sådan handling. Derimod er forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en arbejdsmæssig situation normalt ikke omfattet af bestemmelsen. F.eks. er det i almindelighed ikke en overtrædelse af bestemmelsen at videofilme politibetjente, parkeringsvagter m.v. i forbindelse med deres arbejde i det offentlige rum. Der kan dog være tilfælde, som omfattes af bestemmelsen, bl.a. hvis der samtidig fremsættes udtalelser af chikanøs karakter, herunder f.eks. om den pågældendes børn m.v. eller om private personoplysninger såsom privat adresse eller telefonnummer m.v.

Om en handling kan karakteriseres som en fredskrænkelse af den beskyttede person, skal dog i alle tilfælde afgøres ud fra en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder.

Det kan i en række tilfælde være vanskeligt at bevise, at betingelserne for, at bestemmelsen finder anvendelse, er opfyldt. Det kan f.eks. være tilfældet med telefonopkald og visse opslag på sociale medier m.v.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis adfærden har karakter af en ytring, der er beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10, sådan som denne bestemmelse fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Det indebærer, at der ikke i medfør af straffelovens § 119 a kan pålægges strafansvar i tilfælde, hvor det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10. Anklagemyndigheden og domstolene skal derfor i relevant omfang foretage en konkret helhedsvurdering af, om hensynet til en vidtgående ytringsfrihed om navnlig emner af samfundsmæssig interesse bør føre til, at der i den konkrete sag ikke pålægges eller søges pålagt strafansvar for fredskrænkelse af personer i offentlig tjeneste eller hverv. Ligesom det er tilfældet med straffesager om injurier, vil domstolene således skulle inddrage praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om spørgsmålet.

Fredskrænkelse af personer i offentlig tjeneste eller hverv, der ikke er omfattet af § 119 a, kan efter omstændighederne være strafbart efter andre

bestemmelser i straffeloven eller anden lovgivning, herunder databeskyttelsesloven og tilholdsloven.

Der henvises i det hele til Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 14 ff. og 33 ff.

2.13.2. Justitsministeriets overvejelser

Chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv er dybt uacceptabelt. SOSU-assistenter, politifolk, lærere, sygeplejersker, socialrådgivere, fængselsbetjente, administrative medarbejdere m.v., der hver dag går på arbejde og yder en stor indsats i borgernære funktioner, skal ikke udstilles og udskammes på f.eks. sociale medier. Det er afgørende, at personer i offentlig tjeneste eller hverv kan føle sig trygge, når de går på arbejde for velfærdssamfundet.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at beskyttelsen mod chikane af offentligt ansatte på sociale medier skal styrkes, så f.eks. enkeltstående opslag, videoer m.v. på sociale medier med krænkende eller nedsættende omtale i videre omfang end i dag kan medføre strafansvar. Herudover skal det være muligt at give sletningspålæg i sådanne sager.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at anvendelsesområdet for straffelovens § 119 a, stk. 1, bør udvides.

Det er navnlig bestemmelsens krav om, at »gerningspersonen krænker en af de i § 119 nævnte personers fred«, som indebærer, at der almindeligvis ikke kan gøres et strafansvar gældende efter § 119 a for enkeltstående eller et begrænset antal opslag m.v. på sociale medier. Det er derfor vurderingen, at dette krav bør udgå og erstattes af et forbehold om, at den pågældende handling skal være »uberettiget« for at være omfattet af bestemmelsen. Der er tale om et generelt forbehold, der bl.a. også fremgår af straffelovens øvrige bestemmelser om krænkelse af privatlivets fred i §§ 263-264 d, og som markerer, at der vil skulle ske en udskillelse af lovlige handlinger, der i øvrigt ville falde ind under bestemmelsens brede ordlyd.

Det er i forlængelse heraf Justitsministeriets vurdering, at der fremadrettet generelt bør gælde en lavere grænse for, hvad personer i offentlig tjeneste eller hverv bør tåle på sociale medier eller internettet i øvrigt. Det skal ses i lyset af, at offentliggørelse af chikanemateriale på sociale medier eller internettet i øvrigt kan være meget indgribende, da materialet (f.eks. opslag, kommentarer, lyd- eller videooptagelser, oprettede sider m.v.) kan spredes

med stor hastighed og skadevirkning til følge. Gerningspersonen vil desuden ofte have begrænset indflydelse på materialets videre udbredelse, ligesom det som udgangspunkt forbliver tilgængeligt, hvilket betyder, at det kan være meget svært at genoprette den skete skade.

2.13.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at straffelovens § 119 a, stk. 1, ændres, så bestemmelsen omfatter den, der uberettiget kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer en af de i § 119 nævnte personer under udførelsen af tjeneste eller hvervet eller i anledning af samme.

Den foreslåede ændring vil indebære, at den gældende bestemmelses krav om, at en chikanøs handling samtidig skal udgøre en fredskrænkelse, erstattes af et generelt forbehold om, at en chikanøs handling skal være »uberettiget«. Der er tale om et generelt forbehold, som markerer, at der vil skulle ske en udskillelse af lovlige handlinger, der i øvrigt ville falde ind under bestemmelsens brede ordlyd. Der kan altså være tilfælde, hvor retten kun ved et konkret skøn kan afgøre, om en handling, der sprogligt omfattes af bestemmelsens ordlyd, skal anses som strafbar. Det vil skulle afgøres ud fra en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder, om den pågældende handling kan karakteriseres som uberettiget.

Det foreslåede har navnlig til formål at udvide anvendelsesområdet for straffelovens § 119 a, så der fremadrettet generelt vil gælde en lavere grænse for, hvad personer i offentlig tjeneste eller hverv bør tåle på sociale medier eller internettet i øvrigt. Enkeltstående eller et begrænset antal opslag m.v. på sociale medier eller internettet i øvrigt vil således fremadrettet også være omfattet af bestemmelsen, hvis indholdet er egnet til at chikanere den beskyttede person. Det vil f.eks. efter omstændighederne være egnet til at chikanere at dele lyd- eller videooptagelser på sociale medier eller internettet i øvrigt af personer i offentlig tjeneste eller hverv, selv om optagelsen er sket i forbindelse med den beskyttede persons arbejde, eller deres nærmeste. Det vil f.eks. også kunne være egnet til at chikanere at offentliggøre andre personoplysninger, herunder private billeder, telefonnumre eller adresser, eventuelt i kombination med en nedsættende eller krænkende omtale af de pågældende. Det vil derfor ikke længere være et krav, at denne form for chikane skal være systematisk og gentages af en eller flere personer eller være af en særlig grov karakter for at være omfattet. Det vil dog altid være en konkret vurdering, om en handling eller materiale er egnet til at chikanere den beskyttede person. Det vil i den forbindelse bl.a. kunne indgå, om handlingen eller materialet i sig selv er egnet til at krænke,

håne, nedgøre eller på anden måde udstille den beskyttede person eller dennes nærmeste. Det vil f.eks. også kunne indgå, om det i øvrigt følger af konteksten, at handlingen eller materialet er egnet til at chikanere, ligesom en sløring eller anden beskyttelse af identiteten på den beskyttede person eller dennes nærmeste i almindelighed vil medføre, at materialet (f.eks. en lyd- eller videooptagelse af den beskyttede person) ikke er egnet til at chikanere.

Det vil som nævnt være et krav for strafansvar, at den chikanøse handling samtidig er uberettiget. Det bemærkes i den forbindelse, at en handling bl.a. vil være berettiget, hvis den har karakter af en ytring, der er beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10, sådan som denne bestemmelse fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Der vil derfor som hidtil ikke i medfør af straffelovens § 119 a kunne pålægges strafansvar i tilfælde, hvor det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10. Anklagemyndigheden og domstolene skal derfor i relevant omfang foretage en konkret helhedsvurdering af, om hensynet til en vidtgående ytringsfrihed om navnlig emner af samfundsmæssig interesse bør føre til, at en handling er berettiget, og at der derfor i den konkrete sag ikke kan pålægges eller søges pålagt strafansvar for chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv. Ligesom det er tilfældet med straffesager om injurier, vil domstolene således skulle inddrage praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om spørgsmålet.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 10 (ændring af straffelovens § 119 a, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.14. Skærpelse af straffen for chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv

2.14.1. Gældende ret

Chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv er kriminaliseret i straffelovens § 119 a, hvorefter den, som krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. Der henvises om bestemmelsen nærmere til pkt. 2.13.1.

Overtrædelse af straffelovens § 119 a i førstegangstilfælde straffes som udgangspunkt med en bøde på 10.000 kr., dog således at grovere – herunder systematiske – overtrædelser kan straffes med en kortere frihedsstraf.

Overtrædelse af bestemmelsen i gentagelsestilfælde skal ifølge forarbejderne ligeledes som udgangspunkt udløse en kortere frihedsstraf.

Ved afgørelsen af, om en overtrædelse kan karakteriseres som grov, kan der ifølge forarbejderne bl.a. lægges vægt på overtrædelsens formål, karakter og omfang, herunder om den har virket stærkt chikanerende eller været egnet til at skabe væsentlig utryghed for den forurettede. I forarbejderne nævnes desuden to eksempler på grovere overtrædelser, herunder oprettelse af en hjemmeside med det formål at offentliggøre eller søge at offentliggøre private personoplysninger om personer i offentlig tjeneste eller hverv.

Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 119 a skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet, jf. bestemmelsens stk. 2.

Bestemmelsen, der blev indsat med lov nr. 82 af 30. januar 2019, har ifølge forarbejderne til formål generelt at forhøje strafudmålingen for overtrædelser af § 119 a med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil havde været fastsat af domstolene. Strafskærpelsen gælder generelt i alle sager om chikane efter § 119 a, uanset om forholdet i det konkrete tilfælde har haft eller må antages at få betydning for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet. Bestemmelsen indebærer ingen ændring i anvendelsesområdet for straffelovens § 119 a eller i de forhold, der i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Der henvises til Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 73 som fremsat, side 15 og 35, og Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 94 som fremsat, side 4 ff. og 9 f.

2.14.2. Justitsministeriets overvejelser

Chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv er dybt uacceptabelt. SOSU-assistenter, politifolk, lærere, sygeplejersker, socialrådgivere, fængselsbetjente, administrative medarbejdere m.v., der hver dag går på arbejde og yder en stor indsats i borgernære funktioner, skal kunne føle sig trygge, når de går på arbejde for velfærdssamfundet.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at straffen for chikane mod personer i offentlig tjeneste skal skærpes med 50 pct.

2.14.3. Den foreslåede ordning
Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 119 a, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Det vil indebære, at overtrædelse af bestemmelsen i førstegangstilfælde som udgangspunkt vil skulle straffes med en bøde på 15.000 kr., dog således at grovere – herunder systematiske – overtrædelser kan straffes med en kortere frihedsstraf. Det vil også indebære, at en person, der i dag f.eks. ville blive idømt 20 dages fængsel, fremover vil skulle idømmes 30 dages fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 9 (ændring af straffelovens § 119 a, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.15. Sletningspålæg i sager om chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv

2.15.1. Gældende ret
Straffeloven indeholder en særlig regel om sletningspålæg i § 271, hvorefter det ved dom for overtrædelse af § 264 d (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold), § 264 e (identitetsmisbrug), § 267 (ærekrænkelse) eller § 267, jf. § 268 (grov ærekrænkelse), samtidig kan bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede skal slettes, hvis det er muligt.

Bestemmelsen kan ikke anvendes i relation til udtalelser, meddelelser eller billeder, som ikke har den nødvendige tilknytning til overtrædelsen af ovennævnte bestemmelser. Det vil f.eks. kun være billedet, der er videregivet i strid med § 264 d, eller udtalelsen, der udgør ærekrænkelsen efter § 267, som er omfattet af bestemmelsen.

Efter § 271, stk. 2, påhviler forpligtelsen efter stk. 1 den, der dømmes for overtrædelsen. Har denne ikke rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed.

Bestemmelsen indebærer, at forpligtelsen primært pålægges den domfældte. Bestemmelsen kan derfor kun anvendes over for andre, hvis disse har rådighed over en udtalelse m.v., som domfældte ikke har rådighed over. Bestemmelsen kan anvendes både over for domfældte og flere andre, hvis dette – fordi udtalelsen m.v. findes flere steder – er nødvendigt for at opnå tilstrækkelig sletning.

Rådighed skal forstås sådan, at det skal være muligt at slette den pågældende udtalelse m.v. Denne mulighed kan f.eks. foreligge, hvis man har (lovlig) adgang til at redigere den hjemmeside, som indeholder udtalelsen, eller hvis man har (lovlig) adgang til den Facebook-konto, hvor udtalelsen m.v. er udbredt fra. Der kan ikke i pålægget indfortolkes en pligt for domfældte til at rette henvendelse til søgemaskiner, sociale medier m.v. med henblik på at få disse til at slette udtalelser m.v., som domfældte ikke har rådighed over, selv om det er domfældte, der har udbredt dem, medmindre en sådan pligt følger af databeskyttelsesforordningen. Der er dog mulighed for direkte at pålægge søgemaskiner, sociale medier m.v. forpligtelser efter bestemmelsen.

Er en person pålagt at fjerne en udtalelse m.v. efter bestemmelsen, og efterkommes dette pålæg ikke, kan den pågældende straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, jf. retsplejelovens § 535, stk. 1. Den pågældende kan endvidere efter omstændighederne på ny straffes efter §§ 264 d, 264 e, 267 eller 268.

Straffelovens § 271 har et begrænset selvstændigt anvendelsesområde ved siden af den øvrige lovgivning, herunder særligt databeskyttelsesreglerne og straffelovens konfiskationsbestemmelser.

I forhold til databeskyttelsesreglerne har straffelovens § 271 et selvstændigt indhold, når en udtalelse, en meddelelse eller et billede ikke er omfattet af databeskyttelsesreglerne – f.eks. hvis overtrædelsen er begået mod andre end fysiske personer. Der vil endvidere kunne være tilfælde, hvor den, der har begået overtrædelsen, ikke er (længere) er dataansvarlig efter databeskyttelsesforordningen. Straffelovens § 271 vil i sådanne tilfælde indebære en ret til sletning, som (også) kan håndhæves af domstolene under en straffesag.

Hvis en udtalelse, en meddelelse eller et billede er omfattet af databeskyttelsesreglerne, så følger det af artikel 17 i databeskyttelsesforordningen, at den dataansvarlige skal slette

personoplysninger, hvis de er blevet behandlet ulovligt. Herudover skal de grundlæggende principper i databeskyttelsesforordningens artikel 5, herunder at personoplysninger skal være korrekte og om nødvendigt ajourførte, og at der skal tages ethvert rimeligt skridt for at sikre, at personoplysninger, der er urigtige i forhold til de formål, hvortil de behandles, straks slettes eller berigtiges. Herudover skal personoplysninger opbevares på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere de registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt til de formål, hvortil de pågældende personoplysninger behandles.

Den person, oplysningerne vedrører (den registrerede), kan påberåbe sig sin ret til sletning i medfør af artikel 17 direkte over for den dataansvarlige, ligesom den registrerede kan klage til Datatilsynet, som i medfør af artikel 58 kan påbyde den dataansvarlige at slette oplysningerne.

Hvis der allerede efter databeskyttelsesforordningen følger en forpligtelse til at slette personoplysninger, har straffelovens § 271 blot karakter af et retsmiddel til håndhævelse af denne pligt. Bestemmelsen fastsætter altså ikke nogen selvstændig forpligtelse på databeskyttelsesforordningens område.

2.15.2. Justitsministeriets overvejelser

Chikane af offentligt ansatte er dybt uacceptabelt. Digital chikane kan være særligt indgribende, da chikanematerialet kan spredes med meget stor hastighed og skadevirkning til følge på sociale medier m.v. Det pågældende chikanemateriale vil desuden som udgangspunkt forblive tilgængeligt, hvilket kan gøre det meget svært at genoprette den skade, der er sket.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at beskyttelsen mod chikane af offentligt ansatte på sociale medier skal styrkes, bl.a. ved at det skal være muligt at give sletningspålæg i sager om overtrædelse af straffelovens § 119 a.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at straffelovens § 271 om sletningspålæg i sager om overtrædelser af visse freds- og ærekrænkelser bør finde tilsvarende anvendelse i sager om overtrædelse af § 119 a. Dels er der tale om en velkendt ordning, og dels er der materielle lighedstræk mellem § 119 a og bestemmelserne nævnt i § 271. Under hensyn til straffelovens systematik er det fundet mest hensigtsmæssigt, at der

tilføjes et nyt stykke til § 119 a, som angiver, at § 271 finder tilsvarende anvendelse i sager om overtrædelse af § 119 a.

2.15.3. Den foreslåede ordning
Det foreslås, at der indføres et nyt stykke i § 119 a, som angiver, at ved dom for overtrædelse af § 119 a, stk. 1, finder § 271 om sletningspålæg tilsvarende anvendelse.

Forslaget vil indebære, at retten samtidig med en dom for overtrædelse af § 119 a, stk. 1, kan bestemmes, at domfældte kan pålægges at slette chikanemateriale, herunder udtalelser, meddelelser, billeder m.v., hvis det er muligt, og hvis chikanematerialet har den nødvendige tilknytning til overtrædelsen af § 119 a, stk. 1. Forslaget vil desuden indebære, at forpligtelsen i tilfælde af, at domfældte ikke har den rådighed, der skal til for at slette chikanematerialet, kan pålægges andre personer eller selskaber m.v.

Ligesom for den gældende bestemmelse i straffelovens § 271 vil den foreslåede henvisning få et begrænset selvstændigt anvendelsesområde og vil for så vidt angår chikanemateriale, der er omfattet af databeskyttelsesforordningens pligt til sletning efter artikel 5 og 17, få karakter af et retsmiddel til håndhævelse af denne pligt. Bestemmelsen fastsætter således ikke yderligere forpligtelser på databeskyttelsesforordningens område. For så vidt angår tilfælde, der falder uden for databeskyttelsesforordningens område, indebærer straffelovens § 271 en ret til sletning, som (også) kan håndhæves af domstolene under en straffesag.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 11 (ændring af straffelovens § 119 a, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

2.16. Skærpelse af straffen for vanvidskørsel efter straffeloven
2.16.1. Gældende ret
Ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 om styrket indsat mod farlig kørsel m.v. er vanvidskørsel defineret ved følgende overtrædelser:

- uagtsomt manddrab under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 241, 2. pkt.,
- uagtsom forvoldelse af betydelig skade på nogens legeme eller helbred under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 249, 2. pkt.,

- forsætlig forvoldelse af nærliggende fare for nogens liv eller førlighed i forbindelse med færdselslovsovertrædelser, jf. straffelovens § 252, stk. 1,
- særligt hensynsløs kørsel, jf. færdselslovens § 118, stk. 10 (nu stk. 12),
- kørsel med en hastighedsoverskridelse på mere end 100 pct. ved kørsel med over 100 km/t,
- kørsel med en hastighed på 200 km/t eller derover og
- spirituskørsel med en promille over 2,00.

2.16.1.1. Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab

Efter straffelovens § 241, 1. pkt., straffes den, som uagtsomt forvolder en andens død, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Såfremt forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette som en særligt skærpende omstændighed, jf. straffelovens § 241, 2. pkt.

Opregningen af særligt skærpende omstændigheder i 2. pkt. er ikke udtømmende, men alene en eksemplifikation af tilfælde, der forekommer ofte i praksis, jf. Folketingstidende 2004-05 (2. samling), tillæg A, side 7325.

Det objektive gerningsindhold i straffelovens § 241, 1. pkt., svarer til forsætligt drab (§ 237). Forskellen mellem straffelovens § 237 og § 241 er således den subjektive del om tilregnelse.

Det er en betingelse for domfældelse efter straffelovens § 241, 1. pkt., at døden skal være forvoldt ved gerningspersonens handling eller en undladelse, og at handlingen eller undladelsen kan tilregnes gerningspersonen som uagtsom. Heri ligger, at gerningspersonen ved sin handling eller undladelse har tilsidesat den agtpågivenhed, som man af hensyn til andre har pligt til at udvise.

Begrebet »spirituskørsel« i straffelovens § 241, 2. pkt., omfatter i overensstemmelse med færdselslovens § 53, stk. 1, kørsel med en alkoholpromille på over 0,5, jf. Folketingstidende 2004-05 (2. samling), tillæg A, side 7323-7325.

Efter færdselslovens § 53, stk. 1, straffes for spirituskørsel den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i

et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille, eller at alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen overstiger 0,25 mg pr. liter luft, jf. dog stk. 2.

Efter færdselslovens § 53, stk. 2, straffes for spirituskørsel den, som fører eller forsøger at føre almindelig bil (kategori B) efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,20 promille, eller at alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen overstiger 0,10 mg pr. liter luft, hvis forholdet er begået inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse af retten til at føre almindelig bil (kategori B) eller forholdet udgør en overtrædelse af eller forsøg på overtrædelse af § 56, stk. 1, 1. pkt. (kørsel uden erhvervet førerret). Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 567 af 27. maj 2025 for at nedsætte promillegrænsen for førstegangserhververe af kørekort til almindelig bil (kategori B).

Efter færdselslovens § 53, stk. 3, straffes for spirituskørsel endvidere den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at den pågældende ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.

Færdselslovens § 54, stk. 1, handler om narkokørsel, mens § 54, stk. 2, handler om føreevnekriteriet.

Efter § 54, stk. 1, må et motordrevet køretøj ikke føres eller forsøges ført af nogen, hvis blod under eller efter kørslen indeholder bevidsthedspåvirkende stoffer, som efter regler fastsat af transportministeren er klassificeret som farlige for færdselssikkerheden, herunder hash (THC), og som ikke er indtaget i henhold til en lovlig recept. Bestemmelsen angiver en såkaldt bagatelgrænse, således at enhver kørsel med et af de i bestemmelsen oplistede stoffer i blodet udgør en overtrædelse af bestemmelsen, uanset om det konkret kan påvises, at indtagelsen af stoffet har påvirket evnen til at føre køretøjet, medmindre stoffet er indtaget i henhold til recept.

Efter § 54, stk. 2, må et motordrevet køretøj endvidere ikke føres eller forsøges ført af nogen, som på grund af sygdom, svækkelse, overanstrengelse, mangel på søvn, påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler eller af lignende årsager befinder sig i en sådan tilstand, at han eller hun er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde.

Om »særligt hensynsløs kørsel« i straffelovens § 241, 2. pkt., er det forudsat i bemærkningerne til bestemmelsen, at begrebet skal forstås i overensstemmelse med det tilsvarende begreb i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, jf. Folketingstidende 2004-05 (2. samling), tillæg A, side 7323-7326.

Færdselslovens § 126 omhandler tilfælde, hvor der skal ske ubetinget frakendelse af førerretten. Ubetinget frakendelse skal ifølge § 126, stk. 1, nr. 4, ske, når føreren forsætligt har voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført et motordrevet køretøj på en særligt hensynsløs måde.

Det følger af bemærkningerne til færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, jf. Folketingstidende 1974-75 (2. samling), tillæg A, spalte 1996-1997, at kørsel, der omfattes af § 126, stk. 1, nr. 4, er karakteriseret ved, at føreren bevidst sætter sig ud over hensynet til andres sikkerhed. I modsætning til § 125, stk. 1, nr. 1, stilles der således krav om en kvalificeret form for tilregnelse. Det vil f.eks. kunne omfatte kørsel, der retter sig mod at forulempe eller bringe en anden trafikant i fare (chikanekørsel), hasarderet kørsel, f.eks. for at unddrage sig forfølgning, hård og pågående kørsel, der medfører konkret skadeforvoldelse eller farefremkaldelse, og som udføres med bevidsthed om, at den fører til forulempelse eller farefremkaldelse, samt grove former for kapkørsel, flokkørsel og lignende »chokkørsel«. Bestemmelsen omfatter også kørsel med køretøjer uden eller med meget betydelig nedsat bremse- eller styreevne eller andre mangler, der kan føre til nærliggende risiko for andre trafikanter, når risikoen har stået eller måtte stå føreren klart.

Det fremgår desuden af de nævnte bemærkninger, at de følger, som kørslen har haft i form af personskade eller materiel skade, ikke kan tillægges afgørende betydning for, om der er tale om særligt hensynsløs kørsel, da det ofte vil bero på tilfældige omstændigheder, som ikke har nogen virkelig sammenhæng med kørslens karakter, om kørslen resulterer i sådanne skader eller ej.

Ved »de groveste hastighedsovertrædelser« forstås kørsel med en hastighedsoverskridelse på mere end 100 pct. ved kørsel med over 100 km/t samt kørsel med en hastighed på 200 km/t eller derover, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 15.

Ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 blev strafferammen i straffelovens § 241, 1. pkt., forhøjet fra 8 års fængsel til 10 års fængsel. Samtidig blev straffelovens § 241, 2. pkt., ændret, så det fremgår af bestemmelsen, at det også anses som en særligt skærpende omstændighed, hvis uagtsomt manddrab begås i forbindelse med de groveste hastighedsovertrædelser.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 16, at det forudsættes, at strafniveauet i sager om uagtsomt manddrab begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, skærpes med 150 pct. i forhold til det hidtidige strafniveau, og at det forudsættes, at straffen for uagtsomt manddrab begået i forbindelse med de groveste hastighedsovertrædelser fastsættes på et tilsvarende niveau.

Det følger desuden af de nævnte bemærkningerne til bestemmelsen, at en overtrædelse af straffelovens § 241, 2. pkt., i normaltilfælde, der forud for lovændringen ville blive straffet med 18 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 3 år og 9 måneders fængsel, at en grov overtrædelse af straffelovens § 241, 2. pkt., der forud for lovændringen som udgangspunkt ville blive straffet med 2 års fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 5 års fængsel, og at det forudsættes, at straffen for de allergroveste tilfælde af uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel skærpes, så der fremover som udgangspunkt skal idømmes straffe, der er væsentligt højere end 5 års fængsel.

Det fremgår af betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 776 og 778-779, at der på daværende tidspunkt ikke var afsagt trykte domme om forhold begået efter den seneste strafskærpelse, men at der ikke i forbindelse med udvalgets praksisgennemgang var grundlag for en antagelse om, at domstolene ikke skulle følge lovgivers anvisninger på området for uagtsomt manddrab.

2.16.1.2. Straffelovens § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse

Efter straffelovens § 249, 1. pkt., straffes den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Såfremt forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel

eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette som en særligt skærpende omstændighed, jf. § 249, 2. pkt.

For så vidt angår en omtale af henholdsvis spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 og 2, særligt hensynsløs kørsel og de groveste hastighedsovertrædelser henvises der til pkt. 2.16.1.1 om uagtsomt manddrab.

Ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 blev straffelovens § 249, 2. pkt., ændret, så det fremgår af bestemmelsen, at de groveste hastighedsovertrædelser også anses som en særligt skærpende omstændighed.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 16-17, at det forudsættes, at strafniveauet i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, skærpes med 100 pct. i forhold til det hidtidige strafniveau. Det forudsættes i den forbindelse, at straffen for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med de groveste hastighedsovertrædelser fastsættes på et tilsvarende niveau.

Det følger desuden af de nævnte bemærkninger, at forslaget herved indebærer, at en overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., i normaltilfælde, der hidtil ville blive straffet med 6 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 1 års fængsel, at en grov overtrædelse af straffelovens § 249, 2. pkt., der hidtil ville blive med straffet med 1 års fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 2 års fængsel, og at strafniveauet for de groveste tilfælde af uagtsom betydelig legemsbeskadigelse begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særligt hensynsløs kørsel, som hidtil ville blive straffet med mere end 8-12 måneders fængsel, skærpes tilsvarende.

Det fremgår af betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 777-778, at det er udvalgets vurdering, at domstolene har fulgt lovgivers anvisninger om strafniveauet efter skærpelsen i 2021.

2.16.1.3. Straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse

Efter straffelovens § 252, stk. 1, straffes den, der for vindings skyld, af grov kådhed eller på lignende hensynsløs vis forvolder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed, med fængsel indtil 8 år.

Ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 blev der foretaget en sproglig ændring lovteksten, som havde til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauet efter bestemmelsen.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 17, at det med den foreslåede ændring er forudsat, at straffen for forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, forårsaget i forbindelse med færdselslovsovertrædelser fremover skal skærpes med 50 pct.

Begrebet færdselslovsovertrædelser er ikke begrænset til overtrædelse af § 252, stk. 1, i forbindelse med vanvidskørsel, men forudsættes at omfatte overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved enhver færdselslovsovertrædelse, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 141 som fremsat, side 10.

Det fremgår desuden af bemærkningerne til bestemmelsen, at Rigsadvokaten har oplyst, at strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 252 i forbindelse med færdselslovsovertrædelser på daværende tidspunkt sås at være fra 7 dage til 4 måneders fængsel ved enkeltstående overtrædelser og fra 4 måneder til 8 måneders fængsel ved flere forhold vedrørende overtrædelse af § 252. Strafskærpelsen indebærer herved, at en overtrædelse af § 252 i forbindelse med færdselslovsovertrædelser, der ville blive straffet med 4 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 6 måneders fængsel, mens en overtrædelse, der ville blive straffet med 8 måneders fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 1 års fængsel.

Det fremgår af betænkning nr. 1581/2023 om strafudmåling, side 778, at udvalget vurderer, at udmålingen af straffen sker i overensstemmelse med de tilkendegivelser, der er angivet i forarbejderne til skærpelsen i 2021.

2.16.2. Justitsministeriets overvejelser

Vanvidskørsel hører ingen steder hjemme i vores samfund. Det er foragt for fællesskabet at opføre sig så ansvarsløst og forkasteligt, og det kan i værste tilfælde resultere i tab af menneskeliv. Der skal derfor sættes hårdt ind over for vanvidskørsel.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for uagtsomt manddrab, forsætlig fareforvoldelse og uagtsom legemsbeskadigelse ved vanvidskørsel med 33 pct.

Definitionen af vanvidskørsel omfatter bl.a. uagtsomt manddrab under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 241, 2. pkt., uagtsom forvoldelse af betydelig skade på nogens legeme eller helbred under særligt skærpende omstændigheder, jf. § 249, 2. pkt., og forsætlig forvoldelse af nærliggende fare for nogens liv eller førlighed i forbindelse med færdselslovsovertrædelser, jf. § 252, stk. 1.

På den baggrund lægges der op til, at strafniveauet for disse overtrædelser skærpes med 33 pct.

De værste tilfælde af hasarderet kørsel kan resultere i tab af menneskeliv. Det kan endda være uskyldige personer, der bare befinder sig på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt. Der bør derfor sendes et tydeligt signal om, at uagtsomt manddrab ved vanvidskørsel er særdeles forkasteligt. Når en person f.eks. sætter sig ind bag rattet med en promille på over 2,00 eller kører med 200 km/t eller mere, burde den pågældende have indset de potentielt dødelige konsekvenser ved kørslen.

Der lægges derfor op til at karakterisere uagtsomt manddrab ved vanvidskørsel som trafikdrab.

Herudover er det i forarbejderne til straffelovens § 241, 2. pkt. (uagtsomt manddrab under særligt skærpende omstændigheder), og § 249, 2. pkt. (uagtsom betydelig legemsbeskadigelse under særligt skærpende omstændigheder), ikke tydeligt, om begrebet »spirituskørsel« også omfatter spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 2 og 3. Der lægges derfor op til at angive i bemærkningerne, at disse tilfælde omfattes af begrebet »spirituskørsel«.

2.16.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås for det første at indsætte en ny bestemmelse i straffelovens § 241 a, hvorefter den, der uagtsomt forvolder en andens død i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, straffes for trafikdrab med fængsel indtil 10 år.

Samtidig foreslås det som konsekvens heraf at ophæve straffelovens § 241, 2. pkt.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for uagtsomt manddrab, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste

hastighedsovertrædelser, skærpes med 33 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 5 års fængsel, fremover vil skulle idømmes 6 år og 8 måneders fængsel.

Der lægges med forslaget ikke op til at ændre på grænsen mellem uagtsomt manddrab og manddrab efter straffelovens § 237. Der vil således fortsat kunne dømmes efter § 237, hvis der kan bevises et forsæt til at begå drab.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 19 og 20 (ophævelse af straffelovens § 241, 2. pkt., og indsættelse af en ny § 241 a), og bemærkningerne hertil.

Det foreslås for det andet at indsætte et nyt stk. 2 i straffelovens § 249 (om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse), hvorefter det anses som en særligt skærpende omstændighed efter stk. 1, hvis forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.

Samtidig foreslås det som konsekvens heraf at ophæve straffelovens § 249, 2. pkt.

Ændringerne har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter straffelovens § 249, når forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser. Der tilsigtes ikke andre ændringer af § 249.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, skærpes med 33 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 1 års fængsel, fremover vil skulle idømmes 1 år og 4 måneders fængsel.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 27 og 28 (ophævelse af straffelovens § 249, 2. pkt., og indsættelse af et nyt stk. 2 i § 249), og bemærkningerne hertil.

Det foreslås for det tredje at indsætte et nyt stk. 2 i straffelovens § 252, hvorefter det ved fastsættelse af straffen skal indgå som skærpende

omstændighed, at forholdet er begået i forbindelse med overtrædelse af færdselsloven.

Ændringen har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet for forsætlig fareforvoldelse i forbindelse med færdselslovsovertrædelser. Der tilsigtes ikke andre ændringer af straffelovens § 252.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for forsætlig fareforvoldelse i forbindelse med færdselslovsovertrædelser skærpes med 33 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 9 måneders fængsel, fremover vil skulle idømmes 1 års fængsel.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 29 (indsættelse af nyt stk. 2 i straffelovens § 252), og bemærkningerne hertil.

Fastsættelsen af straffen vil i de ovennævnte tilfælde fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

2.17. Skærpelse af straffen for naturkriminalitet

2.17.1. Gældende ret

2.17.1.1. Naturbeskyttelsesloven

Visse overtrædelser af naturbeskyttelsesloven kan efter lovens § 89, stk. 1, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, kan der bl.a. pålægges straf for overtrædelse af lovens § 3, som indeholder et forbud mod at foretage tilstandsændringer i en række naturtyper, og § 28 om forbud mod henkastning eller anbringelse af affald på fremmed ejendom.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2, at straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er 1) voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. §§ 1 og 2, eller fremkaldt fare derfor eller 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Det sker ikke ofte, at der idømmes fængselsstraf for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven. Fra praksis kan der dog henvises til Retten i Koldings dom af 17. marts 2025 i sag SS-4164/2024-KOL, gengivet i den offentlige domsdatabase 272/25, hvor et ægtepar blev fundet skyldige i at have overtrådt naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 2, ved at have foretaget en ulovlig ændring af et ca. 1.800 kvadratmeter stort beskyttet moseområde, som de fjernede eller lod fjerne og omlagde til en sø og en græsplæne i Vester Nebel i Kolding Kommune.

Ændringen medførte betydelig skade på det beskyttede område og dets vilde plantebestand. Det ødelagte moseområde lå både placeret på de tiltaltes egen matrikel og på Kolding Kommunes matrikel. Derfor blev de tiltalte – ud over overtrædelse af naturbeskyttelsesloven – også dømt for at have overtrådt straffelovens § 291, stk. 2, om hærværk af betydeligt omfang ved at have beskadiget den del af moseområdet, der tilhører Kolding Kommune.

Retten idømte de tiltalte 4 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste. Retten lagde vægt på det areal af beskyttelsesværdig natur, som var ødelagt, og at det alene skete i de tiltaltes egne interesser. Retten lagde også vægt på den tid, det vil tage at genoprette naturtilstanden igen

Efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 3, kan der fastsættes bestemmelser om straf af bøde eller fængsel i indtil 1 år i regler, der er udstedt efter loven, for overtrædelser af bestemmelser i reglerne eller for overtrædelser af bestemmelser i forordninger omfattet af § 71, stk. 3.

Juridiske personer kan straffes for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven, jf. § 89, stk. 4.

Er der i forbindelse med en overtrædelse af naturbeskyttelsesloven opnået en økonomisk fordel, og sker der ikke konfiskation af udbyttet, skal der tages hensyn til den økonomiske fordel ved udmålingen af straffen, herunder en eventuel tillægsbøde, jf. naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 6.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 5, at der ved udmåling af bødestraf skal lægges vægt på, om der ved overtrædelsen er voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, eller fremkaldt fare derfor. Det er en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv.

Naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 5, blev indsat ved lov nr. 179 af 24. februar 2015. I bemærkningerne til lovforslaget er der angivet nærmere retningslinjer for bødeniveauet. Det fremgår af bemærkningerne, at det vejledende bødeniveau for overtrædelse af reglerne i naturbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør af loven i almindelighed bør være på minimum 5.000 kr. i førstegangstilfælde. Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, bør bødeniveauet i førstegangstilfælde i almindelighed være på minimum 10.000 kr.

Af bemærkningerne fremgår det videre, at bødeniveauet for overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper, hvor der ikke er sket overtrædelse af anden lovgivning, i almindelighed i førstegangstilfælde bør være på minimum 20.000 kr. I de mindre alvorlige overtrædelser af bestemmelsen bør bødeniveauet dog i almindelighed i førstegangstilfælde være på minimum 5.000 kr. For overtrædelse af § 28 om henkastning m.v. af affald bør bødeniveauet minimum være på 3.000 kr. for privates og 5.000 kr. for erhvervsdrivendes henkastning af affald uden for genbrugsstationer m.m. samt minimum 5.000 kr. for privates og 8.000 kr. for erhvervsdrivendes henkastning af affald i naturen. Dog bør bødeniveauet være på minimum 1.000 kr. for privates henkastning af små mængder affald, f.eks. skovtursaffald.

Det følger endvidere af bemærkningerne, at i andengangstilfælde, hvor en gerningsperson idømmes en bøde for overtrædelse af regler i naturbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør af loven, bør der i almindelighed ske en fordobling af bødestørrelsen i forhold til de vejledende bødeniveauer.

Der henvises til Folketingstidende 2014-15 (1. samling), tillæg A, L 94 som fremsat, side 11-12.

2.17.1.2. Jagt- og vildtforvaltningsloven

Det følger af jagt- og vildtforvaltningslovens § 3, stk. 1, at jagt kun må drives på vildt, der er fastsat jagttid for, og kun inden for den jagttid, der er fastsat for arten. Jagttiderne fremgår af bekendtgørelse nr. 470 af 17. maj 2024 om jagttid for visse pattedyr og fugle m.v.

Jagt- og vildtforvaltningslovens § 6 a, stk. 1, og § 7, stk. 1, beskytter de pattedyr, der er nævnt i bilag 1 til loven. Bilag 1 omfatter dyrearter, som er naturligt hjemmehørende i Danmark, der er angivet i habitatdirektivets bilag

IV som en art af fællesskabsbetydning, der kræver streng beskyttelse (de såkaldte bilag IV-dyrearter).

Det følger af jagt- og vildtforvaltningslovens § 6 a, stk. 1, at yngle- eller rasteområder for de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, ikke må ødelægges eller beskadiges. Bestemmelsen bidrager til gennemførelsen af habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d, som forbyder beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der er omfattet af direktivets bilag IV. Forbuddet mod ødelæggelse og beskadigelse af dyrearters yngle- eller rasteområder er ikke begrænset til forsætlige handlinger, men omfatter også uagtsomme handlinger.

Det følger af § 6 a, stk. 2, at fugles reder ikke forsætligt må ødelægges, beskadiges eller fjernes, og at æg ikke forsætlig må ødelægges eller beskadiges. Bestemmelsen bidrager til gennemførelsen af fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, litra b, i dansk ret om, at fugles reder ikke forsætligt må ødelægges, beskadiges eller fjernes, og at æg ikke forsætligt må ødelægges eller beskadiges.

Det følger af jagt- og vildtforvaltningslovens § 7, stk. 1, at de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Forbuddet gælder for alle livstadier af de omfattede dyrearter. Det følger af § 7, stk. 2, at fugle ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden.

Det fremgår af jagt- og vildtforvaltningslovens § 54, stk. 1, nr. 1, at den, der overtræder bl.a. § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er 1) voldt betydelig skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1, stk. 1, eller fremkaldt fare derfor eller 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, jf. § 54, stk. 2.

2.17.2. Ministeriet for Grøn Treparts overvejelser

Begrebet naturkriminalitet er ikke defineret i dansk lovgivning, men kan anvendes som en samlebetegnelse for strafbare handlinger begået mod naturen. Dette omfatter både flora, f.eks. ødelæggelse af naturområder, planter, vegetation og naturtyper, og fauna, det vil sige såkaldt faunakriminalitet begået mod vilde dyr og deres levesteder.

Naturbeskyttelsesloven og jagt- og vildtforvaltningsloven indeholder en række bestemmelser, der har til formål at beskytte naturen, herunder både flora og fauna.

Det er Ministeriet for Grøn Treparts vurdering, at en overtrædelse af langt de fleste bestemmelser i naturbeskyttelsesloven falder ind under betegnelsen naturkriminalitet. Dette omfatter bl.a. reglerne om beskyttede naturtyper, beskyttelse af arealer inden for bygge- og beskyttelseslinjer, som f.eks. sø- og åbeskyttelseslinjen og strandbeskyttelseslinjen, beskyttelse af dyre- og planteliv samt regler om fredninger. Ministeriet for Grøn Trepart vurderer, at overtrædelser af samtlige strafbelagte regler i naturbeskyttelsesloven – med undtagelse af reglerne om friluftsreklamer i § 21, stk. 1, samt reglerne om offentlighedens adgang til naturen i §§ 22-26 a – kan betegnes som naturkriminalitet.

Jagt- og vildtforvaltningsloven har bl.a. til formål at sikre arts- og individrige vildtbestande. Jagt- og vildtforvaltningsloven indeholder derfor en række bestemmelser, hvor en overtrædelse af disse vurderes at falde under betegnelsen naturkriminalitet. Det er Ministeriet for Grøn Treparts vurdering, at de bestemmelser, som falder ind under betegnelsen naturkriminalitet, omfatter jagt- og vildtforvaltningslovens § 3, hvorefter jagt kun må drives på vildt, der er fastsat jagttid for, og kun inden for den jagttid, der er fastsat på arten, samt jagt- og vildtforvaltningslovens §§ 6 a og 7, som indeholder forbud mod forskellige overgreb på bilag IV-dyrearter, som er hjemmehørende i Danmark, og vilde fugle.

Naturkriminalitet er en alvorlig form for kriminalitet, der kan have langvarige konsekvenser for naturen, herunder vilde dyr og deres levesteder. Det kan tage lang tid at genoprette skaderne, og i de allergroveste tilfælde kan der være tale om uoprettelige skader. Personer og selskaber m.v., der begår naturkriminalitet, herunder med økonomisk gevinst for øje, udviser således en hensynsløshed over for naturen og samfundet, som bør sanktioneres med markant hårdere straffe.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at bødestraffen for naturkriminalitet skal skærpes med 100 pct., og at de allergroveste tilfælde af naturkriminalitet skal medføre fængselsstraf.

2.17.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås for det første at foretage en sproglig ændring af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 5, 1. pkt., og at indsætte et nyt nr. 2 i jagt- og vildtforvaltningslovens § 54, stk. 1. Ændringerne har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelserne.

Det forudsættes i den forbindelse, at bødestrafniveauet for naturkriminalitet efter naturbeskyttelsesloven og regler udstedt efter naturbeskyttelsesloven samt jagt- og vildtforvaltningsloven skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt en bøde på 5.000 kr. for overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3, fremover vil skulle idømmes en bøde på 10.000 kr.

Det foreslås for det andet at foretage en sproglig ændring af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2, nr. 1, og jagt- og vildtforvaltningslovens § 54, stk. 2, nr. 1, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelserne.

Det forudsættes i den forbindelse, at de allergroveste tilfælde af naturkriminalitet efter naturbeskyttelsesloven og jagt- og vildtforvaltningsloven skal medføre fængselsstraf.

Ved naturkriminalitet forstås dels overtrædelser, som kan straffes efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, og § 89, stk. 3, bortset fra overtrædelse af reglerne i § 21, stk. 1, og §§ 22-26 a, dels overtrædelser af jagt- og vildtforvaltningslovens § 3, stk. 1, § 6 a og § 7.

Ved vurderingen af, om der er tale om en så grov overtrædelse af naturbeskyttelsesloven, at der bør idømmes fængselsstraf, vil der bl.a. skulle lægges vægt på skadens størrelsesmæssige omfang. Der vil også skulle lægges vægt på, om overtrædelsen har medført betydelig eller uoprettelig skade. Det vil tale for at idømme fængselsstraf, hvis overtrædelsen er begået forsætligt.

Ved vurderingen af, om der er tale om en så grov overtrædelse af jagt- og vildtforvaltningsloven, at der bør idømmes fængselsstraf, vil der bl.a. skulle lægges vægt på, hvor stor en skade overtrædelsen har haft for arten eller bestanden, samt om overtrædelsen er sket på vildt, der ikke er fastsat jagttid for. Der vil også skulle lægges vægt på, om overtrædelsen er sket i den

pågældende arts ynglesæson. Det vil tale for at idømme fængselsstraf, hvis der er tale om en forsætlig overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 4, nr. 2 og 3 (ændringer af naturbeskyttelseslovens § 89), samt § 5, nr. 1-3 (ændringer af jagt- og vildtforvaltningslovens § 54), og bemærkningerne hertil.

2.18. Præcisering af tilsynsmyndighedernes mulighed for at påbyde reetablering efter naturbeskyttelsesloven

2.18.1. Gældende ret

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 1, at kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af loven og de regler, der er udstedt efter loven, samt af fredningsbestemmelser. Det fremgår imidlertid af § 73, stk. 2, at miljøministeren påser overholdelsen af reglerne i §§ 8 og 9 om klitfredning, § 15 om strandbeskyttelseslinjen, kapitel 5 om beskyttede plante- og dyrearter og kapitel 8 a om naturnationalparker. Det fremgår af § 73, stk. 5, at tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

Lovliggørelse af ulovlige forhold foregår enten ved retlig lovliggørelse eller ved fysisk lovliggørelse. Retlig lovliggørelse kan f.eks. ske ved, at myndighederne giver dispensation for et forhold, som ellers vil være ulovligt.

Fysisk lovliggørelse kan ske ved at påbyde, at et ulovligt forhold bringes til ophør. Det kan eksempelvis være ved, at det påbydes, at en ulovligt opsat installation fjernes, såsom et ulovligt placeret dræn. Det nærmere indhold af pligten til at foranledige et ulovligt forhold lovliggjort er ikke reguleret i naturbeskyttelsesloven, men fremgår derimod af bemærkningerne til § 73, stk. 5.

Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 1495, følger det, at reglen i § 73 svarer til den, der blev indarbejdet i naturfredningsloven og sandflugtsloven ved lov nr. 250 af 23. maj 1984 (håndhævelsesloven).

Ved håndhævelseslovens § 7, nr. 3, og § 11, nr. 3, blev henholdsvis naturfredningsloven og sandflugtsloven ændret således, at der i begge love blev indsat en bestemmelse om, at hvis tilsynsmyndighederne bliver opmærksom på et ulovligt forhold, skal de søge forholdet lovliggjort, medmindre det er af underordnet betydning. Af bemærkningerne til håndhævelsesloven, jf. Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, spalte 1556 ff., følger det, at lovforslaget følger retshåndhævelsesudvalgets forslag om, at der i de planlægnings- og miljølove, der ikke allerede henlægger tilsynet med lovgivningens overholdelse til en bestemt myndighed, sker en lovfæstelse af denne tilsynspligt. Det følger endvidere, at en sådan tilsynspligt må antages allerede at påhvile myndighederne i kraft af almindelige uskrevne forvaltningsretlige regler.

Retshåndhævelsesudvalgets forslag, som der henvises til i bemærkningerne til håndhævelsesloven, jf. ovenfor, findes i udvalgets betænkning nr. 981/1983 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivning. Betænkningen havde til formål at undersøge spørgsmålet om håndhævelse af den bygge- og miljøretlige lovgivning, herunder at undersøge og vurdere de muligheder, som står til rådighed for myndighederne i de tilfælde, hvor lovgivningen ikke overholdes.

Af betænkningens side 105-106 vedrørende fysisk lovliggørelse uden domstolenes medvirken følger det, at fysisk lovliggørelse på grundlag af et konstaterende lovliggørelsespåbud normalt vil omfatte en tilbageføring af den fysiske tilstand til den, der bestod, før ulovligheden blev begået, hvis dette er muligt. Det følger endvidere, at der ikke kan sluttes modsætningsvis fra, at enkelte love udtrykkeligt taler om genoprettelse af den tidligere tilstand.

I praksis er »tilbageføring af den fysiske tilstand« blevet fortolket således, at tilsynsmyndigheden kan give påbud om, at fysisk lovliggørelse skal ske ved, at ulovlige indretninger fjernes, at ulovligt fjernede indretninger bringes tilbage, eller at der sker en reetablering af den hidtidige tilstand, hvis tilbageføring af den fysiske tilstand overhovedet er muligt. Dette beror dels på praksis blandt tilsynsmyndigheder og dels på retspraksis, bl.a. Vestre Landsrets dom af 23. november 2017 i sag nr. S-1031-16 (gengivet i MAD 2017, side 415), hvor landsretten stadfæstede en kommunal afgørelse om udstedelse af påbud i medfør af § 73, stk. 5, i naturbeskyttelsesloven om reetablering af en mose, som var beskyttet efter § 3.

I en konkret sag er der dog et eksempel på, at domstolen ikke mente, at der med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, kan meddeles påbud om reetablering. Retten i Hjørring afsagde den 28. marts 2019 dom i sag nr. 9615/2018 (gengivet i MAD 2019, side 197), hvor domstolen fandt, at kommunen ikke havde hjemmel i § 73, stk. 5, til at meddele påbud om reetablering af engfloraen på det areal, som sagen vedrørte.

2.18.2. Ministeriet for Grøn Treparts overvejelser

Som det fremgår af pkt. 2.18.1, har tilsynsmyndighederne pligt til at foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. Der er ikke i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, særskilt taget stilling til, hvilke håndhævelsesmuligheder tilsynsmyndigheden kan gøre brug af i forbindelse med fysisk lovliggørelse af et ulovligt forhold.

Fortolkningen har i praksis hidtil været, at tilsynsmyndighederne med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, kan give påbud om, at fysisk lovliggørelse skal ske ved, at ulovlige indretninger fjernes, at ulovligt fjernede indretninger bringes tilbage, eller at den hidtidige tilstand forud for det ulovlige forhold reetableres. Den dom fra Retten i Hjørring, der er omtalt i pkt. 2.26.1, hvor domstolen ikke fandt, at der med hjemmel i § 73, stk. 3, kunne meddeles påbud om reetablering af engfloraen på det areal, som sagen vedrørte, har imidlertid givet anledning til tvivl om, hvilke håndhævelsesmetoder tilsynsmyndighederne har hjemmel til at anvende i forbindelse med fysisk lovliggørelse.

For at skabe klarhed over rækkevidden af hjemlen i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, er det Ministeriet for Grøn Treparts vurdering, at tilsynsmyndighedernes håndhævelsesmuligheder bør præciseres i naturbeskyttelsesloven med en tydelig hjemmel til den eksisterende praksis, som har udviklet sig vedrørende fortolkningen af tilsynsmyndigheders mulighed for at håndhæve § 73, stk. 5.

Det er centralt for et højt niveau af natur- og artsbeskyttelse, at der ikke er tvivl blandt tilsynsmyndighederne om, at det er muligt bl.a. at påbyde, at ødelagt natur og eventuelle levesteder for beskyttede arter reetableres. Hvis tilsynsmyndighederne er tilbageholdende med at påbyde reetablering, vil det medføre en uhensigtsmæssig retstilstand, da tilsynsmyndighederne i så fald vil være nødt til at lovliggøre det ulovlige forhold via retlig lovliggørelse, hvilket overordnet set vil kunne resultere i, at det vil kunne betale sig at ødelægge f.eks. beskyttet natur, herunder beskyttede habitater.

Tilsvarende vil tilsynsmyndighederne også være nødt til at give tilladelse/dispensation i lignende forhold, hvor der ansøges på forhånd, jf. den almindelige forvaltningsretlige lighedsgrundsætning.

2.19.3. Den foreslåede ordning
Det foreslås, at der indsættes et 2. pkt. i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, så det præciseres, at tilsynsmyndigheder i forbindelse med lovliggørelse af et ulovligt forhold kan påbyde, at ulovlige indretninger fjernes, at ulovligt fjernede indretninger bringes tilbage, og at en hidtidig tilstand reetableres.

Den foreslåede præcisering vil medføre, at det tydeliggøres, hvilke håndhævelsesmetoder tilsynsmyndighederne bl.a. kan benytte i forbindelse med lovliggørelse af et ulovligt forhold. Den foreslåede præcisering skal ikke anses som en udtømmende opregning af, hvilke håndhævelsesmetoder tilsynsmyndighederne kan benytte.

Det er med den foreslåede præcisering ikke hensigten, at tilsynsmyndighederne vil få øgede beføjelser i forhold til det, der i overensstemmelse med lovbemærkningerne er hensigten med den gældende bestemmelse i § 73, stk. 5.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 4, nr. 1 (indsættelse af nyt 2. pkt. i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5), og bemærkningerne hertil.

2.19. Øget brug af muligheden for frakendelse af jagttegn
2.19.1. Gældende ret
Det følger af jagt- og vildtforvaltningslovens § 55, stk. 1, 1. pkt., at ved dom for forsætlig overtrædelse af de regler, der er nævnt i § 54, stk. 1 og 3, kan der ske frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn, hvis det begåede forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke fremtidigt vil udøve jagt på forsvarlig måde.

Det følger af jagt- og vildtforvaltningslovens § 55, stk. 2, at frakendelse af retten til jagttegn sker på tid fra 1 til 5 år, regnet fra endelig dom, eller indtil videre. Hvis retten er frakendt indtil videre, kan sag om fortsat frakendelse efter 5 års forløb indbringes for retten efter reglerne i straffelovens § 78, stk. 3. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan justitsministeren dog tillade, at indbringelse for retten sker, inden femårsfristen er udløbet.

Den, der er frakendt retten til jagttegn, eller den, hvis jagttegn er inddraget i medfør af jagt- og vildtforvaltningslovens § 42, stk. 1, skal aflevere jagttegnet til politiet, jf. § 55, stk. 3.

Af relevant retspraksis i forhold til frakendelse af jagttegn kan der henvises til Retten i Roskildes dom af 13. november 2020 i sag nr. 2A-6866/2019 (gengivet i Anklagemyndighedens Vidensdatabase AM2020.11.13B), hvor en person blev dømt for i 2016, uden tilladelse, at have drevet jagt på rovfugle. Den pågældende havde i en død fasan udlagt giftstof med det forsæt, at rovfugle skulle indtage stoffet, når de åd af fasanen. Det førte til, at en musvåge åd af den forgiftede fasan og døde, hvorved den var udsat for groft uforsvarlig behandling med karakter af mishandling. Tiltalte blev straffet med fængsel i 40 dage med henvisning til overtrædelse af bl.a. dyreværnsloven og jagt- og vildtforvaltningsloven. Anklagemyndighedens påstand om, at tiltalte skulle frakendes retten til at have eller erhverve jagttegn i en periode på 5 år fra endelig dom, blev ikke taget til følge. I vurderingen lagde retten vægt på tiltaltes gode personlige forhold, og at der var tale om et enkeltstående forhold. Ifølge retten havde anklagemyndigheden ikke godtgjort, at der var grund til at antage, at tiltalte fremover ikke vil udøve jagt på en måde, der var forsvarlig. Retten bemærkede i det hele, at der var tale om en episode, der fandt sted for mere end fire år siden regnet fra domsafsigelsen.

2.19.2. Ministeriet for Grøn Treparts overvejelser

Jagt- og vildtforvaltningsloven har bl.a. til formål at sikre arts- og individrige bestande og at skabe grundlag for en bæredygtig forvaltning heraf ved bl.a. at regulere jagten således, at den sker efter etiske principper og under varetagelse af hensynet til beskyttelse af vildtet, især af sjældne og truede arter.

Efter jagt- og vildtforvaltningslovens § 55, stk. 1, kan retten til at have eller erhverve jagttegn kun frakendes, hvis det begåede forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke fremtidigt vil udøve jagt på en forsvarlig måde. Det fremgår ikke nærmere af bestemmelsens bemærkninger, hvad der konkret ligger i udtrykket »på forsvarlig måde«, men det ses i praksis, som i sagen fra Retten i Roskilde nævnt under pkt. 2.19.1, at det kan være vanskeligt at godtgøre, at den pågældende fremover ikke vil udøve jagt på en måde, der er forsvarlig.

Det er Ministeriet for Grøn Treparts vurdering, at personer, der ikke lever op til jagt- og vildtforvaltningslovens formål om at beskytte vildtet, og at jagt bl.a. skal ske under iagttagelse af etiske principper og under varetagelse af hensynet til beskyttelse af vildtet, især af sjældne og truede arter, i større omfang skal frakendes retten til at have eller erhverve jagttegn.

2.19.3. Den foreslåede ordning
Det foreslås, at der i jagt- og vildtforvaltningslovens § 55, stk. 1, tilføjes et 3. pkt., hvor det præciseres, at der ved vurderingen af, om der skal ske frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn, skal lægges særlig vægt på, om der er sket en forsætlig overtrædelse af § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7.

Forslaget vil indebære, at der i vurderingen af, om der skal ske frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn, skal lægges særlig vægt på, om der er sket en forsætlig overtrædelse af § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7, idet forsætlige overtrædelser af disse bestemmelser giver grund til at antage, at den pågældende ikke fremtidigt vil udøve jagt på en forsvarlig måde. Frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn skal ske i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder reglerne i tjenesteydelsesdirektivet.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 5, nr. 4 (indsættelse af nyt 3. pkt. i jagt- og vildtforvaltningslovens § 55, stk. 1), og bemærkningerne hertil

2.20. Varetægtssurrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke
2.20.1. Gældende ret
2.20.1.1. Varetægtsfængsling i surrogat
Varetægtsfængsling er reguleret i retsplejelovens kapitel 70. Det følger heraf, at en sigtet kan varetægtsfængsles, når en række nærmere angivne betingelser er opfyldt, jf. § 762. Det er retten, som efter anmodning fra anklagemyndigheden afgør, om sigtede skal varetægtsfængsles, jf. § 764.

Er betingelserne for varetægtsfængsling til stede, men kan varetægtsfængslingens øjemed opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, træffer retten, hvis sigtede samtykker heri, i stedet for varetægtsfængsling bestemmelse derom, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1. Reglen indebærer, at retten kan pålægge den sigtede såkaldte varetægtssurrogater, der træder i stedet for arrest, hvis den sigtede samtykker heri.

Retsplejelovens § 765, stk. 2, indeholder en ikke-udtømmende opregning af eksempler på varetægtssurrogater. Det fremgår heraf, at retten kan bestemme, at sigtede skal undergive sig tilsyn (nr. 1), overholde særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, anvendelse af fritid og samkvem med bestemte personer (nr. 2), tage ophold i egnet hjem eller institution (nr. 3), undergive sig psykiatrisk behandling eller

afvænningsbehandling (nr. 4), give møde hos politiet på nærmere angivne tidspunkter (nr. 5), deponere pas eller andre legitimationspapirer hos politiet (nr. 6) og stille økonomisk sikkerhed for sin tilstedeværelse (nr. 7). Da opregningen ikke er udtømmende, er det muligt at fastsætte særlige foranstaltninger, der tager hensyn til behov og praktiske muligheder i hvert enkelt tilfælde. Sigtede kan dog ikke pålægges et varetægtssurrogat, der indebærer ophold i eget hjem, hvis sigtelsen angår grov personfarlig kriminalitet, jf. § 765, stk. 3.

Retsplejelovens regler om varetægtssurrogater blev indført med retsplejeloven af 1916 med det formål at nedbringe antallet og varigheden af varetægtsfængslinger. Reglerne blev nyaffattet i en enkelt bestemmelse i 1978 i overensstemmelse med forslaget i betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt. Formålet med lovændringen var at fremme en udvikling, hvor varetægtssurrogater anvendes hyppigere. Det blev i den forbindelse forudsat i bemærkningerne til § 765, at politiet, hvis anvendelse af surrogater kan komme på tale, rejser spørgsmålet herom over for retten og i forvejen undersøger de praktiske muligheder for anvendelse af varetægtssurrogater, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 2394.

Det er som nævnt en forudsætning for at anvende varetægtssurrogater, at den sigtede samtykker, og at de almindelige betingelser for varetægtsfængsling er opfyldt, jf. retsplejelovens § 762. Det indebærer, at kriminalitets-, mistanke- og proportionalitetskravet skal være opfyldt, ligesom der skal være et fængslingsgrundlag.

Hvilket fængslingsgrundlag der er er tale om, har ikke i sig selv betydning for, om der kan anvendes varetægtssurrogat eller ej. Det afgørende er, at anvendelse af et givent varetægtssurrogat er tilstrækkeligt til at opnå formålet med den pågældende varetægt.

Det anføres i den forbindelse i betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt, side 36, at anvendelse af varetægtssurrogater i stedet for kollusionsarrest og retshåndhævelsesarrest vel i det hele kun kan tænkes i ekstraordinære tilfælde. Da betænkningens forslag og den efterfølgende nyaffattelse generelt havde til formål at øge brugen af varetægtssurrogater, er det Justitsministeriets opfattelse, at ovennævnte bemærkning ikke er tiltænkt som et generelt forbehold. Der er da også flere eksempler i praksis på varetægtssurrogater umiddelbart før betænkningens afgivelse og den efterfølgende nyaffattelse, hvor fængslingsgrundlaget var påvirkningsrisikoen eller hensynet til retshåndhævelsen. Nyere retspraksis

er mere uafklaret. Der er således flere nyere kendelser, hvor bemærkningen er blevet tillagt den betydning, at der som udgangspunkt ikke kan ske varetægtsfængsling i surrogat, når fængslingsgrundlaget er påvirkningsrisikoen eller hensynet til retshåndhævelsen. Der er dog også en række nyere kendelser, hvori domstolene anlægger det modsatte synspunkt.

2.20.1.2. Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (»front door«-fodlænkeordningen)

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 20, stk. 3, at fængselsstraf i særlige tilfælde kan fuldbyrdes på den dømtes bopæl under intensiv overvågning og kontrol (fodlænke).

Der findes i dag to former for fodlænkeafsoning i Danmark, der kan anvendes til at afsone en ubetinget fængselsstraf, hvis betingelserne er opfyldt. Det drejer sig om en såkaldt »front door«-fodlænkeordning, der indebærer, at den dømte afsoner hele sin straf på egen bopæl, og en såkaldt »back door«-fodlænkeordning, hvor den indsatte udstationeres til eget hjem med fodlænke i den sidste del af afsoningen som led i et udslusningsforløb. De to fodlænkeordninger er reguleret i straffuldbyrdelseslovens kapitel 9 og 13 a, bekendtgørelse nr. 1755 af 21. december 2023 om fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (bekendtgørelse om strafudståelse på bopælen) samt bekendtgørelse nr. 897 af 25. juni 2025 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen).

Efter straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 1, kan personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 6 måneder – med visse undtagelser – efter ansøgning meddeles tilladelse til, at straffen afsones på egen bopæl med fodlænke efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens §§ 78 b-78 f.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at tilladelse til strafudståelse på bopælen udelukkende kan meddeles personer, der er idømt en ubetinget fængselsstraf, jf. Folketingstidende 2004-05 (2. samling), tillæg A, side 459.

Som det fremgår af pkt. 22.3, foreslås det at udvide ordningen til fængsel i indtil 1 år, bortset fra straf, der hidrører fra personfarlig kriminalitet.

Tilladelse til »front door«-fodlænkeafsoning er betinget af, 1) at den dømtes boligforhold er af en sådan beskaffenhed, at straffuldbyrdelse på bopælen kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol, 2) at den dømtes beskæftigelsesforhold i form af arbejde, uddannelse el.lign. er af en sådan

beskaffenhed, at straffuldbyrdelsen kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol, og 3) at personer, der har samme bopæl som den dømte, og som er over 18 år, meddeler samtykke til, at straffen kan fuldbyrdes på den fælles bopæl, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78 b, stk. 1, nr. 1-3. Beskæftigelseskravet gælder dog ikke for personer, der er idømt fængselsstraf i 30 dage eller derunder, ligesom der kan dispenseres fra kravet i særlige tilfælde, hvor den dømtes beskæftigelsessituation taler for det, jf. § 78 b, stk. 2.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 78 b, stk. 3, nægtes tilladelse til strafudståelse på bopælen meddelt, hvis særegne hensyn til retshåndhævelsen undtagelsesvis kræver dette, eller hvis denne fuldbyrdelsesform som følge af den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssig, herunder hvis der er grund til at antage, at den dømte ikke vil overholde de vilkår, som gælder for fuldbyrdelse på bopælen.

For så vidt angår det første led om retshåndhævelsen, så fremgår det bl.a. af forarbejderne, at muligheden for at nægte tilladelse på denne baggrund er yderst snæver, og at muligheden ikke tænkes anvendt, medmindre særegne retshåndhævelseshensyn kræver det, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 133 som fremsat, side 16. Det fremgår i den forbindelse bl.a. af Straffelovrådets betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste, at bestemmelsen kun har været anvendt få gange i praksis, herunder i en sag, hvor ansøgeren var idømt 5 måneders fængsel for offentligt at billige et terrorangreb.

For så vidt angår det andet led om manglende hensigtsmæssighed er der givet nærmere retningslinjer for vurderingen i forarbejderne, jf. Folketingstidende 2004-05 (2. samling), tillæg A, side 426 ff., og Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 3518 ff. Tilladelse vil f.eks. kunne nægtes meddelt, hvis der konkret er grund til at antage, at den dømte ikke vil overholde vilkårene for fodlænkeafsoningen, f.eks. fordi det tidligere er sket. Det fremgår i den forbindelse af Straffelovrådets betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste, at også andre forudgående vilkårsovertrædelser, herunder overtrædelser af vilkår om samfundstjeneste, vil indgå i vurderingen. Tilladelse bør desuden ifølge forarbejderne nægtes, hvis den dømte antages at være ude af stand til at overholde vilkårene, f.eks. på grund af et massivt alkoholmisbrug eller misbrug af euforiserende stoffer eller andre forbudte stoffer. Tilladelse kan desuden nægtes, hvis den fængselsstraf, som ansøgningen vedrører, er idømt

for kriminalitet begået mod en anden person i ansøgerens husstand, f.eks. volds- eller seksualkriminalitet, uanset om den forurettede giver samtykke. Tilladelse kan endvidere nægtes, hvis det ikke i praksis vil være muligt at gennemføre den forudsatte intensive overvågning og kontrol med den dømte, eller der foreligger en væsentlig risiko for, at den dømte vil misbruge tilladelsen til at fortsætte med at begå kriminalitet, f.eks. ved brug af sin personlige computer. Tilladelse kan herudover nægtes 15-17-årige domfældte, som konkret skønnes at være mere egnet til anbringelse på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller i institution.

Det er kriminalforsorgen, der foretager en nærmere undersøgelse (egnethedsvurdering) af den dømtes personlige forhold, herunder vedkommendes boligforhold, beskæftigelsesforhold samt fysiske og psykiske tilstand, for at vurdere, om den dømte opfylder betingelserne i § 78 b, stk. 1, nr. 1-3, jf. bestemmelsens stk. 4 og 5. Undersøgelsen skal bl.a. afdække, om den pågældende har et behandlingskrævende misbrug, hvilket eventuelt kan ske ved, at den dømte aflægger udåndingsprøve eller urinprøve, jf. stk. 4.

I forbindelse med egnethedsvurderingen afdækkes desuden rammerne for ansøgerens beskæftigelse og ønsker til aktivitetsskema, og disse forhold indgår i kriminalforsorgsområdets vurdering af, hvorvidt den dømte vil være i stand til at håndtere graden af frihed under afsoningen uden risiko for misbrug. Undersøgelsen munder ud i en konklusion om, hvorvidt den pågældende er egnet til at udstå straffen på bopælen, herunder om der skal fastsættes yderligere vilkår for tilladelsen end dem, som fremgår af § 78 c, jf. herom nedenfor. Deltagelse i egnethedsundersøgelsen er en betingelse for at komme i betragtning til ordningen, og en dømt, der nægter at deltage, udebliver eller ikke samarbejder i fornødent omfang om undersøgelsen, meddeles derfor afslag på ansøgningen, jf. § 78 b, stk. 5.

Det fremgår udtrykkeligt af straffuldbyrdelseslovens § 78 c, stk. 1, at tilladelse til »front door«-fodlænkeafsoning meddeles på vilkår af, at den dømte overholder en række betingelser under fuldbyrdelsesperioden. Det kræves således, at den dømte 1) ikke begår strafbart forhold, 2) kun forlader sin bopæl inden for de af kriminalforsorgsområdet fastsatte tidsrum, 3) kun forlader sin bopæl for at deltage i aktiviteter, som kriminalforsorgsområdet har godkendt, 4) ikke indtager alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, 5) ikke helt eller delvis udebliver fra sit arbejde, uddannelse el.lign., 6) efterkommer pålæg

fra kriminalforsorgsområdet om deltagelse i et program, der skønnes egnet til at forbedre den dømtes muligheder for fremover at leve en kriminalitetsfri tilværelse, 7) undergiver sig kriminalforsorgens tilsyn og kontrol, herunder elektronisk kontrol m.v., og overholder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet, samt 8) holder kriminalforsorgsområdet underrettet om forhold af betydning for straffuldbyrdelsen på bopælen og møder op hos kriminalforsorgsområdet efter områdets nærmere bestemmelse. Der er tale om obligatoriske vilkår for »front door«-fodlænkeafsoning, som kan suppleres af andre vilkår, der findes hensigtsmæssige, herunder vilkår om, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden underkaster sig en struktureret, kontrolleret alkoholistbehandling, jf. § 78 c, stk. 2.

Inden fodlænkeafsoningen – og i samarbejde med den dømte – udarbejder kriminalforsorgen et aktivitetsskema, jf. bekendtgørelsens § 8, som bl.a. fastlægger, inden for hvilket tidsrum den dømte skal befinde sig på bopælen, arbejds- eller uddannelsessted eller lignende, deltage i eventuel programvirksomhed eller behandling og møde til kontrolbesøg hos kriminalforsorgsområdet m.v. Det fastsættes samtidig, inden for hvilke tidsrum den dømte kan forlade sin bopæl med henblik på en række nærmere bestemte aktiviteter som indkøb, tøjvask m.v. samt eventuelt særlige aktiviteter med et resocialiserende formål. Det kan også fastsættes, at den dømte på aktivitetsfrie dage, som afsoningen skrider frem, kan opholde sig uden for sin bopæl i længere og længere tid ad gangen. Kriminalforsorgen kan efter omstændighederne tillade, at den dømte opholder sig uden for bopælen på tidspunkter, der ikke er fastlagt i aktivitetsskemaet, f.eks. hvis den dømte ønsker at besøge en nærtstående person, der er alvorligt syg, at deltage ved en nærtstående persons begravelse, at møde i retten for anden offentlig myndighed i tilfælde, hvor vedkommende offentlige myndighed finder det påkrævet, eller at modtage lægeundersøgelse eller -behandling eller anden lignende behandling, der ikke hensigtsmæssigt kan finde sted på bopælen, jf. § 23. De nærmere rammer fremgår af bekendtgørelsen, som bl.a. er uddybet i vejledning nr. 10112 af 22. december 2023 om strafudståelse på bopælen.

Det er kriminalforsorgen, der fører tilsyn med fuldbyrdelsen af fodlænkeafsoningen, herunder med den dømtes overholdelse af de i § 78 c nævnte vilkår for tilladelse til at afsone med fodlænke. De nærmere rammer for tilsynets gennemførelse, herunder om tilsynets iværksættelse, kontakthyppighed, elektronisk overvågning, kontrolbesøg, foretagelse af

udåndingsprøver og urinprøver m.v. er fastsat i bekendtgørelse nr. 1755 af 21. december 2023 om fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (bekendtgørelse om strafudståelse på bopælen).

Omfanget af kontakten mellem kriminalforsorgsområdet og den dømte under fuldbyrdelsen fastsættes ud fra en samlet vurdering af behovet for støtte og kontrol samt under hensyn til reglerne i bekendtgørelsens §§ 20 og 21, jf. bekendtgørelsens § 18. Kontrollen med, at den dømte overholder de vilkår, der er fastsat for tilladelsen, sker bl.a. ved, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden døgnet rundt overvåges ved en elektronisk sender, som kriminalforsorgsområdet ved iværksættelsen af strafudståelsen monterer på den dømtes person, jf. bekendtgørelsens § 19. Det elektroniske udstyr, der placeres på den dømtes bopæl, sikrer, at kontrollen med den dømte kan foregå døgnet rundt. En sender, som er monteret på den dømtes ankel, afgiver kontinuerligt kodede signaler, som kan opfanges af den modtager, der er installeret på bopælen. Hvis den dømte ikke er på bopælen i det tidsrum, hvor den pågældende har pligt til at være der, vil der straks gå en alarm til en central computer med henblik på underretning af kriminalforsorgsområdet.

Kontrol og tilsyn sker desuden ved, at kriminalforsorgsområdet foretager kontrolbesøg og kontrolopringninger til bopælen, arbejdspladsen, uddannelsesstedet eller lignende, og at den dømte pålægges at møde hos kriminalforsorgsområdet, jf. bekendtgørelsens § 20.

Antallet af uanmeldte kontrolbesøg og kontrolopringninger fastsættes ud fra en vurdering af behovet for kontrol og tilsyn i det enkelte tilfælde, dog således at kriminalforsorgsområdet som minimum aflægger 1-3 uanmeldte kontrolbesøg på bopælen om ugen og som minimum foretager 1 kontrolopringning til arbejdsplads, uddannelsessted eller lignende om ugen, jf. bekendtgørelsens § 21, stk. 1. Fastsættelsen af, i hvilket omfang den dømte skal møde op hos kriminalforsorgsområdet, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78 c, stk. 1, nr. 8, sker ud fra en vurdering af behovet for tilsyn og kontrol i det enkelte tilfælde, jf. bekendtgørelsens § 21, stk. 2. Udåndings- og urinprøver kan bl.a. udtages under kontrolbesøg på bopælen, eller når den dømte møder hos kriminalforsorgsområdet, jf. bekendtgørelsens § 22.

Hvis tilladelsen til fodlænkeafsoning tilbagekaldes, skal den dømte overføres til fængsel eller arresthus til afsoning af reststraffen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78 f, stk. 1. Kriminalforsorgsområdet kan

bestemme, at den dømte midlertidigt skal overføres til fængsel eller arresthus, mens spørgsmålet om tilbagekaldelse behandles, jf. bestemmelsens stk. 2.

Det er nærmere reguleret i § 78 e, hvornår en tilladelse til fodlænkeafsoning kan tilbagekaldes. Det er bl.a. muligt, hvis den dømte anmoder om det, begår et strafbart forhold inden afsoning, ikke opfylder betingelserne efter § 78 b, stk. 1, nr. 1-3, overtræder et vilkår efter § 78 c eller udviser en adfærd, der gør, at kriminalforsorgen ikke kan føre tilsyn og kontrol med den dømte.

2.20.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at der skal være fokus på at nedbringe omfanget af varetægtsfængsling. Det fremgår i tilknytning hertil, at aftalepartierne er enige om, at varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke skal ske i øget omfang, hvor det er tilstrækkeligt og hensigtsmæssigt. Dog ikke for personer, som er sigtet for grov personfarlig kriminalitet.

Retsplejelovens § 765 opregner en række former for varetægtsfængsling i surrogat. Bestemmelsen nævner ikke elektronisk fodlænke eller andre former for elektronisk kontrol, men da opregningen ikke er udtømmende, er det Justitsministeriets vurdering, at der allerede er hjemmel i retsplejelovens § 765 til at ikende varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk kontrol, herunder elektronisk fodlænke.

Justitsministeriet finder det imidlertid hensigtsmæssigt at tilføje varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke til opregningen af eksempler på varetægtssurrogater, som retten kan ikende, og at indføre en nærmere regulering af, hvad dette varetægtssurrogat indebærer. Det vil dog fortsat skulle være retten, der tager stilling til, om der bør ske varetægtsfængsling i surrogat på den nærmere fastlagte måde, herunder om formålet med varetægtsfængslingen kan opnås dermed, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1.

Der lægges på den baggrund op til, at der indsættes en bemyndigelsesbestemmelse om, at justitsministeren fastsætter regler om dette varetægtssurrogat i en bekendtgørelse. Det er hensigten, at bekendtgørelsen skal rumme rammerne for den praktiske udmøntning, herunder politiets og kriminalforsorgens indbyrdes kompetencefordeling, samt de nærmere vilkår for varetægtssurrogatet. Der vil på denne måde

kunne fastlægges en standardiseret ordning, der er nem for myndighederne at anvende, med henblik på så vidt muligt at realisere ambitionen om udbredelse af varetægtsfængsling på egen bopæl med elektronisk fodlænke.

Dette vil samtidig være en fleksibel og gennemsigtig ordning, da de nærmere rammer for varetægtssurrogatet fastlægges i en bekendtgørelse og dermed løbende vil kunne justeres afhængigt af de praktiske erfaringer med ordningen. Det vil endvidere bl.a. kunne tydeliggøres for alle aktører, hvilke vilkår varetægtssurrogatet indebærer, og på den måde f.eks. give retten bedre forudsætninger for at vurdere, om varetægtsfængslingens formål kan opnås med surrogatet.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør muligheden for varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke fremgå som en selvstændig mulighed af opregningen i § 765 for at markere, at der er tale om en særlig ordning, som indebærer en række vilkår, der er fastsat på forhånd i en bekendtgørelse, og en forhåndsaftalt kompetencefordeling mellem myndighederne. Det vil således følge af bekendtgørelsen, hvad en kendelse om varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke efter den nye selvstændige bestemmelse indebærer.

2.20.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås for det første at tilføje til opregningen af varetægtssurrogater i retsplejelovens § 765, stk. 2, at retten kan bestemme, at sigtede skal tage ophold på egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol (varetægtsfængsling på egen bopæl med elektronisk fodlænke) efter regler fastsat af justitsminisministeren i en bekendtgørelse.

Formålet med den foreslåede ændring er at fremme brugen af varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke, når formålet med varetægtsfængslingen kan opnås hermed. Det forudsættes derfor, at der fremover sker varetægtsfængsling i surrogat efter den foreslåede bestemmelse, hvis formålet med den pågældende varetægtsfængsling kan opnås hermed, og det er praktisk muligt for myndighederne. Det vil som hidtil være en forudsætning, at sigtede samtykker, og at de almindelige betingelser for varetægtsfængsling er opfyldt, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1. Det indebærer, at kriminalitets-, mistanke- og proportionalitetskravet vil skulle være opfyldt, ligesom der vil skulle være et fængslingsgrundlag

Det vil som hidtil være retten, der afgør, om der bør ske varetægtsfængsling i surrogat efter den foreslåede bestemmelse, herunder om varetægtsfængslingens formål kan opnås hermed, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1. De nærmere vilkår for varetægtssurrogatet samt rammerne for myndighedernes tilsyn og kontrol hermed vil følge af regler fastsat af justitsministeren i bekendtgørelsen. Retten vil således kunne nøjes med at fastsætte i sin kendelse, at den sigtede skal opholde sig på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter regler fastsat i bekendtgørelsen.

Retten vil som hidtil kunne sammensætte et varetægtssurrogat i det enkelte tilfælde efter retsplejelovens § 765. Hvis retten bestemmer, at der skal ske varetægtsfængsling i surrogat efter den foreslåede ordning, vil det dog indebære, at de nærmere vilkår fremgår af bekendtgørelsen, hvorfor der som udgangspunkt ikke ved benyttelse af denne ordning vil være samme valgfrihed. Retten vil dog naturligvis kunne supplere med yderligere varetægtssurrogater som hidtil efter den gældende bestemmelse, f.eks. at den pågældende skal deponere pas eller andre legitimationspapirer hos politiet.

Det foreslås for det andet, at der indsættes en bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 765, hvorefter justitsministeren fastsætter regler om ophold på egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol (varetægtsfængsling på egen bopæl med elektronisk fodlænke), herunder om egnethedsvurdering, vilkår, tilsyn og kontrol, klageadgang m.v.

Dette vil indebære, at justitsministeren fastsætter de nærmere rammer for varetægtsfængsling på egen bopæl med elektronisk fodlænke.

Rammerne, der fastsættes i bekendtgørelsen, vil f.eks. kunne tage udgangspunkt i den eksisterende »front door«-fodlænkeordning, der er beskrevet under pkt. 2.18.1.2, men med relevante afvigelser som følge af, at der er tale om varetægtsfængsling i surrogat og ikke afsoning. Bemyndigelsesbestemmelsen vil dog ikke være begrænset hertil, og der vil også kunne fastsættes regler, som ligger ud over »front door«-fodlænkeordningen, herunder i lyset af erfaringerne med anvendelsen af bestemmelsen i praksis.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 2, nr. 5-7 (ændringer af retsplejelovens § 765), og bemærkningerne hertil.

2.21. Yderligere tiltag til at nedbringe omfanget af varetægtsfængsling

2.21.1. Gældende ret

2.21.1.1. Anticiperet bevisførelse

I overensstemmelse med princippet om bevisumiddelbarhed finder bevisførelse i straffesager som hovedregel sted for den dømmende ret under hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 880.

Retsplejelovens § 747, stk. 2 og 3, indeholder dog to undtagelser, hvorefter bevisførelse under nærmere angivne betingelser kan foretages før hovedforhandlingen (såkaldt anticiperet bevisførelse).

Efter § 747, stk. 2, kan retsmøde afholdes efter anmodning, når det er påkrævet for at sikre bevis, som det ellers må befrygtes vil gå tabt (nr. 1), ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres for den dømmende ret (nr. 2), eller må antages at være af betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse (nr. 3).

Bestemmelsen i § 747, stk. 2, kan bl.a. anvendes, hvis der er risiko for, at det vil være faktisk umuligt at opnå en vidneforklaring senere under hovedforhandlingen, f.eks. fordi et vidne ligger for døden. Bestemmelsen kan også anvendes, hvor vidnet nok vil kunne afhøres senere, men hvor der er mulighed for, at den pågældende ikke vil være i stand til – eller ønsker – at afgive en troværdig forklaring under hovedforhandlingen, f.eks. fordi vidnet kan tænkes at blive udsat for trusler.

Efter § 747, stk. 3, kan retsmøde med henblik på at sikre bevis endvidere afholdes efter anmodning, hvis sigtede er varetægtsfængslet, herunder i isolation, sikringen af bevis vil kunne få betydning for spørgsmålet om varetægtsfængslingens eller isolationens ophævelse og væsentlige praktiske hensyn ikke taler imod.

Formålet med bestemmelsen er ifølge forarbejderne, at en varetægtsfængsling – uanset om der samtidig er iværksat isolation eller ikke – ikke opretholdes, hvis grundlaget for varetægtsfængslingen vil bortfalde ved en indenretlig afhøring, og der ikke kan anføres rimelige hensyn, der taler imod foretagelse af en sådan bevisførelse, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2948 f.

Anmodning om indenretlig afhøring forud for hovedforhandlingen kan fremsættes både af anklagemyndigheden og forsvareren.

Væsentlige praktiske hensyn kan begrunde, at retten afslår en anmodning om indenretlig afhøring. Der kan f.eks. forekomme tilfælde, hvor der ikke er en rimelig udsigt til, at en særskilt bevisførelse kan give grundlag for ophævelse af varetægtsfængslingen. Desuden kan der være tilfælde, hvor efterforskningen ikke er så fremskreden, at et tilstrækkeligt materiale foreligger til at opnå klarhed over, hvad bevisførelsen skal belyse. Der kan også være tilfælde, hvor hovedforhandlingen er så nært forestående, at gennemførelsen af en sådan bevisførelse reelt kan bevirke en samlet forlængelse af sagens behandling. Endvidere kan en anmodning afslås, hvis den fornødne bevisførelse er af uforholdsmæssigt stort omfang eller i øvrigt særlig besværlig, f.eks. hvor der skal indkaldes vidner fra udlandet.

Gør ingen af de opregnede modhensyn sig gældende, er det forudsat i bemærkningerne til bestemmelsen, at bevisførelsen i almindelighed tillades. Det anføres desuden i den forbindelse, at en anmodning om indenretlig afhøring forud for hovedforhandlingen for at begrænse den tidsmæssige udstrækning af en varetægtsfængsling således ikke bør afslås alene af retsplejemæssige hensyn til, at bevisførelsen finder sted under hovedforhandlingen, herunder med det formål, at lægdommere overværer den umiddelbare reaktion på et stillet spørgsmål. Det anføres i forlængelse heraf, at dette retsplejemæssige hensyn således bør vige for hensynet til muligheden for at begrænse anvendelsen af varetægtsfængsling gennem afholdelse af anticiperet bevisførelse. Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2949.

Afgørelsen om indenretlig afhøring før hovedforhandlingen berører ikke i sig selv bevisførelsen ved hovedforhandlingen. Medsigtede og vidner skal derfor indkaldes til at afgive forklaring under hovedforhandlingen.

Det fremgår som nævnt ovenfor af bemærkningerne til bestemmelsen, at en anmodning om bevisførelse bør imødekommes, hvis ikke de nævnte væsentlige praktiske hensyn taler imod. Der vil dog fortsat efter almindelige retsprincipper om ligestilling mellem parterne skulle tages hensyn til forsvarets mulighed for at varetage sigtedes interesser. Heri ligger navnlig, at sigtedes forsvarer skal have adgang til samme oplysninger som politiet i relation til det bevis, som skal sikres ved den ønskede bevisførelse. I tilfælde, hvor forsvareren f.eks. på grund af forsvarerpålæg i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 4, er forhindret i at drøfte oplysningerne med den sigtede forud for gennemførelsen af den pågældende bevisførelse, kan

retten afslå en anmodning herom. Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2949.

Hvis retten imødekommer en anmodning efter § 747, stk. 3, skal retsmødet efter bestemmelsens stk. 4 afholdes snarest og så vidt muligt inden for 2 uger fra rettens modtagelse af anmodningen. Det samme gælder en anmodning efter stk. 2, hvis anmodningen indeholder begæring herom.

Bestemmelsen i § 747, stk. 4, indebærer bl.a., at det også påhviler anklagemyndigheden og den sigtedes forsvarer at medvirke til, at retsmødet kan afholdes snarest og så vidt muligt inden for den nævnte frist.

Der skal så vidt muligt beskikkes en forsvarer for sigtede, når der foretages en indenretlig afhøring af et vidne under efterforskningen, jf. retsplejelovens § 731, stk. 1, litra b. Forsvareren skal have lejlighed til at overvære afhøringen, medmindre retsmødet ikke kan udsættes, indtil forsvareren kan komme til stede, jf. retsplejelovens § 748, stk. 2.

Højesteret har i kendelse af 30. december 2004 i sagerne 397/2004, 398/2004 og 508/2004 (gengivet i UfR 2005, side 1004) udtalt, at retten ikke blot skal underrette forsvareren om retsmødet, men skal udfolde betydelige bestræbelser med henblik på at sikre, at forsvareren kan være til stede med mulighed for at stille spørgsmål, hvis forsvareren ønsker det.

Det væsentligste indhold af den afgivne forklaring optages som udgangspunkt i retsbogen, jf. retsplejelovens § 710. Rettens formand kan dog bestemme, at der i stedet eller tillige sker lyd- og eventuelt billedoptagelse af forklaringen, jf. retsplejelovens § 711, stk. 3 og 4, og § 712.

Udgangspunktet er, at vidnet skal afhøres på ny under hovedforhandlingen. Under hovedforhandlingen kan forklaringen imidlertid i visse tilfælde dokumenteres (det vil sige oplæses henholdsvis afspilles, hvis den er lyd- og eventuelt billedoptaget), jf. retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3. Det gælder f.eks., når vidnet nægter at afgive forklaring på ny, eller når vidnets forklaring under hovedforhandlingen afviger fra den tidligere forklaring.

2.21.1.2. Frister for den samlede varighed af varetægtsfængslinger
Efter retsplejelovens § 768 skal varetægtsfængsling eller foranstaltninger, der træder i stedet herfor, om fornødent ved rettens kendelse ophæves, når forfølgning opgives eller betingelserne for iværksættelse ikke længere er til stede. Finder retten, at undersøgelsen ikke fremmes med tilstrækkelig

hurtighed, og at fortsat varetægtsfængsling eller anden foranstaltning ikke er rimelig, skal retten ophæve den.

Efter retsplejelovens § 768 a, stk. 1, må varetægtsfængsling ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 6 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år (nr. 1), eller 1 år, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover (nr. 2), medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder.

Varetægtsfængsling som nævnt i retsplejelovens § 768 a omfatter også frihedsberøvende varetægtssurrogater efter § 765, jf. Vestre Landsrets kendelse af 18. februar 2009 i sag S-0340-09 (gengivet i UfR 2009, side 1304), hvor en 17-årig, der havde været varetægtsfængslet i surrogat i 8 måneder, blev løsladt under henvisning til retsplejelovens § 768 a, stk. 2, nr. 2. Der kan desuden forudsætningsvis henvises til Højesterets kendelse af 1. maj 2009 i sag 101/2009 (gengivet i UfR 2009, side 2076).

Formålet med bestemmelsen er ifølge forarbejderne at opnå en begrænsning i den tidsmæssige udstrækning af varetægtsfængslinger ved at fastsætte tidsgrænser for, hvor længe en varetægtsfængsling kan opretholdes. Bestemmelsen markerer et punkt, hvor varetægtsfængsling enten bør være ophørt eller må kræve en særlig begrundelse. Der er derimod ikke tale om en absolut grænse for, hvor længe en varetægtsfængsling kan opretholdes, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2952.

Opretholdelse af varetægtsfængsling ud over de foreslåede tidsgrænser forudsætter, at der foreligger særlige omstændigheder. Vurderingen af, om dette er tilfældet, beror på en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder i hvert enkelt tilfælde.

Bestemmelsen indebærer, at kravene for anvendelsen af den enkelte fængslingsgrund skærpes ved længerevarende varetægtsfængslinger med henblik på en mere nuanceret vurdering af, om fortsat fængsling efter udløb af fristen på henholdsvis 6 måneder og 1 år er nødvendig.

Ved rettens vurdering heraf skal der bl.a. tages udgangspunkt i den anvendte fængslingsgrund.

Varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 (unddragelsesrisiko), og § 762, stk. 1, nr. 2 (gentagelsesrisiko), vil – forudsat at betingelserne for varetægtsfængsling fortsat er opfyldt – i sagens natur

normalt vare ved, indtil sagen er afsluttet. Det samme kan være tilfældet med hensyn til fængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1 og 2 (retshåndhævelsesarrest). Hensynet til retshåndhævelsen svækkes dog i sig selv, efterhånden som tiden går, og retten skal derfor løbende vurdere, om der fortsat er grundlag for fængsling. Retten skal under alle omstændigheder løbende være opmærksom på, om fortsat fængsling opfylder det krav om proportionalitet, der er indeholdt i retsplejelovens § 762, stk. 3.

Ved fængsling efter de nævnte bestemmelser indebærer kravet om særlige omstændigheder, at der skal foretages en samlet vurdering med udgangspunkt i en skærpet vurdering dels med hensyn til de omstændigheder, der er omtalt i § 768 (det vil sige navnlig, om efterforskningen fremmes med tilstrækkelig hurtighed), dels med hensyn til nødvendigheden af at opretholde fængslingen efter den anvendte fængslingsgrund.

Den skærpede opmærksomhed med hensyn til nødvendigheden af fængslingens opretholdelse indebærer også, at retten skal være særlig opmærksom på hensynet til proportionalitetskravet efter retsplejelovens § 762, stk. 3, og – navnlig i forhold til fængslingsgrunden i stk. 1, nr. 1 (unddragelsesrisiko) – på muligheden for anvendelse af fængslingssurrogater, jf. § 765. Det anføres i den forbindelse i bemærkningerne til bestemmelsen, at både retten, anklagemyndigheden og forsvareren vedvarende bør være opmærksomme på at søge varetægtssurrogater anvendt i tilfælde, hvor disse vil være tilstrækkelige foranstaltninger, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2952.

Der skal endvidere foretages en fornyet vurdering af gentagelsesrisikoen efter stk. 1, nr. 2, ud fra karakteren af den pågældende kriminalitet og varigheden af den hidtidige fængsling. Der skal ligeledes foretages en fornyet vurdering af hensynet til retshåndhævelsen (retsfølelsen) ud fra en afvejning af forholdets grovhed og fængslingens varighed.

Den påsigtede kriminalitet spiller i alle tilfælde en betydelig rolle, således at fortsat fængsling efter fristerne især kan komme på tale i alvorlige straffesager, det vil sige i sager om alvorlig, personfarlig kriminalitet samt andre sager af særlig samfundsmæssig betydning, hvor den forventede straf er på flere års fængsel. Retten skal således efter en helhedsbedømmelse foretage en kritisk vurdering af nødvendigheden af fortsat varetægtsfængsling i lyset af varigheden af den hidtidige fængsling.

Ved fængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, om risiko for modvirkning af forfølgningen (påvirkningsrisiko) bygger kravet om særlige omstændigheder i princippet på samme hensyn. Der kan dog gøre sig særlige forhold gældende med hensyn til denne fængslingsgrund, der efter sit indhold er nært knyttet til forløbet af efterforskningen, undersøgelsen og bevissikringen i sagen. Det anføres herom i bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2953:

> »En skærpet vurdering af risikoen for modvirkning af undersøgelsen kendes fra isolationsbetingelserne, som beskrevet i forarbejderne til de gældende bestemmelser, herunder retsplejelovens § 770 d, stk. 1, om begrundelse af kendelser om varetægtsfængsling i isolation. Ved isolation af varetægtsarrestanter stilles der således krav om en kvalificeret kollusionsrisiko.
>
> Dette krav, der i relation til isolation er særligt knyttet til de indledende faser af forfølgningen, kan ikke direkte overføres til perioden efter udløb af de foreslåede normale frister for varetægtsfængsling, hvor betingelserne for isolation typisk ikke (længere) vil være opfyldt.
>
> Alligevel rammer kravet om en kvalificeret kollusionsrisiko noget centralt i en skærpet opmærksomhed på nødvendigheden af fortsat fængsling ud over de foreslåede normalfrister, hvor varetægtsfængslingen på dette tidspunkt har varet ganske længe. Dette gælder ikke mindst efter afslutning af efterforskningen, hvor der således bør foreligge en betydelig risiko for kollusion af afgørende betydning for forfølgningen eller væsentlige hensyn til beskyttelse af vidner eller andre. Dette er ikke udtryk for, at varetægtsfængsling efter stk. 1, nr. 3, ikke kan være på sin plads efter afslutning af efterforskningen og tiltalerejsning, men udtryk for, at der bør ske større nuancering i bedømmelsen af, om fortsat fængsling er nødvendig i disse tilfælde.«

På samme måde som i forhold til de andre fængslingsgrunde er det også centralt for vurderingen, om efterforskningen fremmes med den fornødne hurtighed. Det skal også tillægges vægt, om der gennem anticiperet bevisoptagelse er mulighed for en bevissikring, der kan bringe grundlaget for varetægtsfængslingen til ophør, jf. § 747, stk. 3.

Ved vurderingen af spørgsmålet om fængslingens opretholdelse ved den mest alvorlige kriminalitet – f.eks. i drabssager, de alvorligste narkotikasager m.v. – skal den grove kriminalitets karakter naturligt indgå i skønnet over, om varetægtsfængslingen kan fortsættes ud over de angivne

frister. Navnlig i tilfælde, hvor tiltale er rejst, og hvor der foreligger en mistanke af en betydelig styrke, kan kriminalitetens karakter af en meget alvorlig forbrydelse – ved siden af den konkrete fængslingsgrund – indgå som et væsentligt hensyn, der kan bevirke, at der foreligger særlige omstændigheder.

Efter retsplejelovens § 768 a, stk. 2, må varetægtsfængsling, når arrestanten er under 18 år, ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 4 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år (nr. 1), eller 8 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover (nr. 2), medmindre retten finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder.

Det fremgår herom af bemærkningerne til bestemmelsen, at varetægtsfængsling antages at udgøre en særlig belastning, når der er tale om unge under 18 år, og der er derfor fastsat kortere frister for varetægtsfængsling af denne gruppe sigtede samt skærpede betingelser for fravigelse af disse frister (»helt særlige omstændigheder«), jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2953.

Fristerne nævnt i bestemmelsens stk. 1 og 2 omfatter tidsrummet frem til hovedforhandlingens begyndelse i første instans, jf. § 768 a, stk. 3.

Det fremgår om baggrunden herfor af forarbejderne, at varetægtsfængsling navnlig i tiden frem til dette tidspunkt som følge af usikkerheden om den fængsledes situation udgør en særlig belastning, mens der efter hovedforhandlingens begyndelse vil foreligge et sikrere grundlag for rettens stillingtagen til spørgsmålet om eventuel fortsat varetægtsfængsling, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2954.

Ved beregningen af fængslingsfristerne skal der kun medregnes varetægtsfængsling, der sker her i landet, men en forudgående varetægtsfængsling i udlandet i samme sagskompleks skal dog indgå i den proportionalitetsafvejning, som følger af retsplejelovens § 762, stk. 3.

Fristerne løber fra varetægtsfængslingens iværksættelse, uanset om der senere kommer nye sigtelser til. Nye sigtelser kan dog betyde, at grundlaget for at fravige fristerne som følge af særlige eller helt særlige omstændigheder er til stede. I sager med flere sigtelser afhænger fristens længde af det forhold, som har den strengeste strafferamme.

Hvis retten beslutter at opretholde varetægtsfængsling ud over de frister, som er nævnt i § 768 a, stk. 1 og 2, anføres i kendelsen de særlige omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at fortsat varetægtsfængsling er påkrævet, jf. § 764, stk. 4, 4. pkt.

2.21.1.3. Frist for hovedforhandlingens begyndelse

Efter retsplejelovens § 843 a, stk. 1, skal retten fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Hovedforhandlingen skal berammes hurtigst muligt og så vidt muligt inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten og til et sådant tidspunkt, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid. Er sigtede varetægtsfængslet, skal hovedforhandlingen gennemføres hurtigst muligt.

Bestemmelsen indebærer, at retten skal beramme enhver sag hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten ved digital kommunikation og så vidt muligt inden for 2 uger efter denne indlevering. Det anføres i den forbindelse i bemærkningerne til bestemmelsen, at fristen på 2 uger efter indlevering af anklageskrift udgør den yderste frist for at beramme sagen, medmindre særlige forhold gør sig gældende, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 204 som fremsat, side 14 og 39.

Særlige forhold vil navnlig kunne foreligge i sager med flere tiltalte, hvor tidspunktet for hovedforhandlingens gennemførelse skal indpasses i adskillige aktørers kalendere, og hvor berammelse til et passende tidspunkt ikke umiddelbart lykkes. Det fremgår i den forbindelse af bemærkningerne til bestemmelsen, at retten og sagens parter dog så vidt muligt bør søge at imødegå sådanne problemer ved at forhåndsberamme hovedforhandlingen i sagen i medfør af retsplejelovens § 843 b. I de tilfælde, hvor det navnlig som følge af anklagemyndighedens, tiltaltes eller forsvarerens forhold måtte være vanskeligt at få berammet hovedforhandlingen inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, bør det angives i retsbogen, hvori disse vanskeligheder består.

Det er desuden anført i bemærkningerne til bestemmelsen, at formålet med retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 3. pkt., hvorefter hovedforhandlingen skal gennemføres hurtigst muligt, hvis sigtede er varetægtsfængslet, er at betone vigtigheden af, at retten på grund af den belastning, som en varetægtsfængsling medfører for den sigtede, er særlig opmærksom på, at disse sager fremmes hurtigst muligt.

Bestemmelsen indeholder ikke en maksimal frist for, hvor lang tid der må gå fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til hovedforhandlingens begyndelse. Det er i den forbindelse anført i bemærkningerne til bestemmelsen, at spørgsmålet om, hvad der må anses for »inden rimelig tid«, således ikke kan besvares generelt med angivelse af absolutte frister. Det skyldes bl.a., at der er meget store forskelle med hensyn til sagernes omfang, antallet af tiltalte m.v. Bestemmelsen indeholder heller ikke frister eller målsætninger for sagsbehandlingstiden i enkelte sagstyper eller i sager, hvor tiltalte er varetægtsfængslet. Det er således som udgangspunkt op til retten at vurdere, om en sag i det enkelte tilfælde er af en sådan karakter, at sagen findes at burde behandles forud for andre sager, medmindre der er fastsat særlige målsætninger.

Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2955.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at domstolene efter aftalen om domstolenes økonomi 2024-2027 prioriterer såkaldte »PRIO-sager«, som er de straffesager, der forventes at føre til ubetinget frihedsstraf, hvilket dermed understøtter kortere sagsbehandlingstid i disse alvorlige straffesager. Der er ikke fastsat specifikke måltal for domstolenes prioritering, så domstolene har den fornødne fleksibilitet, og prioriteringen kan ske under hensyn til, at domstolene også behandler andre sagstyper end straffesager af stor betydning for borgere og virksomheder. I forbindelse med forlængelsen af aftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023, blev der pr. 1. januar 2024 indført et særskilt mål for politiet og anklagemyndigheden for »PRIO-sager«. Der arbejdes således med at sikre en hensigtsmæssig og ensartet prioritering på tværs af myndighederne i straffesagskæden.

Efter retsplejelovens § 843 a, stk. 2, påhviler det anklagemyndigheden og forsvareren at tilrettelægge deres virke på en sådan måde, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid.

Bestemmelsen supplerer retsplejelovens § 96, stk. 2 (anklagemyndigheden), og § 126, stk. 1 (forsvarer/advokater). Det følger bl.a. af § 96, stk. 2, at de offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Det følger bl.a. af § 126, stk. 1, at en advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik, og i den forbindelse fremme sagerne med fornøden hurtighed.

Retsplejelovens § 843 a, stk. 2, omfatter ifølge bemærkningerne til bestemmelsen navnlig en pligt for anklagemyndigheden og forsvareren til at kunne medvirke til hovedforhandlingens påbegyndelse og gennemførelse inden rimelig tid, men pligten er ikke begrænset hertil. Bestemmelsen omfatter således også en forpligtelse for anklagemyndigheden og forsvareren til, at f.eks. et retsmøde om anticiperet bevisførelse efter § 747 eller om forhåndsberammelse efter § 843 b eller et forberedende retsmøde efter § 849 kan afholdes inden for kortere tid. Særskilt for forsvareren indebærer bestemmelsen en pligt til, at en advokat, der af en sigtet eller tiltalt anmodes om at påtage sig forsvaret af denne, må foretage en afvejning af, om de andre sager, som forsvareren er engageret i, medfører, at han eller hun ikke vil kunne medvirke til sagens gennemførelse inden rimelig tid, og at vedkommende advokat i givet fald må undlade at påtage sig sagen. Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, side 2955.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af artikel 6, stk. 1, i de advokatetiske regler, at en advokat ikke må påtage sig en sag, hvis den ikke kan behandles tilstrækkelig hurtigt. Efter samme bestemmelses stk. 2 skal advokaten ved påtagelse af en sag med offentlig beskikkelse sikre sig, at advokatens forhold ikke er til hinder for, at sagen kan behandles ved retten eller anden myndighed tilstrækkelig hurtigt.

Retsplejelovens § 843 a finder tilsvarende anvendelse i ankesager ved landsretten, jf. § 917.

2.21.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at der skal være fokus på at nedbringe omfanget af varetægtsfængsling i arrest. Aftalepartierne er derfor enige om at gennemføre en række tiltag på varetægtsfængslingsområdet, herunder øget brug af varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med fodlænke (se herom pkt. 2.20).

Det fremgår også af aftalen, at aftalepartierne har noteret sig, at regeringen vil undersøge yderligere tiltag, der kan nedbringe omfanget af varetægtsfængsling, og som vil kunne indgå i nærværende lovforslag. Aftalepartierne har desuden i den forbindelse noteret sig, at gennemsnittet af varigheden af varetægtsforløb bl.a. kan skyldes lange sagsbehandlingstider. Det er velkendt, at domstolene har oplevet en stigning i sagsbehandlingstiden. Regeringen og alle Folketingets partier indgik den 22. november 2023 en aftale om domstolenes økonomi for 2024-2027, som

bl.a. har til formål at nedbringe sagsbehandlingstiderne i straffesagskæden. Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne vil følge udviklingen i sagsbehandlingstiderne og omfanget af varetægtsfængslinger.

Rigsadvokaten har i 2024 gennemført en analyse af anvendelsen af varetægtsfængslinger, der bl.a. havde til formål at afdække, hvilke faktorer der kan have indflydelse på varigheden af varetægtsforløb. Analysen tager udgangspunkt i årene 2018-2024 og baserer sig dels på dataudtræk fra bl.a. Politiets Sagsstyringssystem (POLSAS), dels på data, som Rigsadvokaten i løbet af 2024 har indsamlet fra landets politikredse.

Rigsadvokatens analyse viser overordnet, at antallet af varetægtsforløb er faldet de seneste år, men at gennemsnittet af varigheden af et varetægtsforløb er blevet højere. Det fremgår desuden af data indsamlet fra politikredsene, at flest personer varetægtsfængsles af hensyn til påvirkningsrisikoen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3.

Analysens resultater understøtter umiddelbart, at politiet og anklagemyndigheden i høj grad fokuserer på de forløb, hvor varetægtsfængsling er nødvendig for efterforskningen. Det skal særligt ses i lyset af det markante fald i antallet af varetægtsforløb generelt og den ændrede fordeling mellem kortvarige og langvarige varetægtsfængslinger. Hypotesen om, at varetægtsfængsling i særlig grad sker i mere omfattende og grove sager, understøttes af, at andelen af varetægtsforløb, hvor straffen anses for udstået med varetægtsfængsling, ikke er steget, selv om antallet af langvarige varetægtsfængslinger er steget.

Rigsadvokatens analyse peger på flere faktorer, der kan have indflydelse på varigheden af varetægtsforløb, herunder sagsbehandlingstiden hos domstolene og kriminalitetens karakter, hvor der f.eks. inden for narkotikasager ses flere eksempler på mere omfattende og grove sager, der kan indebære en tidskrævende efterforskning, som også kan være på tværs af landegrænser. Også antallet af tiltalte i sagerne og behovet for at få udarbejdet mentalerklæringer ser ud til typisk at have betydning for længden af varetægtsforløbene.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det fremgår af data fra politikredsene for 2024, at 44 pct. af varetægtsperioden i sager ved første instans kan tilskrives efterforskning og tiltalerejsning, mens 56 pct. kan tilskrives sagernes berammelse og afvikling. For ankesager i 2024 er tallene 25 og 75

pct. De nærmere årsager til domstolenes sagsbehandlingstid, f.eks. anklagernes eller de beskikkede forsvareres mulighed for at møde, er ikke afdækket i analysen.

Der lægges på denne baggrund for det første op til at ændre retsplejelovens § 747, stk. 3, om anticiperet bevisførelse (bevisførelse inden hovedforhandlingens begyndelse), så der ikke »kan«, men »skal«, holdes retsmøde med henblik på at sikre bevis, når sikringen af bevis vil kunne få betydning for spørgsmålet om ophævelse af varetægtsfængsling eller isolation.

Der er tale om et forslag, der oprindeligt er fremsat af Forsete, Landsforeningen af Forsvarsadvokater og seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder Peter Vedel Kessing.

Forslaget skal også ses i lyset af, at Rigsadvokatens analyse viser, at hovedparten af de undersøgte varetægtsforløb i 2024 i hvert fald oprindeligt skete med henvisning til påvirkningsrisiko, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3. Mens behovet for varetægtsfængsling i disse tilfælde almindeligvis falder, som efterforskningen skrider frem, kan påvirkningsrisikoen alligevel bestå selv i langvarige varetægtsforløb. Det gælder f.eks., hvor varetægtsfængsling er påkrævet for at undgå påvirkning af sagens vidner. Her vil anticiperet bevisførelse, f.eks. indenretlig afhøring af et eller flere centrale vidner, efter omstændighederne kunne medføre, at der ikke længere vil være grundlag for at opretholde varetægtsfængslingen. Det fremgår af bemærkningerne til retsplejelovens § 747, stk. 3, at bevisførelsen i almindelighed forudsættes tilladt, hvis ingen væsentlige praktiske hensyn gør sig gældende. Det er dog alligevel Justitsministeriets opfattelse, at det er hensigtsmæssigt tydeligt at markere i lovteksten, at det skal ske.

Der lægges for det andet op til at ændre retsplejelovens § 768 a, stk. 1, så tidsgrænserne for, hvor længe varetægtsfængsling kan opretholdes, uden at der foreligger særlige omstændigheder, forkortes med en sjettedel.

Der er tale om et forslag, der oprindeligt er fremsat af Forsete og Landsforeningen af Forsvarsadvokater, der dog foreslog at halvere tidsgrænserne. Justitsministeriet er i den forbindelse opmærksom på, at der fortsat skal være mulighed for at fravige tidsgrænserne, når der foreligger særlige omstændigheder, og har ikke fundet anledning til at skærpe kravene for denne vurdering. Det er efter ministeriets opfattelse afgørende, at der fortsat er mulighed for f.eks. at varetægtsfængsle udover de fastsatte

tidsgrænser i alvorlige straffesager, hvor løsladelse kan forekomme stødende eller medføre vanskeligheder for strafforfølgningen.

Justitsministeriet har ikke fundet anledning til at foretage en tilsvarende forkortelse af tidsgrænserne i retsplejelovens § 768 a, stk. 2, for arrestanter under 18 år. Der vil herefter fortsat gælde en kortere tidsgrænse for arrestanter under 18 år, ligesom betingelserne for at fravige tidsgrænserne fortsat vil være skærpede for denne gruppe (»helt særlige omstændigheder« mod »særlige omstændigheder« for arrestanter over 18 år).

Der lægges for det tredje op til at ændre retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 3. pkt., så hovedforhandlingen skal begynde og gennemføres hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Der er i bemærkningerne til den foreslåede ændring angivet nærmere retningslinjer for, hvornår hovedforhandlingen skal begynde, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Retningslinjerne er inspireret af den svenske regel i rättegangsbalken kapitel 45, § 14, stk. 2, som bl.a. fastsætter, at hvis tiltalte anholdes eller tilbageholdes, skal hovedforhandlingen som udgangspunkt påbegyndes snarest og senest 2 uger fra tiltalerejsning, dog med mulighed for i visse tilfælde at påbegynde hovedforhandlingen senere.

Under hensyn til domstolenes nuværende sagsbehandlingstider, som gør det vanskeligt for domstolene at sikre, at hovedforhandlingen indledes inden for en nærmere bestemt frist fra anklageskriftets indlevering til retten, bør ordningen efter Justitsministeriets opfattelse udformes på en fleksibel og retningsgivende måde.

Der lægges således op til, at retten fremover vil skulle bestræbe sig på at indlede hovedforhandlingen hurtigst muligt og så vidt muligt inden for 4 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, hvis sigtede er varetægtsfængslet. Det er dog hensigten, at domstolene så vidt muligt og ikke mindst på sigt, når sagsbunkerne er nedbragt yderligere, vil skulle påse, at hovedforhandlingen begynder inden for 4 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Der lægges i forlængelse heraf op til også at ændre retsplejelovens § 843 a, stk. 2, så det fremover påhviler anklagemyndigheden og forsvareren at

tilrettelægge deres virke på en sådan måde, at sagen kan gennemføres hurtigst muligt, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Disse ændringer skal være med til at understøtte, at en sag behandles hurtigst muligt ved retterne, hvis sigtede er varetægtsfængslet, når sagen er færdigefterforsket. Det er hensigten, at varetægtsperioden fra tiltalerejsning skal være kortere, hvilket bl.a. skal bidrage til at begrænse langvarige varetægtsforløb.

2.21.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås for det første at ændre retsplejelovens § 747, stk. 3, om anticiperet bevisførelse, så det fremgår udtrykkeligt af bestemmelsen, at der skal afholdes retsmøde med henblik på at sikre bevis, der vil kunne få betydning for spørgsmålet om varetægtsfængslingens eller isolationens ophævelse.

Formålet med den foreslåede ændring er at bidrage til at nedbringe omfanget at langvarige varetægtsfængslinger.

Det foreslåede vil medføre, at der efter anmodning fremover »skal« (mod »kan« i dag) afholdes retsmøde med henblik på at sikre bevis, der vil kunne få betydning for spørgsmålet om varetægtsfængslingens eller isolationens ophævelse, hvis betingelserne i § 747, stk. 3, er opfyldt. Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af den gældende bestemmelse i § 747, stk. 3.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 2, nr. 3 (ændring af retsplejelovens § 747, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

Det foreslås for det andet at ændre retsplejelovens § 768 a, stk. 1, så tidsgrænserne for, hvor længe varetægtsfængsling kan opretholdes, uden at der foreligger særlige omstændigheder, forkortes med en sjettedel.

Formålet med den foreslåede ændring er at bidrage til at nedbringe omfanget af langvarige varetægtsfængslinger ved at fremrykke tidspunktet for skærpelse af kravene til varetægtsfængslingens opretholdelse.

Det foreslåede vil medføre, at medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder, må varetægtsfængsling ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 5 måneder (mod 6 måneder i dag) ved strafferammer op til 6 år og 10 måneder (mod 1 år i dag) ved strafferammer over 6 år. Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af den gældende bestemmelse i § 768 a, stk. 1.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 2, nr. 8-9 (ændringer af retsplejelovens § 768 a, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

Det foreslås for det tredje at ændre retsplejelovens § 843 a, stk. 1, 3. pkt., så hovedforhandlingen skal begynde og gennemføres hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Det forudsættes i den forbindelse, at retten fremover vil skulle bestræbe sig på at indlede hovedforhandlingen hurtigst muligt og så vidt muligt inden for 4 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Fristen vil f.eks. kunne overskrides i sager, hvor det ikke er muligt at udarbejde en mentalerklæring i tide, og i sager med flere tiltalte, hvor tidspunktet for hovedforhandlingens indledning og gennemførelse skal indpasses i flere aktørers kalendere, og hvor berammelse til et passende tidspunkt ikke umiddelbart lykkes. Fristen vil f.eks. også kunne overskrides, hvis den konkrete ret er ekstraordinært belastet i et omfang, som gør, at de nødvendige ekstraaktiviteter for at overholde fristen vil medføre, at den samlede sagsbehandlingstid vil blive markant længere, herunder hvis det medfører, at større og komplekse straffesager og civile sager må omberammes. Fristen vil desuden f.eks. kunne overskrides, hvis hovedforhandlingens begyndelse forsinkes på grund af forhold uden for rettens, anklagemyndighedens og forsvarerens kontrol, herunder f.eks. forsinkede udtalelser fra udlændingemyndighederne.

Det forudsættes i forlængelse heraf, at retten og sagens parter så vidt muligt søger at imødegå sådanne problemer, som er nævnt ovenfor, bl.a. ved at retten efter omstændighederne af egen drift afbeskikker en forsvarer, hvis det er nødvendigt for at overholde fristen.

Hvis hovedforhandlingen ikke begynder inden 4 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, bør årsagen til fristoverskridelsen anføres i retsbogen.

Det er hensigten, at domstolene så vidt muligt og ikke mindst på sigt, når sagsbunkerne er nedbragt yderligere, vil skulle påse, at hovedforhandlingen så vidt muligt begynder inden for 4 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Det foreslås i forlængelse heraf også at ændre retsplejelovens § 843 a, stk. 2, så det påhviler anklagemyndigheden og forsvareren at tilrettelægge deres virke på en sådan måde, at sagen kan gennemføres hurtigst muligt, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Formålet med de foreslåede ændringer af § 843 a er at understøtte en udvikling, hvor sager hurtigst muligt behandles ved retterne, hvis sigtede er varetægtsfængslet, når sagen er færdigefterforsket. Det er hensigten, at varetægtsperioden fra tiltalerejsning skal være kortere, hvilket bl.a. skal bidrage til at begrænse langvarige varetægtsforløb.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 2, nr. 12-13 (ændringer af retsplejelovens § 843 a), og bemærkningerne hertil.

2.22. Forhøjelse af grænsen for prøveløsladelse for livstidsdømte

2.22.1. Gældende ret

2.22.1.1. Generelt om prøveløsladelse for personer idømt fængsel på livstid

Fængsel på livstid er den strengeste straf, der kan idømmes efter dansk ret, jf. straffelovens § 33, stk. 1.

Det følger af straffelovens § 41, stk. 1, at når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, afgør justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, om den dømte skal løslades på prøve. Bestemmelsen indebærer, at der, når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, administrativt kan træffes beslutning om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid.

Efter § 41, stk. 2, forudsætter løsladelse på prøve, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes efter § 41, stk. 5, 3. pkt., og stk. 6-8.

Det følger af bemærkningerne til § 41, stk. 2, at afgørelsen om, hvorvidt den dømte skal prøveløslades, vil bero på en afvejning af samtlige af sagens omstændigheder. I vurderingen skal bl.a. indgå oplysninger om risikoen for tilbagefald (recidiv) til kriminalitet og oplysninger om den dømtes farlighed. I vurderingen vil desuden skulle inddrages oplysninger om det hidtidige afsoningsforløb, herunder om den indsatte har været i stand til at administrere de lempelser i afsoningsforløbet, der er blevet tildelt den pågældende (udgang, ophold i åben anstalt, udstationering eller frigang m.v.). Der henvises til Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 3831f.

Ifølge straffelovens § 41, stk. 3, kan prøveløsladelse ikke ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt knive og blankvåben m.v. eller skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af § 180. Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til § 38, stk. 5, som gælder for personer, der er idømt en tidsbestemt straf.

Det følger af straffelovens § 41, stk. 4, at løsladelse på prøve af en person, som er dømt efter § 81 a, og som ikke er udvist ved dom, desuden forudsætter, at den pågældende har deltaget i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet. Tilsvarende gælder, hvor særlige omstændigheder ikke taler herimod, løsladelse på prøve af en person, som er dømt for overtrædelse af en af de i straffelovens 12. eller 13. kapitel omhandlede forbrydelser, og som ikke er udvist ved dom. Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til § 38, stk. 6, som gælder for personer, der er idømt en tidsbestemt straf.

Efter § 41, stk. 5, 1. pkt., vil prøveløsladelse altid skulle ske på vilkår af, at den prøveløsladte ikke begår strafbart forhold i prøvetiden. Prøvetiden kan ikke overstige 5 år, jf. 2. pkt. Prøvetiden vil skulle fastsættes bl.a. under hensyn til, at der er tale om prøveløsladelse fra en tidsubestemt fængselsstraf.

For en dømt, som ikke er udvist ved dom, og som af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, fastsættes, hvis ikke særlige omstændigheder taler herimod, vilkår om, at den pågældende i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med andre med tilknytning til den pågældende gruppe, medmindre der er tale om nærtstående eller der er tale om ophold eller kontakt som led i varetagelsen af et anerkendelsesværdigt formål, jf. stk. 6.

Det følger af straffelovens § 41, stk. 7, at ved løsladelse på prøve af en person, som er dømt efter § 81 a, og som ikke er udvist ved dom, fastsættes vilkår om, at den dømte skal deltage i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet. Tilsvarende gælder, hvor særlige omstændigheder ikke taler herimod, ved

løsladelse på prøve af en person, som er dømt for overtrædelse af en af de i straffelovens 12. eller 13. kapitel omhandlede forbrydelser, og som ikke er udvist ved dom.

Det fremgår af § 42, stk. 1, at begår den prøveløsladte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for forholdet, kan retten ved dom træffe afgørelse om, at den pågældende skal genindsættes til udståelse af livstidsstraffen. Når omstændighederne taler derfor, kan retten i stedet idømme straf alene for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene for prøveløsladelsen. Der henvises til Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 3832.

2.22.1.2. Afgørelse om prøveløsladelse af personer idømt fængsel på livstid

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 80, stk. 1, 2. pkt., at ved spørgsmål om prøveløsladelse efter straffelovens § 41 skal afgørelsen om prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af 12 år af straffen af fængsel på livstid.

Bestemmelsen tilsigter bl.a. at skabe sikkerhed for, at den indsatte kan løslades, så snart betingelserne for en prøveløsladelse måtte anses for opfyldt, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 3796.

Det skal ses i sammenhæng med straffuldbyrdelseslovens § 89, stk. 1, hvor det fremgår, at kriminalforsorgsområdet også jævnligt overvejer spørgsmålet om prøveløsladelse af indsatte, uanset om den indsatte anmoder herom.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 80, stk. 2, fastsætter justitsministeren regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse, herunder om pligt til fornyet afgørelse af spørgsmålet om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid senest 1 år efter en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse eller genindsættelse til udståelse af sådan straf.

Det er fastsat i § 28, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1024 af 28. juni 2022 om løsladelse af dømte, der udstår fængselsstraf (løsladelsesbekendtgørelsen), at afgørelse om, hvorvidt indsatte, der udstår straf af fængsel på livstid, skal løslades på prøve efter straffelovens § 41, stk. 1, træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen efter indstilling fra kriminalforsorgsområdet. Efter straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 1, kan afgørelser, der træffes af en

myndighed inden for kriminalforsorgen, ikke påklages til højere administrativ myndighed.

Endelige administrative afgørelser kan inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået, jf. straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 6.

2.22.1.3. Fastlæggelse af tidspunkt for prøveløsladelse

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 14, stk. 1, nr. 3, at kriminalforsorgen ved en beregning af straffetiden bl.a. skal fastlægge tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 12 år af en straf af fængsel på livstid, jf. straffelovens § 41, stk. 1.

Bestemmelsen fastsætter en pligt for kriminalforsorgen til at foretage en række nærmere angivne beregninger af straffetiden. De beregninger, som kriminalforsorgen skal foretage, jf. § 14, stk. 1, er dels en beregning af tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen, dels en beregning af tidspunktet for en eventuel ordinær prøveløsladelse efter udståelse af to tredjedele af en tidsbestemt straf, jf. straffelovens § 38, stk. 1, eller efter udståelse af 12 år af en straf af fængsel på livstid, jf. straffelovens § 41, stk. 1. Der henvises til Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 3765.

2.22.2. Justitsministeriets overvejelser

Fængsel på livstid er den strengeste straf, der kan idømmes efter dansk ret. Straffen er således reserveret til de groveste forbrydelser såsom forbrydelser vedrørende landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed eller forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v., visse internationale forbrydelser som eksempelvis folkedrab og forbrydelser mod menneskeheden samt manddrab.

Grænsen for, hvornår der tidligst kan ske prøveløsladelse for personer, der er idømt en straf på fængsel i livstid, er i dag 12 år.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at grænsen for, hvornår der tidligst kan ske prøveløsladelse for livstidsdømte, skal hæves fra 12 til 20 år.

På den baggrund lægges der op til at ændre det tidligste tidspunkt for prøveløsladelse i straffelovens § 41, stk. 1, fra 12 år til 20 år.

Afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse kan i dag kræves indbragt til prøvelse for retten, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået. Som konsekvens af forslaget om at ændre det tidligste tidspunkt for prøveløsladelse fra 12 år til 20 år er det Justitsministeriets vurdering, at der tilsvarende er behov for, at en afgørelse om nægtelse af prøveløsladelse først kan kræves indbragt til prøvelse for retten, når 22 år af straffen af fængsel på livstid er udstået. Det vil betyde, at der fremover fortsat vil gælde en tidsmæssig grænse på to år fra, hvornår der tidligst kan træffes beslutning om prøveløsladelse, indtil en nægtelse af prøveløsladelse for livstidsdømte kan kræves indbragt til prøvelse for retten.

2.22.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre straffelovens § 41, stk. 1, så der efter afsoning i 20 år af en straf på fængsel på livstid skal tages stilling til, om den dømte skal prøveløslades.

Ændringen indebærer således, at der tidligst efter afsoning i 20 år administrativt kan træffes beslutning om prøveløsladelse fra en straf af fængsel på livstid.

Der er med ændringen ikke forudsat en ændring af reglerne om, hvorvidt den dømte skal prøveløslades, og det vil således fortsat bero på en afvejning af samtlige af sagens omstændigheder, om der er grundlag for en prøveløsladelse. Afgørelsen om prøveløsladelse vil ligeledes fortsat skulle træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af den tidsmæssige grænse for prøveløsladelse, som foreslås at være 20 år.

Ændringerne foreslås at omfatte alle dømte, der afsoner en straf af fængsel på livstid, uanset om afsoningen er påbegyndt før lovens ikrafttræden. Det foreslås dog, at ændringen ikke skal gælde for dømte, som på tidspunktet for lovens ikrafttræden allerede har afsonet i 12 år, og hvor der derfor allerede administrativt vil være taget stilling til spørgsmålet om prøveløsladelse.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 2 (ændring af straffelovens § 41, stk. 1), § 3, nr. 1 (ændring af straffuldbyrdelseslovens § 14, stk. 1, nr. 3, og § 80, stk. 1, 2. pkt.), § 3, nr. 10 (ændring af straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 6), og overgangsbestemmelsen i § 14, stk. 3, samt bemærkningerne hertil.

2.23. Udvidelse af muligheden for prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden

2.23.1. Gældende ret

Udgangspunktet efter straffelovens § 38, stk. 1, er, at der kan ske prøveløsladelse, når to tredjedele af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået. Prøveløsladelse kan ske tidligere, når særlige omstændigheder taler derfor, og den dømte har udstået halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder, jf. stk. 2.

Prøveløsladelse efter § 38 forudsætter bl.a., at den dømtes forhold ikke gør løsladelsen utilrådelig. For prøveløsladelse efter § 38, stk. 1, betyder det, at der ikke må foreligge en væsentlig risiko for recidiv til ikke-bagatelagtig kriminalitet, som ikke formodes at kunne begrænses ved tilsyn og eventuelle særvilkår, mens det for prøveløsladelse efter § 38, stk. 2, betyder, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet som udgangspunkt skal vurderes at være ringe.

Der er i straffelovens § 40 a fastsat yderligere en mulighed for prøveløsladelse efter udståelse af halvdelen af straffetiden (noget-for-noget-ordningen). Det følger af stk. 1, at når halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået, kan justitsministeren, eller den ministeren bemyndiger dertil, ud over de i § 38, stk. 2, nævnte tilfælde beslutte, at den dømte skal løslades på prøve, hvis hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det, og 1) den dømte har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, herunder ved at deltage i behandlingsforløb, uddannelsesforløb, arbejdstræning eller arbejde, eller 2) den dømtes forhold taler derfor.

Efter forarbejderne til § 40 a, stk. 1, kan ordningen med prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden som udgangspunkt anvendes, uanset hvilken kriminalitet den pågældende er dømt for. Det fremgår dog samtidig, at der bør udvises en meget betydelig varsomhed med at anvende adgangen til tidlig prøveløsladelse over for indsatte, der afsoner straffe for de groveste forbrydelser, f.eks. drab, grov vold, brandstiftelse, voldtægt, grove røverier og grove narkotikaforbrydelser (det såkaldte varsomhedsområde). For personer, der har begået grov kriminalitet med fare for personers liv eller helbred, eller som har deltaget i omfattende organiseret kriminalitet (f.eks. rockerkriminalitet), vil hensynet til retshåndhævelsen således normalt tale imod, at der træffes afgørelse om tidlig prøveløsladelse.

Der vil i praksis kunne forekomme enkeltstående tilfælde, hvor det efter en konkret samlet vurdering vil være rimeligt og forsvarligt, at den pågældende prøveløslades efter de foreslåede regler, selv om den indsatte er dømt for en meget alvorlig lovovertrædelse. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en indsat er dømt for alvorlig narkotikakriminalitet begået ved i enkelte tilfælde at fungere som kurér for at finansiere et tidligere stofmisbrug. Hvis en sådan strafafsoner gør en særlig indsats for at komme ud af stofmisbruget, bør det ikke på forhånd være udelukket, at den pågældende kan komme i betragtning til en tidlig prøveløsladelse efter de foreslåede regler, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4435 og 4442.

Ifølge forarbejderne til § 40 a, stk. 1, nr. 1, vil det som hovedregel være muligt og hensigtsmæssigt, at afsoningsstedet i de tilfælde, hvor det skønnes, at tidlig prøveløsladelse kan blive relevant, allerede ved påbegyndelsen af afsoningsforløbet drøfter muligheden for prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, med den indsatte. I den forbindelse bør det så vidt muligt drøftes med den indsatte, hvilken særlig indsats den pågældende skal yde for at komme i betragtning til tidlig prøveløsladelse. Kravene til den indsattes indsats kan eventuelt beskrives i den handleplan for den indsatte, der udarbejdes af kriminalforsorgen. En sådan beskrivelse i en handleplan vil ikke være en forhåndstilkendegivelse om prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden, men vil fastsætte retningslinjer for den indsatte om, hvad den pågældende skal gøre for at kunne komme i betragtning til tidlig prøveløsladelse, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4440.

En særlig indsats efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, kan f.eks. bestå i, at den indsatte under fængselsopholdet gennemfører et relevant uddannelsesforløb eller deltager i afvænningsbehandling for et eventuelt alkohol- eller stofmisbrug eller i et særligt adfærdskorrigerende program, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4439.

Arbejdstræning kan endvidere efter en konkret vurdering udgøre en særlig indsats, der kan begrunde tidlig prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1. Ved arbejdstræning forstås forløb, hvor den indsatte lærer basale funktioner knyttet til varetagelsen af et arbejde. Disse funktioner kan bl.a. være social omgang på arbejdspladsen, at modtage og udføre en ordre fra en overordnet, samarbejde med øvrige ansatte, rettidighed og undervisning i arbejdsmarkedsregler. Målgruppen for arbejdstræning er indsatte, der ikke tidligere har varetaget et arbejde over en længere sammenhængende periode

på grund af manglende basale jobkvalifikationer, og indsatte, der har været uden for arbejdsmarkedet i et længere stykke tid og af den grund ikke længere kan siges at have de nødvendige basale kvalifikationer til varetagelsen af et job, jf. Folketingstidende 2010-11 (1. samling), tillæg A, L 174 som fremsat, side 7.

Herudover kan almindeligt arbejde efter en konkret vurdering kvalificere den indsatte til tidlig prøveløsladelse. Det bemærkes i den forbindelse, at indsatte efter straffuldbyrdelseslovens § 38, stk. 1, har både ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet under afsoning, idet pligten til beskæftigelse dog ikke gælder for indsatte i arresthusene. Den blotte opfyldelse af beskæftigelsespligten kan ikke i sig selv danne grundlag for tidlig prøveløsladelse. Der sigtes derimod til tilfælde, hvor den indsatte ved varetagelsen af et arbejde under afsoningen har ydet en særlig indsats for at undgå tilbagefald til ny kriminalitet, navnlig ved at ruste sig til at passe et arbejde efter endt afsoning. Denne mulighed vil f.eks. kunne være relevant for indsatte, som har været på fri fod forud for afsoningen, og som før indsættelsen har været uden arbejde i længere tid, eller for dømte, der har været uden for arbejdsmarkedet i en længere periode som følge af længerevarende varetægtsfængsling. Ved almindeligt arbejde forstås eksempelvis arbejde inden for institutionens arbejds- eller økonomidrift, som ikke har karakter af arbejdstræning, herunder bl.a. bygningsvedligeholdelse, gangmandstjeneste og produktionsvirksomhed. Det beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om den indsatte ved varetagelsen af arbejdet kan siges at have ydet en sådan særlig indsats, at det kan danne grundlag for tidlig prøveløsladelse, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 133 som fremsat, side 9.

Der kan i medfør af § 40 a, stk. 3, i forbindelse med prøveløsladelse af indsatte, der yder en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, jf. § 40 a, stk. 1, nr. 1, fastsættes særvilkår efter reglerne i § 57 samt efter en konkret vurdering eventuelt vilkår om samfundstjeneste. Vilkår om samfundstjeneste i forhold til personer, som løslades efter nr. 1, vil være relevant i tilfælde, hvor der bør sikres et fortsat pønalt element, som samtidig er egnet til at støtte den pågældendes resocialisering, jf. ovenfor. Det vil navnlig være aktuelt i tilfælde, hvor der er tale om en længere reststraf på ca. 1 år eller mere, eller hvis der ikke (længere) er særlige behandlingsbehov eller behov for uddannelse m.v., som kan følges op med mærkbare vilkår efter § 57.

Det følger af forarbejderne til § 40 a, stk. 1, nr. 2, at tidlig prøveløsladelse er en mulighed i de tilfælde, hvor den indsattes forhold samlet set taler for, at det er unødvendigt, at den pågældende afsoner resten af straffen i fængsel, hvis der i stedet kan fastsættes vilkår om samfundstjeneste. Det drejer sig om indsatte, som typisk har gode og stabile personlige forhold og et godt socialt netværk, og som er uden misbrugsproblemer, og hvis forbrydelse ikke er udtryk for et kriminelt mønster. Det er en forudsætning, at den pågældendes afsoningsforløb har været i det væsentlige problemfrit, det vil sige, at den indsatte ikke f.eks. flere gange er udeblevet fra udgang eller har begået kriminalitet under afsoningen eller alvorligt har chikaneret fængselspersonale eller andre indsatte, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4440. Det fremgår desuden, at i forhold til indsatte med sådanne gode personlige forhold m.v. vil udførelse af samfundstjeneste, som også har en væsentlig pønal karakter, kunne træde i stedet for en fortsat afsoning i fængsel, når halvdelen af straffen er udstået, uden derved at afsvække straffens funktion. Derfor er det også et krav efter straffelovens § 40 a, stk. 4, at der som vilkår for prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, fastsættes, at den dømte skal udføre ulønnet samfundstjeneste. Der kan fastsættes yderligere vilkår efter reglerne i § 57.

Efter straffelovens § 40 a, stk. 2, fastsættes det som vilkår for prøveløsladelse efter stk. 1, at den dømte undergives tilsyn indtil det tidspunkt, hvor der er forløbet to tredjedele af straffetiden. Efter dette tidspunkt kan der fastsættes vilkår om, at den pågældende fortsat undergives tilsyn.

Det følger endvidere af straffelovens § 40 a, stk. 3, at som vilkår for prøveløsladelse efter stk. 1, nr. 1, kan fastsættes et eller flere yderligere vilkår efter reglerne i § 57 og vilkår om, at den dømte skal udføre ulønnet samfundstjeneste.

For prøveløsladelse efter både § 40 a, stk. 1, nr. 1 og 2, finder § 39, stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse, jf. § 40 a, stk. 3 og 4. Det indebærer, at der for visse personer, der er dømt for udvalgte former for kriminalitet, fastsættes vilkår om opholds- og kontaktforbud eller deltagelse i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ligeartet kriminalitet.

Det er en forudsætning for prøveløsladelse efter § 40 a, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet vurderes at være ringe.

2.23.2. Justitsministeriets overvejelser
Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at mindre alvorlig kriminalitet skal håndteres på en klogere måde end i dag, så f.eks. dem, der en enkelt gang begår en stor fejl, ikke behandles på samme måde som hårdkogte kriminelle, der gang på gang overtræder loven. Det betyder, at visse personer ikke nødvendigvis skal afsone hele deres straf i fængsel, men i f.eks. fodlænke på egen bopæl, udslusningsfængsel eller samfundstjeneste i f.eks. private virksomheder. I forlængelse heraf fremgår det, at der skal ske en udvidelse af anvendelsesområdet for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, når halvdelen, dog mindst 2 måneder, af straffen er udstået. Det fremgår desuden, at udvidelsen ikke skal gælde for personer, der er idømt en straf for personfarlig kriminalitet.

Denne del af aftalen skal ses i sammenhæng med Straffelovrådets behandling af spørgsmålet om tidlig prøveløsladelse i betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste. Det fremgår af betænkningens side 82, at prøveløsladelse med vilkår om samfundstjeneste er en foranstaltning, der gør det muligt at tilgodese både pønale og resocialiserende hensyn, hvilket efter rådets opfattelse taler for at udvide anvendelsen af prøveløsladelse med vilkår om samfundstjeneste. Hertil kommer, at det kan medvirke til at lette et ressourcemæssigt pres på fængslerne.

På den baggrund fandt rådet, at det bør overvejes i visse tilfælde at give mulighed for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, når halvdelen, dog mindst 2 måneder, af straffen er udstået, mod at den dømte til gengæld undergiver sig vilkår om samfundstjeneste og eventuelt andre vilkår.

Herudover pegede rådet på, at prøveløsladelse med vilkår om samfundstjeneste efter »noget for noget-ordningen« i straffelovens § 40 a kun i begrænset omfang anvendes i praksis, og at der generelt kan spores en faldende tendens i antallet af prøveløsladelser efter straffelovens § 40 a.

Efter rådets opfattelse kan der være grund til at se nærmere på, hvad faldet skyldes, herunder om det kan skyldes, at der i dag er et hårdere og mere forrået klientel i fængslerne end tidligere, eller om det eventuelt (også) kan hænge sammen med de indsattes muligheder for at gøre en særlig indsats under afsoningen eller skærpelser på prøveløsladelsesområdet i det hele taget. Der henvises i øvrigt til side 81-82 i betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste.

Kriminalforsorgen har kunnet konstatere, at der er en faldende tendens i antallet af prøveløsladelser efter straffelovens § 40 a, og at det samme er tilfældet for ordinær prøveløsladelse efter § 38, stk. 1, hvor utilrådelighedsvurderingen er mere lempelig end den, der gælder efter § 40 a.

Hensigten med aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 er, at det i højere grad end i dag skal være muligt at fastsætte mere målrettede sanktioner, hvor dømte, der ikke er idømt en straf for personfarlig kriminalitet, og som i øvrigt er egnede hertil, som en del af deres straf vil skulle bidrage til fællesskabet under kontrollerede forhold til gavn for den enkelte og samfundet, samtidig med at de underlægges en række yderligere og mærkbare begrænsninger i deres liv.

Det er Justitsministeriets vurdering, at dette mest hensigtsmæssigt kan gennemføres ved at udvide anvendelsesområdet for tidlig prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a, stk. 1, i stedet for efter § 38, stk. 2.

2.23.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at foretage en sproglig ændring af straffelovens § 40 a, stk. 1, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at give nærmere retningslinjer for varsomhedsområdet og utilrådelighedsvurderingen.

Det forudsættes i den forbindelse, at varsomhedsområdet lempes således, at der også for grovere tilfælde af narkotikakriminalitet vil kunne ske prøveløsladelse efter bestemmelsen. Det vil skulle ske i kombination med vilkår om samfundstjeneste og andre vilkår, som f.eks. krav om at afholde sig fra brug af alkohol, narkotika eller lignende og løbende blive testet herfor samt bestemmelser om opholdssted, så den pågældende i weekenden alene må forlade bopælen til anerkendte formål eller lignede.

Det forudsættes desuden, at utilrådelighedsvurderingen for grovere tilfælde af økonomisk kriminalitet lempes, så der – i situationer hvor der i dag vil blive udvist tilbageholdenhed – efter en konkret vurdering vil kunne ske prøveløsladelse i kombination med vilkår om samfundstjeneste og andre vilkår.

Til illustration kan nævnes, at en person, der er idømt en ubetinget fængselsstraf på 6 år for f.eks. narkotikakriminalitet eller økonomisk kriminalitet, i dag som udgangspunkt vil kunne prøveløslades efter 4 år. Der vil med forslaget i et sådant tilfælde og under visse nærmere fastsatte betingelser kunne gives tilladelse til prøveløsladelse efter 3 år (det vil sige,

når halvdelen af straffen er udstået). Det vil som udgangspunkt skulle ske under betingelse af, at vedkommende udfører samfundstjeneste og underlægger sig andre individuelt fastsatte vilkår. Det vil fortsat skulle være en betingelse, at den dømtes forhold ikke samlet set gør løsladelsen utilrådelig.

Det bemærkes, at en arbejdsgruppe under kriminalforsorgen skal undersøge, hvilke nye former for samfundstjeneste der kan indføres, hvor samfundstjeneste i kombination med en række øvrige vilkår i højere grad mærkes som en indgribende foranstaltning. Det skal indgå i undersøgelsen, om kriminalforsorgen selv skal have mulighed for at udvikle nye samfundstjenesteformer med henblik på løbende at sikre, at samfundstjenesteformerne er til gavn for den dømte og for samfundet.

Effekten af det udvidede anvendelsesområde vil først kunne slå fuldt ud igennem, når initiativet i aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 om en undersøgelse af nye former for samfundstjeneste og øvrige vilkår er gennemført, og der efter en konkret vurdering vil kunne pålægges helt nye former for vilkår som led i prøveløsladelsen, som samlet set sikrer en sammenhæng mellem varigheden af den straf, der afsones, og de vilkår der pålægges ved en prøveløsladelse.

Det bemærkes, at der ikke er tiltænkt yderligere ændringer i anvendelsesområdet eller betingelserne for tidlig prøveløsladelse. Der vil således fortsat skulle udvises en meget betydelig varsomhed med at anvende adgangen til tidlig prøveløsladelse over for indsatte, der afsoner straffe for bl.a. grov kriminalitet med fare for personers liv eller helbred, eller som har deltaget i omfattende organiseret kriminalitet som led i rocker- eller bandekriminalitet. Den forudsatte udvidelse af anvendelsesområdet gælder altså ikke for personer, der er idømt en straf for personfarlig kriminalitet.

Det bemærkes endvidere, at der allerede efter de eksisterende regler kan fastsættes vilkår om, at den indsatte f.eks. overholder bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, uddannelse m.v., samt afholder sig fra misbrug af alkohol, narkotika eller lignende medikamenter, jf. straffelovens § 57. Det vil dog fortsat bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilke vilkår der fastsættes, idet det dog forudsættes, at der f.eks. i grovere tilfælde af narkotikakriminalitet og økonomisk kriminalitet fastsættes en række yderligere og mærkbare begrænsninger i de prøveløsladtes liv.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 1 (ændring af straffelovens § 40 a, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

2.24. Udvidelse af muligheden for fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (»front door«-fodlænkeordningen)

2.24.1. Gældende ret

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 20, stk. 3, at fængselsstraf i særlige tilfælde kan fuldbyrdes på den dømtes bopæl under intensiv overvågning og kontrol (fodlænke).

Efter straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 1, kan personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 6 måneder – med visse undtagelser – efter ansøgning meddeles tilladelse til, at straffen afsones på egen bopæl med fodlænke efter reglerne i §§ 78 b-78 f.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at tilladelse til strafudståelse på bopælen udelukkende kan meddeles personer, der er idømt en ubetinget fængselsstraf, jf. Folketingstidende 2004-05 (2. samling), tillæg A, side 459.

Det er ikke et krav, at den ubetingede fængselsstraf, som den dømtes ansøgning vedrører, er idømt ved samme dom, når blot den samlede fængselsstraf ikke overstiger 6 måneder. Ved en kombinationsdom efter straffelovens § 58 kan den ubetingede del af straffen udstås på bopælen med fodlænke.

Tilladelse til strafudståelse på bopælen meddeles af det kriminalforsorgsområde, hvor den dømte har bopæl, medmindre andet er aftalt, jf. § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1755 af 21. december 2023 om fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (bekendtgørelse om strafudståelse på bopælen).

Som udgangspunkt kan tilladelse til strafudståelse på bopælen meddeles ved alle kriminalitetsformer. Efter straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 2, kan tilladelse dog ikke meddeles personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 14 dage for overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, medmindre straffen tillige er idømt for overtrædelse af anden lovgivning, og den eller de skete overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ikke har været af væsentlig betydning for straffens længde.

Desuden kan tilladelse til strafudståelse på bopælen ikke meddeles personer, der er dømt for voldtægt efter straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 3.

Det følger videre af straffuldbyrdelseslovens § 78 b, stk. 3, 1. led, at tilladelse til strafudståelse på bopælen nægtes meddelt, hvis særegne hensyn til retshåndhævelsen undtagelsesvis kræver dette. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at der er tale om en yderst snæver mulighed for afvisning, som ikke tænkes anvendt, medmindre der er tale om, at særegne retshåndhævelseshensyn kræver, at straffen ikke afsones med fodlænke, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 133 som fremsat, side 16. Det følger endvidere af bemærkningerne til bestemmelsen, at det efter Justitsministeriets opfattelse ikke kan udelukkes, at der kan forekomme enkeltstående tilfælde, hvor den pådømte kriminalitet er af en sådan karakter, at afsoning af dommen med fodlænke vil være uforeneligt med hensynet til retshåndhævelsen, selv om den idømte fængselsstraf ikke overstiger 6 måneder, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 133 som fremsat, side 32.

2.24.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er i dag muligt at afsone med fodlænke på egen bopæl efter ansøgning, hvis den dømte er idømt en ubetinget fængselsstraf i indtil 6 måneder. Formålet med ordningen er bl.a., at den dømte kan bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet m.v. under afsoningen, idet dette kan forbedre den dømtes muligheder for på lang sigt at have en varig tilknytning til arbejdsmarkedet, hvilket generelt vil kunne medvirke til at mindske risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at mindre alvorlig kriminalitet skal håndteres på en klogere måde end i dag, så f.eks. dem, der en enkelt gang begår en stor fejl, ikke behandles på samme måde som hårdkogte kriminelle, der gang på gang overtræder loven. Det betyder, at visse personer ikke nødvendigvis skal afsone hele deres straf i fængsel, men i f.eks. fodlænke på egen bopæl, udslusningsfængsel eller samfundstjeneste i f.eks. private virksomheder. I forlængelse heraf fremgår det, at muligheden for at afsone fængselsstraf på egen bopæl med fodlænke skal udvides til fængselsstraf på op til 1 år. Det fremgår desuden, at udvidelsen ikke skal gælde for personer, der er idømt en straf for personfarlig kriminalitet.

Det bemærkes, at Straffelovrådet med betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste ligeledes anbefalede at udvide »front door«-fodlænkeordningen sådan, at tilladelse til at afsone med fodlænke i hjemmet også kan gives ved (nogle) tidsbestemte straffe på over 6 måneders ubetinget fængsel. Rådet lagde med sit forslag til udvidelse navnlig vægt på de hensyn, der ligger bag fodlænkeordningen, herunder resocialiseringshensyn i form af, at den dømte kan bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet m.v. under afsoningen. Hertil kommer, at nogle effektevalueringer af fodlænkeordninger ifølge rådet peger i retning af, at fodlænkeordninger i nogle tilfælde har en positiv effekt med hensyn til at formindske risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet (recidiv). Endelig pegede rådet på, at en udvidelse af »front door«-fodlænkeordningen vil lette det ressourcemæssige pres på fængslerne, så kriminalforsorgens ressourcer kan koncentreres om domfældte, hvor retshåndhævelseshensyn taler afgørende for, at straffen udstås ved afsoning i fængsel.

2.24.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at personer idømt fængselsstraf i indtil 1 år skal kunne afsone ubetinget fængselsstraf på egen bopæl med fodlænke. Tilladelse til afsoning med fodlænke vil fortsat være betinget af en række yderligere forhold, herunder at den dømtes boligforhold og beskæftigelsesforhold er af en sådan beskaffenhed, at afsoning på egen bopælen med fodlænke kan gennemføres.

Den foreslåede ordning vil medføre, at personer, der er dømt for mindre alvorlig kriminalitet, der ikke er personfarlig kriminalitet, i højere grad vil kunne afsone på egen bopæl med fodlænke og dermed bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet m.v. under afsoningen og dermed være samfundet til gavn.

Den foreslåede ordning vil alene finde anvendelse for personer, der er idømt fængselsstraf for ikke-personfarlig kriminalitet. For personer, der er idømt fængselsstraf for personfarlig kriminalitet, vil det – ligesom i dag – alene være muligt at opnå tilladelse til at afsone på egen bopæl med fodlænke, hvis vedkommende er idømt en fængselsstraf på indtil 6 måneder. Der vil ikke kunne gives tilladelse til afsoning på egen bopæl med fodlænke for en dom for personfarlig kriminalitet, hvor straffen er fastsat til mere end 6 måneder, uanset om den personfarlige kriminalitet udgør en mindre del af den idømte straf.

Det vil derimod være muligt efter den foreslåede ordning at opnå tilladelse til at afsone en fængselsstraf på op til et år på egen bopæl med fodlænke, hvis en person skal afsone flere domme samtidig, og hvor en af dommene omhandler personfarlig kriminalitet, hvis straffen i denne dom, er fastsat til 6 måneders fængsel eller mindre.

Det vil således efter den foreslåede ordning eksempelvis være muligt for kriminalforsorgen at give tilladelse til afsoning på egen bopæl med fodlænke, hvis en person ved en dom er idømt en fængselsstraf på 6 måneder for ikke-personfarlig kriminalitet og ved dom er idømt en fængselsstraf på 30 dage for personfarlig kriminalitet. Afgrænsningen af personfarlig kriminalitet stemmer med relevante tilpasninger overens med Straffelovrådets afgrænsning i betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste, jf. betænkningens side 95. I modsætning til afgrænsningen af personfarlig kriminalitet for »back door«-fodlænkeordningen indeholder afgrænsningen for »front door«-fodlænkeordningen ikke §§ 114 (terrorisme) og 114 a (andre terrorlignende handlinger) samt § 237 (drab). Forskellen i afgræsningen i de to typer af fodlænkeordninger skyldes, at det normalt vil være udelukket, at disse alvorlige forbrydelser kan medføre en straf på maksimalt 1 års ubetinget fængsel, der fremover vil være den øvre grænse for »front door«-fodlænkeordningen.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 3, nr. 8 (ændring af straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 1), og § 3, nr. 9 (indsættelse af 2. pkt. i straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

2.25. Udvidelse af muligheden for udstationering til egen bopæl med fodlænke (»back door«-fodlænkeordningen) eller til udslusningsfængsel

2.25.1. Gældende ret

Udstationering er en udgangsform, hvor den indsatte har ophold uden for fængsel og arresthus ikke blot i den normale arbejds- eller undervisningstid, men også i fritiden, herunder om natten. Ophold kan f.eks. finde sted i kriminalforsorgens udslusningsfængsler eller på egen bopæl med fodlænke.

Udstationering til egen bopæl med fodlænke eller til kriminalforsorgens udslusningsfængsler blev med virkning fra den 1. juli 2022 gjort til et normalt led i afsoningen for dømte med en tidsbestemt fængselsstraf på mere end 6 måneder.

Det fremgår således af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, at kriminalforsorgen bestemmer, om indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol eller til udslusningsfængsel, når en tredjedel af straffen er udstået, der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen, og hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationering.

Om baggrunden for ordningen er det i forarbejderne bl.a. anført, at initiativet skal være med til at underbygge en tilgang baseret på ret og pligt, hvor dømte, der er motiverede for at arbejde og uddanne sig m.v., og som har vist, at de kan overholde kriminalforsorgens retningslinjer under deres afsoning, får bedre rammer og støtte i deres arbejde for at skabe sig en kriminalitetsfri tilværelse. Det er videre anført, at udstationering til egen bopæl med fodlænke eller til et af kriminalforsorgens udslusningsfængsler bidrager til at lette overgangen til et liv uden for fængslet, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 98.

Det fremgår ligeledes af bemærkningerne til bestemmelsen, at der i vurderingen af misbrugsrisikoen og hensynet til retshåndhævelsen bl.a. vil skulle indgå kriminalitetens art og straffens længde, eventuelle tidligere straffe, eventuelle disciplinærsager under afsoning, udelukkelse fra fællesskab, overførsel fra åbent til lukket fængsel, stofmisbrug samt udgangsmisbrug med deraf følgende udgangskarantæne, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 126.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 2, kan udstationering tidligst ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse. Det er således en betingelse, at den indsatte forventes at kunne blive løsladt på prøve, jf. også § 50, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelse nr. 897 af 25. juni 2025 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen). Indsatte, som forventes løsladt på endt straf, fordi prøveløsladelse skønnes utilrådelig, vil ikke kunne udstationeres efter bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 99. Det anførte indebærer desuden, at den dømte som udgangspunkt højst kan afsone 8 måneder på egen bopæl med fodlænke eller i et udslusningsfængsel.

Bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 50 a indebærer en pligt for kriminalforsorgen til af egen drift at behandle spørgsmålet om udstationering i de sager (bortset fra voldtægt m.v., jf. nærmere nedenfor),

hvor de tidsmæssige betingelser er opfyldt. Det gælder dog ikke for sager vedrørende udstationering af indsatte, der er udvist af landet ved dom, som behandles efter ansøgning, jf. straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 6. Kriminalforsorgen kan i dag ikke give tilladelse til udstationering, før de tidsmæssige betingelser er opfyldt.

Udstationering til egen bopæl med fodlænke forudsætter, at der er sikret den indsatte passende beskæftigelse og underhold, jf. straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 3. Udstationering til egen bopæl forudsætter desuden, at den indsattes boligforhold er af en sådan beskaffenhed, at udstationeringen kan gennemføres, og at personer over 18 år, der har samme bopæl som den indsatte, meddeler samtykke dertil, jf. straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 4.

Muligheden for udstationering til egen bopæl med fodlænke efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a omfatter som udgangspunkt alle kriminalitetsformer. Det gælder dog ikke indsatte, der er dømt for voldtægt efter straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, der er afskåret herfra, jf. § 50 a, stk. 5.

Hertil kommer som nævnt, at det i alle tilfælde er en betingelse, at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udstationering. I denne vurdering indgår bl.a. kriminalitetens art og straffens længde.

Det er forudsat i bemærkningerne til straffuldbyrdelseslovens § 50 a, at udstationering skal ske til egen bopæl med fodlænke, medmindre det vurderes mere formålstjenligt, at udstationering sker til et af kriminalforsorgens udslusningsfængsler, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 125. Eksempelvis kan der være tilfælde, hvor den indsatte ikke har egnet bopæl, eller hvor personer i indsattes husstand ikke vil give samtykke til, at der sker udstationering til egen bopæl med fodlænke. Modsat udstationering til egen bopæl med fodlænke er indsatte dømt for voldtægt efter straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, ikke afskåret fra at blive udstationeret til et udslusningsfængsel.

Det er forudsat i bemærkningerne til § 50 a, at bestemmelsen skal anvendes i lyset af de kapacitetsmæssige forhold i kriminalforsorgen. Udstationering til udslusningsfængsel forudsætter således, at der er den fornødne kapacitet i et af kriminalforsorgens udslusningsfængsler, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 180 som fremsat, side 126.

Der er endvidere mulighed for udgang i form af udstationering til egen bopæl med fodlænke efter straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 2, nr. 3.

Det følger således af straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 2, nr. 3, at tilladelse til udgang kan betinges af, at den indsatte undergiver sig intensiv overvågning og kontrol på bopælen (fodlænke). Ved et sådant vilkår kan det bestemmes, at reglerne i §§ 78 b-78 f (betingelser og vilkår m.v. for afsoning på egen bopæl med fodlænke) eller regler udstedt i medfør heraf helt eller delvis skal finde tilsvarende anvendelse, jf. § 48, stk. 3.

Det er forudsat i bemærkningerne til straffuldbyrdelseslovens § 48, at udgang efter stk. 2, nr. 3, i givet fald skal ske i form af udstationering, og at udstationering til fodlænkeafsoning på egen bopæl efter bestemmelsen kan finde sted i et tidsrum af maksimalt 6 måneder op til løsladelsestidspunktet, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 133 som fremsat, side 19.

Bestemmelsen kan anvendes, hvis en række særlige hensyn og betingelser gør sig gældende, og den indsatte ikke opfylder betingelserne for udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a.

Indsatte, der ikke opfylder betingelserne for udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, er bl.a. indsatte, der er 1) idømt en tidsbestemt straf indtil 6 måneders fængsel, 2) idømt en tidsbestemt straf på over 6 måneders fængsel og som ikke forventes at blive prøveløsladt, samt 3) idømt forvaring eller livstid. Muligheden for udgang i form af udstationering til egen bopæl med fodlænke i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 2, nr. 3, ses dog ikke at have været anvendt i praksis over for livstids- og forvaringsdømte.

Straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 2, nr. 3, kan f.eks. anvendes, hvis særlige omstændigheder taler for, at det er nødvendigt at give en indsat tilladelse til udgang i form af udstationering, inden en tredjedel af straffen er udstået. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at særlige omstændigheder kan være hensyn til den indsattes familieforhold, afsoningsforløb eller resocialisering, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 133 som fremsat, side 30.

De nærmere betingelser for udstationering til egen bopæl med fodlænke og udstationering til udslusningsfængsler findes i bekendtgørelse nr. 897 af 25. juni 2025 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen).

Bekendtgørelsen indeholder endvidere regler om behandlingen af sager om udstationering, om vilkår, om kontrol og tilsyn m.v. og om tilbagekaldelse af tilladelser til udstationeringer. Der er ligeledes udarbejdet en vejledning om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsvejledningen).

2.25.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er i dag udgangspunktet for indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, som et almindeligt led i afsoningen at blive udstationeret til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol eller til et udslusningsfængsel, når en tredjedel af straffen er udstået, dog tidligst 8 måneder før forventet prøveløsladelse. Ordningen er således et udtryk for en kombination af afsoning både i og uden for fængsel. Baggrunden for ordningen er – i lighed med »front door«-fodlænkeordningen som omtalt under pkt. 2.24.1 og 2.24.2 – bl.a. at understøtte den dømtes tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet for at skabe bedre muligheder for en kriminalitetsfri tilværelse og en bedre overgang til livet uden for fængslet.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om, at mindre alvorlig kriminalitet skal håndteres på en klogere måde end i dag, så f.eks. dem, der en enkelt gang begår en stor fejl, ikke behandles på samme måde som hårdkogte kriminelle, der gang på gang overtræder loven. Det betyder, at visse personer ikke nødvendigvis skal afsone hele deres straf i fængsel, men i f.eks. fodlænke på egen bopæl, udslusningsfængsel eller samfundstjeneste i f.eks. private virksomheder. I forlængelse heraf fremgår det, at muligheden for udstationering til egen bopæl med fodlænke eller til et udslusningsfængsel skal udvides, så det bliver muligt efter afsoning af en fjerdedel af straffen, dog tidligst 10 måneder før forventet prøveløsladelse. Det fremgår desuden, at udvidelsen ikke skal gælde for personer, der er idømt en straf for personfarlig kriminalitet.

Det bemærkes, at Straffelovrådet i betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste ligeledes på baggrund af rådets anbefaling om at udvide »front door«-fodlænkeordningen pegede på muligheden for i stedet for eller i kombination med en udvidelse af »front door«-fodlænkeordningen at indføre en til dels lempeligere version af »back door«-fodlænkeordningen. Straffelovrådet tilsluttede sig den grundlæggende tilgang, der ligger bag »back door«-fodlænkeordningen, det vil sige en tilgang, der bygger på både ret og pligt for den dømte, hvor den

dømte kan opnå ret til delvis afsoning på egen bopæl med fodlænke i stedet for at afsone i fængsel, hvis vedkommende lever op til en række krav.

Det fremgår af Straffelovrådets betænkning, side 15, at den indsatte efter den gældende udstationeringsordning kan afsone to tredjedele af den samlede straf som udstationering, som med Straffelovrådets foreslåede ordning vil blive udvidet til tre fjerdedele. Det bemærkes hertil, at det er en forudsætning for at blive udstationeret, at den pågældende indsatte forventes at blive prøveløsladt, hvilket som udgangspunkt vil finde sted efter afsoning af to tredjedele af straffen, og at udstationering tidligst vil kunne ske efter afsoning af en fjerdedel af straffen, dog tidligst 10 måneder før forventet prøveløsladelse efter afsoning af to tredjedele af straffen.

Det bemærkes, at aftalepartierne derudover er enige om, at det skal overvejes, om vilkårene i henholdsvis udslusningsfængsel og fodlænke understøtter flowet fra fængsel til udstationering. Dette vil kriminalforsorgen se nærmere på.

Justitsministeriet har dog i anledning af delelementet i aftalen overvejet, om flowet fra fængsel til udstationering på anden vis kan forbedres og smidiggøres. Kriminalforsorgen har i dag ikke mulighed for at fravige de tidsmæssige betingelser i straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, nr. 1, samt § 50 a, stk. 2. Hvis der opstår en ledig plads på et af kriminalforsorgens udslusningsfængsler, er det derfor ikke muligt at besætte denne plads, før en indsat har afsonet præcis en tredjedel af straffen, og der maksimalt er 8 måneder før forventet prøveløsladelse.

Justitsministeriet finder, at det af kapacitetsmæssige hensyn bør være muligt at dispensere fra de gældende tidsmæssige krav med op til 14 dage i særlige tilfælde. Dette vil eksempelvis kunne være tilfælde, hvor der er ledig kapacitet i et udslusningsfængsel, og der samtidig er en mere generel mangel på pladser i de almindelige fængsler. Der bør være tale om en snæver undtagelsesmulighed, hvor der gives tilladelse til udstationering i op til højst 14 dage før det tidspunkt, hvor de tidsmæssige betingelser for udstationering vil være opfyldt. Ved vurderingen af, om der på grund af kapacitetsmæssige hensyn skal dispenseres fra de tidsmæssige betingelser, bør det endvidere indgå, om der i den enkelte sag er retshåndhævelsesmæssige hensyn, som taler afgørende imod at lade udstationeringen begynde, før de tidsmæssige betingelser er opfyldt. En sådan dispensationsadgang har til formål at sikre, at der ikke er unødig ledig kapacitet på udslusningsfængslerne, ligesom det vil kunne afhjælpe et ressourcemæssigt pres på fængslerne.

2.25.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at personer, der er idømt en tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, skal kunne udstationeres til egen bopæl med fodlænke eller til udslusningsfængsel, når en fjerdedel af straffen er udstået. Tilladelse til udstationering til egen bopæl med fodlænke eller til udslusningsfængsel vil fortsat være betinget af en række yderligere forhold, herunder at der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen, og hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationering. Det kræves for så vidt angår udstationering til egen bopæl med fodlænke bl.a., at den dømtes boligforhold og beskæftigelsesforhold er af en sådan beskaffenhed, at udstationering til bopælen kan gennemføres.

Det foreslås endvidere, at udstationering tidligst kan ske 10 måneder før forventet prøveløsladelse.

Det bemærkes hertil, at »front door«-fodlænkeordningen i dag omfatter fængselsstraffe på op til 6 måneder, mens »back door«-fodlænkeordningen omfatter fængselsstraffe, der overstiger 6 måneder. Med den foreslåede samtidige ændring af »front door«- fodlænkeordningen vil dette medføre, at der fremover ikke er overensstemmelse mellem den maksimale straflængde for så vidt angår »front door«-fodlænkeordningen og den straflængde, der som minimum kræves for at være omfattet af »back door«-fodlænkeordningen på 6 måneder. En indsat vil med den foreslåede ændring kunne være omfattet af persongruppen i begge ordninger. Det bemærkes hertil, at der er tale om adskilte ordninger, samt at »back door«-fodlænkeordningen kan være et alternativ til »front door«-fodlænkeordningen i tilfælde, hvor retshåndhævelseshensyn taler for, at dele af straffen udstås i fængsel.

Den foreslåede ordning vil medføre, at der indføres lempeligere regler for udstationeringsordningen, hvorefter de indsatte, der bliver omfattet af ordningen, vil kunne afsone en kortere del af straffen i fængsel og en tilsvarende længere del af straffen som udstationering til egen bopæl med fodlænke eller i udslusningsfængsel.

Den foreslåede ordning vil alene finde anvendelse for personer, der er idømt fængselsstraf for ikke-personfarlig kriminalitet. For personer, der er idømt fængselsstraf for personfarlig kriminalitet, vil det som hidtil alene være muligt at opnå tilladelse til udstationering til egen bopæl eller udslusningsfængsel, når en tredjedel af straffen er udstået, dog tidligst 8 måneder før forventet prøveløsladelse.

Afgrænsningen af personfarlig kriminalitet for »back door«-fodlænkeordningen stemmer overens med Straffelovrådets afgrænsning i betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste, jf. betænkningens side 97.

Det foreslås, at der indsættes en dispensationsmulighed i § 50 a, stk. 4, så kriminalforsorgen i særlige tilfælde kan fravige de tidsmæssige betingelser. Det foreslås således, at kriminalforsorgen i særlige tilfælde kan dispensere fra den foreslåede betingelse om, at en fjerdedel af straffen er udstået, før udstationering kan ske, samt den foreslåede betingelse om, at udstationering tidligst kan ske 10 måneder før forventet prøveløsladelse.

Det foreslås endvidere, at dispensationsadgangen også skal omfatte mulighed for at dispensere fra de tidsmæssige betingelser, der gælder for personer, som er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder for personfarlig kriminalitet. Det foreslås derfor, at kriminalforsorgen i særlige tilfælde kan fravige de tidsmæssige betingelser, hvorefter der for denne gruppe i dag kan meddeles tilladelse til udstationering med fodlænke, når en tredjedel af straffen er udstået, dog tidligst 8 måneder før forventet prøveløsladelse.

Den foreslåede adgang til at tillade udstationering forud for de fastsatte frister vil gælde, når der er akut mangel på pladser i det fængsel, hvor den pågældende er indsat. Endvidere vil adgangen kunne anvendes, hvis der er ledig kapacitet i et udslusningsfængsel, og der samtidig er en mere generel mangel på pladser i de almindelige fængsler. Det forudsættes, at der er tale om en snæver undtagelsesmulighed, hvor der gives tilladelse til udstationering i op til højst 14 dage før det tidspunkt, hvor de tidsmæssige betingelser for udstationering vil være opfyldt. Det forudsættes videre, at det ved vurderingen af, hvorvidt der på grund af kapacitetsmæssige hensyn skal dispenseres fra de tidsmæssige betingelser, skal indgå, om der i den enkelte sag er retshåndhævelsesmæssige hensyn, som taler afgørende imod at lade udstationeringen begynde, før de tidsmæssige betingelser er opfyldt.

Den foreslåede ændring vil medføre, at kriminalforsorgen får mulighed for at fravige de tidsmæssige betingelser, når der f.eks. opstår en plads på et udslusningsfængsel. Dette vil være med til at sikre, at der ikke er unødig ledig kapacitet på udslusningsfængslerne, ligesom det vil kunne afhjælpe et ressourcemæssigt pres på fængslerne.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 3, nr. 3 (ændring af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, nr. 1), § 3, nr. 4 (indsættelse af nyt stk. 2 i § 50 a), § 3, nr. 5 (ændring af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 2, der bliver stk. 3), § 3, nr. 6 (indsættelse af 2. pkt. i straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 2, der bliver stk. 3), og § 3, nr. 7 (indsættelse af et nyt stk. 3 i straffuldbyrdelseslovens § 50 a), og bemærkningerne hertil.

2.26. Indførelse af en ny ordning om opkrævning af sagsomkostninger i straffesager

2.26.1. Gældende ret

2.26.1.1. Sagsomkostninger, der pålægges den dømte

Spørgsmålet om afholdelse af sagsomkostninger i straffesager er reguleret i retsplejelovens kapitel 91.

Det følger af retsplejelovens § 1007, stk. 1, at omkostninger i straffesager, som forfølges af offentlig myndighed, udredes af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet.

Retsplejelovens § 1007, stk. 2, omhandler, hvilke udgifter der falder uden for det offentliges pligt til at fuldbyrde. Det følger således af bestemmelsen, at det offentlige ikke skal afholde vederlaget til en privatantaget forsvarer. Retten kan dog undtagelsesvis, når det efter sagens særlige omstændigheder findes rimeligt, at den sigtede har valgt den pågældende forvarer, tilkende forsvareren et beløb hos det offentlige, der ikke kan overstige, hvad der i sagen ville være tilkendt en beskikket forsvarer. Det offentlige skal endvidere ikke afholde udgifter til skridt, som en tredjemand foretager i sin interesse, eller udgifter i anledning af beviser, som sigtede fremskaffer uden rettens foranstaltning, medmindre det skønnes, at sigtede havde rimelig grund til at fremskaffe beviserne.

Efter retsplejelovens § 1008, stk. 1, 1. pkt., er den sigtede pligtig til at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling, hvis den sigtede findes skyldig eller ved dom kendes uberettiget til oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning. I § 1008, stk. 2-5, er der fastsat en række begrænsninger af domfældtes forpligtelse til at erstatte sagsomkostninger. Det følger af stk. 3 bl.a., at udgifter foranlediget ved anke, kære eller begæring om en genoptagelse skal udredes af den tiltalte, når disse skridt enten har ført til et for den tiltalte ugunstigere udfald eller er iværksat af den tiltalte selv og ikke har ført til forandring til den tiltaltes fordel. Er anken rejst af anklagemyndigheden, skal tiltalte som hovedregel betale ankesagens omkostninger, når denne medfører et for den tiltalte

ugunstigere udfald. Sker der derimod formildelse eller stadfæstelse, pålægges sagsomkostningerne det offentlige.

Det fremgår endvidere navnlig af stk. 4, at omkostninger, som er forårsagede ved andres fejl eller forsømmelser, ikke bør falde domfældte til last, samt at retten i dommen kan begrænse omkostningsansvaret, når den finder, at dette ellers ville komme til at stå i åbenbart misforhold til domfældtes skyld og vilkår, herunder når domfældte er omfattet af straffelovens §§ 16 eller 69 og idømmes foranstaltninger efter straffelovens §§ 68 eller 70.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 1009, 1. pkt., at såfremt flere tiltalte dømmes som meddelagtige i den samme handling, har enhver især af dem at erstatte de udgifter, som hidrører fra forhold, der alene vedrører den pågældende. Retten pålægger med hensyn til de andre omkostninger de enkelte deltagere at udrede en i forhold til graden af deres deltagelse bestemt andel og kan tillige bestemme, at alle eller enkelte deltagere skal hæfte solidarisk, jf. 2. pkt.

I praksis træffes der i reglen bestemmelse om solidarisk hæftelse mellem flere domfældte. Dette gælder dog ikke forsvarssalærer, hvor de domfældte efter fast praksis pålægges at betale salær til egen forsvarer. Har flere domfældte i en sag haft samme forsvarer, må det tilsvarende antages, at de ikke pålægges solidarisk hæftelse for det samlede forsvarerpålæg, som derfor opdeles på de enkelte domfældte. Af retspraksis omhandlende bestemmelsen fremgår, at uanset at det ved straffedom var pålagt de domfældte in solidum at udrede sagens omkostninger, fandtes solidarisk hæftelse kun at påhvile de dømte for udgifter, der ikke udelukkende vedrørte en enkelt af dem, hvorfor de hver især hæftede personligt for salæret til sin forsvarer, jf. Østre Landsrets dom af 2. december 1960 (gengivet i UfR 1961, side 451/2). I en anden sag fandtes der ikke grundlag for at lade den solidariske hæftelse omfatte forsvarssalærerne, uanset at de to tiltalte havde deltaget i samme strafbare handling med samme grad af skyld, jf. Vestre Landsrets kendelse af 3. februar 1995 i sag S-0108-95 og S-0109-95 (gengivet i UfR 1995, side 408).

Det fremgår endelig af retsplejelovens § 1010, stk. 1, at der ikke påhviler tiltalte en pligt til at udrede sagsomkostninger, såfremt tiltalte frifindes, eller sagen i øvrigt endes uden at have ført til domfældelse, medmindre omkostningerne er forårsagede ved tiltaltes tilregnelige og retsstridige handlinger eller undtagelser, eller for så vidt § 1007 a finder anvendelse.

Justitsministeren kan i medfør af retsplejelovens § 1008, stk. 1, 2. pkt., fastsætte takster til brug ved opgørelse af det beløb, som sigtede skal betale til dækning af udgifter til sagkyndig bistand ved sagens behandling.

Justitsministeriet har ved bekendtgørelse nr. 371 af 28. juni 1977 om takstmæssigt fastsatte sagsomkostninger i straffesager fastsat takster for visse udgifter til sagkyndig bistand ved sagens behandling.

Lovens forarbejder indeholder ikke en nærmere afgrænsning af rækkevidden af begrebet »nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling«, i retsplejelovens § 1008, stk. 1, 1. pkt.

Domstolene har i en række trykte afgørelser taget stilling til, hvilke sagsomkostninger der kan kræves erstattet af den domfældte, og om der har været grundlag for at begrænse omkostningsansvaret.

Det følger af retspraksis, at statens regreskrav alene omfatter de udgifter, som konkret er forbundet med den pågældende sag. Det drejer sig hovedsageligt om salæret til den beskikkede forsvarer samt udgifter til fastlæggelse af, om et strafbart forhold er begået.

Der ligger i kravet om »nødvendighed« næppe mere, end at det pågældende skridt på afholdelsestidspunktet måtte anses for rimeligt begrundet i sagens interesse.

Retsplejelovens §§ 1012 og 1013 fastsætter regler om domstolenes prøvelse af omkostningsspørgsmålet.

Retten træffer afgørelse om erstatning af omkostninger enten ved dommen eller, når sagen afgøres uden dom, ved kendelse, jf. retsplejelovens § 1012, stk. 1.

Salæret til en eventuel beskikket forsvarer er typisk den eneste omkostningstype, som retten kender størrelsen af på tidspunktet for domsafsigelsen. De omkostninger, der konkret er forbundet med sagens behandling, fastsættes derfor normalt ikke til et bestemt beløb ved dommen, idet det blot bestemmes, at domfældte skal betale sagens omkostninger, herunder eventuelt et udtrykkeligt fastsat beløb i forsvarersalær.

Når en dom er påanket, prøver den overordnede instans omkostningsspørgsmålet, for så vidt dette spørgsmåls afgørelse afhænger af

ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 1, 1. pkt.

Det fremgår af retsplejelovens § 998, stk. 1, at en eventuel tvist mellem politiet og domfældte med hensyn til en doms fortolkning eller i andre henseender forelægges den ret, som har afsagt dom i første instans. Heraf følger, at den domfældte kan begære politiets efterfølgende opgørelse af de sagsomkostninger, som vedkommende i henhold til en dom skal betale, indbragt for retten til afgørelse.

2.26.1.2. Opkrævning af sagsomkostninger

Det følger af retsplejelovens § 997, stk. 1, 1. pkt., at politidirektøren drager omsorg for straffedommens fuldbyrdelse såvel i henseende til straf som i henseende til dommens øvrige bestemmelser. Bøder, sagsomkostninger og konfiskationsbeløb inddrives dog af restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. 3. pkt.

Politiets opkrævning af sagsomkostninger er nærmere reguleret i bekendtgørelse nr. 1071 af 28. august 2025 om opkrævning af visse bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb, sagsomkostninger m.v. samt afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf for bøde (bødebekendtgørelsen).

Det følger af bødebekendtgørelsens § 1, at kapitel 2 om opkrævning af visse bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb, sagsomkostninger m.v. bl.a. finder anvendelse på sagsomkostninger, som det efter lovgivningen påhviler politiet at opkræve.

Efter bødebekendtgørelsens § 3, stk. 1, skal politiet opkræve sagsomkostninger, så snart afgørelsen herom kan fuldbyrdes. Bekendtgørelsen fastsætter frister for betaling m.v.

Hvis den dømte ikke betaler det samlede beløb inden for den givne frist, oversender politiet sagen til restanceinddrivelsesmyndigheden med henblik på inddrivelse, jf. bødebekendtgørelsens § 5, stk. 1. Det er en forudsætning for oversendelse til restanceinddrivelsesmyndigheden, at politiet forinden skriftligt har anmodet skyldneren om inden 10 dage at indbetale det skyldige beløb eller afdrag, og at skyldneren ikke har efterkommet dette, jf. § 5, stk. 3. Politiet skal skriftligt orientere skyldneren om sagens oversendelse til restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. § 5, stk. 4.

På tilsvarende vis skal politiet orientere skyldneren om, at manglende overholdelse af afdragsordningen medfører, at hele det resterende beløb

straks er forfalden til betaling, og at sagen oversendes til restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. bødebekendtgørelsens § 8, stk. 1.

2.26.1.3. Forældelse

De almindelige regler om forældelse findes i forældelsesloven. Fordringer på penge eller andre ydelser forældes efter reglerne i forældelsesloven, medmindre andet følger af særlige bestemmelser om forældelse i anden lov, jf. § 1.

Forældelsesfristerne regnes fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve fordringen opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser, jf. § 2, stk. 1.

Forældelsesfristen er som udgangspunkt 3 år, medmindre andet følger af andre bestemmelser, jf. § 3, stk. 1. Forældelsesfristen er dog 10 år, hvis fordringens eksistens og størrelse er fastslået ved bl.a. dom, jf. § 5, stk. 1, nr. 3.

Gældsinddrivelseslovens § 18 a indeholder særlige bestemmelser om forældelse af fordringer under inddrivelse.

Det fremgår af gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 4, at forældelsesfristen for fordringer under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden er 3 år, selv om hovedkravet, inden det kommer til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, havde en længere forældelsesfrist eller der, før eller efter at fordringen kom under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, er opnået et retsgrundlag som nævnt i forældelseslovens § 5, stk. 1.

Af gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 7, 1. pkt., følger, at forældelse tidligst indtræder 3 år efter fordringens modtagelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden.

Herudover fremgår det af gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 1, 1. pkt., at forældelsesfristen for fordringer, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden fra den 19. november 2015 eller senere, tidligst regnes fra den 20. november 2021. For fordringer, der den 1. januar 2024 er registreret til inddrivelse i et andet system end PSRM eller efter denne dato er modtaget hos restanceinddrivelsesmyndigheden og registreret i et andet system end PSRM, regnes forældelsesfristen dog tidligst fra den 20. november 2027, uanset om fordringerne efter den nævnte registrering overføres til PSRM, jf. 2. pkt.

Gæld fra straffesagsomkostninger er i udgangspunktet reguleret af forældelseslovens regler.

Det fremgår af betænkning nr. 1547/2014 om sagsomkostninger i straffesager, at størrelsen af sagsomkostninger i forbindelse med straffesager almindeligvis ikke fremgår eller kan udledes af domme, hvorfor den 10-årige forældelsesfrist ikke finder anvendelse, jf. betænkningen, side 54. De fleste straffesagsomkostninger er således underlagt den almindelige forældelsesfrist på 3 år.

Er der tale om en fordring, hvis eksistens og størrelse er fastslået ved en dom, finder forældelseslovens § 5, stk. 1, nr. 3, anvendelse, og forældelsesfristen vil derfor være 10 år. Dette kan således være tilfældet for så vidt angår forsvarersalæret, der udgør en del af sagsomkostningerne i en straffesag, hvis fastsættelsen af salæret fremgår af dommen eller retsbogen i forbindelse med dommen.

Hvis gælden oversendes til restanceinddrivelsesmyndigheden til inddrivelse, vil gældsinddrivelseslovens regler om forældelse finde anvendelse.

Gælden vil derfor blive omfattet af gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 4, hvorefter forældelsesfristen er 3 år, selv om hovedkravet, inden det kom under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, havde en længere forældelsesfrist eller der, før eller efter at fordringen kom under inddrivelse, er opnået et retsgrundlag som nævnt i forældelseslovens § 5, stk. 1.

2.26.2. Justitsministeriets overvejelser

I forbindelse med indgåelsen af aftale om kriminalforsorgens økonomi 2022-2025 (flerårsaftalen) blev den daværende regering (Socialdemokratiet) sammen med (Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti) enige om at nedsætte en arbejdsgruppe, som skulle udarbejde en ny model for opkrævning af straffesagsomkostninger, der skal motivere dømte til at arbejde for et kriminalitetsfrit liv.

Arbejdsgruppen fik til opgave at udarbejde en ny konkret model for straffesagsomkostninger, der tager udgangspunkt i en noget-for-noget-tilgang. Arbejdsgruppen skulle i den forbindelse udarbejde konkrete forslag til, hvordan opkrævning af straffesagsomkostninger kan gøres betinget for nærmere definerede grupper, som f.eks. ikke har betalingsevnen. Det blev med flerårsaftalen på forhånd besluttet, at dømte med tilknytning til rocker-

eller bandemiljøet ikke burde være omfattet af en kommende ordning, medmindre de på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram. Arbejdsgruppen fik til opgave at kvalificere, hvilke øvrige grupper det eventuelt kunne være relevant at undtage.

Arbejdsgruppens forslag skulle sikre, at dømte, der falder inden for målgruppen, og som holder sig kriminalitetsfri i en periode på minimum fem år efter endt afsoning, ikke vil få opkrævet gæld i denne periode. Hvis den dømte ikke begår ny kriminalitet i perioden, skal gælden bortfalde. Begår den dømte derimod ny kriminalitet i perioden, skal gælden opkræves.

Arbejdsgruppen skulle desuden komme med forslag til en overgangsordning, således at initiativet ligeledes kommer til at omfatte tidligere dømte, som opfylder en række konkrete kriterier, herunder f.eks. at de har holdt sig straffri i en periode m.v.

Arbejdsgruppen afgav sin rapport vedrørende en ny model for opkrævning af straffesagsomkostninger i august 2024. Arbejdsgruppen bestod ved rapportens afgivelse af repræsentanter fra henholdsvis Advokatsamfundet og Danske Advokater, Institut for Menneskerettigheder, Det Kriminalpræventive Råd og Aalborg Universitet samt fra Justitsministeriet, Skatteministeriet, Finansministeriet, Gældsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Arbejdsgruppen skulle sikre, at både den nye model og overgangsordningen ville være administrativt hensigtsmæssigt indrettet. Arbejdsgruppens anbefalinger havde været forelagt Konkursrådet, der ikke havde indvendinger imod den ordning, som arbejdsgruppen anbefalede.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om en ny model for opkrævning af straffesagsomkostninger, der skal motivere langt flere dømte til at arbejde for et kriminalitetsfrit liv.

Aftalepartierne har aftalt en ny model for opkrævning af straffesagsomkostninger, der på enkelte punkter afviger fra arbejdsgruppens model, men som bygger på en række mekanismer, som arbejdsgruppen har gjort sig overvejelser om.

2.26.2.1. Målgruppen for ordningen

Aftalepartierne er således enige om at indføre en ny ordning om betinget opkrævning af sagsomkostninger, der indebærer, at krav på

straffesagsomkostninger bortfalder, hvis den pågældende holder sig kriminalitetsfri i en femårig periode. Ordningen består af en fremadrettet model og en bagudrettet model.

Den fremadrettede model skal gælde personer, der er fyldt 15 år, men som er yngre end 25 år, samt personer, der er fyldt 25 år, første gang de idømmes en fængselsstraf eller foranstaltning.

Den bagudrettede model skal give personer, der bærer rundt på en eksisterende gæld fra straffesagsomkostninger, som blev stiftet, da de pågældende var under 25 år, en bedre mulighed for et gældfrit og kriminalitetsfrit liv ved at lade det resterende krav på gælden falde bort, hvis de i en periode på fem år holder sig ude af kriminalitet. Denne model skal gælde for personer, hvor der maksimalt er gået 15 år fra den seneste relevante dom.

Som nævnt ovenfor er udgangspunktet, at der træffes bestemmelse om solidarisk hæftelse mellem flere domfældte for sagsomkostninger i straffesager, dog bortset fra den del af sagsomkostninger, der udgør salærerne til de beskikkede forsvarer, hvor de domfældte efter fast praksis pålægges at betale salær til egen forsvarer eller egen andel af salæret, hvis samme forsvarer har været beskikket for flere domfældte.

Af rapporten fra arbejdsgruppen om en ny model for straffesagsomkostninger fremgår det, at straffesagsomkostninger hovedsageligt består af salæret til en beskikket forsvarer.

Den solidariske hæftelse for domfældte for øvrige sagsomkostninger end forsvarersalæret indebærer, at domfældte, der ikke opfylder betingelserne for betinget opkrævning af sagsomkostninger, stadigvæk vil hæfte for sagsomkostninger, selv om én eller flere af de øvrige solidarisk hæftende domfældte opfylder betingelserne for at blive visiteret til en af de nye ordningerne om opkrævning af straffesagsomkostninger. Det vil således kunne ske, at medgerningsmænd, der ikke visiteres til en af ordningerne, vil betale de sagsomkostninger, der ikke udgør forsvarersalær.

Justitsministeriet finder, at det forhold, at en person hæfter solidarisk med andre domfældte for andre sagsomkostninger end forsvarersalær, ikke skal kunne medføre, at personen, der i øvrigt opfylder betingelserne, ikke skal kunne visiteres til en af de nye ordninger om betinget opkrævning af sagsomkostninger. Ministeriet finder samtidig, at det forhold, at domfældte

hæfter solidarisk for andre sagsomkostninger end forsvarersalær, ikke skal kunne medføre, at personer, der ikke opfylder betingelserne, eksempelvis som følge af, at vedkommende ved dommen idømmes 6 måneders ubetinget fængsel, visiteres til en af de nye ordninger.

Personer, der hæfter solidarisk, hæfter allerede for det fulde beløb, uagtet de øvrige solidarisk hæftendes betalingsevne og omstændigheder i øvrigt. Retstilstanden vil i øvrigt ikke adskille sig fra, hvad der i praksis vil kunne forekomme, hvor myndighederne kan opkræve eller inddrive en større andel af eller hele den fælles gæld fra medgerningsmænd.

2.26.2.2. Undtagne persongrupper
Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at den foreslåede ordning ikke skal gælde i en række tilfælde.

Der lægges således med aftalen op til, at ordningen alene skal gælde, når den dømte idømmes en fængselsstraf eller en foranstaltning. Dette understøttes af arbejdsgruppens overvejelser om bødestraffe, hvor arbejdsgruppen overvejede, om personer, der er idømt bødestraf, bør undtages fra ordningen ud fra en generel betragtning om, at bødestraffe ofte idømmes for mindre alvorlige overtrædelser, såsom overtrædelser af færdselsloven, hvor behovet for resocialisering er lavere, og hvor betalingsevnen samtidig er større.

Arbejdsgruppen formodede i den forbindelse, at en ordning, hvor bødestraffe er undtaget, i et vist omfang vil komplicere sagsgangene yderligere for den relevante myndighed, der skal administrere ordningen, ud fra en betragtning om, at det vil være administrativt tungere, hvis der f.eks. skal tages højde for flere undtagne grupper.

Arbejdsgruppen har dog lagt vægt på, at risikoen for tilbagefald i ny kriminalitet blandt personer idømt bødestraf ifølge tal fra Danmarks Statistik (fra 2019) er lavere (30 pct. inden for de første to år) sammenlignet med eksempelvis personer, der er idømt betinget eller ubetinget fængsel (henholdsvis 42 pct. og 66 pct. inden for de første to år).

Hertil kommer, at straffesager, hvor der idømmes bødestraf, i mange tilfælde vil være af begrænset omfang, hvilket har en væsentlig betydning på størrelsen af sagsomkostninger, der hovedsageligt består af salær til den beskikkede forsvarer. Arbejdsgruppen bemærkede i den forbindelse, at en forholdsvis større andel af sagsomkostningerne (35 pct.) ifølge tal fra Rigspolitiet for perioden 2019-2023 allerede betales, mens kravet er under

opkrævning hos politiet, sammenlignet med sagsomkostninger hidrørende fra straffesager, hvor der er idømt frihedsstraf.

Arbejdsgruppen finder på den baggrund, at personer, der er idømt bødestraf, bør undtages fra ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger.

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at den foreslåede ordning ikke skal gælde for personer dømt efter straffelovens § 81 a om bandekriminalitet, medmindre den dømte på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exit-program. Arbejdsgruppen overvejede tilsvarende, om gruppen af personer med tilknytning til rocker- og bandemiljøet kan afgrænses ud fra straffelovens § 81 a om strafforhøjelse og -skærpelse for visse straffelovsovertrædelser med baggrund i rocker- og banderelaterede konflikter m.v.

Det følger af straffelovens § 81 a, stk. 1, at den straf, der er foreskrevet i straffelovens §§ 119 (vold eller trussel om vold mod person i offentlig tjeneste eller hverv), 119 b (angreb med genstande mod personer i offentlig tjeneste eller hverv), 123 (vidnetrusler), 192 a (ulovlig besiddelse af våben og eksplosivstoffer) og 244 (simpel vold), § 244, jf. § 247 (simpel vold i gentagelsestilfælde), § 245 (grov vold), § 245, jf. § 247 (grov vold i gentagelsestilfælde), § 246, jf. § 245 (særdeles grov vold), § 246, jf. § 245, jf. § 247 (særdeles grov vold i gentagelsestilfælde), § 252, stk. 1, § 260, stk. 1 (ulovlig tvang), § 261, stk. 1 og 2 (frihedsberøvelse), § 266 (trusler), § 285, stk. 1, jf. § 281 (afpresning), § 286, stk. 1, jf. § 281 (afpresning), og § 288 (røveri), kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Ved at afgrænse den undtagne gruppe til personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens § 81 a, stk. 1, kommer gruppen alene til at omfatte personer, der er dømt for rocker- og bandekriminalitet, hvilket vil skabe mere gennemsigtighed i forhold til, hvilke personer der er undtaget fra ordningen, ligesom det vil være den administrativt mest hensigtsmæssige ordning.

Arbejdsgruppen finder, at administrative og efterforskningsmæssige hensyn taler for at afgrænse den undtagne gruppe til personer, der er dømt efter straffelovens § 81 a. Samtidig er det arbejdsgruppens opfattelse, at resocialiserende hensyn taler for, at få personer bliver undtaget fra ordningen om betinget opkrævning.

Der vil være mulighed for, at lovovertrædere idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a kan indtræde i ordningen, hvis de på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram. Arbejdsgruppen har på den baggrund overvejet, hvilke betingelser der vil skulle være opfyldt for, at en person på »aktiv og tilfredsstillende vis« har deltaget i et exitprogram.

Der findes lignende betingelser i straffelovens § 38, stk. 6, om prøveløsladelse for indsatte idømt fængselsstraf fastsat efter § 81 a. Det følger af bestemmelsen i straffelovens § 38, stk. 6, at prøveløsladelse af en person, som er idømt fængselsstraf fastsat efter § 81 a, og som ikke er udvist ved dom, forudsætter, at den pågældende har deltaget i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet.

Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår det, at et relevant program navnlig kan bestå af et exitforløb med henblik på at få den indsatte til at forlade en rocker- eller bandegruppering. Det er i den forbindelse forudsat i alle tilfælde, at den indsatte deltager i programmet fastsat af kriminalforsorgen på aktiv og tilfredsstillende vis. Dette indebærer bl.a., at det ikke er tilstrækkeligt, at den indsatte blot møder op til det fastsatte program, hvis ikke den pågældende i øvrigt er deltagende og viser interesse for det fastsatte program samt giver udtryk for en reel intention om at forlade henholdsvis den relevante rocker- eller bandegruppering.

For at undgå misbrug er det forudsat, at programforløbet skal være påbegyndt så lang tid før tidspunktet for prøveløsladelsen, at det er muligt at vurdere den indsattes reelle intention m.v. Hvis den indsatte ikke har deltaget i det fastsatte programforløb på tilfredsstillende vis, bl.a. ved at den pågældende i forbindelse med forløbet ikke har givet udtryk for en reel intention om at forlade henholdsvis den relevante rocker- eller bandegruppering, vil vedkommende ikke kunne prøveløslades. Der henvises til Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 190 som fremsat, side 41.

Arbejdsgruppen finder, at der vil være betydelige administrative fordele ved at ensarte vurderingen af et exit-forløb, således at de momenter, der indgår

i vurderingen af prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 6, også indgår i vurderingen af, om en person kan være omfattet af den betingede ordning om opkrævning af straffesagsomkostninger.

I det omfang at den § 81 a-dømte prøveløslades, foretages vurderingen allerede, idet det som nævnt ovenfor er en betingelse for prøveløsladelsen efter straffelovens § 38, stk. 6. I tilfælde, hvor der ikke sker prøveløsladelse, vil der skulle foretages en vurdering heraf i forbindelse med endt afsoning.

Endelig fremgår det af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at den foreslåede ordning ikke skal gælde for personer, som er idømt en fængselsstraf på seks måneder eller derover, eller har begået grov vold. Justitsministeriet finder, at grov vold bør afgrænses til vold omfattet af straffelovens § 245. Ministeriet finder desuden, at den foreslåede ordning ikke skal gælde for personer, der er idømt forvaring efter straffelovens § 70.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser.

2.26.2.3. Betingelser for bortfald af krav om straffesagsomkostninger
2.26.2.3.1. Den kriminalitetsfri periode
Det fremgår af rapporten fra arbejdsgruppen vedrørende en ny model for opkrævning af straffesagsomkostninger, at perioden for den kriminalitetsfri periode bør regnes fra det tidspunkt, hvor den dømte igen skal fungere i samfundet og har mulighed for at vise, at den pågældende er motiveret til at arbejde for et kriminalitetsfrit liv. Dette vil som udgangspunkt være efter endt afsoning. Det er dog ikke alle straffedomme, der fører til afsoning. Arbejdsgruppen har i sine overvejelser lagt vægt på hensynet til, at ordningen skal være så let at administrere som muligt. Arbejdsgruppen har derfor i videst muligt omfang forsøgt at ensarte begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode for de forskellige strafferetlige sanktionstyper.

Det bemærkes i den forbindelse, at et sådant begyndelsestidspunkt indebærer, at kriminalitet begået forud herfor, herunder under eventuel afsoning, men efter den dom, som straffesagsomkostningerne hidrører fra, ikke vil få betydning for muligheden for, at kravet fra straffesagsomkostningerne bortfalder efter de kortlagte modeller.

Udgangspunktet for ordningen er, at den dømte vil få opkrævet straffesagsomkostninger, hvis den dømte begår ny kriminalitet inden udløbet af den kriminalitetsfri periode. Pålægges der ved dommen for den nye kriminalitet straffesagsomkostninger, påbegyndes en ny kriminalitetsfri

periode på fem år for disse straffesagsomkostninger, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Kravet fra de nye straffesagsomkostninger vil på samme måde bortfalde, hvis den dømte holder sig kriminalitetsfri i hele perioden for de nye straffesagsomkostninger. Den foreslåede ordning skal ikke gælde for personer idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a om bandekriminalitet, medmindre den dømte på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exit-program. Personer, der er fyldt 25 år på gerningstidspunktet, kan ikke deltage i ordningen, hvis domfældte tidligere er idømt fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74.

For så vidt angår prøveløsladte og dømte med betingede domme indebærer modellerne, at hvis den dømte begår ny kriminalitet efter prøvetidens afslutning, men inden udløbet af den kriminalitetsfri periode, vil den dømte få opkrævet straffesagsomkostninger. Hvis der ved dommen for den nye kriminalitet pålægges straffesagsomkostninger, påbegyndes en ny kriminalitetsfri periode på fem år for disse straffesagsomkostninger, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Kravet fra de nye straffesagsomkostninger vil på samme måde bortfalde, hvis den dømte holder sig kriminalitetsfri i hele perioden for de nye straffesagsomkostninger.

Overtræder den prøveløsladte eller den dømte med en betinget dom andre vilkår i prøvetiden end hovedvilkåret om, at den pågældende ikke må begå ny kriminalitet i prøvetiden, skal vilkårsovertrædelsen ikke karakteriseres som ny kriminalitet, uanset om overtrædelsen sanktioneres med en af de reaktionsmuligheder, der er angivet i straffelovens §§ 40 eller 60, herunder ved tildeling af advarsel, ændring af vilkår eller indsættelse til afsoning af reststraffen. Den dømte vil derfor ikke få opkrævet straffesagsomkostninger i forbindelse med en vilkårsovertrædelse.

Det følger af straffelovens § 40, stk. 2, nr. 3, at den prøveløsladte under særlige omstændigheder kan indsættes til udståelse af reststraffen. Det følger af straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, at retten ved dom kan træffe afgørelse om, at den dømte med en betinget dom skal fuldbyrde sin fængselsstraf. I begge tilfælde vil afsoningen af fængselsstraffen ikke suspendere den kriminalitetsfri periode, idet det er arbejdsgruppens opfattelse, at ordningen ellers vil blive betydeligt tungere at administrere.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser.

2.26.2.3.1.1. Ubetinget fængsel

Ved en ubetinget fængselsstraf sker løsladelse efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning, jf. straffuldbyrdelseslovens § 79, stk. 1.

Arbejdsgruppen anfører, at den kriminalitetsfri periode ved strafudståelse, strafafbrydelse og benådning bør regnes fra løsladelsestidspunktet.

Bliver den dømte i den kriminalitetsfri periode idømt straf for kriminalitet, der er begået forud for den ubetingede dom, vil der ikke være tale om kriminalitet begået i den kriminalitetsfri periode. Den dømte vil derfor ikke få opkrævet straffesagsomkostninger. Det samme vil være tilfældet for kriminalitet begået under afsoning. Hvis den dømte idømmes fængselsstraf for det tidligere begåede forhold og indsættes til afsoning i forlængelse af afsoning af den fængselsstraf, som straffesagsomkostningerne hidrører fra, vil den kriminalitetsfri periode først løbe efter samlet endt afsoning. Indsættes den dømte derimod til afsoning for det tidligere begåede forhold (eller forhold begået under afsoningen) på et efterfølgende tidspunkt, vil afsoningen af den nye fængselsstraf ikke suspendere den kriminalitetsfri periode. Dette kan indebære, at store dele den kriminalitetsfri periode vil forløbe under afsoning af en længerevarende fængselsstraf for forudgående kriminalitet. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at ordningen vil blive betydeligt tungere at administrere, hvis afsoning af en ny fængselsstraf suspenderer den kriminalitetsfri periode.

Arbejdsgruppen overvejede desuden, om der skal fastsættes et andet begyndelsestidspunkt for prøveløsladte. Det er obligatorisk at tage stilling til spørgsmålet om prøveløsladelse, når to tredjedele af straffetiden, dog mindst to måneder, er udstået, jf. straffelovens § 38, stk. 1. Løsladelse betinges af, at den pågældende ikke i prøvetiden begår strafbart forhold, jf. straffelovens § 39, stk. 1, 1. pkt. Prøvetiden kan ikke overstige 3 år, jf. 2. pkt. Det kan fastsættes som vilkår for prøveløsladelsen, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn, jf. straffelovens § 39, stk. 2, 1. pkt. Yderligere vilkår kan fastsættes efter reglerne i § 57.

Arbejdsgruppen overvejede på den baggrund, om den kriminalitetsfri periode ved prøveløsladelse skal regnes fra tidspunktet for prøveløsladelsen eller prøvetidens udløb (tidspunkt for endelig løsladelse).

Hvis det fastsættes, at den kriminalitetsfri periode først begynder ved udløbet af prøvetiden for prøveløsladelsen, opnås et senere tidspunkt for,

hvornår den dømte opnår bortfald af kravet på straffesagsomkostningerne. Arbejdsgruppen anfører generelt om begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode, at perioden bør regnes fra det tidspunkt, hvor den dømte igen skal fungere i samfundet og har mulighed for at vise, at den pågældende er motiveret til at arbejde for et kriminalitetsfrit liv, og at dette taler for, at den kriminalitetsfri periode regnes fra prøveløsladelsestidspunktet.

Arbejdsgruppen har desuden overvejet betydningen af tidsperioden fra endelig dom til påbegyndt afsoning for begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode.

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 9, stk. 1, 1. pkt., at dømte, der ikke er varetægtsfængslede efter endelig dom, først indkaldes til fuldbyrdelse af fængselsstraffen på et senere tidspunkt.

Arbejdsgruppen anfører, at arbejdsgruppens foreslåede model ikke tager højde for, at begyndelsestidspunktet for afsoning af en fængselsstraf kan divergere, og at dette vil få betydning for det enkelte begyndelsestidspunkt af den kriminalitetsfri periode. Arbejdsgruppen har dog fundet det administrativt hensigtsmæssigt at ensarte begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode, uden at der tages hensyn til, hvornår den enkelte afsoning er påbegyndt. Det har desuden været afgørende, at den kriminalitetsfri periode har sin begyndelse efter endt afsoning.

Arbejdsgruppen bemærker, at begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode ved ubetinget fængselsstraf, det vil sige tidspunktet for prøveløsladelse eller løsladelse, må formodes at begrænse Gældsstyrelsens efterfølgende muligheder for at foretage udlæg og tvangsfuldbyrdelse af pengekravet hidrørende fra straffesagsomkostningerne som følge af, at andre kreditorer har haft mulighed for at inddrive deres krav i perioden, hvor den dømte afsoner sin fængselsstraf. Det vil bl.a. gøre sig gældende for fyldestgørelse i aktiver, som den dømte ejer på domstidspunktet.

Det har i den forbindelse været overvejet, om der bør være mulighed for opkrævning – og inddrivelse – af straffesagsomkostninger inden begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode, det vil sige, imens den dømte afsoner den ubetingede fængselsstraf. En sådan ordning vil dog blive unødig ressourcekrævende at administrere holdt op imod det formodede samlede udbytte.

Det bemærkes i den forbindelse, at en sådan ordning, hvorefter politiet og Gældsstyrelsen opkræver og forsøger at inddrive straffesagsomkostninger frem til begyndelsestidspunktet for den femårige periode, vil kunne føre til mange forgæves inddrivelsesskridt, såsom udlægsforretninger og andre sikringsakter for gælden fra straffesagsomkostninger, der ved endt afsoning af f.eks. en kortere frihedsstraf vil skulle bortfalde igen, hvis den dømte er visiteret til ordningen om betinget opkrævning.

I forlængelse heraf bemærkes, at formueaktiver, der inden dom er beslaglagt til sikring af krav på bl.a. sagsomkostninger efter retsplejelovens § 802, stk. 2, nr. 2, fortsat skal indgå til dækning af kravet på sagsomkostninger, således at de modregnes i kravet i forlængelse af endelig dom.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser, dog således at den kriminalitetsfri periode for personer, der benådes, regnes fra tidspunktet for afgørelsen om benådning, idet benådning også vil kunne ske på et tidspunkt, hvor afsoning ikke er begyndt.

2.26.2.3.1.2. Betinget fængsel

Arbejdsgruppen har overvejet, hvad begyndelsestidspunktet skal være for den kriminalitetsfri periode for betingede domme.

Finder retten det upåkrævet, at fængselsstraf kommer til fuldbyrdelse, bestemmes det i dommen, at fuldbyrdelsen udsættes og bortfalder ved udløbet af prøvetiden, jf. straffelovens § 56, stk. 2 (betinget dom). Udsættelsen betinges af, at den dømte i prøvetiden ikke begår strafbart forhold, og at den dømte overholder de vilkår, der måtte være fastsat i medfør af § 57 og § 57 a, jf. straffelovens § 56, stk. 2. Prøvetiden fastsættes af retten og kan i almindelighed ikke overstige 3 år.

Prøvetiden fastsættes i praksis som hovedregel til 1 eller 2 år med begyndelsestidspunkt fra dommens afsigelse. Er dommen anket til frifindelse, fastsættes tidspunktet af ankeinstansen til tidspunktet for ankedommens afsigelse.

Arbejdsgruppen anbefaler, at den kriminalitetsfri periode ved betinget dom skal regnes fra tidspunktet for endelig dom. Der er herved lagt vægt på, at dette tidspunkt kan sidestilles med tidspunktet for løsladelse fra afsoning af ubetinget fængselsstraf, og at dette også vil være tidspunktet for prøvetidens begyndelse for den betingede doms hovedvilkår om, at den dømte ikke må begå ny kriminalitet i prøvetiden. Samtidig vil det naturligt være det

tidspunkt, hvorfra den dømte skal vise, at vedkommende er motiveret til at arbejde for et kriminalitetsfrit liv.

Bliver den dømte i den kriminalitetsfri periode idømt straf for kriminalitet, der er begået forud for den betingede dom, vil der ikke være tale om kriminalitet begået i den kriminalitetsfri periode. Den dømte vil derfor ikke få opkrævet straffesagsomkostninger. Hvis den dømte idømmes fængselsstraf for det tidligere begåede forhold og indsættes til afsoning, vil den kriminalitetsfri periode ikke blive suspenderet indtil endt afsoning. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at ordningen vil blive betydeligt tungere at administrere, hvis afsoning af en ny fængselsstraf suspenderer den kriminalitetsfri periode.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser.

2.26.2.3.1.3. Kombinationsdomme

Arbejdsgruppen har desuden overvejet, hvad begyndelsestidspunktet skal være for den kriminalitetsfri periode for kombinationsdomme.

En tiltalt kan idømmes en såkaldt kombinationsdom, det vil sige en kombination af henholdsvis ubetinget og betinget straf samt betinget straf og bødestraf, jf. straffelovens §§ 58 og 64.

Arbejdsgruppen finder, at den kriminalitetsfri periode for kombinationsdomme, der indeholder en ubetinget straf og betinget straf, bør regnes fra det tidspunkt, hvor den dømte har afsonet den ubetingede del af dommen. Dette vil svare til, hvad der følger ovenfor for dømte, der har afsonet en ubetinget fængselsstraf.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at den kriminalitetsfri periode for kombinationsdomme, der indeholder en betinget straf og bøde, bør regnes fra tidspunktet for endelig dom. Dette vil svare til, hvad der følger ovenfor for dømte, der er idømt en betinget fængselsstraf.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser.

2.26.2.3.1.4. Ungdomssanktion

Arbejdsgruppen har dernæst overvejet, hvad begyndelsestidspunktet skal være for den kriminalitetsfri periode ved ungdomssanktion.

Hvis en person under 18 år har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, kan retten bestemme, at den pågældende skal

undergive sig en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling af 2 års varighed, hvis det må anses for formålstjenlig for at forebygge yderligere lovovertrædelser, jf. straffelovens § 74 a, stk. 1.

Ungdomssanktionen har en varighed på 2 år og indledes typisk med et ophold på en døgninstitution efterfulgt af et længerevarende kontrolleret forløb med en intensiv socialpædagogisk indsats. Som udgangspunkt anbringes den unge indledningsvist på en sikret afdeling (det vil sige frihedsberøvelse). Den ansvarlige kommune kan dog konkret indstille, at ungdomssanktionen indledes på en almindelig døgninstitution/opholdssted.

Efter afviklingen af det indledende institutionsophold skal den unge som udgangspunkt anbringes under lempeligere former, f.eks. på en (ikke sikret) døgninstitution eller et andet egnet opholdssted. Varigheden af dette ophold forudsættes i almindelighed at være på indtil 12 måneder, således at det samlede institutionsophold er på omkring 14 måneder. Kommunen kan med hjemmel i dommen træffe afgørelse om, at den pågældende skal tilbageføres til sikret institution, hvis det viser sig, at den pågældende ikke kan håndtere de friheder, der er forbundet med ophold i almindelig (ikke sikret) døgninstitution eller opholdssted.

En tredje periode foregår i ambulant regi med tilsyn af den ansvarlige kommune. Varigheden af denne periode afhænger af den samlede varighed af institutionsopholdet. Hvis overgangen til den ambulante fase sker efter et indledende ophold i sikret afdeling på to måneder efterfulgt af et ophold på almindelig døgninstitution i 12 måneder, vil den ambulante periode få en varighed på 10 måneder, medmindre der sker tilbageførsel til institution.

Længstetiden for det samlede institutionsophold, der omfatter både ophold i sikret afdeling og ophold i almindelig døgninstitution/egnet opholdssted, er på 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 74 a, stk. 2, ligesom der for det samlede ophold i sikret institution som led i en ungdomssanktion gælder en længstetid på 1 år.

Som det fremgår ovenfor, kan længden af opholdet på sikret døgninstitutioner og dermed længden af frihedsberøvelsen af den dømte divergere fra sag til sag. Hertil kommer, at der ikke i alle tilfælde vil være behov for at anbringe den dømte i en sikret institution.

Hvis begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode afpasses den enkelte ungdomssanktion, vil ordningen efter arbejdsgruppens opfattelse

blive unødig ressourcekrævende at administrere. Arbejdsgruppen finder det i den forbindelse hensigtsmæssigt at ensarte begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode uafhængigt af den enkelte ungdomssanktion. Arbejdsgruppen finder derfor, at den kriminalitetsfri periode ved ungdomssanktion bør regnes fra tidspunktet for endelig dom.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser.

2.26.2.3.1.5. Foranstaltningsdomme

Arbejdsgruppen har endvidere overvejet, hvad begyndelsestidspunktet skal være for den kriminalitetsfri periode for foranstaltningsdomme for psykisk syge og mentalt retarderede.

Foranstaltningsdomme for psykisk syge dømte inddeles i anbringelsesdomme, behandlingsdomme og domme til ambulant behandling.

Anbringelsesdommene inddeles i type A1 og A2 og omfatter domfældte, der er indlagt på psykiatrisk afdeling eller Sikringsafdelingen, indtil foranstaltningen ophører, ophæves eller lempes til en mindre indgribende foranstaltning. Ved anbringelsesdomme er den anbragte som udgangspunkt frihedsberøvet hele døgnet, og det er retten, der træffer afgørelse om ophævelse eller ændring af foranstaltningen.

Behandlingsdomme inddeles i type B1 og B2 og omfatter behandling på psykiatrisk afdeling eller under tilsyn heraf og således, at overlægen eventuelt i samarbejde med kriminalforsorgen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse. Ved behandlingsdomme indledes foranstaltningen som udgangspunkt med en indlæggelse (det vil sige frihedsberøvelse) på psykiatrisk afdeling, men herefter er det overlægen eventuelt i samarbejde med kriminalforsorgen, der uden retskendelse træffer beslutning om udskrivelse til fortsat ambulant behandling og om genindlæggelse.

Domme til ambulant behandling inddeles i typerne C1-C4. Domstyperne C1-C2 indebærer alene ambulant psykiatrisk behandling, således at den dømte er forpligtet til at møde til behandling og undergive sig tilsyn i det omfang, som fastsættes af overlægen samt eventuelt i samarbejde med kriminalforsorgen. Der kan ikke ske indlæggelse (det vil sige frihedsberøvelse) som følge af dommene. Det modsatte gør sig gældende for så vidt angår domstyperne C3-C4, hvor overlægen eventuelt sammen

med kriminalforsorgen kan træffe beslutning om, at den dømte skal indlægges på psykiatrisk afdeling.

Foranstaltningsdomme for mentalt retarderede inddeles i domstyperne I-V, hvoraf domstype I-III omfatter anbringelsesdomme og domstyper IV-V omfatter tilsynsdomme.

Ved domstype I-III er den domfældte anbragt i enten en sikret afdeling, en ikke-sikret afdeling med døgnbemanding og -overvågning eller i en åben institution med døgnovervågning, indtil foranstaltningen ophører, ophæves eller lempes til en mindre indgribende foranstaltning. Ved anbringelsesdomme er den anbragte som udgangspunkt frihedsberøvet hele døgnet. Det er retten, der træffer afgørelse om ophævelse eller ændring af foranstaltningen. Ved domstype II kan domfældte dog efter bestemmelse fra kommunen overføres fra en institution til en sikret afdeling uden rettens kendelse.

Tilsynsdommene (domstype IV-V) indebærer ikke frihedsberøvelse af den dømte. Domstype IV indebærer, at den domfældte skal efterkomme kommunens bestemmelse om ophold og arbejde, og således at kommunen kan træffe bestemmelse om anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap. Domstypen forhindrer ikke, at den domfældte anbringes i institution med døgnovervågning, men anbringelsen medfører ikke, at den pågældende er frihedsberøvet hele døgnet og undergivet udgangsbekendtgørelsen. Domstype V indebærer, at den domfældte skal efterkomme kommunens bestemmelse om ophold og arbejde samt eventuelt særlige vilkår om psykiatrisk behandling.

Som det fremgår ovenfor, spænder de forskellige typer af foranstaltningsdomme vidt, herunder i forhold til længden og karakteren af frihedsberøvelsen af den dømte. Hertil kommer, at længstetiden for den enkelte foranstaltning løbende kan blive forlænget.

Hvis begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode afpasses den enkelte foranstaltningstype, vil ordningen efter arbejdsgruppens opfattelse blive unødig ressourcekrævende at administrere. Justitsministeriet finder det i den forbindelse hensigtsmæssigt at ensarte begyndelsestidspunktet for den kriminalitetsfri periode uafhængigt af foranstaltningstypen. Arbejdsgruppen finder derfor, at den kriminalitetsfri periode ved foranstaltningsdom for psykisk syge og mentalt retarderede bør regnes fra tidspunktet for endelig dom. Arbejdsgruppen bemærker i den forbindelse, at en idømt

foranstaltning i sig selv skal tjene til at forebygge yderligere lovovertrædelser, og at en foranstaltningsdømt dermed som led i behandlingen vil få bedre forudsætninger for at holde sig kriminalitetsfri i den femårige periode.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser.

2.26.2.3.2. Særligt om personer, der var fyldt 25 år på gerningstidspunktet
Aftaleparterne bag aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 er enige om at indføre en ny ordning om betinget opkrævning af sagsomkostninger, der indebærer, at fremtidige krav på straffesagsomkostninger bortfalder, hvis den pågældende holder sig kriminalitetsfri i en femårig periode.

Ordningen skal også omfatte personer, der var fyldt 25 år første gang, de idømmes en fængselsstraf eller foranstaltning.

Justitsministeriet finder, at personer, der før er idømt en betinget eller ubetinget fængselsstraf, en foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 fortsat bør få opkrævet straffesagsomkostninger i umiddelbar forlængelse af den nye straffedom (ligesom retstilstanden er i dag). Således vil alene en bødestraf ikke medføre, at personer, der er fyldt 25, år undtages fra ordningen, hvis de ikke tidligere er idømt ovenstående fængselsstraffe, herunder betinget, foranstaltninger m.v.

2.26.2.3.3. Ny kriminalitet
Arbejdsgruppen har overvejet, hvad der skal karakteriseres som ny kriminalitet, der fører til opkrævning af straffesagsomkostningerne. Justitsministeriet har i disse overvejelser taget afsæt i arbejdsgruppens anbefalinger.

Arbejdsgruppen har overvejet, om ny kriminalitet skal afgrænses til overtrædelser af straffeloven, våbenloven, lov om euforiserende stoffer samt eventuelt visse overtrædelser af færdselsloven, herunder vanvidskørsel. Arbejdsgruppen bemærker, at en sådan afgrænsning vil indebære, at mindre forseelser, der alene udløser bødestraf, f.eks. et butikstyveri eller besiddelse af en mindre mængde hash til eget brug, vil føre til opkrævning af straffesagsomkostningerne. Arbejdsgruppen finder derfor ikke, at ny kriminalitet bør afgrænses til overtrædelser af nærmere bestemte love.

Det er dernæst overvejet, om ny kriminalitet skal afgrænses til ligeartet kriminalitet eller grov kriminalitet. Det er imidlertid opfattelsen, at en sådan betingelse vil indebære en besværlig proces med afgrænsningsvanskeligheder fra sag til sag, og sådanne vil i praksis indebære en omfattende og tung administrationsopgave.

Ny kriminalitet bør i stedet afgrænses til overtrædelser, hvor den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på minimum fem år. Kombinationsdomme vil også være omfattet. Det vil i den forbindelse som udgangspunkt være uden betydning, hvilken lovgivning der er overtrådt. For så vidt angår foranstaltningsdomme med en længstetid på minimum fem år er arbejdsgruppen opmærksom på, at afgrænsningen også vil omfatte mildere former for kriminalitet, der ville udløse en betinget fængselsstraf, hvis den pågældende skulle idømmes almindelig straf. Arbejdsgruppen har imidlertid lagt afgørende vægt på, at ordningen skal være så enkel og let at administrere som muligt.

En vilkårsovertrædelse ud over hovedvilkåret skal ikke karakteriseres som ny kriminalitet i ordningens forstand, uanset om overtrædelsen sanktioneres med udståelse af den prøveløsladtes reststraf eller fuldbyrdelse af fængselsstraffen for en betinget dom. Arbejdsgruppen lægger i den forbindelse vægt på, at vilkårsovertrædelsen i sådanne tilfælde ikke er relateret til kriminalitet, men f.eks. kan være en overtrædelse af et vilkår om misbrugsbehandling, hvorfor det vil virke uproportionalt, at sådanne overtrædelser karakteriseres som ny kriminalitet i ordningens forstand, og som indebærer, at den dømte skal opkræves straffesagsomkostninger.

Arbejdsgruppen anbefaler, at det bør være en endelig dom for den nye kriminalitet, der udløser en opkrævning af straffesagsomkostningerne fra den tidligere dom.

Arbejdsgruppen anfører i den forbindelse, at der kan være en række uhensigtsmæssigheder, hvis der ikke forud for endelig dom for den nye kriminalitet fastsættes et skæringstidspunkt indenfor den femårige periode.

For det første er der en risiko for, at den dømte (og på ny tiltalte) får incitament til enten at udeblive fra hovedforhandlingen i den nye straffesag, anke sagen eller på anden måde få sagen udskudt med henblik på, at den kriminalitetsfri periode udløber, og kravet fra sagsomkostninger bortfalder.

For det andet kan sagsbehandlingstiderne ved både politiet, anklagemyndigheden og domstolene betyde, at der først falder endelig dom efter udløbet af den kriminalitetsfri periode på fem år, selv om gerningstidspunktet for lovovertrædelsen ligger inden for perioden. Arbejdsgruppen bemærker desuden, at det i mange tilfælde kan være vilkårligt, om der falder endelig dom inden for eller uden for perioden, f.eks. fordi sagsbehandlingstiderne er forskellige i landets politi- og retskredse.

På den baggrund finder arbejdsgruppen, at det bør være tidspunktet for, hvornår anklagemyndigheden anmoder retten om fremstilling af den dømte i et grundlovsforhør eller indleverer anklageskrift eller retsmødebegæring, der bliver afgørende for, om straffesagsomkostningerne senere kan opkræves.

Det vil være tidspunktet for anmodningen til retten, der bliver udslagsgivende for, om straffesagsomkostningerne senere kan opkræves. Det vil være uden betydning, hvornår og om dette følges op af et retsmøde, eller om retten beslutter at afslå anmodningen.

Begår den dømte et nyt strafbart forhold i den kriminalitetsfri periode, og anmoder anklagemyndigheden i perioden eksempelvis retten om fremstilling af den dømte i et grundlovsforhør, hvorved vedkommende sigtes for forholdet, vil den dømte efter modellen have begået ny kriminalitet i ordningens forstand. Straffesagsomkostningerne vil dog først blive opkrævet, når der er afsagt endelig dom, og under forudsætning af at den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på minimum fem år.

Sker der derimod frifindelse, eller idømmes den pågældende eksempelvis en betinget fængselsstraf, vil straffesagsomkostningerne ikke blive opkrævet, og kravet vil bortfalde, hvis betingelsen om den kriminalitetsfri periode (fortsat) overholdes.

Begår den dømte et nyt strafbart forhold i den kriminalitetsfri periode, men anmoder anklagemyndigheden ikke retten om fremstilling af den pågældende i et grundlovsforhør, eller indleveres der ikke et anklageskrift eller en retsmødebegæring til retten i perioden, indebærer modellen, at straffesagsomkostningerne ikke vil blive opkrævet. Arbejdsgruppen er opmærksom på, at dette kan virke urimeligt særligt i de situationer, hvor kriminalitet begået i den kriminalitetsfri periode først opdages og forfølges

af politiet og anklagemyndigheden efter udløbet af perioden. Arbejdsgruppen lægger dog vægt på, at genoptagelse af sager efter periodens udløb med henblik på opkrævning af straffesagsomkostninger vil være forbundet med en tung administrativ byrde.

Arbejdsgruppen forudsætter, at anklagemyndigheden ikke foretager fremstilling i grundlovsforhør, tiltalerejsning m.v. mod den dømte alene med henblik på, at tidligere krav fra straffesagsomkostninger kan opkræves, da det vil indebære, at anklagemyndigheden vil forfølge andre forhold end selve straffesagen og forhold knyttet til den strafbare lovovertrædelse, der er under behandling.

Retsplejelovens § 722 indeholder regler om anklagemyndighedens adgang til at frafalde tiltale. Det er en forudsætning for at kunne meddele et tiltalefrafald, at sigtedes skyld er utvivlsom, eller at alle faktiske omstændigheder i forbrydelsens gerningsindhold er erkendt.

Efter retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 5, kan tiltale i en sag helt eller delvis frafaldes i tilfælde, hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald forventes dømt. Det kan eksempelvis være tilfældet i omfangsrige og komplekse sager vedrørende økonomisk kriminalitet, hvor den pågældende står til en kortere ubetinget fængselsstraf, fordi vedkommende tidligere er straffet af relevans for sagen.

Efter retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 7, kan tiltale i en sag helt eller delvis frafaldes i tilfælde, hvor dette følger af bestemmelser fastsat af justitsministeren eller rigsadvokaten. Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 762 af 18. juni 2018 om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale (tiltalefrafaldsbekendtgørelsen) med senere ændringer.

Det følger af tiltalefrafaldsbekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 4, at politidirektørerne, når omstændighederne taler for det, kan frafalde tiltale i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 b og § 244, stk. 1, når der er tale om meget begrænset voldsanvendelse m.v., og der ikke er sket betydelig skade på den forurettede. Tiltalefrafald kan gøres betinget af, at den sigtede vedtager en bøde eller betaler erstatning.

Det følger endvidere af tiltalefrafaldsbekendtgørelsens § 2, nr. 2, at statsadvokaterne kan frafalde tiltale i sager om lovovertrædelser begået af

personer, der er undergivet foranstaltninger i medfør af straffelovens §§ 68 eller 69, medmindre særlige omstændigheder taler imod det.

Efter retsplejelovens § 722, stk. 2, kan tiltale i andre tilfælde kun frafaldes, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, og påtale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn.

Arbejdsgruppen finder, at den dømte ved meddelelse om tiltalefrafald efter modellen ikke bør opkræves straffesagsomkostninger fra den tidligere straffesag, selv om det strafbare forhold er begået i den kriminalitetsfri periode, og selv om det forhold, der meddeles tiltalefrafald for, kunne have medført en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltningsdom. Arbejdsgruppen har herved lagt vægt på, at ordningen skal være enkel og let at administrere.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser.

2.26.2.4. Renter og modregning

Efter de gældende regler forrentes fordringen ikke i den periode, hvor politiet foretager opkrævning.

Fordringer forrentes først under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden med en årlig rente svarende til renten i henhold til rentelovens § 5, stk. 1 og 2, med et fradrag på 4 pct., dog således at en ændring af renten i henhold til rentelovens § 5, stk. 1 og 2, først har virkning 5 hverdage efter datoen for ændringen. Renten fastsættes herefter til en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 8 pct. og med fradrag af 4 pct. Den fastsatte referencesats er den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis den 1. januar og den 1. juli det pågældende år. Renten tilskrives fra den 1. i måneden efter modtagelsen hos restanceinddrivelsesmyndigheden.

Betalinger til afvikling af gælden afskrives først på rentekrav og derefter på hovedstolen, det vil sige straffesagsomkostningerne. Sker der forrentning af straffesagsomkostningerne eksempelvis under den kriminalitetsfri periode, vil gældens samlede størrelse løbende vokse, uden at den dømte har mulighed for at imødegå dette.

På den baggrund forudsætter arbejdsgruppen, at gælden på samme måde som efter den eksisterende ordning ikke skal forrentes, før fordringen er sendt til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden. Forud for oversendelsen til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden vil

Politiets Administrative Center (PAC) foretage opkrævning af straffesagsomkostninger. Opkrævning vil efter den foreslåede model først kunne foretages efter endelig dom for den nye kriminalitet.

Er vedkommendes gæld fra straffesagsomkostninger i perioden frem til visitationen til ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger delvist nedbragt ved betaling af afdrag eller modregning af penge eller andre formueaktiver, der er taget i bevaring med henblik på dækning af bøder, erstatningskrav og sagsomkostninger, vil der ikke efterfølgende være mulighed for at få tilbagebetalt denne del af gælden. Det er således alene den udestående og ikke-betalte gæld på tidspunktet for visitationen for en af ovenstående ordninger, der bortfalder.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens overvejelser. Det bemærkes i den forbindelse, at formueaktiver, der inden dom er beslaglagt til sikring af krav på bl.a. sagsomkostninger efter retsplejelovens § 802, stk. 2, nr. 2, fortsat skal indgå til dækning af kravet på sagsomkostninger, således at de modregnes i kravet i forlængelse af endelig dom.

2.26.2.5. Bagudrettet ordning

Aftaleparterne bag aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 vil også give personer, der bærer rundt på en eksisterende gæld fra straffesagsomkostninger, som blev stiftet, da de pågældende var under 25 år, en bedre mulighed for et gældfrit og kriminalitetsfrit liv ved at lade det resterende krav på gælden falde bort, hvis de i en periode på fem år holder sig ude af kriminalitet. Denne ordning skal gælde for personer, hvor der maksimalt er gået 15 år fra den seneste relevante dom inden det fyldte 25 år.

Det aftalte indebærer, at krav fra sagsomkostninger, der er pålagt ved dom i perioden fra og med 1. februar 2010 til og med 31. januar 2026, bortfalder, hvis den domfældte var fyldt 15 år og var yngre end 25 år på gerningstidspunktet for et eller flere af de forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger.

Afgørende for, om personen er omfattet af personkredsen for ordningen, vil være, at dommen, hvorved der var pålagt sagsomkostninger, er afsagt i perioden fra og med 1. februar 2010 til og med 31. januar 2026, og at domfældte begik den strafbare handling et tidspunkt, hvor personen var fyldt 15, men var yngre end 25 år.

Justitsministeriet har overvejet, hvordan personer, der stadig oppebærer gæld for straffesagsomkostninger, som er pålagt ved dom før lovens ikrafttræden, bør omfattes af ordningen.

Justitsministeriet finder af samme årsager som ovenfor beskrevet om den fremadrettede ordning, at dette ikke bør gælde domfældte, der alene er straffet med bøde, er idømt fængsel i seks måneder eller derover eller forvaring, er idømt straf efter straffelovens § 245 eller er idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, medmindre den pågældende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet.

Der lægges derfor op til, at betingelserne vil være de samme som dem, der vil gælde for de fremadrettede ordninger.

Begår den dømte et nyt strafbart forhold, og anmoder anklagemyndigheden inden for den femårige kriminalitetsfri periode eksempelvis retten om fremstilling af den dømte i et grundlovsforhør, hvorved vedkommende sigtes for forholdet, vil bestemmelsen indebære, at straffesagsomkostningerne vil blive opkrævet, når der er afsagt endelig dom, og under forudsætning af at den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på fem år eller uden længstetid. Sker der derimod frifindelse, eller idømmes den pågældende eksempelvis en betinget fængselsstraf, vil straffesagsomkostningerne ikke blive opkrævet som følge heraf.

Begår den dømte et nyt strafbart forhold inden for den femårige kriminalitetsfri periode, men anmoder anklagemyndigheden ikke retten om fremstilling af den pågældende i et grundlovsforhør, eller indleveres der ikke et anklageskrift eller en retsmødebegæring til retten i perioden, vil bestemmelsen indebære, at straffesagsomkostningerne ikke vil blive opkrævet.

Det bemærkes, at den dømte ikke vil blive opkrævet straffesagsomkostninger fra den tidligere straffesag ved meddelelse om tiltalefrafald, selv om det strafbare forhold er begået inden for den femårige kriminalitetsfri periode, og selv om det forhold, der meddeles tiltalefrafald for, kunne have medført en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltningsdom.

Justitsministeriet finder, at det skal være en betingelse for, at en person kan omfattes af ordningen, at den dømte selv ansøger herom. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at ordningen skal være enkel og let at administrere, og at den dømte vil være nærmest til ved en ansøgning at oplyse om eksisterende straffesagsgæld m.v., der kan være etableret op til for 15 år siden.

Af de samme årsager lægger Justitsministeriet vægt på, at ansøgningsperioden bliver gjort tidsbegrænset. PAC skal have modtaget en ansøgning indenfor en vis tidsperiode, hvis en person skal være omfattet af ordningen.

Justitsministeriet finder, at Rigspolitiet bør bemyndiges til at fastlægge regler om indgivelse af ansøgning, herunder ansøgningsperioden. På den baggrund kan Rigspolitiet fastlægge proceduren for indgivelse af ansøgning. Rigspolitiet kan endvidere fastlægge ansøgningsperiodens begyndelse til det tidspunkt, hvor PAC har opbygget den administrative kapacitet til at behandle ansøgningerne, og hvor relevante organisationer og eventuelt andre er gjort bekendt med muligheden for at ansøge. Justitsministeriet forudsætter, at Rigspolitiet fastlægger ansøgningsperioden, så denne begynder i løbet af 2026, og at der bliver mulighed for at ansøge i et tidsrum på 3-6 måneder.

2.26.2.6. Forældelse

Ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger vil indebære, at den relevante myndighed ikke kan foretage opkrævning af sagsomkostningerne, hvis den dømte holder sig kriminalitetsfri i en periode på fem år. Det betyder tilsvarende, at PAC ikke skal oversende gælden til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, før betingelserne for opkrævning af krav på sagsomkostningerne er opfyldt.

Hvis den dømte begår ny kriminalitet i løbet af den femårige periode, og anmoder anklagemyndigheden i perioden eksempelvis retten om fremstilling af den dømte i et grundlovsforhør, hvorved vedkommende sigtes for forholdet, vil der efter den foreslåede ordning først kunne foretages opkrævning af straffesagsomkostningerne fra den tidligere dom, når den pågældende ved en endelig dom er idømt en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på fem år eller uden længstetid for det nye strafbare forhold.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at forældelseslovens § 2, stk. 1, allerede indeholder de regler, der sikrer, at fordringen på straffesagsomkostningerne ikke forælder i den femårige kriminalitetsfri periode, idet straffesagsomkostningerne ikke opkræves, før den dømte overtræder betingelserne for ordningen. Kravet vil dermed være ubetinget fra det tidspunkt, hvor den dømte ved endelig dom idømmes en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på fem år eller uden længstetid for den kriminalitet, der er begået i den kriminalitetsfri periode.

2.26.2.7. Klageadgang

I forbindelse med visitation af både den fremadrettede ordning og den bagudrettede ordning vil PAC træffe afgørelse om, hvorvidt betingelserne er opfyldt. PAC vil endvidere træffe afgørelse i forbindelse med beslutningen om, at den pågældende enten opfylder eller ikke opfylder betingelsen om den femårige kriminalitetsfri periode.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, kan afgørelser truffet i henhold til straffuldbyrdelsesloven af andre myndigheder end kriminalforsorgens myndigheder ikke indbringes for højere myndighed. Bestemmelsen omfatter afgørelser om fuldbyrdelse af bødestraf eller bødeforvandlingsstraf, som træffes af politiet og restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. lovens kapitel 16.

Justitsministeriet finder, at afgørelserne om visitationen til ordningerne, brud på betingelserne under den femårige periode og endelig bortfald af krav på sagsomkostninger i forbindelse med ophør af den femårige periode er bundet op på objektivt konstaterbare betingelser, og at afgørelserne derfor ikke baserer sig på skøn foretaget af PAC.

Der er i dag ikke adgang til at klage over afslag på prøveløsladelse for personer omfattet af straffelovens § 38, stk. 6, hvorefter det er en betingelse, at den dømte har deltaget aktivt og tilfredsstillende i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet. Justitsministeriet finder, at det samme bør gælde for den tilsvarende vurdering af deltagelsen i exitprogram i forbindelse med vurderingen af, om den dømte opfylder betingelserne for at blive omfattet af en af ordningerne om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger.

Der ses derfor ikke at være behov for klageadgang indenfor det administrative system, og en afskæring af klageadgangen vil svare til, hvad

gælder for afgørelser om fuldbyrdelse af bødestraf og bødeforvandlingsstraf. Desuden tilsiger hensynet til en effektiv sagsbehandling, at adgangen til at klage bør begrænses.

Bestemmelsen vil medføre, at afgørelser truffet af PAC i henhold til ordningen ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

2.26.3. Den foreslåede ordning

2.26.3.1. Målgruppen for ordningen

Det foreslås, at målgruppen for en ordning om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger fastsættes til dømte, der var fyldt 15 år, men var yngre end 25 år, på gerningstidspunktet for et eller flere forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger.

Herudover foreslås en ordning om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger for personer, der var 25 år eller ældre på gerningstidspunktet for et eller flere forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger, første gang, de idømmes en fængselsstraf eller foranstaltning.

Endelig foreslås en bagudrettet ordning for personer, der har en eksisterende gæld fra straffesagsomkostninger, og var i alderen fra 15 år og til og med 24 år på gerningstidspunktet for et eller flere af de forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger, hvis dommen er afsagt i perioden mellem 1. februar 2010 og 31. januar 2026.

PAC vil skulle varetage opgaven med at visitere dømte til ordningerne. I den fremadrettede model vil visitationen skulle foretages af egen drift af PAC og vil således ikke skulle ske efter ansøgning fra den dømte, hvorimod personer selv skal ansøge PAC om visitation til den bagudrettede model.

Det følger af retsplejelovens § 705, stk. 1, at samtidig forfølgning mod samme sigtede for flere forbrydelser eller mod flere sigtede som delagtige i en eller flere forbrydelser bør ske under én sag, hvis dette kan ske uden urimelig forhaling eller vanskelighed.

Den foreslåede ordning for personer, der på gerningstidspunktet er fyldt 15 år, men er yngre end 25 år, vil i overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalingerne om en model for unge lovovertrædere indebære, at personen kan blive en del af ordningen i straffesagskomplekser, der indeholder flere forhold, herunder i tilfælde hvor den dømte i nogle forhold har været 25 år eller derover på gerningstidspunktet. I straffesagskomplekser, der

indeholder flere forhold, hvor den dømte i nogle forhold har været 24 år eller derunder på gerningstidspunktet og i andre forhold har været 25 år eller derover på gerningstidspunktet, vil det være udslagsgivende for, om den unge kan blive en del af ordningen for de personer, der er yngre end 25 år, at blot ét forhold i den samlede straffedom er begået på et tidspunkt, hvor den unge var i alderen fra 15 år til og med 24 år.

At en person med andre domfældte hæfter solidarisk for en del af sagsomkostningerne, vil ikke kunne medføre, at personen udelukkes fra at blive visiteret til en af ordningerne om betinget opkrævning af sagsomkostninger, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Er den dømte omfattet af målgruppen for ordningen, vil PAC af egen drift skulle tage stilling til og meddele den pågældende dette, medmindre det omhandler den bagudrettede ordning, hvorefter den dømte selv skal ansøge. Meddelelsen vil skulle indeholde oplysninger om bl.a. størrelsen af straffesagens omkostninger samt nærmere oplysninger om, at kravet på straffesagsomkostninger vil bortfalde, hvis den dømte holder sig kriminalitetsfri i en periode på fem år.

For nærmere om målgruppen for betinget opkrævning af straffesagsomkostninger henvises til lovforslagets § 2, nr. 14 (indsættelse af § 997, stk. 4-9), og bemærkningerne hertil.

2.26.3.2. Undtagne persongrupper

2.26.3.2.1. Personer, der alene er idømt bøde

Det foreslås med lovforslaget, at personer, der alene er straffet med bøde, ikke er en del af ordningen om betinget opkrævning af sagsomkostninger i straffesager. Personer, der alene er idømt bødestraf, vil derfor fortsat få opkrævet straffesagsomkostninger i umiddelbar forlængelse af straffedommen (ligesom retstilstanden er i dag).

2.26.3.2.2. Personer, der er idømt fængsel i seks måneder eller derover eller forvaring

Det foreslås, at personer idømt fængsel i seks måneder eller derover eller forvaring, ikke skal være en del af ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger, selv om de opfylder alderskravet.

Den foreslåede ordning vil derfor indebære, at personer, der er idømt fængsel i seks måneder eller derover eller forvaring, fortsat vil få opkrævet straffesagsomkostninger i umiddelbar forlængelse af straffedommen (ligesom retstilstanden er i dag).

Det vil være den samlede fængselsstraf i dommen, der bliver udslagsgivende for, om den pågældende kan blive en del af ordningen.

2.26.3.2.3. Personer, der er dømt for grov vold efter straffelovens § 245
Det foreslås derudover, at personer, der er idømt straf efter straffelovens § 245 om grov vold, fortsat bør få opkrævet straffesagsomkostninger i umiddelbar forlængelse af straffedommen (ligesom retstilstanden er i dag), uagtet at straffen i nogle tilfælde vil kunne være udmålt til mindre end seks måneders fængsel. Dette skal gælde forud for nedenstående undtagelse for personer, som er idømt fængselsstraf efter straffelovens § 81 a, der på tilfredsstillende vis har deltaget i exitprogram, jf. pkt. 2.26.3.2.4 om rocker- og bandemedlemmer.

Den foreslåede ordning vil derfor indebære, at personer, der idømmes straf efter straffelovens § 245 om grov vold, fortsat bør få opkrævet straffesagsomkostninger i umiddelbar forlængelse af straffedommen.

2.26.3.2.4. Rocker- og bandemedlemmer
Det foreslås desuden med lovforslaget, at personer, der er idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, ikke skal være en del ordningen om betinget opkrævning af sagsomkostninger i straffesager, medmindre de på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram.

Er den pågældende idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, vil det med den foreslåede ordning som udgangspunkt indebære, at vedkommende ikke vil blive en del af ordningen. Den dømte vil således – som det også er tilfældet i dag – få opkrævet sagsomkostningerne fra straffesagen.

Den foreslåede ordning indebærer dog, at den dømte, hvis den pågældende i øvrigt tilhører målgruppen for ordningen, kan blive en del af ordningen, hvis vedkommende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram. Dette indebærer på linje med reglerne for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 6, bl.a., at det ikke er tilstrækkeligt, at den indsatte blot møder op til det fastsatte program, hvis ikke den pågældende i øvrigt er deltagende og viser interesse for det fastsatte program samt giver udtryk for en reel intention om at forlade den relevante rocker- eller bandegruppering m.v.

Den foreslåede ordning vil indebære, at PAC i forbindelse med opkrævning af straffesagsomkostningerne vil skulle give meddelelse om, at den pågældende har mulighed for at blive en del af ordningen under betingelse

af, at vedkommende på aktiv og tilfredsstillende vis deltager i et exitprogram.

Det vil være kriminalforsorgen, der vil skulle foretage en konkret vurdering af den dømtes deltagelse i et exitprogram i forbindelse med prøveløsladelse, og hvis der ikke sker prøveløsladelse, i forbindelse med endt afsoning. Finder kriminalforsorgen, at den dømte på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitforløb, vil kriminalforsorgen herefter skulle orientere PAC herom.

PAC vil skulle meddele den dømte, at den pågældende er omfattet af målgruppen for ordningen. Meddelelsen vil skulle indeholde oplysninger om bl.a. størrelsen af den resterende gæld fra straffesagsomkostninger samt nærmere oplysninger om, at den resterende del af gælden vil bortfalde, under forudsætning af at anklagemyndigheden i en efterfølgende periode på fem år ikke anmoder retten om fremstilling af den pågældende for en dommer eller indleverer anklageskrift eller retsmødebegæring mod den pågældende til retten for et nyt strafbart forhold begået i perioden, hvorved den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

Bliver den dømte en del af ordningen, fordi den pågældende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram, vil den foreslåede ordning indebære, at kravet fra straffesagsomkostninger ikke opkræves, under forudsætning af at anklagemyndigheden i en efterfølgende periode på fem år ikke har anmodet retten om fremstilling af den pågældende for en dommer eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den pågældende til retten for et nyt strafbart forhold begået i perioden, hvorved den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. Der henvises i den forbindelse til pkt. 2.26.2.1.

Finder kriminalforsorgen omvendt ikke, at den dømte på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitforløb, vil den dømte fortsat være undtaget fra ordningen.

2.26.3.3. Betingelser for bortfald af krav om straffesagsomkostninger

2.26.3.3.1. Den kriminalitetsfri periode

Det foreslås, at længden af den kriminalitetsfri periode fastsættes til fem år.

Den foreslåede ordning vil indebære, at kravet fra straffesagsomkostninger bortfalder, hvis anklagemyndigheden i en efterfølgende periode på fem år ikke har anmodet retten om fremstilling af den pågældende for en dommer eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den pågældende til retten for et nyt strafbart forhold begået i perioden, hvorved den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

For så vidt angår begyndelsestidspunktet for den femårige periode foreslås der med lovforslaget følgende for de forskellige strafferetlige sanktionstyper:

Ved ubetinget fængselsstraf skal den femårige periode regnes fra løsladelsestidspunktet. Sker der prøveløsladelse, skal perioden regnes fra tidspunktet for prøveløsladelsen.

Bliver den dømte i den femårige periode idømt straf for kriminalitet, der er begået forud for den ubetingede dom, vil der ikke være tale om kriminalitet begået i perioden. Den dømte vil derfor ikke få opkrævet straffesagsomkostninger. Det samme vil være tilfældet for kriminalitet under afsoning. Hvis den dømte idømmes fængselsstraf for det tidligere begåede forhold og indsættes til afsoning i forlængelse af afsoning af den fængselsstraf, som straffesagsomkostningerne hidrører fra, vil den femårige periode først løbe efter samlet endt afsoning. Indsættes den dømte derimod til afsoning for det tidligere begåede forhold (eller forhold begået under afsoningen) på et efterfølgende tidspunkt, vil afsoningen af den nye fængselsstraf ikke suspendere perioden.

Det foreslås, at den femårige periode ved betinget fængselsstraf skal regnes fra tidspunktet for endelig dom.

Bliver den dømte i den femårige periode idømt straf for kriminalitet, der er begået forud for den betingede dom, vil der ikke være tale om kriminalitet begået i perioden. Den dømte vil derfor ikke få opkrævet straffesagsomkostninger. Hvis den dømte idømmes fængselsstraf for det tidligere begåede forhold og indsættes til afsoning, vil perioden ikke blive suspenderet indtil endt afsoning.

Det foreslås desuden, at den femårige periode for kombinationsdomme, der indeholder en ubetinget straf og betinget straf, bør regnes fra det tidspunkt,

hvor den dømte har afsonet den ubetingede del af dommen. Dette vil svare til, hvad der følger ovenfor for dømte, der har afsonet en ubetinget fængselsstraf. For kombinationsdomme, der indeholder en betinget straf og bøde, vil den femårige periode skulle regnes fra tidspunktet for endelig dom. Dette vil svare til, hvad der følger ovenfor for dømte, der er idømt en betinget fængselsstraf.

Det foreslås, at den femårige kriminalitetsfri periode for personer, der benådes, regnes fra tidspunktet for afgørelsen om benådning.

Det foreslås derudover, at den femårige periode ved foranstaltningsdomme eller ungdomssanktion skal regnes fra tidspunktet for endelig dom.

For så vidt angår, hvad der efter ordningerne vil skulle karakteriseres som kriminalitet begået i den kriminalitetsfri periode, foreslås, at det omfatter overtrædelser, hvor den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, herunder i form af en kombinationsdom, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på minimum fem år. Straffesagsomkostningerne vil dog alene kunne opkræves, under forudsætning af at anklagemyndigheden i løbet af den femårige periode har anmodet om fremstilling af den dømte i et grundlovsforhør eller indleveret et anklageskrift eller en retsmødebegæring vedrørende det strafbare forhold. Straffesagsomkostningerne vil kunne opkræves fra endelig dom.

Det bemærkes, at efterfølgende domme, hvor den dømte (på ny) dømmes til at betale straffesagsomkostninger, vil skulle modtages hos PAC med henblik på opkrævning af sagsomkostningerne i den nye straffesag. Den foreslåede ordning vil indebære, at PAC i den forbindelse ved opslag i politiets sagsbehandlingssystem vil skulle undersøge, om der er anmodet om fremstilling i grundlovsforhør eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den dømte i den femårige periode fra den tidligere dom med henblik på at afklare, om der skal ske opkrævning af sagsomkostningerne fra den tidligere straffesag.

Er sagsomkostningerne fra den tidligere straffesag ikke allerede opkrævet som følge heraf, vil PAC ved udløbet af den femårige periode (ved opslag i politiets sagsbehandlingssystem) skulle undersøge, om der er anmodet om fremstilling i grundlovsforhør eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den dømte.

Er der ikke anmodet om fremstilling i grundlovsforhør eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den dømte, vil PAC skulle meddele den pågældende, at kravet fra straffesagsomkostningerne er bortfaldet. Det samme vil gøre sig gældende, hvis anklagemyndigheden har foretaget de nævnte skridt mod den dømte, men sagen frafaldes, den dømte frifindes, eller ved endelig dom idømmes en mildere straf m.v. end ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på fem år.

Det vil være tidspunktet for anmodningen til retten, der bliver udslagsgivende for, om straffesagsomkostningerne senere kan opkræves. Det vil være uden betydning, hvornår og om dette følges op af et retsmøde, eller om retten beslutter at afslå anmodningen.

Begår den dømte et nyt strafbart forhold i den femårige periode, og anmoder anklagemyndigheden i perioden eksempelvis retten om fremstilling af den dømte i et grundlovsforhør, hvorved vedkommende sigtes for forholdet, vil den dømte efter ordningen have begået ny kriminalitet i ordningens forstand. Straffesagsomkostningerne vil dog først blive opkrævet, når der er afsagt endelig dom, og under forudsætning af at den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på minimum fem år. Sker der derimod frifindelse, eller idømmes den pågældende eksempelvis en betinget fængselsstraf, vil straffesagsomkostningerne ikke blive opkrævet, og kravet vil bortfalde, hvis betingelsen om den femårige periode (fortsat) overholdes.

Begår den dømte et nyt strafbart forhold i den femårige periode, men anmoder anklagemyndigheden ikke retten om fremstilling af den pågældende i et grundlovsforhør, eller indleveres der ikke et anklageskrift eller en retsmødebegæring til retten i perioden, indebærer ordningen, at straffesagsomkostningerne ikke vil blive opkrævet.

Det forudsættes med den foreslåede ordning, at anklagemyndigheden ikke foretager fremstilling i grundlovsforhør, tiltalerejsning m.v. mod den dømte alene med henblik på, at tidligere krav fra straffesagsomkostninger kan opkræves, da det vil indebære, at anklagemyndigheden vil forfølge andre forhold end selve straffesagen og forhold knyttet til den strafbare lovovertrædelse, der er under behandling.

Den foreslåede ordning vil indebære, at den dømte ved meddelelse om tiltalefrafald ikke vil blive opkrævet straffesagsomkostninger fra den

tidligere straffesag, selv om det strafbare forhold er begået i den femårige periode, og selv om det forhold, der meddeles tiltalefrafald for, kunne have medført en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltningsdom.

Det foreslås, at domme, der som følge af samtidig forfølgelse af flere sigtelser (objektiv kumulation) indeholder forhold, der er begået henholdsvis inden for og uden for den femårige periode, som udgangspunkt vil være omfattet af ordningerne.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 2, nr. 14 (indsættelse af § 997, stk. 4-9), og bemærkningerne hertil.

2.26.3.4. Renter og modregning

For så vidt angår forrentning af kravet på straffesagsomkostninger under opkrævning vil det fortsat være sådan, at sagsomkostningerne ikke forrentes, før fordringerne er sendt til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at aftalepartierne bag aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 er enige om, at ny gæld fra sagsomkostninger i en straffesag ikke skal forrentes under afsoningen af den dom, som sagsomkostninger hidrører fra. Undladelsen af forretning af gæld fra sagsomkostninger skal således alene gælde for de sagsomkostninger for den konkrete straffesag, som den pågældende afsoner straffen for, og anden gæld vil således stadig skulle forrentes under afsoning, sådan som retstilstanden er i dag. Dette vil gælde for alle, uanset om den dømte opfylder betingelserne for ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger. Dette initiativ i aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 vil blive gennemført ved ændringer i bødebekendtgørelsen.

Har vedkommende i perioden frem til visitationen til ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger delvist nedbragt sin gæld fra straffesagsomkostninger enten ved betaling af afdrag, ved modregning af penge eller andre formueaktiver, der er taget i bevaring med henblik på dækning af bøder, erstatningskrav og sagsomkostninger, vil der ikke efterfølgende være mulighed for at få tilbagebetalt denne del af gælden. Det er således alene den udestående og ikke-betalte gæld på tidspunktet for visitationen for en af ovenstående ordninger, der bortfalder.

I forlængelse heraf bemærkes, at formueaktiver, der inden dom er beslaglagt til sikring af krav på bl.a. sagsomkostninger efter retsplejelovens § 802, stk. 2, nr. 2, fortsat skal indgå til dækning af kravet på sagsomkostninger, således at de modregnes i kravet i forlængelse af endelig dom.

2.26.3.5. Bagudrettet ordning

Det foreslås, at krav fra sagsomkostninger, der er pålagt ved dom i perioden fra og med 1. februar 2010 til og med 31. januar 2026, bortfalder, hvis den domfældte var i alderen fra 15 år til og med 24 år på gerningstidspunktet for et eller flere af de forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger.

Afgørende for, om personen er omfattet af personkredsen for ordningen, vil være, at dommen er afsagt i perioden fra 1. februar 2010 til og med 31. januar 2026, og at personen, der blev fundet skyldig i ved dommen, begik den strafbare handling på et tidspunkt, hvor personen var fra 15 år til og med 24 år.

Hvis sagsomkostningerne stammer fra en dom, der indeholder flere forhold, hvor den dømte i nogle forhold har været 24 år eller derunder på gerningstidspunktet og i andre forhold har været over 25 år eller derover på gerningstidspunktet, vil det være udslagsgivende for, om den unge kan blive en del af ordningen, at blot ét forhold i den samlede straffedom er begået på et tidspunkt, hvor den unge var i alderen fra 15 år til og med 24 år.

Det skal være en betingelse for, at en person kan omfattes af ordningen, at den dømte selv ansøger herom. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at ordningen skal være enkel og let at administrere, og at den dømte vil være nærmest til ved en ansøgning at oplyse om eksisterende straffesagsgæld m.v., der kan være etableret op til for 15 år siden.

Af de samme årsager lægger Justitsministeriet vægt på, at ansøgningsperioden bliver gjort tidsbegrænset. PAC skal have modtaget en ansøgning indenfor en vis tidsperiode, hvis en person skal være omfattet af ordningen.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 2, nr. 14 (indsættelse af § 997, stk. 4-9), og bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at dette dog ikke gælder domfældte, der alene er straffet med bøde, er idømt fængsel i seks måneder eller derover eller forvaring, er idømt straf efter straffelovens § 245 eller er idømt fængselsstraf fastsat efter

straffelovens § 81 a, medmindre den pågældende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet.

De foreslåede betingelser er enslydende med de betingelser, der er foreslået under den fremadrettede ordning. Der henvises derfor til beskrivelsen af disse betingelser i pkt. 2.26.3.2.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 2, nr. 14 (indsættelse af § 997, stk. 4-9), og bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at krav fra sagsomkostninger, der er pålagt for domme afsagt i perioden 1. februar 2010 til 31. januar 2026, bortfalder efter en række nærmere betingelser.

Der lægges derfor op til, at betingelserne vil være de samme som dem, der vil gælde for de fremadrettede ordninger.

2.26.3.6. Forældelse

Det foreslås, at kravet på sagsomkostninger først forfalder, hvis betingelserne for bortfald af krav fra straffesagsomkostninger ikke er opfyldt. Kravet vil kunne kræves opfyldt fra det tidspunkt, hvor den dømte ved endelig dom idømmes en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på minimum fem år for den kriminalitet, der er begået i den femårige periode.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at forældelseslovens § 2, stk. 1, allerede indeholder de regler, idet forældelsesfristen for straffesagsomkostningerne først løber fra det tidspunkt, hvor de kan kræves betalt.

2.26.3.7. Klageadgang

Det foreslås, at afgørelser, der træffes i forbindelse med administrationen af ordningerne ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

2.27. Forhøjelse af offerbidraget

2.27.1. Gældende ret

Offerfonden blev oprettet i 2014 ved lov nr. 603 af 12. juni 2013 om Offerfonden.

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om Offerfonden, at fonden har til formål at yde tilskud til projekter og aktiviteter, der generelt kan styrke viden om eller indsatsen til støtte for ofre for forbrydelser og trafikofre eller grupper heraf.

Efter § 1, stk. 2, i lov om Offerfonden kan fondens midler anvendes til at yde tilskud til offerrådgivninger, forskning, uddannelsesindsatser, seminarer, informationsmateriale, forsøgs- og udviklingsaktiviteter og lignende projekter og aktiviteter.

Det fremgår af bemærkningerne til § 1 i lov om Offerfonden, at når det gælder tilskud til organisationer, bør det overordnede formål ved tildelingen af midler være, at ofre skal kunne få mere eller en bedre form for støtte eller hjælp, end hvad der allerede tilbydes. Midlerne bør således som udgangspunkt ikke anvendes til aflønning af medarbejdere, der hidtil har arbejdet som frivillige støttepersoner eller rådgivere, eller til almindelig drift. Der bør dog i tilknytning til projekter og aktiviteter, der modtager støtte fra fonden, kunne ydes tilskud til de driftsudgifter, som er nødvendige for projektet eller aktiviteten. Der henvises til Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 165 som fremsat, side 6.

Det følger af § 4 i lov om Offerfonden, at Offerfondens midler hidrører fra betaling af et offerbidrag på 500 kr., der betales af den, der 1) vedtager bødeforelæg eller idømmes straf eller foranstaltninger efter straffelovens § 70 eller § 74 a for overtrædelse af straffeloven, 2) idømmes betinget eller ubetinget fængselsstraf eller foranstaltninger efter straffelovens § 74 a for overtrædelser af andre love end straffeloven, 3) vedtager eller idømmes betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, jf. færdselslovens § 125 og § 126, 4) vedtager eller idømmes kørselsforbud, jf. færdselslovens § 127, eller 5) ved vedtagelse eller dom er fundet skyldig i forhold omfattet af færdselslovens § 125, stk. 2, nr. 1-5.

Det følger af bemærkningerne til § 4 i lov om Offerfonden, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 165 som fremsat, side 8, at der betales et bidrag pr. vedtagelse eller dom. Der skal således alene betales én offerafgift på 500 kr. pr. afgjort sag uanset antallet af forhold omfattet af afgørelsen og uanset, om sagen vil kunne henføres til flere af de opregnede numre i bestemmelsen. Idømmes en person således ved en afgørelse eksempelvis både straf for overtrædelse af straffeloven og frakendelse af førerretten efter færdselslovens § 125 eller § 126, skal den pågældende alene betale én offerafgift på 500 kr. Tilsvarende gælder ved en vedtagelse/dom for flere forhold omfattet af samme lov. I tilfælde, hvor en gerningsperson inden for en periode af tre år har gjort sig skyldig i tre forhold, der ikke i sig selv medfører frakendelse af førerretten efter færdselslovens § 125, stk. 1, men som er omfattet af færdselslovens § 125, stk. 2, og dermed i henhold til

denne bestemmelse udløser en betinget frakendelse, vil den udløsende afgørelse ligeledes alene medføre betaling af én offerafgift, uanset at afgørelsen både omfattes af lovens § 4, nr. 3 og 5. Modtager gerningspersonen derimod ved separate afgørelser eksempelvis klip i kørekortet, frakendelse af kørekortet og/eller straf for overtrædelse af straffeloven eller andre foranstaltninger m.v. omfattet af bestemmelsen, medfører hver enkelt afgørelse, at der skal betales et offerbidrag på 500 kr.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til § 4, at sager, hvor der meddeles tiltalefrafald og tiltalefrafald med vilkår, jf. retsplejelovens §§ 722 og 723, sager, hvor der gives advarsel, jf. retsplejelovens § 900, samt sager, hvor der meddeles strafbortfald, jf. straffelovens § 83, ikke er omfattet af de bidragspligtige sager. Sager, hvor der træffes bestemmelse om anvendelse af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69, er ligeledes ikke omfattet af de bidragspligtige sager.

Offerbidragets størrelse er ikke blevet ændret, siden Offerfonden blev oprettet i 2014 ved lov nr. 603 af 12. juni 2013 om Offerfonden.

Fondens midler administreres af et råd, der oprettes af Justitsministeriet, jf. § 2, stk. 1, i lov om Offerfonden. Det følger af § 2 i bekendtgørelse nr. 1588 af 19. december 2013 om forretningsorden for Rådet for Offerfonden, indgivelse af ansøgning om tilskud og behandling af sager om tilskud, at Rådet for Offerfonden administrerer fondens midler, og at Rådet træffer afgørelse om tilskud til projekter og aktiviteter omfattet af lovens anvendelsesområde efter ansøgning.

Det følger af § 3 i lov om Offerfonden, at staten yder et årligt tilskud til fonden med henblik på, at fonden kan varetage sine opgaver efter § 1. Beløb, der ikke anvendes i et finansår, kan overføres til næste finansår.

Det fremgår af bemærkningerne til § 3 i lov om Offerfonden, at tilskuddet, som fonden modtager fra staten, svarer til indtægterne fra offerbidragene fratrukket omkostningerne til administration af ordningen og tilskud til bl.a. administration og drift af offerrådgivninger. Tilskud til drift og administration af offerrådgivninger sker ikke som led i Rådet for Offerfondens arbejde, men forlods på finansloven. Disse midler reducerer det beløb, som Offerfonden modtager fra staten til uddeling efter ansøgning. Der henvises til Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 165 som fremsat, side 8, og Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 184 som fremsat, side 22.

2.27.2. Justitsministeriets overvejelser
Sammenhængskraften og trygheden i vores samfund lider overlast til skade for alle borgere i Danmark, når der begås personfarlig kriminalitet. Det er vigtigt ikke alene at skærpe straffene, men også hjælpe ofre for sådanne forbrydelser. Ofre for forbrydelser skal opleve, at samfundet er på deres side, at de mødes med hjælp og støtte, og at retssystemet er indrettet på en måde, som sikrer respekt for ofrene

Det fremgår af aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, at aftalepartierne er enige om at fordoble offerbidraget fra 500 kr. til 1.000 kr., og at merprovenuet som følge heraf skal disponeres til nye tiltag, der kommer ofre til gode, herunder eksempelvis ved at sikre kortere sagsbehandlingstider i Erstatningsnævnet. Herudover fremgår det, at en andel af midlerne skal bruges på at sikre, at gps-fodlænker hurtigst muligt kan anvendes i videre omfang end i den nye forsøgsordning i sager, hvor de kan styrke beskyttelsesværnet mod bl.a. stalking og partnervold. Det fremgår i den forbindelse, at aftalepartierne skal forelægges et oplæg til, hvordan merprovenuet kan blive disponeret.

Disponeringen over merprovenuet som følge af forhøjelsen af offerbidraget til nye tiltag, der kommer ofre til gode, bør efter Justitsministeriets opfattelse ske forlods via finansloven forud for, at Offerfonden modtager midler til uddeling efter lovens § 1, stk. 2.

2.27.3. Den foreslåede ordning
Det foreslås at forhøje størrelsen på offerbidraget i § 4 i lov om Offerfonden, så lovovertrædere, som dømmes for et eller flere strafbare forhold eller vedtager bødeforelæg for en lovovertrædelse omfattet af § 4, vil blive pålagt at betale et beløb på 1.000 kr.

Det foreslås samtidig at foretage en sproglig ændring af § 3, 1. pkt., i lov om Offerfonden for at give mulighed for at ændre bemærkningerne til bestemmelsen, så det fremgår, at der af de midler, der opkræves i offerbidrag, kan ydes forlods tilskud til tiltag, som kommer ofre til gode.

Det forudsættes, at midlerne, som med den foreslåede ordning ydes forlods til tilskud til tiltag, som kommer ofre til gode, vil udgøre et beløb svarende til det forventede merprovenu som følge af det forhøjede offerbidrag fra 500 til 1.000 kr.

Tilskuddene til tiltag, som kommer ofre til gode, vil ikke blive givet som led i Rådet for Offerfondens arbejde, men forlods på finansloven.

Aftalepartierne bag aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 vil blive forelagt et oplæg til, hvordan merprovenuet kan blive disponeret.

Det forventede merprovenu udgør 25,0 mio. kr. i 2026, 30,0 mio. kr. i 2027, 40,0 mio. kr. i 2028, 45,0 mio. kr. i 2029 og 45,0 mio. kr. i 2030.

Den foreslåede ordning, herunder tiltag og det konkrete beløb, søges indarbejdet i anmærkningsteksten til § 11.23.02 og § 11.11.79 på finansloven.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 6 (ændringer af lov om Offerfonden) og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes at være forbundet med udgifter på 142,1 mio. kr. i 2026, 312,3 mio. kr. i 2027, 456,9 mio. kr. i 2028, 494,0 mio. kr. i 2029 og 494,5 mio. kr. i 2030 (2026-pl). Udgiftsskønnet omfatter alene initiativer i aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030, som kræver lovændringer. Der er med aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 afsat finansiering til de forventede merudgifter som følge af lovforslaget. De økonomiske konsekvenser forbundet med opkrævning af straffesagsomkostninger og forhøjelse af offerbidraget, jf. nærmere nedenfor, indgår ikke i dette udgiftsskøn.

For så vidt angår de økonomiske konsekvenser og kapacitetsbehov i kriminalforsorgen bemærkes det generelt, at skønnene er behæftet med væsentlig usikkerhed.

Lovforslagets elementer om skærpelse af straffen for en række forskellige forbrydelser samt forhøjelse af grænsen for prøveløsladelse fra 12 år til 20 år, jf. pkt. 2.1-2.10, 2.12, 2.14, 2.16-2.17 og 2.22, skønnes at medføre merudgifter for kriminalforsorgen på 114,4 mio. kr. i 2026 stigende til 490,2 mio. kr. årligt i 2030 og frem. Udgifterne kan henføres til et øget kapacitetsbehov. Strafskærpelserne skønnes isoleret at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 140 pladser i 2026 stigende til ca. 600 pladser i 2030 (se dog nedenfor om kapacitetsfrigørende tiltag).

Desuden skønnes de samme dele af lovforslaget at medføre merudgifter for politiet på 14,6 mio. kr. i 2026 og 20,8 mio. kr. årligt i 2027 og frem, for anklagemyndigheden på 4,3 mio. kr. i 2026 og 5,8 mio. kr. årligt i 2027 og

frem samt for domstolene på 20,2 mio. kr. i 2026 og 23,8 mio. kr. årligt i 2027 og frem. Udgifterne kan henføres til, at strafskærpelserne forventes at medføre flere varetægtsfængslinger og fristforlængelser i forbindelse med varetægtsfængslinger, ligesom strafskærpelserne forventes at føre til flere nævningesager.

Lovforslagets elementer om varetægtsfængsling på egen bopæl med elektronisk fodlænke, udvidelse af muligheden for henholdsvis prøveløsladelse efter halvdelen af straftiden, fuldbyrdelse af straf på bopæl under intensiv overvågning og kontrol og udstationering til egen bopæl med fodlænke, jf. pkt. 2.20 og 2.23-2.25, skønnes at medføre mindreudgifter for kriminalforsorgen på 11,5 mio. kr. i 2026 stigende til 46,2 mio. kr. årligt i 2030. Herudover er lovforslagets element om varetægtsfængsling i fodlænke, jf. pkt. 2.20, forbundet med udgifter til anklagemyndigheden på 0,1 mio. kr. årligt fra 2026 og frem. Disse lovændringer skønnes at mindske kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 80 pladser i 2026 stigende til ca. 120 pladser i 2027 og frem.

Sammenlagt forventes lovændringerne at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 60 pladser i 2026 stigende til ca. 480 pladser i 2030.

Herudover skønnes lovforslagets element om opkrævning af straffesagsomkostninger, jf. pkt. 2.26, med væsentlig usikkerhed at medføre et umiddelbart mindreprovenu på ca. 190 mio. kr. i 2026, 90 mio. kr. i 2027, 95 mio. kr. årligt i 2028-2030 samt 55 mio. kr. årligt i varig virkning, jf. tabel 1. For finansåret 2026 skønnes et umiddelbart merprovenu på ca. 55 mio. kr. Mindreprovenuet efter tilbageløb og adfærd skønnes til ca. 180 mio. kr. i 2026, 85 mio. kr. årligt i 2027-2030 samt 40 mio. kr. årligt i varig virkning. Den strukturelle saldo skønnes reduceret med ca. 90 mio. kr. i 2026, 95 mio. kr. årligt i 2027-2028, 85 mio. årligt i 2029-2030 samt 40 mio. kr. årligt i varig virkning.

Tabel 1. Provenumæssige konsekvenser ved ny model for straffesagsomkostninger

Mio. kr. (2026-niveau)	2026	2027	2028	2029	2030	Varigt	Finans år 2026
Umiddelbar provenuvirkning	-190	-90	-95	-95	-95	-55	55
Provenuvirkning efter tilbageløb	-180	-85	-85	-85	-85	-40	-
Provenuvirkning efter tilbageløb og adfærd	-180	-85	-85	-85	-85	-40	-

Herudover medfører ordningen administrationsomkostninger i anklagemyndigheden, Politiets Administrative Center (PAC) og Gældsstyrelsen på i alt 5,1 mio. kr. årligt fra 2026 og frem.

Lovforslagets element om forhøjelse af offerbidraget, jf. pkt. 2.27, forventes med væsentlig usikkerhed at medføre et merprovenu på ca. 55 mio. kr. i 2026, 60 mio. kr. i 2027, 55 mio. kr. årligt i 2028-2030 samt 15 mio. kr. årligt i varig virkning, jf. tabel 2. Finansårsvirkningen i 2026 skønnes til ca. 45 mio. kr. Merprovenuet efter tilbageløb og adfærd skønnes til ca. 45 mio. kr. i 2026, 50 mio. kr. i 2027, 45 mio. kr. årligt i 2028-2030 samt 15 mio. kr. i varig virkning. Den strukturelle saldo skønnes forbedret med ca. 25 mio. kr. i 2026, 30 mio. kr. i 2027, 40 mio. kr. i 2028, 45 mio. kr. årligt i 2029-2030 samt 15. mio. kr. årligt i varig virkning.

Tabel 2. Provenumæssige konsekvenser ved at forhøje offerbidraget fra 500 til 1.000 kr.

Mio. kr. (2026-niveau)	2026	2027	2028	2029	2030	Varigt	Finan sår 2026
Umiddelbar provenuvirkning	55	60	55	55	55	15	45
Provenuvirkning efter tilbageløb	45	50	45	45	45	15	-
Provenuvirkning efter tilbageløb og adfærd	45	50	45	45	45	15	-

De øvrige dele af lovforslaget har ikke økonomiske konsekvenser.

Lovforslagets element om opkrævning af sagsomkostninger i straffesager for unge, jf. pkt. 2.26, vil have implementeringskonsekvenser for Politiets Administrative Center (PAC), som vil skulle justere sagsgangene i forhold til den nuværende måde, hvorpå der opkræves sagsomkostninger hos målgruppen. Ordningen vil også i et vist omfang have implementeringskonsekvenser hos kriminalforsorgen, der i et begrænset øget omfang skal vurdere indsattes deltagelse i exitprogram.

Lovforslagets øvrige dele vurderes ikke i øvrigt at have væsentlige implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget vurderes at være i overensstemmelse med de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser
Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
Lovforslagets del om naturkriminalitet, jf. pkt. 2.17, har bl.a. til formål at styrke beskyttelsen af naturen og de fredede og beskyttede dyrearter, der lever vildt i Danmark, herunder deres yngle- og rasteområder. Den foreslåede skærpede bødestraf for naturkriminalitet samt øget brug af muligheden for frakendelse af jagttegn ved faunakriminalitet, jf. pkt. 2.19, forventes at bidrage til beskyttelsen af den vilde danske natur og vil understøtte den danske implementering af habitatdirektivets beskyttelse af vilde dyrearter og fuglebeskyttelsesdirektivets beskyttelse af vilde fugle i Danmark.

Lovforslaget har desuden til formål at sikre, at tilsynsmyndigheder kan påbyde reetablering ved ulovligt ødelagt natur, jf. pkt. 2.18. Det vil sikre, at tilsynsmyndighederne kan meddele påbud om reetablering af sådan natur, hvilket vil have positive miljø- og naturkonsekvenser, idet der i større omfang kan blive reetableret ødelagt natur.

8. Forholdet til EU-retten
Lovforslagets dele om skærpelse af straffen for naturkriminalitet og øget brug af muligheden for frakendelse af jagttegn, jf. pkt. 2.17 og 2.19 i de almindelige bemærkninger, understøtter opfyldelsen af fuglebeskyttelsesdirektivets overordnede målsætning om at beskytte alle fuglearter, som i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, og understøtter desuden den danske implementering af beskyttelsen af vilde fugle i fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5.

De nævnte dele af lovforslaget understøtter derudover habitatdirektivets overordnede formål om at bidrage til at sikre den biologiske diversitet bl.a. ved at bevare vilde dyr inden for medlemsstaternes område i Europa og understøtter desuden den danske implementering af beskyttelsen af bilag IV-arter i habitatdirektivets artikel 12.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 14. oktober 2025 til den 11. november 2025 (28 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Domstolsstyrelsen, Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, 15. juni fonden, 3F Fagligt Fælles Forbund, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Retshjælp, Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Advokatrådet, Advokatsamfundet, Akademikerne, Alkohol og Samfund, Amnesty International, AutoBranchen Danmark, Automobilbranchens Handels- og Industriforening, Barnets Tarv Nu, Beredskabsstyrelsen, Bevismiddeltilsynet, Biologiforbundet, Bryd Tavsheden, BUPL, Bæredygtigt Landbrug (Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug), Børne- og Kulturchefforeningen, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab i Danmark, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Seksuelle Overgreb – Rigshospitalet, Center for Voldtægtsofre, Aarhus Universitetshospital, Center mod Menneskehandel, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Cyklistforbundet, Danner, DareGender, Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Landboungdom, Danmarks Motor Union, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Radio (DR), Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Tekniske Universitet – Institut for Transport (DTU Transport), Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Bilbrancheråd, Dansk Bilforhandler Union, Dansk Botanisk Forening, Dansk Erhverv, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Industri (DI), Dansk IT, Dansk Journalistforbund,
Dansk Kørelærer-Union, Dansk Kvindesamfund, Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Mobilitet, Dansk Oplysnings Forbund, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Psykolog Forening, Dansk Selskab for Miljøret, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Stalking Center, Dansk Standard, Dansk Transport & Logistik (DTL), Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Danske Kørelæreres Landsforbund, Danske Medier, Danske Motorcyklister, Danske Regioner, Danske Vandløb, Datatilsynet, De Danske Bilimportører, De Danske Sprogcentre Den Danske Dommerforening, Den Danske Naturfond, Den Sociale Retshjælp, Det Faglige Hus, Det Kriminalpræventive Råd, DFIM, Dialog mod vold, Digitalt Ansvar, Dignity – Dansk Institut mod Tortur, DJØF, Dommerfuldmægtigforeningen, Dyrenes Beskyttelse, Dyreværnsorganisationernes Samarbejdsorganisation, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Falck Danmark A/S, Finans & Leasing, FOA, Folketingets Ombudsmand, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet Tænk, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af Danske Buejægere, Foreningen af Danske Herregårdsjægere, Foreningen af Fængselsinspektører og Viceinspektører, Foreningen af Frie Kørelærere, Foreningen af Institutionschefer og Områdechefer m.fl., Foreningen af

Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Bistandsadvokaternes Landsforening, Forsikring & Pension, Frie Danske Lastbilvognmænd (FDL), Friluftsrådet, Fængselsforbundet, Færøernes Landsstyre, Gadejuristen, Greenpeace Danmark, HK - Landsklubben Danmarks Domstole, HK - Landsklubben Kriminalforsorgen, HK Danmark, Hjælp Voldsofre, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, International Transport Danmark (ITD), IT-Branchen, IT-Politisk Forening, Joan-Søstrene, Justitia, KFUK's sociale arbejde, KL, Kommunale Velfærdschefer (Tidl. FSD og Socialchefforeningen), Kriminalforsorgsforeningen, Kvinderådet, Kvinfo, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Landsforeningen KRIM, Landsforeningen SIND, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen af Polio Trafik- og Ulykkesskadede, Landsforeningen Landsbyerne i Danmark, Landsklubben af Socialrådgivere ansat i Kriminalforsorgen, Lev Uden Vold, Manderådet, Udvalg for Familieret, Naalakkersuisut, NOAH-Trafik, Odense Retshjælp, Politidirektørforeningen, Politiforbundet, Punktum dk, Red Barnet, Reden Aarhus, Reden International, Reden København, Reden Odense, Retspolitisk Forening, RettighedsAlliancen, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rådet for Bæredygtig Trafik, Rådet for Digital Sikkerhed, Rådet for Sikker Trafik, Rådet for Socialt Udsatte, Røde Kors, Sex & Samfund, Sikkerhedsbranchen, Sorenskriveren på Færøerne, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Trafikforskningsgruppen ved Aalborg Universitet, TV 2, Verdensnaturfonden (WWF), Veteranknallertklubben Aktiv og Voldtægtsofres Vilkår.

Straffelovrådets betænkning nr. 1585/2024 om fodlænkeordninger og samfundstjeneste, jf. herved pkt. 2.23-2.25, har herudover i perioden fra den 12. december 2024 til den 24. januar 2025 (43 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Retshjælp, Advokatrådet, Amnesty International Danmark, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danske Advokater, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, Dommerfuldmægtigforeningen, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Kriminalforsorgsforeningen, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet),

Odense Advokatforening, Offerrådgivningen i Danmark, Politiforbundet, Retspolitisk Forening og Syddansk Universitet (Juridisk Institut).

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslagets elementer om varetægtsfængsling på egen bopæl med elektronisk fodlænke, udvidelse af muligheden for henholdsvis prøveløsladelse efter halvdelen af straftiden, fuldbyrdelse af straf på bopæl under intensiv overvågning og kontrol og udstationering til egen bopæl med fodlænke, jf. pkt. 2.20 og 2.23-2.25, skønnes at medføre mindreudgifter for kriminalforsorgen på 11,5 mio. kr. i 2026 stigende til 46,2 mio. kr. årligt i 2030. Disse lovændringer skønnes at mindske kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 80 pladser i 2026 stigende til ca. 120 pladser i 2027 og frem. Lovforslagets element om forhøjelse af offerbidraget, jf. pkt. 2.27, skønnes med væsentlig usikkerhed at forbedre den strukturelle saldo med ca. 25 mio. kr. i 2026, 30 mio. kr. i 2027, 40 mio. kr. i 2028, 45 mio. kr. årligt i 2029-2030 samt 15 mio. kr. årligt i varig virkning.	Lovforslagets elementer om skærpelse af straffen for en række forskellige forbrydelser samt forhøjelse af grænsen for prøveløsladelse fra 12 år til 20 år, jf. pkt. 2.1-2.10, 2.12, 2.14, 2.16-2.17 og 2.22, skønnes at medføre merudgifter for kriminalforsorgen på 114,4 mio. kr. i 2026 stigende til 490,2 mio. kr. årligt i 2030 og frem. Udgifterne kan henføres til et øget kapacitetsbehov. Strafskærpelserne skønnes isoleret at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 140 pladser i 2026 stigende til ca. 600 pladser i 2030. Derudover skønnes de samme dele af lovforslaget at medføre merudgifter for politiet på 14,6 mio. kr. i 2026 og 20,8 mio. kr. årligt i 2027 og frem, for anklagemyndigheden på 4,3 mio. kr. i 2026 og 5,8 mio. kr. årligt i 2027 og frem samt for domstolene på 20,2 mio. kr. i 2026 og 23,8 mio. kr. årligt i 2027 og frem. Udgifterne kan henføres til, at strafskærpelserne forventes at medføre flere varetægtsfængslinger og fristforlængelser i forbindelse med

		varetægtsfængslinger, ligesom strafskærpelserne forventes at føre til flere nævningesager. Lovforslagets element om varetægtsfængsling i fodlænke, jf. pkt. 2.20, er forbundet med udgifter til anklagemyndigheden på 0,1 mio. kr. årligt fra 2026 og frem. Lovforslagets element om opkrævning af straffesagsomkostninger, jf. pkt. 2.26, skønnes med væsentlig usikkerhed at reducere den strukturelle saldo med ca. 90 mio. kr. i 2026, 95 mio. kr. årligt i 2027-2028, 85 mio. årligt i 2029-2030 samt 40 mio. kr. årligt i varig virkning. Herudover medfører elementet administrationsomkostninger i anklagemyndigheden, Politiets Administrative Center (PAC) og Gældsstyrelsen på i alt 5,1 mio. kr. årligt fra 2026 og frem.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslagets element om opkrævning af sagsomkostninger i straffesager for unge, jf. pkt. 2.26, vil have implementeringskonsekvenser for Politiets Administrative Center (PAC), som vil skulle justere sagsgangene i forhold til den nuværende måde, hvorpå der opkræves sagsomkostninger hos målgruppen. Ordningen vil også i et vist omfang have implementeringskonsekvenser hos kriminalforsorgen, der i et begrænset

		øget omfang skal vurdere indsattes deltagelse i exitprogram.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Lovforslagets del om naturkriminalitet, jf. pkt. 2.17, samt øget brug af muligheden for frakendelse af jagttegn ved faunakriminalitet, jf. pkt. 2.19, forventes at bidrage til beskyttelsen af den vilde danske natur og vil understøtte den danske implementering af habitatdirektivets beskyttelse af vilde dyrearter og fuglebeskyttelsesdirektivets beskyttelse af vilde fugle i Danmark.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslagets del om naturkriminalitet, jf. pkt. 2.17, samt øget brug af muligheden for frakendelse af jagttegn ved faunakriminalitet, jf. pkt. 2.19, understøtter opfyldelsen af fuglebeskyttelsesdirektivets overordnede målsætning om at beskytte alle fuglearter, som i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa samt habitatdirektivets overordnede formål om at bidrage til at sikre den biologiske diversitet bl.a. ved at bevare vilde dyr inden for medlemsstaternes område i Europa.	
Er i strid med de fem principper for	Ja	Nej X

implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1 (straffeloven)

Til nr. 1 (§ 40 a, stk. 1)

Udgangspunktet efter straffelovens § 38, stk. 1, er, at der kan ske prøveløsladelse, når to tredjedele af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået. Prøveløsladelse kan ske tidligere, når særlige omstændigheder taler derfor, og den dømte har udstået halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder, jf. stk. 2.

Der er i straffelovens § 40 a fastsat yderligere en mulighed for prøveløsladelse efter udståelse af halvdelen af straffetiden (noget-for-noget-ordningen). Det følger af stk. 1, at når halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået, kan justitsministeren, eller den ministeren bemyndiger dertil, ud over de i § 38, stk. 2, nævnte tilfælde beslutte, at den dømte skal løslades på prøve, hvis hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det, og 1) den dømte har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, herunder ved at deltage i behandlingsforløb, uddannelsesforløb, arbejdstræning eller arbejde, eller 2) den dømtes forhold taler derfor.

Efter forarbejderne til § 40 a, stk. 1, kan ordningen med prøveløsladelse efter halvdelen af straffetiden som udgangspunkt anvendes, uanset hvilken kriminalitet den pågældende er dømt for. Det fremgår dog samtidig, at der bør udvises en meget betydelig varsomhed med at anvende adgangen til tidlig prøveløsladelse over for indsatte, der afsoner straffe for de groveste forbrydelser, f.eks. drab, grov vold, brandstiftelse, voldtægt, grove røverier og grove narkotikaforbrydelser (det såkaldte varsomhedsområde). For personer, der har begået grov kriminalitet med fare for personers liv eller helbred, eller som har deltaget i omfattende organiseret kriminalitet (f.eks. rockerkriminalitet), vil hensynet til retshåndhævelsen således normalt tale imod, at der træffes afførelse om tidlig prøveløsladelse.

Der henvises om gældende ret nærmere til pkt. 2.23.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at »hvis hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det« i straffelovens *§ 40 a, stk. 1*, ændres til »når hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål give mulighed for i bemærkningerne at give nærmere retningslinjer for varsomhedsområdet og utilrådelighedsvurderingen.

Det forudsættes i den forbindelse, at varsomhedsområdet lempes således, at der også for grovere tilfælde af narkokriminalitet vil kunne ske prøveløsladelse efter bestemmelsen, medmindre kriminaliteten er sket som led i deltagelse i rocker- eller bandekriminalitet.

Det forudsættes desuden, at utilrådelighedsvurderingen for grovere tilfælde af økonomisk kriminalitet lempes, så der – i situationer, hvor der i dag vil blive udvist tilbageholdenhed – efter en konkret vurdering vil kunne ske prøveløsladelse i kombination med vilkår om samfundstjeneste og andre vilkår.

Til illustration kan nævnes, at en person, der er idømt en ubetinget fængselsstraf på 6 år for f.eks. narkotikakriminalitet eller økonomisk kriminalitet, i dag som udgangspunkt vil kunne prøveløslades efter 4 år. Der vil med forslaget i et sådant tilfælde og under visse nærmere fastsatte betingelser kunne gives tilladelse til prøveløsladelse efter 3 år (det vil sige, når halvdelen af straffen er udstået). Det vil som udgangspunkt skulle ske under betingelse af, at vedkommende udfører samfundstjeneste og underlægger sig andre individuelt fastsatte vilkår. Det vil fortsat skulle være en betingelse, at den dømtes forhold ikke samlet set gør løsladelsen utilrådelig.

Det bemærkes, at der ikke er tiltænkt yderligere ændringer i anvendelsesområdet eller betingelserne for tidlig prøveløsladelse. Der vil således fortsat skulle udvises en meget betydelig varsomhed med at anvende adgangen til tidlig prøveløsladelse over for indsatte, der afsoner straffe for bl.a. grov kriminalitet med fare for personers liv eller helbred, eller som har deltaget i omfattende organiseret kriminalitet som led i rocker- eller bandekriminalitet. Den forudsatte udvidelse af anvendelsesområdet gælder altså ikke for personer, der er idømt en straf for personfarlig kriminalitet.

I forhold til personer, der har begået grovere narkokriminalitet eller grovere økonomisk kriminalitet, bemærkes det dog, at en arbejdsgruppe under kriminalforsorgen skal undersøge, hvilke nye former for samfundstjeneste der kan indføres, hvor samfundstjeneste i kombination med en række øvrige vilkår i højere grad mærkes som en indgribende foranstaltning. Det skal indgå i undersøgelsen, om kriminalforsorgen selv skal have mulighed for at

udvikle nye samfundstjenesteformer med henblik på løbende at sikre, at samfundstjenesteformerne er til gavn for den dømte og for samfundet, som samlet set sikrer en sammenhæng mellem varigheden af den straf, der afsones, og de vilkår der pålægges ved en prøveløsladelse.

Effekten af det udvidede anvendelsesområde vil således først kunne slå fuldt ud igennem, når initiativet i aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 om en undersøgelse af nye former for samfundstjeneste og øvrige vilkår er gennemført, og der efter en konkret vurdering vil kunne pålægges helt nye former for vilkår som led i prøveløsladelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at personer, der er dømt for grov narkokriminalitet som udgangspunkt ikke længere vil være omfattet af varsomhedsområdet og således vil kunne tages i betragtning til at opnå prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1. Dette vil medføre, at en større gruppe af indsatte vil have mulighed for at opnå tidlig prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1.

For personer, der opnår prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, kan der fastsættes et eller flere yderligere vilkår efter reglerne i § 57 og vilkår om, at den dømte skal udføre ulønnet samfundstjeneste, jf. § 40 a, stk. 2. For personer, der opnår prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 2, skal der fastsættes vilkår om, at den dømte skal udføre ulønnet samfundstjeneste, og der kan fastsættes yderligere vilkår efter reglerne i § 57, jf. § 40 a, stk. 3.

Det bemærkes, at der ikke lægges op til at foretage ændringer af straffelovens § 40 a, stk. 3 og 4, om, hvilke vilkår der kan tilknyttes til en prøveløsladelse efter § 40 a, stk. 1, nr. 1 og 2. Det vil fortsat bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilke vilkår der fastsættes, idet det dog forudsættes, at der f.eks. i grovere tilfælde af narkotikakriminalitet og økonomisk kriminalitet som udgangspunkt fastsættes samfundstjeneste og en række yderligere og mærkbare begrænsninger i de prøveløsladtes liv.

Det bemærkes dog, at vilkår om samfundstjeneste i forhold til personer, som løslades efter nr. 1, vil være relevant i tilfælde, hvor der bør sikres et fortsat pønalt element, som samtidig er egnet til at støtte den pågældendes resocialisering, og at det navnlig vil være aktuelt i tilfælde, hvor der er tale om en længere reststraf på ca. 1 år eller mere, eller hvis der ikke (længere) er særlige behandlingsbehov eller behov for uddannelse m.v., som kan følges op med mærkbare vilkår efter § 57. Det forudsættes derfor at være udgangspunktet, at der fastsættes vilkår om samfundstjeneste for personer,

der er dømt for grovere narkokriminalitet, og som med den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet ikke længere vil være omfattet af varsomhedsområdet, og for personer, der er dømt for grovere tilfælde af økonomisk kriminalitet, på baggrund af den lempede utilrådelighedsvurdering i § 40 a, stk. 1. Det vil dog fortsat bero på en konkret vurdering i den enkelte sag.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.23 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 41, stk. 1)

Det fremgår af straffelovens § 41, stk. 1, at når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, afgør justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, om den dømte skal løslades på prøve.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.22.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i straffelovens *41, stk. 1,* at ændre »12 år« til »20 år«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at der tidligst efter afsoning i 20 år administrativt kan træffes beslutning om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid.

Ændringen vil omfatte alle dømte, der afsoner en straf af fængsel på livstid, uanset om afsoningen er påbegyndt før lovens ikrafttræden. Det skal dog ikke gælde for dømte, som ved lovens ikrafttræden allerede har afsonet i 12 år, og hvor der derfor allerede administrativt vil være taget stilling til spørgsmålet om prøveløsladelse, jf. lovforslagets § 14, stk. 3.

Der er med ændringen ikke forudsat en ændring af reglerne om, hvorvidt den dømte skal prøveløslades, og det vil således fortsat bero på en afvejning af samtlige sagens omstændigheder, om der er grundlag for en prøveløsladelse efter reglerne i straffelovens § 41, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.22 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 79 c, stk. 1)

Det fremgår af straffelovens § 79 c, stk. 1, at den, som idømmes fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse af bl.a. §§ 119 eller 119 b, ved dommen kan gives opholdsforbud efter stk. 2.

Det foreslås i *§ 79 c, stk. 1,* at »119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte en nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 4 (§ 81 a, stk. 1)

Det fremgår af straffelovens § 81 a, stk. 1, at den straf, der bl.a. er foreskrevet i denne lovs §§ 119 og 119 b, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes knive og blankvåben m.v. eller skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180.

Det foreslås i *§ 81 a, stk. 1,* at »119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte en nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 5 (§ 81 c, stk. 1)

Det fremgår af straffelovens § 81 c, stk. 1, at den straf, der bl.a. er foreskrevet i denne lovs §§ 119 og 119 b, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen er begået inden for en skærpet strafzone udpeget i medfør af § 6 a, stk. 1, 1. pkt., i lov om politiets virksomhed.

Det foreslås i *§ 81 c, stk. 1,* at »119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte en nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 6 (§ 119, stk. 1, 1. pkt.)

Det fremgår af straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt., at den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.12.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 119, stk. 1, 1. pkt.,* at ændre »Den« til »Med bøde eller fængsel indtil 8 år straffes den«, og at », straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år« udgår.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 og 2, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 60 dages fængsel, fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angive strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 119, stk. 1, 1. pkt.)

Det fremgår af straffelovens § 119, stk. 1, 1. pkt., at den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af

tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.11.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 119, stk. 1, 1. pkt.,* at ændre »hvem det« til »som det«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for, hvem der skal betragtes som omfattet af den beskyttede personkreds.

Det forudsættes i den forbindelse, at beskikkede forsvarsadvokater og advokater, der er beskikket i familieretlige sager, fremover omfattes af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119. Udvidelsen vil skulle fortolkes snævert, så personkredsen ikke udvides til at omfatte andre beskikkede advokater eller hverv, hvor der foretages beskikkelse.

Den foreslåede ændring vil indebære, at forsvarsadvokater, der beskikkes i medfør af retsplejelovens §§ 731-732, og advokater, der beskikkes i familieretlige sager, hvor der gives fri proces, eller hvor der sker beskikkelse i medfør af retsplejelovens §§ 449 eller 456 g eller § 500, stk. 2, jf. § 456 q, stk. 1, 3. pkt., eller § 33 i lov om Familieretshuset, omfattes af den beskyttede personkreds i straffelovens § 119.

Den foreslåede ændring vil medføre, at beskikkede forsvarsadvokater og advokater, der er beskikket i familieretlige sager, også beskyttes af straffelovens § 119 a og § 121, der henviser til personerne nævnt i § 119. Den foreslåede ændring vil desuden medføre, at bl.a. strafskærpelsesgrunde relateret til § 119, herunder § 291, stk. 4, 2. pkt., også finder anvendelse for den beskyttede personkreds.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§ 119, stk. 4)

Det fremgår af straffelovens § 119 b, stk. 1, 1. pkt., at den, der med genstande angriber nogen af de i § 119 nævnte personer, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar

forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. § 119 b, stk. 1, 2. pkt.

Det fremgår desuden af straffelovens § 119 b, stk. 2, at hvis der øves vold, der er omfattet af stk. 1, mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.12.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes et nyt *§ 119, stk. 4*. Efter den foreslåede bestemmelse skal det ved straffens fastsættelse indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 12, om ophævelsen af straffelovens § 119 b.

Forslaget vil indebære, at angreb med genstande mod nogen af de i § 119 nævnte personer fremover ikke vil skulle straffes efter § 119 b, men efter § 119, stk. 1, og at det ved fastsættelsen af straffen vil skulle indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande.

Med det foreslåede stk. 4 i straffelovens § 119 forudsættes det, at strafniveauet skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau for forhold, som er begået med genstande. Det vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 4 måneders fængsel, fremover vil skulle idømmes 6 måneders fængsel.

Udtrykket »genstande« vil fortsat skulle forstås som enhver rørlig ting, f.eks. sten, fyrværkeri, våben af enhver art og væsker, herunder vand, maling og urin.

Omfattet af bestemmelsen vil eksempelvis være, at der affyres romerlys eller kastes med sten efter betjente, der er ved at forsøge at dæmme op for optøjer, eller efter brandmænd under en brandslukning, at en togkonduktør angribes med en peberspray, eller at der affyres fyrværkeri eller kastes med sten efter en SOSU-assistent, der er på vej ud for at tilse en borger. Slag og spark og andre angreb, hvor gerningspersonen alene gør brug af sin egen krop, falder derimod uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Den retstilstand, der følger af strafskærpelsesgrundene i § 119 b, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, vil fortsat være gældende, idet de tilsvarende regler i § 119, stk. 1, 2. pkt., og stk. 5, der bliver stk. 6, vil finde anvendelse. I sådanne tilfælde vil alle relevante strafskærpelsesgrunde skulle anvendes ved fastsættelsen af straffen. F.eks. vil straffen fortsat yderligere skulle forhøjes med omkring en tredjedel, som forudsat ved lov nr. 1832 af 8. december 2020, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 23 som fremsat, side 10, ved angreb med genstande, hvis der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angive strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9 (§ 119 a, stk. 1)

Efter § 119 a, stk. 1, straffes den, som krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Efter straffelovens § 119 a, stk. 2, skal der ved fastsættelse af straffen lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.14.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 119 a, stk. 1,* at ændre »som« til »der«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet for bestemmelsen.

Det forudsættes således, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 119 a, stk. 1, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Det vil indebære, at en overtrædelse af bestemmelsen i førstegangstilfælde som

udgangspunkt vil skulle straffes med en bøde på 15.000 kr., dog således at grovere – herunder systematiske – overtrædelser vil kunne straffes med en kortere frihedsstraf. Overtrædelse af bestemmelsen i gentagelsestilfælde vil ligeledes som udgangspunkt skulle udløse en kortere frihedsstraf. Strafskærpelsen indebærer i den forbindelse, at en person, der i dag f.eks. ville blive idømt 20 dages fængsel, fremover vil skulle idømmes 30 dages fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10 (§ 119 a, stk. 1)

Efter § 119 a, stk. 1, straffes den, som krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.13.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 119 a, stk. 1*, at ændre »krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende« til »uberettiget kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer en af de i § 119 nævnte personer«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at det ikke længere vil være et krav, at den chikanøse handling samtidig udgør eller er egnet til at udgøre en fredskrænkelse af den beskyttede person. Der vil i stedet gælde et generelt forbehold om, at den chikanøse handling skal være »uberettiget« for at være omfattet af bestemmelsen. Se herom nedenfor.

Den foreslåede ændring har navnlig til formål at udvide anvendelsesområdet for straffelovens § 119 a, så der fremadrettet generelt vil gælde en lavere grænse for, hvad personer i offentlig tjeneste eller hverv bør tåle på sociale medier eller internettet i øvrigt.

Det forudsættes derfor, at enkeltstående eller et begrænset antal opslag, kommentarer, delinger, oprettede sider m.v. på sociale medier eller internettet i øvrigt vil være omfattet bestemmelsen, hvis indholdet er egnet til at chikanere den beskyttede person. Det vil i den forbindelse f.eks. efter omstændighederne være egnet til at chikanere at dele lyd- eller videooptagelser på sociale medier eller internettet i øvrigt af personer i offentlig tjeneste eller hverv eller deres nærmeste. Det vil f.eks. også kunne være egnet til at chikanere at offentliggøre andre personoplysninger, herunder den beskyttede persons private billeder, fulde navn, telefonnummer eller adresse. Det vil ikke længere være et krav, at denne form for chikane skal være systematisk og gentages af en eller flere personer eller være af en særlig grov karakter for at være omfattet. Det vil dog altid være en konkret vurdering, om en handling eller materiale er egnet til at chikanere den beskyttede person. Det vil i den forbindelse bl.a. kunne indgå, om handlingen eller materialet i sig selv er egnet til at krænke, håne, nedgøre eller på anden måde udstille den beskyttede person eller dennes nærmeste. Det vil f.eks. også kunne indgå, om det i øvrigt følger af konteksten, at handlingen eller materialet er egnet til at chikanere, ligesom en sløring eller anden beskyttelse af identiteten på den beskyttede person eller dennes nærmeste i almindelighed vil medføre, at materialet (f.eks. en lyd- eller videooptagelse af den beskyttede person) ikke er egnet til at chikanere.

Det forudsættes i forlængelse heraf, at anvendelsesområdet for bestemmelsen kun udvides for så vidt angår chikane på sociale medier eller internettet i øvrigt. Der vil derfor i øvrigt være tale om en videreførelse af gældende ret for så vidt angår fortolkningen af ordene »kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer«. Det vil desuden ligesom efter gældende ret være et krav, at den pågældende handling eller adfærd er af en sådan karakter og grovhed, at den kan karakteriseres som chikane. Dette krav vil som udgangspunkt være opfyldt for chikane på sociale medier eller internettet i øvrigt, hvis der deles personoplysninger om den beskyttede person eller dennes nærmeste, f.eks. en videooptagelse, der gør det muligt at identificere den pågældende.

Kerneområdet for bestemmelsen vil også fortsat være de tilfælde, hvor der ud fra sagens oplysninger, f.eks. stedet og tidspunktet for samt indholdet af henvendelserne m.v., ikke er tvivl om, at den uberettigede handling har til formål at chikanere den pågældende. F.eks. vil aktindsigtsanmodninger, almindelig kontakt mellem en borger og dennes sagsbehandler eller

henvendelser til politiet med henblik på at anmelde kriminalitet som det klare udgangspunkt falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Formålet med forbeholdet om, at den chikanøse handling skal være »uberettiget«, er at tilkendegive, at bestemmelsen er formuleret så bredt, at der vil skulle ske en udskillelse af lovlige handlinger, der falder ind under bestemmelsens ordlyd. Det vil altså ikke være alle forhold, der i øvrigt falder ind under ordlyden, som bør rammes af bestemmelsen.

Der kan være tilfælde, hvor retten kun ved et konkret skøn kan afgøre, om en handling, der sprogligt omfattes af bestemmelsens ordlyd, skal anses som strafbar. Denne vurdering vil f.eks. kunne få særlig betydning i sager, hvor der er en umiddelbart berettiget kontakt mellem gerningspersonen og den beskyttede person, f.eks. fordi sidstnævnte er gerningspersonens sagsbehandler eller sygeplejerske. Det vil skulle afgøres ud fra en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder, om den pågældende handling kan karakteriseres som uberettiget.

Det vil være muligt for den, der har rådighed over det pågældende forhold, at give diskulperende samtykke, ligesom andre forhold end samtykke kan gøre, at en handling, der i øvrigt falder ind under ordlyden af bestemmelsen, er berettiget. Det gælder efter omstændighederne bl.a. dokumentation af embedsmisbrug, journalistisk dækning af forhold, der i almindelighed har offentlig interesse, eller mediernes gengivelse af den pågældende handling. Det vil dog også i sådanne tilfælde være en konkret helhedsvurdering, hvor det bl.a. skal indgå, om den pågældende handling er nødvendig for at opnå det tilsigtede formål. Det vil f.eks. som udgangspunkt ikke være nødvendigt at dele en utilsløret lyd- eller videooptagelse af en sagsbehandler, hvis man som borger ønsker at udtrykke sin utilfredshed med kommunens sagsbehandling. Det vil i den forbindelse f.eks. også kunne indgå i den konkrete vurdering, om den beskyttede person har ledelsesansvar for det forhold, der har givet anledning til den pågældende handling. Det vil f.eks. efter omstændighederne kunne være berettiget at offentliggøre en videooptagelse, der dokumenterer, at den beskyttede person er ledelsesmæssigt ansvarlig for embedsmisbrug, uden at vedkommende er sløret, eller identiteten på anden vis er beskyttet. Det bemærkes i forlængelse heraf, at en handling vil være berettiget, hvis den har karakter af en ytring, der er beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10, sådan som denne bestemmelse fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Bestemmelsen vil f.eks. efter omstændighederne omfatte hyppige, uønskede henvendelser eller andre handlinger, der er ubehagelige eller forstyrrende på grund af deres antal, deres indhold eller et udtrykt ønske om at være fri for yderligere kontakt. Også enkeltstående eller et begrænset antal handlinger vil efter omstændighederne kunne være omfattet af bestemmelsen, f.eks. opslag, kommentarer, delinger, oprettede sider m.v. på sociale medier, der er egnet til at chikanere den pågældende, herunder ved at offentliggøre eller søge at offentliggøre private personoplysninger om den pågældende. På samme måde vil fremmøde ved den beskyttede persons hjem, hvor gerningspersonen fremsætter krænkende udtalelser, som udgangspunkt være omfattet af bestemmelsen. Andre tilfælde af personlig kontakt, forfølgelse m.v. af beskyttede person f.eks. ved dennes private bopæl og på vej til og fra arbejde vil efter omstændighederne ligeledes kunne udgøre chikane omfattet af bestemmelsen bl.a. afhængig af kontaktens nærmere karakter, herunder indholdet af en eventuel ordveksling.

En enkelt chikanøs opringning eller besked vil i almindelighed ikke være omfattet af bestemmelsen, men forholdet stiller sig anderledes, hvis de chikanøse opringninger eller beskeder gentager sig eller er særligt grove. Hyppige opringninger eller offentliggørelse af privat telefonnummer med en opfordring til andre om at skabe en »sms-storm« eller lignende mod den beskyttede person vil kunne udgøre chikane omfattet af bestemmelsen. Det samme gælder en enkeltstående chikanøs handling, hvis gerningspersonen har viden om, at den beskyttede person også bliver chikaneret af lignende adfærd fra andre. En enkeltstående chikanøs opringning om natten vil efter sit indhold og formål også kunne udgøre en chikanøs kontakt omfattet af bestemmelsen. Meddelelse af urigtige oplysninger om eksempelvis alvorlige ulykker overgået en persons nærtstående eller lignende vil i almindelighed også udgøre chikane omfattet af den foreslåede bestemmelse.

For så vidt angår chikane på de sociale medier og internettet i øvrigt er bestemmelsen navnlig tiltænkt at finde anvendelse på opslag, kommentarer, delinger eller oprettede sider m.v., der er egnede til at lægge en bestemt person for had eller på anden måde chikanere den pågældende. Der vil i den forbindelse f.eks. kunne lægges vægt på, hvor mange det pågældende materiale udbredes eller kan udbredes til, om det er muligt at identificere den beskyttede person eller dennes nærmeste på baggrund af materialet, eller om det i øvrigt fremgår af konteksten, at materialet er egnet til at forfølge, udstille eller krænke den pågældende. Bestemmelsen vil derfor efter omstændighederne omfatte deling af lyd- eller videooptagelser på

sociale medier eller internettet i øvrigt af den beskyttede person eller dennes nærmeste, medmindre de pågældende personer er sløret, eller deres identitet på anden vis er beskyttet. Det samme vil som nævnt ovenfor efter omstændigheder gælde offentliggørelse af andre personoplysninger, herunder den beskyttede persons private billeder, fulde navn, telefonnummer eller adresse. Det er i den forbindelse uden betydning, om oplysningerne i øvrigt er offentligt tilgængelige. Det vil ligeledes generelt være uden betydning, om materialet, f.eks. et opslag, indlæg eller en lyd- eller videooptagelse, er henvendt til den beskyttede person, eller om det f.eks. primært deles for at underholde gerningspersonens følgere eller lignende, hvis materialet i øvrigt er egnet til at chikanere den beskyttede person.

Der vil generelt skulle lægges vægt på, om den pågældende handling sker i en ikke-arbejdsmæssig sammenhæng eller en arbejdsmæssig sammenhæng, idet der i den sidstnævnte situation typisk vil skulle noget mere til, før der er tale om chikane i bestemmelsens forstand. Det skal navnlig ses i sammenhæng med, at en person i offentlig tjeneste som en naturlig del af sit hverv i mange situationer vil være i kontakt med borgere, herunder hvor der kan opstå uoverensstemmelser. Det gælder navnlig, når der sker myndighedsudøvelse. Herudover er der – også som følge af Danmarks internationale forpligtelser, navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 – vide rammer for at kritisere offentlige myndigheder og personer i offentlig tjeneste. Tålegrænsen vil derfor for en generel betragtning være højere, når den beskyttede person er i tjeneste.

Forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en ikke-arbejdsmæssig situation, det vil sige i fritiden, vil således i almindelighed kunne udgøre chikane omfattet af straffelovens § 119 a, stk. 1, idet der typisk aldrig vil være nogen saglig grund til at foretage en sådan handling. Derimod vil forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en arbejdsmæssig situation normalt ikke være omfattet af bestemmelsen. Det vil f.eks. i almindelighed ikke være en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse at videofilme politibetjente, parkeringsvagter m.v. i forbindelse med deres arbejde i det offentlige rum. Det vil dog kunne være omfattet af bestemmelsen, hvis der samtidig fremsættes udtalelser af chikanøs karakter, herunder f.eks. om den pågældendes børn m.v. eller om private personoplysninger såsom privat adresse eller telefonnummer m.v.

Den efterfølgende offentliggørelse af en videooptagelse vil i overensstemmelse med det anførte kunne udgøre en selvstændig overtrædelse af bestemmelsen.

Der vil generelt gælde en lavere grænse for, hvad personer i offentlig tjeneste eller hverv bør tåle, hvis chikanemateriale, f.eks. en lyd- eller videooptagelse af den pågældende person, deles på de sociale medier eller internettet i øvrigt. Det vil f.eks. efter omstændighederne være omfattet af den foreslåede bestemmelse, hvis en lyd- eller videooptagelse af den beskyttede person, der er egnet til at chikanere, deles på de sociale medier eller internettet i øvrigt, medmindre den pågældende er sløret, eller vedkommendes identitet på anden vis er beskyttet, uanset om videooptagelsen er optaget i forbindelse med den beskyttede persons arbejde. Det gælder særligt, hvis chikanematerialet indeholder personoplysninger om den beskyttede person eller dennes nærmeste, ledsages af nedsættende eller krænkende omtale, eller konteksten i øvrigt gør det klart, at offentliggørelsen er egnet til at forfølge, udstille eller krænke den pågældende.

Om en handling kan karakteriseres som chikane af den beskyttede person, der samtidig er uberettiget, vil dog i alle tilfælde skulle afgøres ud fra en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder.

Det bemærkes i den forbindelse, at en handling bl.a. vil være berettiget, hvis den har karakter af en ytring, der er beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10, sådan som denne bestemmelse fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Der vil derfor som hidtil ikke i medfør af straffelovens § 119 a kunne pålægges strafansvar i tilfælde, hvor det vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10. Anklagemyndigheden og domstolene vil derfor i relevant omfang skulle foretage en konkret helhedsvurdering af, om hensynet til en vidtgående ytringsfrihed om navnlig emner af samfundsmæssig interesse bør føre til, at en handling er berettiget, og at der derfor i den konkrete sag ikke kan pålægges eller søges pålagt strafansvar for chikane af personer i offentlig tjeneste eller hverv. Ligesom det er tilfældet med straffesager om injurier, vil domstolene således skulle inddrage praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om spørgsmålet.

Det forudsættes med den foreslåede ændring i lovforslagets § 1, nr. 9, som først vil træde i kraft den 1. januar 2027, at strafniveauet for overtrædelse af

straffelovens § 119 a, stk. 1, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Det fremgår af bemærkningerne dertil, at en overtrædelse af bestemmelsen i førstegangstilfælde som udgangspunkt vil skulle straffes med en bøde på 15.000 kr., dog således at grovere – herunder systematiske – overtrædelser vil kunne straffes med en kortere frihedsstraf. Overtrædelse af bestemmelsen i gentagelsestilfælde vil ligeledes som udgangspunkt skulle udløse en kortere frihedsstraf. Strafskærpelsen indebærer i den forbindelse, at en person, der i dag ville blive idømt 20 dages fængsel, fremover vil skulle idømmes 30 dages fængsel.

Ved afgørelsen af, om en overtrædelse kan karakteriseres som grov, vil der bl.a. kunne lægges vægt på overtrædelsens formål, karakter og omfang, herunder om den har virket stærkt chikanerende eller været egnet til at skabe væsentlig utryghed for den forurettede. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der foretages eller deles opslag på sociale medier med det formål at offentliggøre eller søge at offentliggøre private personoplysninger om personer i offentlig tjeneste eller hverv, da det i almindelighed vil være stærkt chikanerende for den forurettede og samtidig indebære en videregivelse af private oplysninger uden et legitimt formål. På samme måde vil fremmøde ved den beskyttede persons hjem kunne være et eksempel på en grov overtrædelse, da fremmødet som udgangspunkt er egnet til at virke stærkt chikanerende eller skabe væsentlig utryghed for den pågældende.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at forholdets grovhed for chikane på sociale medier og internettet i øvrigt vil afhænge af, hvor stor skadevirkningen er, eller hvor stor skadevirkningen almindeligvis risikerer at blive. Det vil derfor som udgangspunkt være en grovere overtrædelse at dele chikanemateriale på et socialt medie eller en hjemmeside m.v., som har stor mulighed for udbredelse af det pågældende materiale, f.eks. fordi der er mange aktive brugere, eller fordi algoritmer, brugeradfærd eller lignende sædvanligvis medfører, at f.eks. chikanemateriale hurtigt kan opnå udbredelse.

Hvis en overtrædelse af bestemmelsen samtidig udgør en overtrædelse af straffelovens § 121 om fornærmelig tiltale m.v., databeskyttelsesloven eller en overtrædelse af et tilhold efter tilholdsloven, vil der som udgangspunkt skulle straffes i sammenstød.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne

strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.13 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11 (§ 119 a, stk. 2)

Efter straffelovens § 271, stk. 1, kan det ved dom for overtrædelse af §§ 264 d (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold), 264 e (identitetsmisbrug), 267 (ærekrænkelse) eller 267, jf. § 268 (grov ærekrænkelse), samtidig bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede skal slettes, hvis det er muligt.

Forpligtelsen efter § 271, stk. 1, påhviler den, der dømmes for overtrædelsen. Har denne ikke rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed, jf. bestemmelsens stk. 2.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.15.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 119 a* at indsætte et nyt stykke efter stk. 1, som fastslår, at ved dom for overtrædelse af § 119 a, stk. 1, finder § 271 om sletningspålæg tilsvarende anvendelse.

Det foreslåede nye stk. 2 vil medføre, at retten samtidig med en dom for overtrædelse af det foreslåede § 119 a, stk. 1, kan bestemmes, at domfældte kan pålægges at slette chikanemateriale, hvis det er muligt, og hvis chikanematerialet har den nødvendige tilknytning til overtrædelsen af § 119 a, stk. 1. Forslaget vil desuden indebære, at forpligtelsen i tilfælde af, at domfældte ikke har den rådighed, der skal til for at slette chikanematerialet, kan pålægges andre personer eller selskaber m.v.

Ved chikanemateriale forstås det materiale, f.eks. opslag, kommentarer, videoer, billeder, oprettede sider m.v., som den pågældende dømmes for fremsættelse, udbredelse eller viderebringelse af efter § 119 a, stk. 1. Den foreslåede bestemmelse i § 119 a, stk. 2, forventes derfor navnlig at finde anvendelse i sager om chikane via sociale medier eller internettet i øvrigt.

Det bemærkes, at den foreslåede ændring ikke fastsætter yderligere forpligtelser på databeskyttelsesforordningens område. Pligten til sletning følger direkte af databeskyttelsesforordningens artikel 17, stk. 1, litra d, og forslaget indebærer, at denne pligt vil kunne håndhæves af domstolene i forbindelse med en straffesag for overtrædelse af § 119 a.

For så vidt angår tilfælde, som falder uden for databeskyttelsesforordningens anvendelsesområde, indebærer den foreslåede ændring en pligt til sletning, som vil kunne håndhæves af domstolene i forbindelse med en straffesag.

Forpligtelsen vil være begrænset til chikanemateriale, hvorved forstås det materiale, f.eks. opslag, kommentarer, videoer, billeder, oprettede sider m.v., som er relateret til overtrædelsen af § 119 a. I en dom herom vil det derfor efter forslaget samtidig kunne bestemmes, at det chikanemateriale, som en person dømmes for fremsættelse, udbredelse eller viderebringelse af, skal slettes. Den foreslåede bestemmelse forventes derfor navnlig at finde anvendelse i sager om chikane via sociale medier eller internettet i øvrigt.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke kunne anvendes i relation til udtalelser, meddelelser eller billeder, som ikke har den nødvendige tilknytning til overtrædelsen af § 119 a. I tilfælde, hvor en person dømmes for overtrædelse af § 119 a, vil det derfor kun være det materiale, f.eks. opslag, kommentarer, videoer, billeder, oprettede sider m.v., der anvendes til chikanen, som bestemmelsen finder anvendelse på.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.15 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12 (§ 119 b)

Det fremgår af straffelovens § 119 b, stk. 1, 1. pkt., at den, der med genstande, angriber nogen af de i § 119 nævnte personer, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. § 119 b, stk. 1, 2. pkt.

Det fremgår desuden af straffelovens § 119 b, stk. 2, at hvis der øves vold, der er omfattet af stk. 1, mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.12.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at ophæve *§ 119 b*.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 8, om indsættelsen af et nyt stk. 4 i straffelovens § 119, der omhandler forhold begået med genstande. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Til nr. 13 (§ 120)

Det fremgår af straffelovens § 120, at de i § 119 og § 119 b foreskrevne straffe, når de dér nævnte handlinger iværksættes ved hjælp af opløb, finder anvendelse på dem, der anstifter til eller leder opløbet, og på de deltagere, som undlader at efterkomme øvrighedens lovlig forkyndte påbud til mængden om at skilles.

Det foreslås i *§ 120*, at »og § 119 b« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte en nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 14 (§ 123, stk. 1)

Efter straffelovens § 123, stk. 1, straffes den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang efter § 260, trusler efter § 266 eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten, med bøde eller fængsel indtil 8 år. Efter bestemmelsens stk. 2 skal der ved fastsættelse af straffen lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for muligheden for at retsforfølge strafbare handlinger.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.10.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 123, stk. 1,* at ændre »Den« til »Med bøde eller fængsel indtil 8 år straffes den«, og at », straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år« udgår.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveaet efter straffelovens § 123.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 2 måneders fængsel for vidnetrusler, fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15 (§ 216, stk. 4)

Det følger af straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., at for voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder efter 2. pkt. den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.

Derudover følger det af straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., at for voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, som har samleje med et barn under 12 år. Efter 2. pkt. straffes på samme måde den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.

Efter straffelovens § 216, stk. 3, kan straffen for voldtægt efter stk. 1, 1. pkt., stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægt har haft en særligt farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelse, jf. straffelovens § 216, stk. 4.

Endelig følger det af straffelovens § 216, stk. 5, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.7.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 216, stk. 4,* at ændre »der er forbundet med lovovertrædelsen« til »som lovovertrædelsen indebærer«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveaet efter straffelovens § 216.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 216 i de tilfælde, hvor der er tale om voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt og voldtægt ved såkaldt drugging, samt gruppevoldtægt, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person der i dag eksempelvis ville blive idømt 3 års fængsel for voldtægt ved vold, fremover vil skulle idømmes 4 år og 6 måneders fængsel.

Strafskærpelsen forudsættes at slå igennem i alle sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt efter straffelovens § 216. Dette omfatter også sager om voldtægt af et barn ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt af et barn, jf. § 216, stk. 2, og voldtægt af særligt farlig karakter efter § 216, stk. 3. Det omfatter endvidere voldtægt ved andet seksuelt forhold end samleje ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt efter § 225, jf. § 216.

Strafskærpelsen forudsættes at slå igennem i de nævnte typer af voldtægtssager, uanset om gerningspersonen og offeret kender hinanden eller ej. Det forudsættes endvidere, at strafskærpelsen slår igennem, hvor der i de nævnte tilfælde alene dømmes for forsøg.

Voldtægt ved vold eller trussel om vold vil skulle forstås i overensstemmelse med den tidligere bestemmelse i § 216, stk. 1, nr. 1, om voldtægt ved vold eller trussel om vold, der blev indført ved § 1, nr. 8, i lov nr. 633 af 12. juni 2013. Vold omfatter således fysisk magtanvendelse både i form af mekanisk tvang (f.eks. hvor gerningspersonen i kraft af større fysisk styrke gennemtvinger samleje, eller hvor en eller flere holder offeret, mens en anden har samleje) og i form af kompulsiv tvang (f.eks. hvor slag eller anden magtanvendelse bevirker, at offeret opgiver videre modstand).

Den blotte fastholdelse af offeret udgør således vold omfattet af bestemmelsen. Vold omfatter generelt også mildere former for vold, herunder handlinger, som ikke nødvendigvis falder under straffelovens § 244 (simpel vold). Som eksempler på vold, som er omfattet, kan nævnes det at fastholde eller gribe fat om forurettede, at tvinge forurettedes ben fra hinanden, og at lægge sig på forurettede. Det er således ikke en betingelse, at der er anvendt omfattende vold eller trusler, ligesom der også kan være tale om mere eller mindre stiltiende trusler, herunder en i situationen liggende trussel om vold.

Ved overfaldsvoldtægt forstås en voldtægt, hvor offeret udsættes for et pludseligt angreb typisk på offentligt sted, hvor offeret færdes alene, eller i eget hjem, hvor gerningspersonen er trængt ind.

Ved gruppevoldtægt forstås en voldtægt begået af to eller flere personer i forening, herunder hvor én eller flere personer medvirker uden aktivt at deltage i voldtægten, f.eks. ved tilskyndelse eller truende adfærd, jf. straffelovens § 23, stk. 1.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16 (§ 235, stk. 1)

Efter straffelovens § 235, stk. 1, straffes den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år eller materiale, som må ligestilles hermed, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Efter 2. pkt. anses som særligt skærpende omstændigheder navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.8.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 235, stk. 1, 1. pkt.,* at ændre »2 år« til »4 år«.

Dette vil indebære, at normalstrafferammen i bestemmelsen hæves fra 2 til 4 års fængsel.

Samtidig forudsættes det, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 3 måneders fængsel for udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, fremover vil skulle idømmes 6 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17 (§ 235, stk. 2)

Efter straffelovens § 235, stk. 2, straffes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Bestemmelsen omfatter dog ikke besiddelse af materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen, jf. stk. 3.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.8.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 235, stk. 2,* at ændre »1 år« til »2 år«.

Dette vil indebære, at strafferammen i bestemmelsen hæves fra 1 til 2 års fængsel.

Samtidig forudsættes det, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 30 dages fængsel for besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, fremover vil skulle idømmes 60 dages fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Den foreslåede forhøjelse af strafferammen i straffelovens § 235, stk. 2, vil desuden indebære, at der ved efterforskning af forhold om besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år vil kunne anvendes de straffeprocessuelle tvangsindgreb, som kræver et strafmaksimum på mindst 1 år og 6 måneder, når betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Dette omfatter eksempelvis varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, og legemsbesigtigelse af en sigtet efter § 792 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 18-20 (§ 241, 1. og 2. pkt., og § 241 a)

Det fremgår af straffelovens § 241, 1. pkt., at den, som uagtsomt forvolder en andens død, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 10 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette som en særligt skærpende omstændighed, jf. § 241, 2. pkt.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.16.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffelovens *§ 241 a* om trafikdrab.

Efter den foreslåede bestemmelse straffes for trafikdrab med fængsel indtil 10 år den, der uagtsomt forvolder en andens død i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.

Som konsekvens af den foreslåede § 241 a foreslås det desuden at indsætte »uden at forholdet er omfattet af § 241 a,« i *§ 241, 1. pkt.,* og at *§ 241, 2. pkt.,* ophæves.

De foreslåede ændringer vil medføre, at uagtsomt manddrab, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, fremover skal straffes efter § 241 a i stedet for § 241, 2. pkt., jf. 1. pkt.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for uagtsomt manddrab, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, skærpes med 33 pct. i forhold til det gældende strafniveau efter § 241, 2. pkt. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 5 års fængsel, fremover vil skulle idømmes 6 år og 8 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er ikke tilsigtet nogen ændring af gerningsindhold i forhold til straffelovens § 241. Det vil således være et krav efter § 241 a, at døden er forvoldt ved gerningspersonens handling eller udladelse, og at handlingen eller undladelsen kan tilregnes gerningspersonen som uagtsom.

Det vil desuden være en betingelse, at forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.

Udtrykket »spirituskørsel« i den foreslåede bestemmelse vil fortsat skulle forstås i overensstemmelse med færdselslovens § 53, stk. 1, som kørsel med en alkoholpromille på over 0,5.

Udtrykket vil desuden skulle forstås som »spirituskørsel« i overensstemmelse med færdselslovens § 53, stk. 2 og 3. Det vil indebære, at der efter omstændigheder kan dømmes efter straffelovens § 241 a, når gerningspersonen fører en almindelige bil med en alkoholkoncentration i blodet på over 0,20 promille, hvis forholdet er begået inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse af retten til at føre almindelig bil (kategori B) eller forholdet udgør en overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 1.

pkt. (kørsel uden erhvervet førerret), eller når gerningspersonen fører et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at den pågældende ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.

Udtrykket »særligt hensynsløs kørsel« i den foreslåede bestemmelse vil fortsat skulle forstås i overensstemmelse med det tilsvarende i begreb i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, om ubetinget frakendelse, når føreren forsætligt har voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført et motordrevet køretøj på en særligt hensynsløs måde.

Udtrykket »de groveste hastighedsovertrædelser« i den foreslåede bestemmelse vil fortsat skulle omfatte kørsel med en hastighedsoverskridelse på mere end 100 pct. ved kørsel med over 100 km/t samt kørsel med en hastighed på 200 km/t eller derover.

Forslaget vil indebære, at definitionen af vanvidskørsel i relation til uagtsomt manddrab ændres fra at omfatte straffelovens § 241, 2. pkt., til at omfatte § 241 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.16 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 21 (§ 244, stk. 1)

Efter straffelovens § 244, stk. 1, straffes den, der øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, med bøde eller fængsel indtil 3 år.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 244, stk. 1,* at ændre »Den« til »Med bøde eller fængsel indtil 3 år straffes den«, og at », straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år« udgår.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet for visse overtrædelser af bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen i form af gadevold (tilfældig overfaldsvold) og gruppevold skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Det forudsættes også at straffen for simpel vold i form af såkaldt drugging skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau.

Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 2 måneders fængsel for simpel vold i form af gadevold (tilfældig overfaldsvold), fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel, ligesom en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 4 måneders fængsel for gruppevold, fremover vil skulle idømmes 6 måneders fængsel.

Ved gadevold forstås som hidtil tilfælde, hvor gerningspersonen f.eks. på gaden, i toget eller på tilsvarende steder overfalder en for denne ukendt person, oftest uden nogen foranledning fra den overfaldnes side.

Ved gruppevold forstås vold begået af to eller flere personer i forening, herunder tilfælde hvor alene én person udøver volden, men hvor én eller flere personer medvirker, jf. straffelovens § 23, uden aktivt at deltage i volden.

Hvis et forhold udgør både gadevold og gruppevold, forudsættes det, at der alene skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau, det vil sige, at begge de forudsatte strafskærpelser ikke slår igennem samtidig

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22 (§ 244, stk. 1)

Efter straffelovens § 244, stk. 1, straffes den, der øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, med bøde eller fængsel indtil 3 år.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.5.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 244, stk. 1,* at ændre »øver« til »udøver«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet for visse overtrædelser af bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, i form af partnervold eller vold mod et barn i nær relation, uden at forholdet er omfattet af § 244, stk. 2, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 2 måneders fængsel for simpel vold i form af vold mod en partner eller et barn i nær relation, fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel.

Partnervold skal forstås i overensstemmelse med den hidtidige opfattelse. Det vil således omfatte vold mod en nuværende eller tidligere ægtefælle, samlever eller kæreste m.v.

Vold mod et barn i nær relation omfatter vold fra forældre, stedforældre, plejeforældre eller personer, der er involveret i opdragelsen af barnet i hjemmet. Det vil ikke omfatte f.eks. en lærers eller pædagogs vold mod en skoleelev m.v.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 23 (§ 245, stk. 1 og 2)

Efter straffelovens § 245, stk. 1, 1. pkt., straffes den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed, jf. 2. pkt. Det skal efter 3. pkt. endvidere betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis legemsangrebet eller mishandlingen er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand.

Efter straffelovens § 245, stk. 2, straffes den, der uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, med fængsel indtil 6 år.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i straffelovens *§ 245, stk. 1, 1. pkt.,* og *stk. 2,* at ændre »6 år« til »8 år «.

Dette vil indebære, at strafferammerne i bestemmelsen hæves fra 6 år til 8 års fængsel.

Samtidig forudsættes det, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen, herunder i form af såkaldt drugging, som udgangspunkt skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 6 måneders fængsel for grov vold, fremover vil skulle idømmes 1 års fængsel.

Det forudsættes, at strafskærpelsen også slår igennem i de alvorligste sager, men således at der om nødvendigt kan ske en afpasning af straffen, så den ikke overstiger, hvad drabsforsøg under lignende omstændigheder ville være blevet straffet med. Afpasningen vil skulle foretages sådan, at skærpelsen bringes så tæt som muligt på 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 24 (§ 245 a)

Efter straffelovens § 245 a, straffes den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, med fængsel indtil 6 år.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i straffelovens *§ 245 a* at ændre »6 år« til »8 år«.

Dette vil indebære, at strafferammerne i bestemmelsen hæves fra 6 år til 8 års fængsel.

Samtidig forudsættes det, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen som udgangspunkt skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 1 år og 6 måneders fængsel for kvindelig omskæring, fremover vil skulle idømmes 3 års fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 25 (§ 246)

Efter straffelovens § 246 kan straffen stige til fængsel i 10 år, hvis et legemsangreb omfattet af § 245 (grov vold) eller § 245 a (kvindelig omskæring) har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 246* at ændre »Har« til »Straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis«, efter »§ 245 a« at indsætte »har«, og at », kan straffen stige til fængsel i 10 år« udgår.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveaet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen som udgangspunkt skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau.

Det forudsættes, at strafskærpelsen også slår igennem i de alvorligste sager, men således at der om nødvendigt kan ske en afpasning af straffen, så den

ikke overstiger, hvad drab eller drabsforsøg under lignende omstændigheder ville være blevet straffet med. Afpasningen vil skulle foretages således, at skærpelsen bringes så tæt som muligt på 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau, men kan om nødvendigt indebære, at der ikke sker en skærpelse i det konkrete tilfælde.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 26 (§ 247, stk. 1)

Efter straffelovens § 247, stk. 1, kan straffen for overtrædelse af §§ 243-246 (psykisk vold, simpel vold, grov vold og særdeles grov vold) forhøjes med indtil det halve, hvis gerningspersonen tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb, for psykisk vold eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 247, stk. 1,* at ændre »de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 243-246,« til »lovovertrædelserne nævnt i §§ 243-246«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveaet efter straffelovens § 247, stk. 1.

Det forudsættes i den forbindelse, at straffen for simpel vold, herunder såkaldt drugging, i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1, skærpes med 50 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 60 dages fængsel for simpel vold i gentagelsestilfælde, fremover vil skulle idømmes 3 måneders fængsel.

Hvis et gentagelsestilfælde også er omfattet af en af de øvrige forudsatte strafskærpelser om simpel vold, jf. lovforslagets § 1, nr. 14, om tilfældig

overfaldsvold og gruppevold og lovforslagets § 1, nr. 15, om vold mod partnere og børn i nære relationer, forudsættes det, at alene de nævnte øvrige strafskærpelser slår igennem, det vil sige, at der ikke samtidig sker en skærpelse med 50 pct. for simpel vold i gentagelsestilfælde.

Det vil ikke være et krav, at den skyldige tidligere er dømt for simpel vold. Den pågældende skal blot være dømt for enten forsætligt legemsangreb, psykisk vold eller en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold. Strafskærpelsen forudsættes således også at slå igennem i tilfælde, hvor den skyldige, der tidligere er dømt for eksempelvis overtrædelse af straffelovens § 243 (psykisk vold), dømmes for simpel vold, jf. straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 27-28 (§ 249, 2. pkt., og stk. 2)

Det fremgår af straffelovens § 249, 1. pkt., at den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette som en særligt skærpende omstændighed, jf. § 249, 2. pkt.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.16.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt *§ 249, stk. 2*. Efter den foreslåede bestemmelse anses det som en særligt skærpende omstændighed efter stk. 1, hvis forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.

Som konsekvens heraf foreslås det desuden, at *§ 249, 2. pkt.*, ophæves.

Ændringerne har alene til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.

De foreslåede ændringer vil medføre, at uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, fremover skal straffes efter § 249, stk. 2, jf. stk. 1, i stedet for § 249, 2. pkt., jf. 1. pkt.

Det forudsættes i den forbindelse, at strafniveauet for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, skærpes med 33 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 1 års fængsel, fremover vil skulle idømmes 1 år og 4 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er ikke tilsigtet en ændring i gerningsindholdet for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, hvor forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.

Udtrykket »spirituskørsel« i den foreslåede bestemmelse vil fortsat skulle forstås i overensstemmelse med færdselslovens § 53, stk. 1, som kørsel med en alkoholpromille på over 0,5.

Udtrykket vil desuden skulle forstås som »spirituskørsel« i overensstemmelse med færdselslovens § 53, stk. 2 og 3. Det vil indebære, at der efter omstændigheder kan dømmes efter straffelovens § 249, stk. 2, når gerningspersonen fører en almindelige bil med en alkoholkoncentration i blodet på over 0,20 promille, hvis forholdet er begået inden for de første 3

år efter førstegangserhvervelse af retten til at føre almindelig bil (kategori B) eller forholdet udgør en overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt. (kørsel uden erhvervet førerret), eller når gerningspersonen fører et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at den pågældende ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.

Udtrykket »særligt hensynsløs kørsel« i den foreslåede bestemmelse vil fortsat skulle forstås i overensstemmelse med det tilsvarende i begreb i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, om ubetinget frakendelse, når føreren forsætligt har voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført et motordrevet køretøj på en særligt hensynsløs måde.

Udtrykket »de groveste hastighedsovertrædelser« i den foreslåede bestemmelse vil fortsat skulle omfatte kørsel med en hastighedsoverskridelse på mere end 100 pct. ved kørsel med over 100 km/t samt kørsel med en hastighed på 200 km/t eller derover.

Forslaget vil indebære, at definitionen af vanvidskørsel i relation til uagtsom betydelig legemsbeskadigelse ændres fra at omfatte straffelovens § 249, 2. pkt., til at omfatte § 249, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.16 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 29-30 (§ 252, stk. 2 og 3)

Det fremgår af straffelovens § 252, stk. 1, at den, der for vindings skyld, af grov kådhed eller på lignende hensynsløs vis forvolder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed, straffes med fængsel indtil 8 år.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.16.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt *§ 252, stk. 2*. Efter den foreslåede bestemmelse skal det ved fastsættelsen af straffen indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået i forbindelse med overtrædelse af færdselsloven.

Ændringen har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter straffelovens § 252. Der tilsigtes ikke andre ændringer af § 252.

I den forbindelse forudsættes det, at straffen for forsætlig fareforvoldelse i forbindelse med færdselslovsovertrædelser skærpes med 33 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 9 måneders fængsel, fremover vil skulle idømmes 1 års fængsel.

Henvisningen til færdselsloven vil fortsat enhver overtrædelse af færdselsloven.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Som konsekvens af det foreslåede nye stk. 2 i § 252 foreslås det desuden, at der i *§ 252, stk. 2*, der bliver stk. 3, efter »På samme måde« indsættes »som i stk. 1«.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.16 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 31 (§ 264 d, stk. 1)

Deling af seksuelt materiale af en person over 18 år uden den pågældendes samtykke udgør i almindelighed en overtrædelse af straffelovens § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder af private forhold m.v. Der vil også efter omstændighederne være tale om en overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse i forhold til den afbildede.

Efter straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt., straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person, jf. 2. pkt.

Foreligger der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 3 år, jf. straffelovens § 264 d, stk. 2.

Efter straffelovens § 232, stk. 1, straffes den, der ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, jf. stk. 2.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.9.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 264 d, stk. 1, 1. pkt.,* at ændre »6 måneder« til »1 år«.

Dette vil indebære, at strafferammen i bestemmelsen hæves fra 6 måneder til 1 års fængsel.

Samtidig forudsættes det, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 264 d i sager om digitale sexkrænkelser, det vil sige deling af seksuelt materiale i form af billeder og videoer uden samtykke, skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Strafskærpelsen forudsættes at slå igennem i alle sager om digitale sexkrænkelser, herunder i de groveste tilfælde efter § 264 d, stk. 2, og i de tilfælde, hvor der straffes efter § 264 d i sammenstød med straffelovens § 232. Det forudsættes, at strafskærpelsen i sager, hvor der straffes efter § 264 d i sammenstød med § 232, vil skulle slå fuldt ud igennem i den samlede straf efter begge bestemmelser.

Dette vil indebære, at en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 20 dages fængsel efter straffelovens § 264 d, stk. 1, for digitale sexkrænkelser, fremover vil skulle idømmes 40 dages fængsel, ligesom en person, der i dag eksempelvis ville blive idømt 60 dages fængsel efter straffelovens § 264 d og § 232 for digitale sexkrænkelser, fremover vil skulle idømmes 4 måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2 (retsplejeloven)

Til nr. 1 (§ 741 a, stk. 1, og stk. 3, 1. pkt.)

Det fremgår af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, at i sager, der vedrører bl.a. straffelovens § 119 og § 119 b, beskikker retten en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det, jf. dog stk. 2 og 3.

Det fremgår desuden af retsplejelovens § 741 a, stk. 3, 1. pkt., at i sager om overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119 eller § 119 b kan beskikkelse af advokat dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig.

Det foreslås i *§ 741 a, stk. 1*, og *stk. 3, 1. pkt.*, at »§ 119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 2 (§ 741 a, stk. 1, og stk. 3, 1. pkt.)

Det fremgår af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, at i sager, der vedrører bl.a. straffelovens § 252, stk. 2, beskikker retten en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det, jf. dog stk. 2 og 3.

Det fremgår desuden af retsplejelovens § 741 a, stk. 3, 1. pkt., at i sager om overtrædelse af bl.a. straffelovens § 252, stk. 2, kan beskikkelse af advokat dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig.

Det foreslås i *§ 741 a, stk. 1*, og *stk. 3, 1. pkt.*, at »§ 252, stk. 2« ændres til »§ 252, stk. 3«.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 30, foreslås at indsætte et nyt stk. 2 i straffelovens § 252 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået i forbindelse med en overtrædelse af færdselsloven, hvorved det gældende stk. 2 bliver stk. 3.

Til nr. 3 (§ 747, stk. 3)

Efter retsplejelovens § 747, stk. 2, kan retsmøde afholdes efter anmodning, når det er påkrævet for at sikre bevis, som det ellers må befrygtes vil gå tabt (nr. 1), ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres for den dømmende ret (nr. 2), eller må antages at være af betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse (nr. 3).

Efter retsplejelovens § 747, stk. 3, kan retsmøde med henblik på at sikre bevis endvidere afholdes efter anmodning, hvis sigtede er varetægtsfængslet, herunder i isolation, sikringen af bevis vil kunne få betydning for spørgsmålet om varetægtsfængslingens eller isolationens ophævelse og væsentlige praktiske hensyn ikke taler imod.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.21.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 747, stk. 3,* at ændre »kan endvidere« til »skal«.

Formålet med den foreslåede ændring er at bidrage til at nedbringe omfanget at langvarige varetægtsfængslinger.

Det foreslåede vil medføre, at der efter anmodning fremover »skal« (mod »kan« i dag) afholdes retsmøde med henblik på at sikre bevis, der vil kunne få betydning for spørgsmålet om varetægtsfængslingens eller isolationens ophævelse, hvis betingelserne i § 747, stk. 3, er opfyldt. Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af den gældende bestemmelse i § 747, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.21 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 762, stk. 2, nr. 2)

Det fremgår af § 762, stk. 2, nr. 2, at en sigtet endvidere kan varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at han har begået en overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1, og § 119 b, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Det foreslås i *§ 762, stk. 2, nr. 2*, at »§ 119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af

straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 5-7 (§ 765)

Efter retsplejelovens § 762 kan en sigtet varetægtsfængsles, når en række nærmere angivne betingelser er opfyldt. Det er retten, som efter anmodning fra anklagemyndigheden afgør, om sigtede skal varetægtsfængsles, jf. § 764.

Efter retsplejelovens § 765, stk. 1, kan retten i stedet for varetægtsfængsling træffe bestemmelse om mindre indgribende foranstaltninger (såkaldte varetægtssurrogater), hvis varetægtsfængslingens øjemed kan opnås hermed, hvis sigtede samtykker heri, og hvis betingelserne for varetægtsfængsling er til stede. Efter bestemmelsens stk. 2 kan retten bestemme, at sigtede skal 1) undergive sig et af retten fastsat tilsyn, 2) overholde særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, anvendelse af fritid og samkvem med bestemte personer, 3) tage ophold i egnet hjem eller institution, 4) undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling for misbrug af alkohol, narkotika eller lignende, om fornødent på hospital eller særlig institution, 5) give møde hos politiet på nærmere angivne tidspunkter, 6) hos politiet deponere pas eller andre legitimationspapirer, 7) stille en af retten fastsat økonomisk sikkerhed for sin tilstedeværelse ved retsmøde og ved fuldbyrdelsen af en eventuel dom. Bestemmelsens stk. 2 indeholder en opregning af eksempler på mulige varetægtssurrogater, der ikke udtrykkeligt nævner elektronisk kontrol som tilsynsmiddel. Da opregningen ikke er udtømmende, er det muligt at fastsætte særlige foranstaltninger, der tager hensyn til behov og praktiske muligheder i hvert enkelt tilfælde. Sigtede kan dog ikke pålægges et varetægtssurrogat, der indebærer ophold i eget hjem, hvis sigtelsen angår grov personfarlig kriminalitet, jf. § 765, stk. 3.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.20.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 765, stk. 2, nr. 7,* at ændre »dom.« til »dom eller«.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede tilføjelse af et nr. 8 i bestemmelsen, jf. herom nedenfor.

Det foreslås desuden at indsætte et nyt *§ 765, stk. 2, nr. 8,* hvorefter retten kan bestemme, at sigtede skal tage ophold på egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol efter reglerne fastsat i medfør af stk. 8.

Formålet med den foreslåede ændring er at fremme brugen af varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke, når formålet med varetægtsfængslingen kan opnås hermed. Det forudsættes derfor, at der fremover sker varetægtsfængsling i surrogat efter den foreslåede bestemmelse, hvis formålet med den pågældende varetægtsfængsling kan opnås hermed, og det er praktisk muligt for myndighederne. Det vil som hidtil være en forudsætning, at sigtede samtykker, og at de almindelige betingelser for varetægtsfængsling er opfyldt, jf. § 765, stk. 1. Det indebærer bl.a., at kriminalitets-, mistanke- og proportionalitetskravet vil skulle være opfyldt, ligesom der vil skulle være et fængslingsgrundlag. Det vil som hidtil også være en forudsætning, at den varetægtsfængslede ikke er sigtet for grov personfarlig kriminalitet, jf. den gældende bestemmelse i § 765, stk. 3.

Det foreslåede varetægtssurrogat vil navnlig kunne være formålstjenligt, hvis fængslingsgrundlaget er hensynet til retshåndhævelsen. Det vil dog altid være en konkret vurdering for retten i hver enkelt sag, om der bør anvendes et varetægtssurrogat efter den foreslåede bestemmelse, uanset hvad fængslingsgrundlaget måtte være. Bemærkningen i betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt, side 36, om at anvendelse af varetægtssurrogater i stedet for kollusionsarrest og retshåndhævelsesarrest vel i det hele kun kan tænkes i ekstraordinære tilfælde, har derfor ikke betydning for vurderingen.

Det forudsættes, at politiet undersøger, om formålet med den enkelte varetægtsfængsling kan opnås ved varetægtsfængsling i surrogat på egen bopæl med elektronisk fodlænke efter reglerne i bekendtgørelsen fastsat i medfør af det foreslåede stk. 8 (se herom nedenfor), herunder om det er praktisk muligt, forud for anklagemyndighedens vurdering af varetægtsspørgsmålet. Hvis dette er tilfældet, forudsættes det, at anklagemyndigheden som udgangspunkt anmoder retten om, at der afsiges kendelse om varetægtsfængsling i surrogat efter den foreslåede bestemmelse. Hvis det ikke på tidspunktet for beslutningen herom, f.eks. under grundlovsforhøret, står klart, om det er praktisk muligt at gennemføre varetægtssurrogatet, f.eks. på grund af bopælens beskaffenhed, tekniske udfordringer eller mangel på kapacitet, vil anklagemyndigheden skulle

indhente en retskendelse på varetægtsfængsling i almindelig arrest, der samtidig giver mulighed for overførsel til varetægtsfængsling i surrogat efter den foreslåede bestemmelse, hvis det er muligt. Det skal sikre, at varetægtsarrestanten umiddelbart kan overføres til varetægtssurrogatet, hvis det er praktisk muligt.

Det forudsættes i den forbindelse, at det vil være politiet, der på baggrund af en egnethedsvurdering fra kriminalforsorgen afgør, om varetægtssurrogatet er praktisk muligt. Kriminalforsorgens egnethedsvurdering har til formål at undersøge, om den varetægtsfængsledes boligforhold og fysiske og psykiske tilstand er af en sådan beskaffenhed, at der kan gennemføres elektronisk overvågning og føres det nødvendige tilsyn, samt at der foreligger samtykke til varetægtssurrogatet fra alle myndige personer, der har bopæl, hvor varetægtssurrogatet skal gennemføres. De nærmere rammer for politiets afgørelse af, om det er praktisk muligt, og kriminalforsorgens egnethedsvurdering vil blive fastsat i bekendtgørelsen. Det bemærkes i forlængelse heraf, at det vil være en forudsætning for anvendelsen af det foreslåede varetægtssurrogat, at myndighederne har tilstrækkelig kapacitet, herunder i forhold til medarbejdere og hjælpemidler, f.eks. teknisk udstyr som elektroniske fodlænker.

Det vil som hidtil være retten, der afgør, om der bør ske varetægtsfængsling i surrogat efter den foreslåede bestemmelse, herunder om varetægtsfængslingens formål kan opnås hermed, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1. De nærmere vilkår for varetægtssurrogat samt rammerne for myndighedernes tilsyn og kontrol hermed vil følge af regler fastsat af justitsministeren i bekendtgørelsen. Retten vil således kunne nøjes med at fastsætte i sin kendelse, at den sigtede skal opholde sig på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter regler fastsat i bekendtgørelsen.

Retten vil som hidtil kunne sammensætte et varetægtssurrogat i det enkelte tilfælde efter retsplejelovens § 765. Hvis retten bestemmer, at der skal ske varetægtsfængsling i surrogat efter den foreslåede ordning, vil det dog indebære, at de nærmere vilkår fremgår af bekendtgørelsen, hvorfor der som udgangspunkt ikke ved benyttelse af denne ordning vil være samme valgfrihed. Retten vil dog naturligvis kunne supplere med yderligere varetægtssurrogater som hidtil efter den gældende bestemmelse, f.eks. at den pågældende skal deponere pas eller andre legitimationspapirer hos politiet.

Det foreslås endvidere at indsætte et ny *§ 765, stk. 8,* hvorefter justitsministeren fastsætter regler om ophold på egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol i medfør af stk. 2, nr. 8, herunder om egnethedsvurdering, vilkår, tilsyn og kontrol, klageadgang m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at justitsministeren fastsætter de nærmere rammer for varetægtsfængsling på egen bopæl med elektronisk fodlænke. Det bemærkes i den forbindelse, at der er tale om en ikke-udtømmende opregning af eksempler på regler, der vil kunne fastsættes i bekendtgørelsesform.

Rammerne, der fastsættes i bekendtgørelsen, vil f.eks. kunne tage udgangspunkt i den eksisterende »front door«-fodlænkeordning i straffuldbyrdelsesloven (se herom pkt. 2.20.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger), men med relevante afvigelser som følge af, at der er tale om varetægtsfængsling i surrogat og ikke afsoning. Bemyndigelsesbestemmelsen vil dog ikke være begrænset hertil, og der vil også kunne fastsættes regler, som ligger ud over »front door«-fodlænkeordningen, herunder i lyset af erfaringerne med anvendelsen af bestemmelsen i praksis.

Der vil f.eks. kunne fastsættes regler om kriminalforsorgens egnethedsvurdering, vilkårene for varetægtssurrogatet, iværksættelse af varetægtssurrogatet, udarbejdelse af et aktivitetsskema, kontakthyppighed, tilsyn og kontrol, herunder elektronisk overvågning, kontrolbesøg, foretagelse af udåndingsprøver og urinprøver, konsekvenser ved vilkårsovertrædelser, vejledning samt klageadgang m.v.

Kriminalforsorgens egnethedsvurdering vil bl.a. skulle afdække, om den pågældendes boligforhold og fysiske og psykiske tilstand er af en sådan beskaffenhed, at der kan gennemføres elektronisk overvågning og føres det nødvendige tilsyn, samt at der foreligger samtykke til varetægtssurrogatet fra alle myndige personer, der har bopæl, hvor varetægtssurrogatet skal gennemføres. Der vil til brug herfor f.eks. kunne fastsættes regler om, at det er en forudsætning for varetægtssurrogatet, at den varetægtsfængslede samarbejder og i fornødent omfang deltager i kriminalforsorgens egnethedsundersøgelse.

Der vil som nævnt endvidere f.eks. kunne fastsættes regler om vilkårene for varetægtssurrogatet. Der vil f.eks. kunne fastsættes vilkår om, at den varetægtsfængslede ikke begår strafbart forhold, kun forlader sin bopæl

inden for de af politiet fastsatte tidsrum, kun forlader sin bopæl for at deltage i aktiviteter, som kriminalforsorgen efter samtykke fra politiet har godkendt, ikke indtager alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, samt ikke helt eller delvis udebliver fra sit arbejde, uddannelse el.lign., hvis den pågældende er i beskæftigelse. Der vil f.eks. også kunne fastsættes vilkår om, at den varetægtsfængslede i øvrigt undergiver sig kriminalforsorgens tilsyn og kontrol, herunder elektronisk kontrol m.v., og overholder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet, samt holder kriminalforsorgsområdet underrettet om forhold af betydning for varetægtsfængslingen på bopælen og møder op hos kriminalforsorgsområdet efter områdets nærmere bestemmelse. Det vil f.eks. også kunne fastsættes, at vilkårene efter omstændighederne kan justeres eller suppleres af øvrige vilkår, som politiet finder hensigtsmæssige, samt at kriminalforsorgen efter samtykke fra politiet konkret kan tillade, at den varetægtsfængslede fraviger fastlagte vilkår, f.eks. for at besøge en nærtstående person, der er alvorligt syg, eller lignende.

Der vil som nævnt desuden f.eks. kunne fastsættes regler om kriminalforsorgens og politiets tilsyn og kontrol med varetægtssurrogatet. Det vil f.eks. kunne fastsættes, at det er politiet, der med kriminalforsorgsområdets samtykke, fastsætter omfanget af tilsynet og kontrollen på baggrund af en samlet vurdering. Det vil ligeledes kunne fastsættes, at kontrollen kan ske ved, at den varetægtsfængslede i varetægtsperioden døgnet rundt overvåges ved en elektronisk sender, som kriminalforsorgsområdet ved iværksættelsen af varetægtssurrogatet monterer på den pågældendes person. Det bemærkes i den forbindelse, at det elektroniske udstyr, der placeres på den varetægtsfængsledes bopæl, sikrer, at kontrollen kan foregå døgnet rundt. En sender, som monteres på den varetægtsfængsledes ankel, afgiver kontinuerligt kodede signaler, som kan opfanges af den modtager, der er installeret på bopælen. Hvis den varetægtsfængslede ikke er på bopælen i det tidsrum, hvor vedkommende har pligt til at være der, vil der i disse tilfælde straks gå en alarm til en central computer med henblik på underretning af kriminalforsorgsområdet.

Der vil som nævnt herudover f.eks. kunne fastsættes regler om, at kontrol og tilsyn kan ske ved, at kriminalforsorgsområdet foretager kontrolbesøg og kontrolopringninger til bopælen, arbejdspladsen, uddannelsesstedet eller lignende, og at den varetægtsfængslede pålægges at møde hos kriminalforsorgsområdet. Det vil i den forbindelse f.eks. kunne fastsættes,

at antallet af uanmeldte kontrolbesøg og kontrolopringninger fastsættes af politiet med samtykke fra kriminalforsorgsområdet ud fra en vurdering af behovet for kontrol og tilsyn i det enkelte tilfælde. Det vil endvidere kunne fastsættes, at der f.eks. vil kunne udtages udåndings- og urinprøver under kontrolbesøg på bopælen, hvis det er relevant for kontrol med vilkårene for varetægtssurrogatet. Det vil endvidere kunne fastsættes, at kriminalforsorgsområdet – ligesom over for varetægtsarrestanter i arrest – skal vejlede og bistå den pågældende for at begrænse de sociale ulemper m.v., der følger af surrogatet.

Der vil som nævnt desuden f.eks. kunne fastsættes regler om vilkårsovertrædelser, bl.a. om det skal medføre, at varetægtssurrogatet ikke gennemføres, herunder hvornår, hvordan og hvem, der træffer denne afgørelse.

Der vil som nævnt herudover f.eks. kunne fastsættes regler om klageadgang, herunder at afgørelser ikke kan indbringes for justitsministeren, samt regler om klagefrist, behandling af klagesager og opsættende virkning af klager m.v.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.20 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8-9 (§ 768 a, stk. 1)

Efter retsplejelovens § 768 skal varetægtsfængsling eller foranstaltninger, der træder i stedet herfor, om fornødent ved rettens kendelse ophæves, når forfølgning opgives eller betingelserne for iværksættelse ikke længere er til stede. Finder retten, at undersøgelsen ikke fremmes med tilstrækkelig hurtighed, og at fortsat varetægtsfængsling eller anden foranstaltning ikke er rimelig, skal retten ophæve den.

Efter retsplejelovens § 768 a, stk. 1, må varetægtsfængsling ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 6 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år (nr. 1), eller 1 år, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover (nr. 2), medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.21.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 768 a, stk. 1, nr. 1,* at ændre »6 måneder« til »5 måneder«.

Det foreslås desuden i *§ 768 a, stk. 1, nr. 2,* at ændre »1 år« til »10 måneder«.

Formålet med de foreslåede ændringer er at bidrage til at nedbringe omfanget af langvarige varetægtsfængslinger ved at fremrykke tidspunktet for skærpelse af kravene til

Det foreslåede vil medføre, at medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder, må varetægtsfængsling ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 5 måneder (mod 6 måneder i dag) ved strafferammer op til 6 år og 10 måneder (mod 1 år i dag) ved strafferammer over 6 år. Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af den gældende bestemmelse i § 768 a, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.21 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10 (§ 792 a, stk. 2, nr. 1)

Retsplejelovens kapitel 72 indeholder regler om legemsindgreb. Efter § 792 a, stk. 2, må legemsundersøgelse af en sigtet kun foretages, såfremt der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller i en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 5, eller § 249, 1. led, og indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Det foreslås i *§ 792 a, stk. 2, nr. 1*, at ændre »§ 249, 1. led« til »§ 249, stk. 1, 1. led«.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 28, foreslås at indsætte et stk. 2 i straffelovens § 249 om, at det skal anses som en særligt skærpende omstændighed efter stk. 1, hvis forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.

Til nr. 11 (§ 792 b, stk. 1)

Retsplejelovens kapitel 72 indeholder regler om legemsindgreb. Efter § 792 a, stk. 1, må legemsbesigtigelse af en sigtet kun foretages, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen. Efter § 792 a, stk. 2, må legemsundersøgelse af en sigtet kun foretages, såfremt der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, der efter loven kan

medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller i en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 5 (uretmæssig besiddelse af mobiltelefon i arresthus eller lukket fængsel), eller § 249, 1. led (uagtsom betydelig legemsbeskadigelse), og indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Derudover følger det af § 792 b, stk. 1, at uden for de tilfælde, der er nævnt i § 792 a, stk. 1, nr. 2, og stk. 2, kan optagelse af fingeraftryk og personfotografi samt udtagelse af spyt- eller blodprøve med henblik på senere identifikation endvidere foretages, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller for en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 (besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år).

Det foreslås i *§ 792 b, stk. 1,* at », eller for en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2« udgår.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 18, foreslås at ændre strafferammens maksimum i straffelovens § 235, stk. 2, fra fængsel indtil 1 år til fængsel indtil 2 år. Dette vil indebære, at politiets adgang til at foretage legemsindgreb efter retsplejelovens § 792 b, stk. 1, vil kunne rummes inden for kriminalitetskravet i § 792 b, stk. 1, uden at der i bestemmelsen særskilt henvises til straffelovens § 235, stk. 2.

Til nr. 12-13 (§ 843 a)

Efter retsplejelovens § 843 a, stk. 1, skal retten fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Hovedforhandlingen skal berammes hurtigst muligt og så vidt muligt inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten og til et sådant tidspunkt, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid. Er sigtede varetægtsfængslet, skal hovedforhandlingen gennemføres hurtigst muligt.

Bestemmelsen indeholder ikke en maksimal frist for, hvor lang tid der må gå fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til hovedforhandlingens begyndelse. Det er i den forbindelse anført i bemærkningerne til bestemmelsen, at spørgsmålet om, hvad der må anses for »inden rimelig tid«, således ikke kan besvares generelt med angivelse af absolutte frister. Det skyldes bl.a., at der er meget store forskelle med hensyn til sagernes omfang, antallet af tiltalte m.v. Bestemmelsen indeholder heller ikke frister eller målsætninger for sagsbehandlingstiden i

enkelte sagstyper. Det er således som udgangspunkt op til retten at vurdere, om en sag i det enkelte tilfælde er af en sådan karakter, at sagen findes at burde behandles forud for andre sager, medmindre der er fastsat særlige målsætninger (f.eks. for sager om vold og voldtægt).

Efter retsplejelovens § 843 a, stk. 2, påhviler det anklagemyndigheden og forsvareren at tilrettelægge deres virke på en sådan måde, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid.

Bestemmelsen supplerer retsplejelovens § 96, stk. 2 (anklagemyndigheden), og § 126, stk. 1 (forsvarer/advokater), og omfatter en pligt for anklagemyndigheden og forsvareren til at kunne medvirke til hovedforhandlingens påbegyndelse og gennemførelse inden rimelig tid, samt til at retsmøder inden hovedforhandlingen, f.eks. om anticiperet bevisførelse, jf. § 747, forhåndsberammelse, jf. § 843 b, dørlukning, jf. § 845, eller et forberedende retsmøde, jf. § 849, kan afholdes inden for kortere tid. For så vidt angår forsvareren indebærer § 843 a, stk. 2, at en advokat, der af en sigtet eller tiltalt anmodes om at påtage sig forsvaret af denne, må foretage en afvejning af, om de andre sager, som forsvareren er engageret i, medfører, at han eller hun ikke vil kunne medvirke til sagens gennemførelse inden rimelig tid, og at vedkommende advokat i givet fald må undlade at påtage sig sagen.

Retsplejelovens § 843 a finder tilsvarende anvendelse i ankesager ved landsretten, jf. § 917.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.21.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 843 a, stk. 1, 3. pkt.,* at ændre »gennemføres hurtigst muligt« til »begynde og gennemføres hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten«.

Det vil indebære, at det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at hvis sigtede er varetægtsfængslet, skal hovedforhandlingen begynde og gennemføres hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten.

Det forudsættes i den forbindelse, at retten fremover vil skulle bestræbe sig på at indlede hovedforhandlingen hurtigst muligt og så vidt muligt inden 4 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Fristen vil f.eks. kunne overskrides i sager, hvor det ikke er muligt at udarbejde en mentalerklæring i tide, og i sager med flere tiltalte, hvor tidspunktet for hovedforhandlingens indledning og gennemførelse skal indpasses i flere aktørers kalendere, og hvor berammelse til et passende tidspunkt ikke umiddelbart lykkes. Fristen vil f.eks. også kunne overskrides, hvis den konkrete ret er ekstraordinært belastet i et omfang, som gør, at de nødvendige ekstraaktiviteter for at overholde fristen vil medføre, at den samlede sagsbehandlingstid vil blive markant længere, herunder hvis det medfører, at større og komplekse straffesager og civile sager må omberammes. Fristen vil desuden f.eks. kunne overskrides, hvis hovedforhandlingens begyndelse forsinkes på grund af forhold uden for rettens, anklagemyndighedens og forsvarerens kontrol, herunder f.eks. forsinkede udtalelser fra udlændingemyndighederne.

Det forudsættes i forlængelse heraf, at retten og sagens parter så vidt muligt søger at imødegå sådanne problemer, som er nævnt ovenfor. Retten vil f.eks. i fornødent omfang og af egen drift skulle anvende § 735, stk. 3, nr. 2, til at afbeskikke forsvarere, hvis deres medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling derved, at den foreslåede 4-ugersfrist ikke overholdes. Det bemærkes i den forbindelse, at retten naturligvis som hidtil vil skulle foretage en konkret afvejning over for hensynet til sigtedes frie forsvarervalg.

Hvis hovedforhandlingen ikke begynder inden 4 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, bør årsagen til fristoverskridelsen anføres i retsbogen.

Det er hensigten, at domstolene så vidt muligt og ikke mindst på sigt, når sagsbunkerne er nedbragt yderligere, vil skulle påse, at hovedforhandlingen så vidt muligt begynder inden for 4 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af den gældende bestemmelse i § 843 a, stk. 1.

Sager, hvor sigtede er varetægtsfængslet, vil herunder som hidtil skulle gennemføres hurtigst muligt. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af retsplejelovens § 858, stk. 1, at når hovedforhandlingen er begyndt, fortsættes den så vidt muligt uafbrudt, indtil retten har truffet endelig afgørelse i sagen.

Det foreslås i *§ 843 a, stk. 2*, efter »tid« at indsætte »eller, hvis sigtede er varetægtsfængslet, hurtigst muligt«.

Det vil medføre, at anklagemyndigheden og forsvareren forpligtes til at tilrettelægge deres virke på en sådan måde, at sagen kan gennemføres hurtigst muligt, hvis sigtede er varetægtsfængslet.

Formålet med de foreslåede ændringer til § 843 a er at understøtte en udvikling, hvor sager hurtigst muligt behandles ved retterne, hvis sigtede er varetægtsfængslet, når sagen er færdigefterforsket. Det er hensigten, at varetægtsperioden fra tiltalerejsning skal være kortere, hvilket bl.a. skal bidrage til at begrænse langvarige varetægtsforløb.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.21 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14 (§ 997, stk. 4-9)

Efter retsplejelovens § 997, stk. 1, 1. pkt., drager politidirektøren omsorg for straffedommens fuldbyrdelse såvel i henseende til straf som i henseende til dommens øvrige bestemmelser. Bøder, sagsomkostninger og konfiskationsbeløb inddrives dog af restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. 3. pkt.

Politiets opkrævning af sagsomkostninger er nærmere reguleret i bekendtgørelse nr. 1071 af 28. august 2025 om opkrævning af visse bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb, sagsomkostninger m.v. samt afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf for bøde (bødebekendtgørelsen).

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.26.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt *stk. 4* i § 997, hvorefter krav fra sagsomkostninger, der er pålagt ved dom, først forfalder efter en række oplistede betingelser.

Det vil være Politiets Administrative Center (PAC), der vil skulle varetage opgaven med at visitere dømte til ordningen. Visitationen vil skulle foretages af egen drift af PAC for personerne, der opfylder betingelserne i de foreslåede nr. 1 og 2. PAC vil alene skulle visitere personer, der opfylder betingelserne i den foreslåede nr. 3, efter ansøgning fra den dømte.

Det foreslås i *stk. 4, nr. 1, 1. pkt.,* at krav på sagsomkostninger, der pålægges ved dom, først forfalder op det i stk. 5 nævnte tidspunkt, hvis den domfældte

var fyldt 15 år, men var yngre end 25 år, på gerningstidspunktet for et eller flere af de forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger.

Bestemmelsen fastsætter personkredsen for ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger til domfældte, der var i alderen fra 15 år til og med 24 år på gerningstidspunktet for et eller flere af de forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at den dømte som udgangspunkt kan blive en del af ordningen, hvis denne opfylder alderskravet, herunder i straffesagskomplekser, der indeholder flere forhold. I straffesagskomplekser, der indeholder flere forhold, hvor den dømte i nogle forhold har været 24 år eller derunder på gerningstidspunktet og i andre forhold har været 25 år eller derover på gerningstidspunktet, vil det være udslagsgivende for, om den unge kan blive en del af ordningen for de personer, der er yngre end 25 år, at blot ét forhold i den samlede straffedom er begået på et tidspunkt, hvor den unge var i alderen fra 15 år til og med 24 år.

Det bemærkes, at det ikke vil have betydning for, om en person opfylder betingelserne for at blive visiteret til ordningen, at personen sammen med andre domfældte hæfter solidarisk for en del af sagsomkostningerne.

Det forudsættes, at der ikke er mulighed for at få tilbagebetalt den eventuelle del af gælden for straffesagsomkostninger, som vedkommende i perioden frem til visitationen til ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger måtte have indfriet ved betaling af afdrag eller ved modregning af penge eller andre formueaktiver, der er taget i bevaring med henblik på dækning af bøder, erstatningskrav og sagsomkostninger. Det er således alene den udestående og ikke-betalte gæld på tidspunktet for visitationen til en af ovenstående ordninger, der omfattes af ordningen.

Er den dømte omfattet af personkredsen for ordningen, vil PAC skulle meddele den pågældende dette. Meddelelsen vil skulle indeholde oplysninger om bl.a. størrelsen af straffesagens omkostninger samt nærmere oplysninger om betingelserne herfor i forhold til det foreslåede stk. 4, nr. 3, jf. herom nedenfor.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 4, nr. 1, 2. pkt.*, at dette dog ikke gælder domfældte, der i dommen a) alene er straffet med bøde, b) er idømt fængsel i 6 måneder eller derover eller forvaring efter straffelovens § 70, c) er dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, eller d) er idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, medmindre den pågældende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet.

Den foreslåede bestemmelse i litra a vil indebære, at personer, der alene er straffet med bøde, ikke er en del af ordningen om betinget opkrævning af sagsomkostninger i straffesager. En person, der alene er idømt bødestraf, og i dommen er pålagt at betale sagens omkostninger, vil derfor fortsat få opkrævet straffesagsomkostningerne i umiddelbar forlængelse af straffedommen.

Den foreslåede bestemmelse i litra b vil indebære, at personer, der er idømt fængsel i 6 måneder eller derover eller forvaring efter straffelovens § 70, ikke er en del af ordningen om betinget opkrævning af sagsomkostninger i straffesager. En person, der er idømt fængsel i 6 måneder eller derover, og i dommen er pålagt at betale sagens omkostninger, vil derfor fortsat få opkrævet straffesagsomkostninger i umiddelbar forlængelse af straffedommen (ligesom retstilstanden er i dag).

Det vil være den samlede fængselsstraf i dommen, der bliver udslagsgivende for, om den pågældende kan blive en del af ordningen.

Den foreslåede bestemmelse i litra c vil indebære, at personer, der dømmes for overtrædelse af straffelovens § 245 om grov vold, ikke er en del af ordningen om betinget opkrævning af sagsomkostninger i straffesager. En person, der dømmes efter straffelovens § 245, og i dommen er pålagt at betale sagens omkostninger, vil derfor fortsat få opkrævet straffesagsomkostninger i umiddelbar forlængelse af straffedommen uagtet straffens længde.

Den foreslåede bestemmelse i litra d vil indebære, at personer, der er idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, ikke er en del ordningen om betinget opkrævning af sagsomkostninger i straffesager, medmindre de på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram, jf. det foreslåede § 997, stk. 7, jf. i øvrigt nedenfor.

Den dømte vil således – som det også er tilfældet i dag – få opkrævet sagsomkostningerne fra straffesagen.

Den foreslåede ordning indebærer dog, at den dømte, hvis den pågældende i øvrigt tilhører målgruppen for ordningen, kan blive en del af ordningen, hvis vedkommende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram. Dette indebærer på linje med reglerne for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 6, bl.a., at det ikke er tilstrækkeligt, at den indsatte blot møder op til det fastsatte program, hvis ikke den pågældende i øvrigt er deltagende og viser interesse for det fastsatte program samt giver udtryk for en reel intention om at forlade den relevante rocker- eller bandegruppering m.v.

Den foreslåede ordning vil indebære, at PAC i forbindelse med opkrævning af straffesagsomkostningerne vil skulle give meddelelse om, at den pågældende har mulighed for at blive en del af ordningen under betingelse af, at vedkommende på aktiv og tilfredsstillende vis deltager i et exitprogram.

Det vil være kriminalforsorgen, der vil skulle foretage en konkret vurdering af den dømtes deltagelse i et exitprogram i forbindelse med prøveløsladelse, og hvis der ikke sker prøveløsladelse, i forbindelse med endt afsoning. Finder kriminalforsorgen, at den dømte på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitforløb, vil kriminalforsorgen herefter skulle orientere PAC herom.

For at undgå misbrug forudsættes det på linje med reglerne for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 6, at exitprogramforløbet er påbegyndt så længe før tidspunktet for prøveløsladelsen eller endt afsoning, at det er muligt at vurdere den indsattes reelle intention m.v. Hvis den indsatte ikke har deltaget i det fastsatte programforløb på tilfredsstillende vis, bl.a. ved at den pågældende i forbindelse med forløbet ikke har givet udtryk for en reel intention om at forlade den relevante rocker- eller bandegruppering, vil vedkommende fortsat være undtaget fra ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger.

Vurderingen af den dømtes deltagelse i exitprogrammet vil skulle foretages i forbindelse med prøveløsladelse eller efter endt afsoning. Dette medfører dog ikke, at der løbende stilles krav til den dømtes deltagelse i exitforløb efter prøveløsladelse efter endt afsoning.

Der vil dermed kunne opstå tilfælde, hvor den dømte fortsat vil være omfattet af ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger, selv om den pågældende efterfølgende opgiver sin deltagelse i exitprogrammet og eventuelt på ny får tilknytning til rocker- eller bandemiljøet. Det bemærkes i den forbindelse, at det bl.a. vil være en betingelse for at være omfattet af ordningen, at anklagemyndigheden i en efterfølgende periode på fem år ikke har anmodet retten om fremstilling af den pågældende for en dommer eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den pågældende til retten for et nyt strafbart forhold begået i perioden, hvorved den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

Bliver den dømte en del af ordningen, fordi den pågældende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram, vil den foreslåede ordning indebære, at kravet fra straffesagsomkostninger ikke opkræves, under forudsætning af at anklagemyndigheden i en efterfølgende periode på fem år ikke har anmodet retten om fremstilling af den pågældende for en dommer eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den pågældende til retten for et nyt strafbart forhold begået i perioden, hvorved den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. Der henvises i den forbindelse til pkt. 2.24.2.1.

Bliver den dømte en del af ordningen, fordi den pågældende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitprogram, og har vedkommende i mellemtiden delvist nedbragt sin gæld fra straffesagsomkostninger enten ved betaling af afdrag, ved benyttelse af modregning af penge eller værdien af andre formueaktiver, der er taget i bevaring med henblik på dækning af bøder, erstatningskrav og sagsomkostninger, vil der ikke efterfølgende være mulighed for at få tilbagebetalt denne del af gælden.

Finder kriminalforsorgen omvendt ikke, at den dømte på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitforløb, vil den dømte fortsat være undtaget fra ordningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 4, nr. 2, 1. pkt.,* at krav på sagsomkostninger, der er pålagt ved dom, først forfalder på det i stk. 5 nævnte tidspunkt, hvis den domfældte var 25 år eller derover på gerningstidspunktet for forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger.

I straffesagskomplekser, der indeholder flere forhold, hvor den dømte i nogle forhold har været 25 år eller derover på gerningstidspunktet og i andre forhold har været under 25 år på gerningstidspunktet, forudsættes det, at personen visiteres til ordningen efter stk. 4, nr. 1, for personer, der var fyldt 15 år, men var yngre end 25 år på gerningstidspunktet.

Det foreslås i *stk. 4, nr. 2, 2. pkt.,* at dette dog ikke gælder, hvis domfældte tidligere er idømt fængselsstraf, en foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at disse personer ikke vil være omfattet af ordningen og dermed fortsat vil få opkrævet straffesagsomkostninger i umiddelbar forlængelse af straffedommen.

Det foreslås i *stk. 4, nr. 2, 3. pkt.,* at nr. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. I den foreslåede bestemmelse i stk. 4, nr. 1, 2. pkt., foreslås en række kriterier, der undtager personer fra ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger.

Bestemmelsen indebærer, at domfældte, der i dommen alene er straffet med bøde, er idømt fængsel i seks måneder eller derover eller forvaring, er dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, eller er idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, medmindre den pågældende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet, ikke vil opfylde betingelserne for at være omfattet af ordningen.

Det foreslås i *stk. 4, nr. 3,* at krav på sagsomkostninger, der er pålagt ved dom i perioden 1. februar 2010 til 31. januar 2026, ikke opkræves, hvis den domfældte var fyldt 15 år, men var yngre end 25 år, på gerningstidspunktet for et eller flere af de forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger.

Afgørende for, om personen er omfattet af personkredsen for ordningen, vil være, at dommen er afsagt i perioden fra 1. februar 2010 til og med 31. januar 2026, og at personen, der blev fundet skyldig ved dommen, begik den

strafbare handling på et tidspunkt, hvor personen var fyldt 15 år, men var yngre end 25 år.

Hvis sagsomkostningerne stammer fra en dom, der indeholder flere forhold, hvor den dømte i nogle forhold har været 24 år eller derunder på gerningstidspunktet og i andre forhold har været 25 år eller derover på gerningstidspunktet, vil det være udslagsgivende for, om den dømte kan blive en del af ordningen, at blot ét forhold i den samlede straffedom er begået på et tidspunkt, hvor den unge var i alderen fra 15 år til og med 24 år.

Dette gælder dog ikke domfældte, der har gæld fra straffesagsomkostninger fra en dom, hvor der i dommen alene er fastsat straf af bøde, er fastsat straf af fængsel i seks måneder eller derover eller forvaring, er idømt straf efter straffelovens § 245, eller er blevet idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, medmindre den pågældende på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet.

Betingelserne er enslydende med de betingelser, der foreslået under stk. 4, nr. 1, 2. pkt. Der henvises derfor til beskrivelsen af disse betingelser til de specielle bemærkninger herom.

Det vil være en betingelse for, at person kan omfattes af ordningen, at den dømte selv ansøger herom.

Er vedkommendes gæld fra straffesagsomkostninger i perioden frem til visitationen til ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger delvist nedbragt ved betaling af afdrag eller modregning af penge eller andre formueaktiver, der er taget i bevaring med henblik på dækning af bøder, erstatningskrav og sagsomkostninger, vil der ikke efterfølgende være mulighed for at få tilbagebetalt denne del af gælden. Det er således alene den udestående og ikke-betalte gæld på tidspunktet for visitationen for en af ovenstående ordninger, der bortfalder.

Det bemærkes i den forbindelse, at formueaktiver, der inden dom er beslaglagt til sikring af krav på bl.a. sagsomkostninger efter retsplejelovens § 802, stk. 2, nr. 2, fortsat skal indgå til dækning af kravet på sagsomkostninger, således at de modregnes i kravet i forlængelse af endelig dom.

Det foreslås i *stk. 5,* 1. pkt., at krav på sagsomkostninger forfalder, hvis anklagemyndigheden i en periode på fem år ikke har anmodet retten om fremstilling af den pågældende for en dommer eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den pågældende til retten for et nyt strafbart forhold begået i perioden, hvorved den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, en foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

Det forudsættes, at domme, der som følge af samtidig forfølgelse af flere sigtelser (objektiv kumulation) indeholder forhold, der er begået henholdsvis inden for og uden for den femårige periode, som udgangspunkt vil være omfattet af ordningerne.

I praksis vil det for så vidt angår betingelsen om fremstilling i grundlovsforhør inden for den femårige kriminalitetsfri periode vedrøre endelige domme, hvor den pågældende idømmes ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a, hvor den pågældende samtidig findes skyldig i forhold, der ligger uden for den femårige kriminalitetsfri periode, for hvilke der efter straffelovens § 88 er fastsat en samlet straf. I sådanne tilfælde vil PAC skulle undersøge, om den pågældende er fundet skyldig i det forhold eller et af flere af de forhold, der indgik i sigtelserne ved grundlovsforhøret. Hvis det er tilfældet, forudsættes PAC at skulle lægge til grund, at pågældende ikke har overholdt betingelsen om at holde sig kriminalitetsfri i den femårige periode, medmindre straffen i dommen ikke er blevet fastsat til ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

Er der omvendt sket frifindelse, forudsættes betingelsen overholdt, og den pågældende vil ikke blive opkrævet sin gæld fra straffesagsomkostninger som følge af fremstillingen i grundlovsforhør. Det bemærkes i den forbindelse, at det alene vil have betydning, at den pågældende er kendt skyldig for et eller flere af de forhold, som vedkommende har været fremstillet i grundlovsforhøret for inden for den femårige periode, og om pågældende ved rettens udmåling af den samlede straf er blevet idømt ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70

eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. Det er således uden betydning hvilket forhold, der har ledt til ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

For så vidt angår betingelserne om indlevering af anklageskrift eller retsmødebegæring inden for den femårige kriminalitetsfri periode vil det vedrøre endelige domme, hvor den pågældende idømmes ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a, hvor der pågældende samtidig findes skyldig i forhold, der ligger uden for den femårige kriminalitetsfri periode, for hvilke der efter straffelovens § 88 er fastsat en samlet straf.

I praksis vil det være tilfælde, hvor der inden for den femårige periode er indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring, og hvor der senere indleveres et tillægsanklageskrift eller en tillægsretsmødebegæring for forhold, der er ligger uden for den femårige periode. I sådanne tilfælde vil PAC skulle undersøge, om den pågældende er fundet skyldig i det forhold eller et af flere af de forhold, der indgik i anklageskriftet eller retsmødebegæringen indleveret inden for den femårige kriminalitetsfri periode. Hvis det er tilfældet, forudsættes PAC at skulle lægge til grund, at pågældende ikke har overholdt betingelsen om at holde sig kriminalitetsfri i den femårige periode, medmindre straffen i dommen ikke er blevet fastsat til ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. Er der omvendt sket frifindelse, vil betingelsen være overholdt, og den pågældende vil ikke blive opkrævet sin gæld fra straffesagsomkostninger som følge af indleveringen af anklageskrift eller retsmødebegæring inden for den femårige periode. Det bemærkes i den forbindelse, at det vil det alene have betydning, at den pågældende er kendt skyldig for et eller flere af de forhold, som er omfattet af det anklageskrift eller den retsmødebegæring, der er indleveret inden for den femårige periode, og om der ved rettens udmåling af den samlede straf er blevet idømt ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. Det er således uden betydning hvilket forhold, der har ledt til ubetinget fængselsstraf, foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5

år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

Det forudsættes desuden, at anmodninger, der behandles efter retsplejelovens § 896 a om den forenklede bødesagsproces, ikke opfylder betingelsen om indlevering af anklageskrift eller retsmødebegæring.

Det forudsættes at være tidspunktet for anmodningen til retten, der bliver udslagsgivende for, om straffesagsomkostningerne senere kan opkræves. Det vil være uden betydning, hvornår og om dette følges op af et retsmøde, eller om retten beslutter at afslå anmodningen.

Begår den dømte et nyt strafbart forhold i den femårige periode, og anmoder anklagemyndigheden i perioden eksempelvis retten om fremstilling af den dømte i et grundlovsforhør, hvorved vedkommende sigtes for forholdet, vil bestemmelsen indebære, at straffesagsomkostningerne vil blive opkrævet, når der er afsagt endelig dom, og under forudsætning af at den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltning med en længstetid på fem år eller uden længstetid. Sker der derimod frifindelse, eller idømmes den pågældende eksempelvis en betinget fængselsstraf, vil straffesagsomkostningerne ikke blive opkrævet som følge heraf.

Begår den dømte et nyt strafbart forhold i den femårige periode, men anmoder anklagemyndigheden ikke retten om fremstilling af den pågældende i et grundlovsforhør, eller indleveres der ikke et anklageskrift eller en retsmødebegæring til retten i perioden, vil bestemmelsen indebære, at straffesagsomkostningerne ikke vil blive opkrævet.

Det bemærkes, at den dømte ikke vil blive opkrævet straffesagsomkostninger fra den tidligere straffesag ved meddelelse om tiltalefrafald, selv om det strafbare forhold er begået i den femårige periode, og selv om det forhold, der meddeles tiltalefrafald for, kunne have medført en ubetinget fængselsstraf, forvaring, ungdomssanktion eller en foranstaltningsdom.

Bliver den dømte i den femårige periode idømt straf for kriminalitet, der er begået forud for den ubetingede dom, vil det ikke kunne føre til opkrævning af straffesagsomkostninger fra den tidligere dom, da det strafbare forhold ikke er begået i perioden. Det samme vil være tilfældet for kriminalitet begået under afsoning. Hvis den dømte idømmes fængselsstraf for det

tidligere begåede forhold og indsættes til afsoning i forlængelse af afsoning af den fængselsstraf fra dommen, som straffesagsomkostningerne hidrører fra, vil bestemmelsen indebære, at den femårige periode først løber efter samlet endt afsoning. Indsættes den dømte derimod til afsoning for det tidligere begåede forhold (eller forhold begået under afsoningen) på et efterfølgende tidspunkt, vil afsoningen af den nye fængselsstraf ikke suspendere perioden.

Det foreslås i *stk. 5, 2. pkt.,* at hvis de i 1. pkt. nævnte begivenheder ikke er indtrådt for en periode på 5 år, bortfalder krav på sagsomkostninger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 6, nr. 1,* at perioden i det foreslåede stk. 5, skal regnes fra tidspunktet for løsladelse ved ubetinget fængselsstraf eller den ubetingede del af fængselsstraf efter straffelovens § 58.

Ved kombinationsdomme efter straffelovens § 58, der indeholder en ubetinget straf og betinget straf, regnes den femårige periode fra det tidspunkt, hvor den dømte har afsonet den ubetingede del af dommen.

Det foreslås i *2. pkt.,* at ved prøveløsladelse regnes perioden dog fra dette tidspunkt.

Det foreslås i *3. pkt.,* at ved benådning regnes perioden fra tidspunktet for afgørelsen om benådning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 6, nr. 2*, at perioden i det foreslåede stk. 5 skal regnes fra tidspunktet for endelig dom ved betinget fængselsstraf, ungdomssanktion efter straffelovens § 74 eller foranstaltninger efter straffelovens § 68.

Ved kombinationsdomme, der indeholder en betinget straf og bøde, regnes perioden fra tidspunktet for endelig dom.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 6, nr. 3*, at perioden for afgørelser om, at en ansøger opfylder betingelserne efter stk. 4, nr. 3, regnes fra tidspunktet for afgørelsen.

Bestemmelsen indebærer, at den femårige periode for afgørelser om, at en ansøger opfylder betingelserne efter stk. 4, nr. 3, om gæld fra straffesagsomkostninger fra domme afsagt i perioden fra den 1. februar 2010 til den 31. januar 2026 regnes fra tidspunktet for PACs afgørelse om, at ansøgeren opfylder betingelserne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 7*, at stk. 4, nr. 1, litra d, ikke finder anvendelse, hvis den dømte senest på tidspunktet for løsladelsen eller prøveløsladelsen har deltaget på aktiv og tilfredsstillende vis i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet

Bestemmelsen indebærer, at stk. 4, nr. 1, litra d, om at dømte, som er idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, skal opkræves straffesagsomkostninger, ikke finder anvendelse, hvis den domfældte på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet. Bestemmelsen indebærer ligeledes, at ordningen i stk. 4, nr. 2, omfattes af stk. 7, jf. stk. 4, nr. 2, sidste pkt.

»Aktiv og tilfredsstillende vis« skal fortolkes på linje med bestemmelsen i straffelovens § 38, stk. 6, om prøveløsladelse af personer, der er dømt efter straffelovens § 81 a, og som ikke er udvist ved dom. Det vil således bl.a. ikke være tilstrækkeligt, at den indsatte blot møder op til det fastsatte program, hvis ikke den pågældende i øvrigt er deltagende og viser interesse for det fastsatte program samt giver udtryk for en reel intention om at forlade den relevante rocker- eller bandegruppering m.v.

Det forudsættes, at PAC – der vil skulle administrere den kommende ordning – i forbindelse med opkrævning af straffesagsomkostningerne vil skulle give meddelelse om, at den pågældende har mulighed for at blive en del af ordningen under betingelse af, at vedkommende på aktiv og tilfredsstillende vis deltager i et exitprogram.

Kriminalforsorgen vil allerede skulle foretage en konkret vurdering af den dømtes deltagelse i et exitprogram i forbindelse med spørgsmålet om

eventuel prøveløsladelse. Det forudsættes desuden, at kriminalforsorgen vil skulle foretage en fornyet vurdering heraf i forbindelse med endt afsoning. Finder kriminalforsorgen, at den dømte på aktiv og tilfredsstillende vis har deltaget i et exitforløb, vil kriminalforsorgen herefter skulle orientere PAC herom.

Har vedkommende i perioden frem til visitationen til ordningen om betinget opkrævning af straffesagsomkostninger ved betaling af afdrag, ved modregning af penge, der er taget i bevaring med henblik på dækning af bøder, erstatningskrav og sagsomkostninger, eller ved Gældsstyrelsens inddrivelse nedbragt sin gæld, vil der ikke være mulighed for at få tilbagebetalt denne del af gælden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 8,* at Rigspolitiet fastsætter nærmere regler om indgivelse af ansøgning, herunder ansøgningsperioden efter stk. 4, nr. 3.

Bestemmelsen indebærer, at Rigspolitiet kan fastlægge regler om indgivelse af ansøgning herunder ansøgningsperioden for ordningen efter stk. 4, nr. 3, der omfatter domfældte, der opfylder betingelserne i nr. 1, hvor dommen med pålæg om sagsomkostninger er afsagt i perioden fra den 1. februar 2010 til og med den 31. januar 2026, og domfældte ansøger om bortfald af de resterende sagsomkostninger.

Det forudsættes i den forbindelse, at Rigspolitiet fastlægger ansøgningsperioden, så denne begynder i løbet af 2026, og at der bliver mulighed for at ansøge i et tidsrum på 3-6 måneder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 9,* at afgørelser, der træffes efter stk. 4, 5 og 7, ikke kan påklages til højere administrativ myndighed.

Bestemmelsen indebærer, at PAC's afgørelser efter § 997, stk. 4, om betingelserne for visitation til ordningerne, stk. 5 om den kriminalitetsfri periode og stk. 7 om den særlige betingelse om aktiv og tilfredsstillende deltagelse i et exitprogram for § 81 a-dømte ikke kan påklages til højere myndighed.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.26.3.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3 (lov om fuldbyrdelse af straf m.v.)

Til nr. 1 (§ 14, stk. 1, nr. 3, og § 80, stk. 1, 2. pkt.)

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 14, stk. 1, nr. 3, at kriminalforsorgen ved en beregning af straffetiden skal fastlægge tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 12 år af en straf af fængsel på livstid, jf. straffelovens § 41, stk. 1.

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 80, stk. 1, 2. pkt., at ved spørgsmål om prøveløsladelse efter straffelovens § 41 skal afgørelsen om prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af 12 år af straffen af fængsel på livstid.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.22.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i straffuldbyrdelseslovens *§ 14, stk. 1, nr. 3,* og *§ 80, stk. 1, 2. pkt.,* at ændre »12 år« til »20 år«.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af den foreslåede ændring af straffelovens § 41, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.22 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 50 a, stk. 1)

Ifølge den gældende § 50 a, stk. 1, i straffuldbyrdelsesloven bestemmer kriminalforsorgen, om indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol (»back door«-fodlænke) eller til udslusningsfængsel, når en tredjedel af straffen er udstået, der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen, og hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationering. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.23.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at »jf. dog stk. 5 og 6,« i *§ 50 a, stk. 1,* ændres til »jf. dog stk. 7 og 8,«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 3, nr. 4 og 7, hvor det foreslås at indsætte to nye stykker i straffuldbyrdelseslovens § 50 a som stk. 2 og 4, hvorefter stk. 5 og 6 bliver stk. 7 og 8.

Til nr. 3 (§ 50 a, stk. 1, nr. 1)

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, at kriminalforsorgen bestemmer, om indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol eller til udslusningsfængsel, når 1) en tredjedel af straffen er udstået, 2) der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen, og 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationering.

Indsatte, der er dømt for voldtægt efter straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, kan ikke udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol, jf. § 50 a, stk. 5.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.25.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 50 a, stk. 1, nr. 1,* at »en tredjedel« ændres til »en fjerdedel«, og at der efter »udstået,« indsættes »jf. dog stk. 2,«.

Det foreslåede indebærer, at personer, der er idømt en tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, skal kunne udstationeres til egen bopæl med fodlænke eller til udslusningsfængsel, når en fjerdedel af straffen er udstået.

Det vil stadig være en forudsætning for udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, at de øvrige betingelser for udstationering er opfyldt.

Den foreslåede henvisning til stk. 2 skyldes, at der foreslås indsat en undtagelse til § 50 a, stk. 1, nr. 1, i § 50 a, stk. 2. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 3, nr. 4.

Det henvises i øvrigt til pkt. 2.25 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 50 a, stk. 2)

Ifølge det gældende § 50 a, stk. 1, i straffuldbyrdelsesloven bestemmer kriminalforsorgen, om indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, kan udstationeres til egen bopæl under intensiv

overvågning og kontrol (»back door«-fodlænke) eller til udslusningsfængsel, når 1) en tredjedel af straffen er udstået, 2) der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen, og 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationering.

Indsatte, der er dømt for voldtægt efter straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, kan ikke udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol, jf. § 50 a, stk. 5.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.25.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 50 a, stk. 2,* at den tidsmæssige betingelse i stk. 1, udgør en tredjedel for indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 114 (terrorisme) eller § 114 a (andre terrorlignende handlinger), § 119 (vold eller trussel om vold mod person i offentlig tjeneste eller hverv), § 123 (vidnetrusler), § 180 (kvalificeret brandstiftelse), § 222 (samleje med barn under 15 år), § 237 (drab), §§ 244-246 (simpel vold, grov vold, kvindelig omskæring og særdeles grov vold), § 250 (tilsidesættelse af hjælpepligten), § 252 (forsætlig fareforvoldelse for andres liv eller helbred samt hensynsløs fareforvoldelse), § 260 (ulovlig tvang) eller § 260 a (forbud mod religiøse vielser af mindreårige), § 261, stk. 1 eller 2 (frihedsberøvelse), § 262 a (menneskehandel) eller § 262 b (menneskeudnyttelse), § 266 (trusler), § 281 (afpresning) eller § 288 (røveri).

Det foreslåede er en videreførelse af gældende ret for personer dømt for personfarlig kriminalitet, der ikke omfattes af den udvidede adgang til udstationering efter de foreslåede ændringer i § 50 a, stk. 1 og 3, jf. lovforslagets § 3, nr. 3 og 5.

Forslaget indebærer, at indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder for overtrædelse af de nævnte bestemmelser i straffeloven om kriminalitet af personfarlig karakter, tidligst kan udstationeres, når en tredjedel af straffen er udstået. For disse indsatte vil den gældende regel, hvorefter en tredjedel af straffen skal være udstået, før der kan ske udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, således blive opretholdt. Det gælder også, hvis overtrædelsen er omfattet af en strafforhøjelses- eller strafskærpelsesbestemmelse som f.eks. straffelovens §§ 81 a-81 c (bl.a. strafforhøjelse for lovovertrædelser med baggrund i eller egnet til at fremkalde konflikt mellem grupper af personer,

hvor der som led i konflikten anvendes våben m.v.) eller 247 (vold i gentagelsestilfælde m.v.).

Det vil stadig være en forudsætning for udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, at de øvrige betingelser for udstationering er opfyldt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.25 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 (§ 50 a, stk. 3)

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 2, at udstationering efter stk. 1 tidligst kan ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.25.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 50 a, stk. 2,* der bliver stk. 3, at »8 måneder« ændres til »10 måneder«.

Det foreslåede indebærer, at udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a som udgangspunkt kan ske 10 måneder før forventet prøveløsladelse (mod 8 måneder i dag).

Det vil stadig være en forudsætning for udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, at de øvrige betingelser for udstationering er opfyldt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.25 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 50 a, stk. 3, 2. pkt.)

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 2, at udstationering efter stk. 1 tidligst kan ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.25.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt *§ 50 a, stk. 2, 2. pkt.*, der bliver stk. 3, 2. pkt., hvorefter indsatte, der kan udstationeres, når en tredjedel af straffen er udstået, jf. stk. 2, tidligst kan udstationeres efter 8 måneder før forventet prøveløsladelse, jf. stk. 1.

Forslaget indebærer, at indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder for overtrædelse af nærmere angivne bestemmelser i

straffeloven om kriminalitet af personfarlig karakter, tidligst kan udstationeres 8 måneder før forventet prøveløsladelse, når en tredjedel af straffen er udstået. For disse indsatte vil den gældende regel, hvorefter udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, tidligst kan ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse, således blive opretholdt.

Det drejer sig om indsatte dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 114 (terror) eller 114 a (andre terrorlignende handlinger), 119 (vold eller trussel om vold mod person i offentlig tjeneste eller hverv), 123 (vidnetrusler), 180 (kvalificeret brandstiftelse), 222 (samleje med barn under 15 år), 237 (drab), 244-246 (simpel vold, grov vold, kvindelig omskæring og særdeles grov vold), 250 (tilsidesættelse af hjælpepligten), 252 (forsætlig fareforvoldelse for andres liv eller helbred samt hensynsløs fareforvoldelse), 260 (ulovlig tvang) eller 260 a (forbud mod religiøse vielser af mindreårige), § 261, stk. 1 eller 2 (frihedsberøvelse), §§ 262 a (menneskehandel), eller 262 b (menneskeudnyttelse), 266 (trusler), 281 (afpresning) eller 288 (røveri). Det gælder også, hvis overtrædelsen er omfattet af en strafforhøjelses- eller strafskærpelsesbestemmelse som f.eks. straffelovens §§ 81 a-81 c (bl.a. strafforhøjelse for lovovertrædelser med baggrund i eller egnet til at fremkalde konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes våben m.v.) eller 247 (vold i gentagelsestilfælde m.v.).

Det vil stadig være en forudsætning for udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, at de øvrige betingelser for udstationering er opfyldt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.25 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 50 a, stk. 4)

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, at kriminalforsorgen bestemmer, om indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol eller til udslusningsfængsel, når 1) en tredjedel af straffen er udstået, 2) der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen, og 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationering.

Det fremgår endvidere af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 2 (der bliver stk. 3, jf. lovforslagets § 3, nr. 4), at udstationering efter stk. 1 tidligst kan ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse.

Kriminalforsorgen har efter gældende ret ikke adgang til at fravige de fastsatte tidsmæssige betingelser i § 50, stk. 1, nr. 1, eller § 50 a, stk. 2 (der bliver stk. 3).

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.25.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 50 a, stk. 4,* at kriminalforsorgen i særlige tilfælde gives adgang til at dispensere fra de tidsmæssige betingelser i stk. 1, nr. 1, samt stk. 3, 1. pkt. Det foreslås endvidere, at kriminalforsorgen skal kunne dispensere fra den tidsmæssige betingelse i stk. 2 om, at en tredjedel af straffen skal være udstået, og den tidsmæssige betingelse i stk. 3, 2. pkt.

Det foreslåede stk. 4 indebærer, at kriminalforsorgen i særlige tilfælde kan dispensere fra de tidsmæssige betingelser i henholdsvis bestemmelsens stk. 1, nr. 1, hvorefter det efter det foreslåede kræves, at en fjerdedel af straffen er udstået før, at udstationering kan ske, samt kravet i stk. 2, der bliver stk. 3, hvorefter udstationering efter det foreslåede tidligst kan ske 10 måneder før forventet prøveløsladelse.

Forslaget vil endvidere indebære, at kriminalforsorgen kan dispensere fra de tidsmæssige betingelser for personer, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder for personfarlig kriminalitet, hvorefter de pågældende efter det foreslåede stk. 2 kan meddeles tilladelse til udstationering, når en tredjedel af straffen er udstået, dog tidligst 8 måneder før forventet prøveløsladelse, jf. det foreslåede stk. 2, der bliver stk. 3, 2. pkt.

Kriminalforsorgen får således mulighed for at dispensere i de tilfælde, hvor en hensigtsmæssig kapacitetsudnyttelse tilsiger, at en person, der i øvrigt opfylder betingelserne for udstationering, kan udstationeres, selv om de tidsmæssige betingelser endnu ikke er opfyldt. Den pågældende adgang til at tillade udstationering forud for de fastsatte frister gælder, når der er akut mangel på pladser i det fængsel, hvor den pågældende er indsat. Endvidere kan adgangen anvendes, hvis der er ledig kapacitet i et udslusningsfængsel, og der samtidig er en mere generel mangel på pladser i de almindelige fængsler.

Det forudsættes med det foreslåede, at der er tale om en snæver dispensationsadgang, hvor der gives tilladelse til udstationering i op til højst 14 dage før det tidspunkt, hvor de tidsmæssige betingelser for udstationering vil være opfyldt. Det forudsættes videre, at der ved vurderingen af, hvorvidt

der på grund af kapacitetsmæssige hensyn skal dispenseres fra de tidsmæssige betingelser, skal indgå, om der i den enkelte sag er retshåndhævelsesmæssige hensyn, som taler afgørende imod at lade udstationeringen begynde, før de tidsmæssige betingelser er opfyldt.

Det bemærkes, at indsatte, der er dømt for voldtægt efter straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, fortsat ikke kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol, jf. straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 5, der bliver stk. 7.

Det bemærkes endvidere, at betingelsen om, at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udstationering, jf. straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, nr. 3, medfører, at der konkret fortsat er mulighed for at træffe afgørelse om afslag på udstationering med henvisning til bl.a. kriminalitetens art og straffens længde. Dette gælder fortsat, selv om der måtte være tale om en form for kriminalitet, der ikke som sådan er undtaget fra udvidelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.25 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§ 78 a, stk. 1)

Efter straffuldbyrdelseslovens § 20, stk. 3, kan fængselsstraf i særlige tilfælde fuldbyrdes på den dømtes bopæl under intensiv overvågning og kontrol (fodlænke) efter reglerne i lovens §§ 78 a-78 f.

Efter § 78 a, stk. 1, kan personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 6 måneder – med visse undtagelser – efter ansøgning meddeles tilladelse til, at straffen afsones på egen bopæl med fodlænke efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens §§ 78 b-78 f (betingelser og vilkår m.v. for afsoning på egen bopæl med fodlænke). Tilladelse kan alene meddeles personer, der er idømt en ubetinget fængselsstraf.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 2, kan tilladelse efter stk. 1 ikke meddeles personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 14 dage for overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, medmindre straffen tillige er idømt for overtrædelse af anden lovgivning, og den eller de skete overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ikke har været af væsentlig betydning for straffens længde.

Det følger videre af straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 3, at tilladelse efter stk. 1 ikke kan meddeles personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216.

Endelig nægtes tilladelse til strafudståelse på bopælen meddelt, hvis særegne hensyn til retshåndhævelsen undtagelsesvis kræver dette, eller hvis denne fuldbyrdelsesform som følge af den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssig, herunder hvis der er grund til at antage, at den dømte ikke vil overholde de vilkår, som gælder for fuldbyrdelse på bopælen, jf. § 78 b, stk. 3.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.24.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i straffuldbyrdelseslovens *§ 78 a, stk. 1*, at »6 måneder« ændres til »1 år«.

Forslaget vil indebære, at personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 1 år mod 6 måneder i dag, efter ansøgning kan meddeles tilladelse til, at straffen afsones med fodlænke.

De øvrige regler i straffuldbyrdelseslovens §§ 78 a-78 f finder fortsat anvendelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke er tilsigtet ændringer i de gældende bestemmelser i straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 2 og 3, hvorefter tilladelse til afsoning på egen bopæl med fodlænke efter stk. 1 kan nægtes meddelt ved overtrædelse af visse bestemmelser i straffelovgivningen.

Det bemærkes endvidere, at betingelsen om, at tilladelse nægtes meddelt, hvis særegne hensyn til retshåndhævelsen undtagelsesvis kræver dette, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78 b, stk. 3, medfører, at der konkret fortsat vil blive meddelt afslag, hvis særegne hensyn til retshåndhævelsen, herunder i lyset af gerningspersonens forhold og den begåede kriminalitet, undtagelsesvis kræver dette. Dette gælder fortsat, selv om der måtte være tale om en form for kriminalitet, der ikke som sådan er undtaget fra udvidelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.24 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9 (§ 78 a, stk. 2)

Efter § 78 a, stk. 1, kan personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 6 måneder – med visse undtagelser – efter ansøgning meddeles tilladelse til, at straffen afsones på egen bopæl med fodlænke efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens §§ 78 b-78 f (betingelser og vilkår m.v. for afsoning på egen bopæl med fodlænke. Tilladelse kan alene meddeles personer, der er idømt en ubetinget fængselsstraf.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 2, kan tilladelse efter stk. 1 ikke meddeles personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 14 dage for overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, medmindre straffen tillige er idømt for overtrædelse af anden lovgivning, og den eller de skete overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ikke har været af væsentlig betydning for straffens længde.

Tilladelse til strafudståelse på bopælen kan desuden ikke meddeles personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216.

Endvidere nægtes tilladelse til strafudståelse på bopælen meddelt, hvis særegne hensyn til retshåndhævelsen undtagelsesvis kræver dette, eller hvis denne fuldbyrdelsesform som følge af den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssig, herunder hvis der er grund til at antage, at den dømte ikke vil overholde de vilkår, som gælder for fuldbyrdelse på bopælen, jf. § 78 b, stk. 3.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.24.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt *§ 78 a, stk. 2, 2. pkt.,* hvorefter tilladelse efter stk. 1 ikke kan meddeles personer, der er idømt fængselsstraf på over 6 måneder for overtrædelse af straffelovens §§ 119 (vold eller trussel om vold mod person i offentlig tjeneste eller hverv), 123 (vidnetrusler), 180 (kvalificeret brandstiftelse), 222 (samleje med barn under 15 år), 244- 246 (simpel vold, grov vold, kvindelig omskæring og særdeles grov vold), 250 (tilsidesættelse af hjælpepligten), 252 (forsætlig fareforvoldelse for andres liv eller helbred samt hensynsløs fareforvoldelse), 260 (ulovlig tvang) eller 260 a (forbud mod religiøse vielser af mindreårige), § 261, stk. 1 eller 2 (frihedsberøvelse), eller §§ 262 a (menneskehandel) eller 262 b (menneskeudnyttelse), 266 (trusler), 281 (afpresning) eller 288 (røveri).

Forslaget indebærer, at personer, der er idømt fængselsstraf på over 6 måneder for overtrædelse af de nævnte bestemmelser i straffeloven om kriminalitet af personfarlig karakter, ikke kan meddeles tilladelse til afsoning på egen bopæl med fodlænke efter straffuldbyrdelseslovens § 78 a. Det gælder også, hvis overtrædelsen er omfattet af en strafforhøjelses- eller strafskærpelsesbestemmelse som f.eks. straffelovens §§ 81 a-81 c (bl.a. strafforhøjelse for lovovertrædelser med baggrund i eller egnet til at fremkalde konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes våben m.v.) eller 247 (vold i gentagelsestilfælde m.v.).

For disse personer vil der fortsat kun være mulighed for afsoning på egen bopæl med fodlænke for idømt fængselsstraf indtil 6 måneder.

For disse personer vil der endvidere fortsat være mulighed for afsoning på egen bopæl med fodlænke, hvis en person skal afsone flere domme samtidig, og der i dommen for personfarlig kriminalitet maksimalt er fastsat fængselsstraf på indtil 6 måneder. Dette indebærer, at kriminalforsorgen eksempelvis vil kunne give tilladelse til afsoning på egen bopæl med fodlænke i tilfælde, hvor en person er idømt en dom på 8 måneders fængsel for bedrageri (ikke-personfarlig kriminalitet) og en dom på 40 dages fængsel for simpel vold (personfarlig kriminalitet), som skal afsones i forlængelse af hinanden.

Afgørende for, hvorvidt kriminalforsorgen kan give tilladelse, er således de enkelte domme og ikke de enkelte forhold. Der vil eksempelvis ikke kunne gives tilladelse til afsoning på egen bopæl med fodlænke, hvis en person ved en dom er idømt 7 måneders fængsel for hvidvask (ikke-personfarlig kriminalitet) og ulovlig tvang (personfarlig kriminalitet). Ligeledes vil der ikke kunne gives tilladelse, hvis en person ved en dom er idømt 9 måneders fængsel for flere forhold af tyveri (ikke-personfarlig kriminalitet) og hærværk (ikke-personfarlig kriminalitet) samt et forhold af trusler (personfarlig kriminalitet), uagtet at der alene er tale om et enkelt forhold af personfarlig kriminalitet af den samlede dom.

Tilladelse vil fortsat kunne nægtes meddelt, hvis særegne hensyn til retshåndhævelsen undtagelsesvis kræver dette, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78 b, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.24 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10 (§ 112, nr. 6)

Efter straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 6, kan endelige administrative afgørelser inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.22.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i straffuldbyrdelseslovens *§ 112, nr. 6,* at ændre »14 år« til »22 år«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at afgørelser om nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 41 først kan kræves indbragt til prøvelse for retten, når 22 år af straffen af fængsel på livstid er udstået.

Der vil således fortsat gælde en tidsmæssig grænse på to år fra, hvornår der tidligst kan træffes beslutning om prøveløsladelse, indtil en nægtelse af prøveløsladelse for livstidsdømte kan kræves indbragt til prøvelse for retten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.22 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4 (lov om naturbeskyttelse)

Til nr. 1 (§ 73, stk. 5, 2. pkt.)

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, at tilsynsmyndigheder skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. Det nærmere indhold af pligten til at foranledige et ulovligt forhold lovliggjort er ikke reguleret i naturbeskyttelsesloven, men fremgår derimod af bemærkningerne til § 73, stk. 5. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at bestemmelsen svarer til den, der blev indført i naturfredningsloven og sandflugtsloven ved lov nr. 250 af 23. maj 1984 (håndhævelsesloven). Det fremgår af bemærkningerne til håndhævelsesloven, at lovforslaget følger retshåndhævelsesudvalgets forslag om, at der i de planlægnings- og miljølove, der ikke allerede henlægger tilsynet med lovgivningens overholdelse til en bestemt myndighed, sker en lovfæstelse af denne tilsynspligt.

Retshåndhævelsesudvalgets forslag findes i udvalgets betænkning nr. 981/1983 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen. Af betænkningens side 105-106 vedrørende fysisk lovliggørelse uden domstolenes medvirken følger det, at fysisk lovliggørelse på grundlag af et konstaterende lovliggørelsespåbud normalt vil omfatte en tilbageføring af den fysiske tilstand til den, der bestod, før ulovligheden blev begået, hvis dette overhovedet er muligt. Der kan ikke sluttes modsætningsvis fra, at enkelte love udtrykkeligt taler om genoprettelse af den tidligere tilstand.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.18.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et *§ 73, stk. 5, 2. pkt.*, hvorefter tilsynsmyndighederne i forbindelse med lovliggørelse af et ulovligt forhold herunder kan påbyde, at ulovlige indretninger fjernes, at ulovligt fjernede indretninger bringes tilbage, og at den hidtidige tilstand reetableres.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at det tydeliggøres, hvilke håndhævelsesmetoder tilsynsmyndighederne bl.a. kan tage i anvendelse i forbindelse med fysisk lovliggørelse af et ulovligt forhold.

En ulovlig indretning er en indretning, som er placeret eller bygget i strid med naturbeskyttelseslovens bestemmelser. Dette kan eksempelvis være et ulovligt placeret dræn, ulovlig bebyggelse i et fredet område eller ulovlig placering af plantemateriale i et fredet område.

Ulovligt fjernede indretninger kan eksempelvis være ulovligt fjernede sten fra en strandeng, fjernet sand fra et klitfredet areal eller ulovlig ødelæggelse eller fjernelse af fredede arters levesteder ved f.eks. rydning af et areal.

Reetablering af en hidtidig tilstand sker ved, at den fysiske tilstand tilbageføres til den, der bestod, før det ulovlige forhold blev begået. Et påbud om reetablering kan både anvendes i tilfælde, hvor der er tale om en aktiv handling, som fører til en tilstandsændring i strid med loven, og i tilfælde, hvor en undladelse fører til en tilstandsændring i strid med loven. Dette kan eksempelvis være reetablering af ulovligt ødelagt natur, at genplante egnede levesteder for fredede dyrearter eller reetablering af et egnet mikroklima for plantearter.

Det tilkommer tilsynsmyndighederne at vælge den håndhævelsesmetode, som er bedst egnet til at sikre lovliggørelse af det pågældende ulovlige forhold. Dette skal dog efter proportionalitetsprincippet ske ved

anvendelsen af den metode til lovliggørelse, der er den mindst indgribende i forhold til lodsejeren. Anvendelsen af proportionalitetsprincippet tilsiger tillige, at det ved påbud om lovliggørelse skal overvejes, om der skal gennemføres en fuldstændig reetablering i forhold til den tidligere tilstand, idet visse reetableringstiltag kan vise sig meget omkostningsfulde i forhold til den mængde af den hidtidige natur, der reetableres.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.18 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 89, stk. 2, nr. 1)

Visse overtrædelser af naturbeskyttelsesloven kan efter lovens § 89, stk. 1, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 2, at straffen kan stige til fængsel indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er 1) voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1 og § 2, eller fremkaldt fare derfor eller 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.17.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 89, stk. 2, nr. 1,* at ændre »tilsigter« til »har til formål«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at de allergroveste tilfælde af naturkriminalitet efter naturbeskyttelsesloven skal medføre fængselsstraf.

Ved naturkriminalitet efter naturbeskyttelsesloven forstås overtrædelser, som kan straffes efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, og § 89, stk. 3, bortset fra overtrædelse af reglerne i § 21, stk. 1, om friluftsreklamer og §§ 22-26 a om offentlighedens adgang.

Ved vurderingen af, om der er tale om en så grov overtrædelse af naturbeskyttelsesloven, at der bør idømmes fængselsstraf, vil der bl.a. skulle lægges vægt på skadens størrelsesmæssige omfang, samt om overtrædelsen

har medført betydelig eller uoprettelig skade. Det vil tale for at idømme fængselsstraf, hvis overtrædelsen er begået forsætligt.

Som et eksempel på et sagsforhold, som kan siges at høre til blandt de allergroveste overtrædelser af naturbeskyttelsesloven, kan der henvises til dom af 17. marts 2025 fra Retten i Kolding i sag SS-4164/2024-KOL, gengivet i den offentlige domsdatabase 272/25. Her udmålte retten en fængselsstraf på 4 måneders fængsel for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven og straffelovens hærværksbestemmelse. Retten lagde vægt på det areal af beskyttelsesværdig natur, som var ødelagt, og at det alene skete i de tiltaltes egne interesser. Retten lagde endvidere vægt på den tid, det vil tage at genoprette naturtilstanden igen.

For en nærmere beskrivelse af dommen henvises til pkt. 2.17.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det bør også medføre fængselsstraf, hvis der alene skal udmåles en straf efter naturbeskyttelsesloven og ikke samtidig efter straffeloven som i ovennævnte dom. Det bør således ikke være en betingelse for udmåling af fængselsstraf, at der samtidig er sket en overtrædelse af straffeloven.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.17 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 89, stk. 5, 1. pkt.)

Visse overtrædelser af naturbeskyttelsesloven kan efter lovens § 89, stk. 1, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 5, at der ved udmåling af bødestraffen skal lægges vægt på, om der ved overtrædelsen er voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1 og § 2, eller fremkaldt fare derfor. Det er en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.17.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 89, stk. 5, 1. pkt.,* at ændre »tilsigter« til »har til formål«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes i den forbindelse, at bødestrafniveauet for naturkriminalitet skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau. Det vil gælde både det gældende strafniveau i førstegangstilfælde og det gældende strafniveau i andengangstilfælde.

Ved naturkriminalitet efter naturbeskyttelsesloven forstås overtrædelser, som kan straffes efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, og § 89, stk. 3, bortset fra overtrædelse af reglerne i § 21, stk. 1, om friluftsreklamer og §§ 22-26 a om offentlighedens adgang.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.17 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5 (lov om jagt- og vildtforvaltning)

Til nr. 1 (§ 54, stk. 1, nr. 1)

Visse overtrædelser af jagt- og vildtforvaltningsloven, herunder § 3, stk. 1, om, at jagt kun må drives på vildt, der er fastsat jagttid for, og kun inden for den jagttid, der er fastsat for arten, § 6 a om, at yngle- eller rasteområder for de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, ikke må ødelægges eller beskadiges, at fugles reder ikke forsætligt må ødelægges, beskadiges eller fjernes, og at æg ikke forsætligt må ødelægges eller beskadiges, og § 7 om, at de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden, og at fugle ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden, kan efter lovens § 54, stk. 1, nr.

1, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Det foreslås, at henvisningen til § 3, stk. 1, § 6 a og § 7 udgår af *§ 54, stk. 1, nr. 1*.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 5, nr. 2, foreslås at indsætte et nyt nr. 2 i § 54, stk. 1, der indeholder en selvstændig henvisning til § 3, stk. 1, § 6 a og § 7.

Til nr. 2 (§ 54, stk. 1, nr. 2)

Det fremgår af jagt- og vildtforvaltningslovens § 54, stk. 1, nr. 1, at den, der bl.a. overtræder § 3, stk. 1, om, at jagt kun må drives på vildt, der er fastsat jagttid for, og kun inden for den jagttid, der er fastsat for arten, § 6 a om, at yngle- eller rasteområder for de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, ikke må ødelægges eller beskadiges, at fugles reder ikke forsætligt må ødelægges, beskadiges eller fjernes, og at æg ikke forsætligt må ødelægges eller beskadiges, og § 7 om, at de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden, og at fugle ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden, kan efter lovens § 54, stk. 1, nr. 1, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.17.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse som *§ 54, stk. 1, nr. 2.* Efter den foreslåede bestemmelse straffes, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, med bøde den, som overtræder § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7.

Den foreslåede ændring har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet for overtrædelser af § 3, stk. 1, § 6 a og § 7.

Det forudsættes i den forbindelse, at bødestrafniveauet ved overtrædelse af jagt- og vildtforvaltningslovens § 3, stk. 1, § 6 a og § 7 skærpes med 100 pct. i forhold til det gældende strafniveau.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den

konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.17 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 54, stk. 2, nr. 1)

Det fremgår af jagt- og vildtforvaltningslovens § 54, stk. 1, nr. 1, at den, der bl.a. overtræder § 3, stk. 1, om, at jagt kun må drives på vildt, der er fastsat jagttid for, og kun inden for den jagttid, der er fastsat for arten, § 6 a om, at yngle- eller rasteområder for de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, ikke må ødelægges eller beskadiges, at fugles reder ikke forsætligt må ødelægges, beskadiges eller fjernes, og at æg ikke forsætligt må ødelægges eller beskadiges, og § 7 om, at de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden, og at fugle ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Det fremgår af jagt- og vildtforvaltningslovens § 54, stk. 2, at straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er 1) voldt betydelig skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1, stk. 1, eller fremkaldt fare derfor eller 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.17.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 54, stk. 2, nr. 1,* at ændre »tilsigter« til »har til formål«.

Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for strafniveauet for overtrædelse af bestemmelsen.

I den forbindelse forudsættes det, at de allergroveste tilfælde af naturkriminalitet efter jagt- og vildtforvaltningsloven skal medføre fængselsstraf.

Ved naturkriminalitet efter jagt- og vildtforvaltningsloven forstås overtrædelser af jagt- og vildtforvaltningslovens § 3, stk. 1, § 6 a og § 7.

Ved vurderingen af, om der er tale om en så grov overtrædelse af jagt- og vildtforvaltningsloven, at der bør idømmes fængselsstraf, vil der bl.a. skulle lægges vægt på, hvor stor en skade overtrædelsen har haft for arten eller bestanden, samt om overtrædelsen er sket på vildt, der ikke er fastsat jagttid for. Der vil også skulle lægges vægt på, om overtrædelsen er sket i den pågældende arts ynglesæson. Det vil tale for at idømme fængselsstraf, hvis der er tale om en forsætlig overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.17 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 55, stk. 1)

Det fremgår af jagt- og vildtforvaltningslovens § 55, stk. 1, 1. pkt., at der ved dom for forsætlig overtrædelse af de regler, der er nævnt i lovens § 54, stk. 1 og 3, kan ske frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn, hvis det begåede forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke fremtidigt vil udøve jagt på forsvarlig måde.

Det foreslås, at der i *§ 55, stk. 1*, efter bestemmelsens 2. pkt. indsættes et nyt punktum, hvorefter der ved vurderingen af, om der skal ske frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn, skal lægges særlig vægt på, om der er sket en forsætlig overtrædelse af § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at sikre, at muligheden for at frakende retten til at have eller erhverve jagttegn benyttes i større omfang ved forsætlige overtrædelser af jagt- og vildtforvaltningslovens § 3, stk. 1, § 6 a og § 7. Frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn skal ske i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder reglerne i tjenesteydelsesdirektivet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.19 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6 (lov om Offerfonden)

Til nr. 1 (§ 3, 1. pkt.)

Efter § 3 i lov om Offerfonden yder staten et årligt tilskud til Offerfonden til de formål, der er nævnt i § 1. Beløb, der ikke anvendes i et finansår, kan overføres til næste finansår.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at tilskuddet, som fonden modtager fra staten, svarer til indtægterne fra offerbidragene fratrukket omkostningerne til administration af ordningen og fratrukket midler, der forlods ydes som tilskud til bl.a. administration og drift af offerrådgivninger.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.27.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 3, 1. pkt.*, at ændre ordene »formål, der er nævnt i § 1,« til »i § 1 nævnte formål«.

Der er tale om en sproglig ændring af lovteksten, der alene har til formål at give mulighed for at ændre bemærkningerne til bestemmelsen, så det fremgår, at der af de midler, der opkræves i offerbidrag, vil kunne ydes forlods tilskud til tiltag, som kommer ofre til gode.

Den foreslåede ændring vil indebære, at der gives mulighed for, at en del af indtægterne fra offerbidragene vil kunne ydes til tiltag, som kommer ofre for forbrydelser til gode. Tiltagene forudsættes at kunne være forskelligartede og vil kunne ydes til både offentlige og private tiltag. Tiltagene vil skulle have et offerperspektiv. Herved forstås, at tiltagene direkte vil skulle støtte ofre, f.eks. gennem rådgivning eller behandling, eller indirekte vil skulle større ofre, f.eks. ved midler til hurtigere sagsbehandling af offererstatninger.

Tiltagene vil også kunne være forebyggende, det vil sige f.eks. for at undgå, at en person udsættes for en forbrydelse. Der kan f.eks. nævnes sager om stalking og partnervold, hvor en person kan påbydes at bære elektronisk udstyr, der registrerer personens færden (elektronisk kontrol), som supplement til et opholdsforbud, når det er påkrævet af hensyn til at sikre overholdelsen af opholdsforbuddet.

Aftalepartierne bag aftalen om strafreform og kriminalforsorgens økonomi 2026-2030 vil blive forelagt et oplæg til, hvordan merprovenuet kan blive disponeret.

Det forudsættes, at midlerne, som med den foreslåede ordning ydes forlods til tilskud til tiltag, som kommer ofre til gode, vil udgøre et beløb svarende til det forventede merprovenu som følge af det forhøjede offerbidrag fra 500 til 1.000 kr., jf. lovforslagets § 6, nr. 2.

Tilskuddene til tiltag, som kommer ofre til gode, vil ikke blive givet som led i Rådet for Offerfondens arbejde, men forlods på finansloven.

Det forventede merprovenu udgør 25,0 mio. kr. i 2026, 30,0 mio. kr. i 2027, 40,0 mio. kr. i 2028, 45,0 mio. kr. i 2029 og 45,0 mio. kr. i 2030.

Den foreslåede ordning, herunder tiltag og det konkrete beløb, søges indarbejdet i anmærkningsteksten til § 11.23.02 og § 11.11.79 på finansloven.

Der tilsigtes med den foreslåede ordning ikke ændringer i, hvad Rådet for Offerfonden vil kunne uddele midler til efter lovens § 1, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.27 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 4)

Efter § 4 i lov om Offerfonden betales til det offentlige et bidrag på 500 kr. af den, der 1) vedtager bødeforelæg eller idømmes straf eller foranstaltninger efter straffelovens § 70 eller § 74 a for overtrædelse af straffeloven, 2) idømmes betinget eller ubetinget fængselsstraf eller foranstaltninger efter straffelovens § 74 a for overtrædelser af andre love end straffeloven, 3) vedtager eller idømmes betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, jf. færdselslovens § 125 og § 126, 4) vedtager eller idømmes kørselsforbud, jf. færdselslovens § 127, eller 5) ved vedtagelse eller dom er fundet skyldig i forhold omfattet af færdselslovens § 125, stk. 2, nr. 1-5.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.27.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 4* at ændre »500 kr.« til »1.000 kr.«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at lovovertrædere, som dømmes for et eller flere strafbare forhold eller vedtager bødeforelæg for en lovovertrædelse omfattet af § 4, vil blive pålagt at betale et beløb på 1.000 kr.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.27 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7 (lov om våben og eksplosivstoffer m.v.)

Til nr. 1 (§ 10, stk. 2)

Det fremgår af § 10, stk. 2, i lov om våben og eksplosivstoffer m.v., at det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 2, jf. § 1, stk. 1, nr. 5, for så vidt angår peberspray, særlig skal anses for skærpende, hvis en overtrædelse begås af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, eller § 119 b på steder eller under omstændigheder, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter.

Det foreslås i *§ 10, stk. 2*, at »§ 119 b« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte en nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 2 (§ 10, stk. 3)

Det fremgår af § 10, stk. 3, i lov om våben og eksplosivstoffer m.v., at det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 1, stk. 1, nr. 8 (om at indføre eller fremstille signalvåben og kombinerede gas- og signalvåben), og § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 8 (om at erhverve, besidde, bære eller anvende signalvåben og kombinerede gas- og signalvåben), særlig skal anses for skærpende, hvis en overtrædelse begås af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, eller § 119 b.

Det foreslås i *§ 10, stk. 3*, at »119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte en nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til § 8 (lov om knive og blankvåben m.v.)

Til nr. 1 (§ 7, stk. 2, 2. pkt.)

Det fremgår af § 7, stk. 2, 2. pkt., i lov om knive og blankvåben m.v., at i tilfælde, hvor overtrædelsen af § 1 (om at bære eller besidde knive og blankvåben m.v.) begås under skærpende omstændigheder af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, eller § 119 b, skal det ved fastsættelsen af straffen anses for særlig skærpende.

Det foreslås i *§ 7, stk. 2,* at »§ 119 b« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til § 9 (lov om sikkerhed ved bestemte idrætsbegivenheder)

Til nr. 1 (§ 2, stk. 1, nr. 2, og stk. 2)

Det fremgår af § 2, stk. 1, i lov om sikkerhed ved bestemte idrætsbegivenheder, at en person, når det er nødvendigt af hensyn til opretholdelse af ro og orden, kan meddeles generel karantæne, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende i forbindelse med en bestemt idrætsbegivenhed har begået en overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1, eller § 119 b, stk. 1, (nr. 1), og der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ellers på ny vil foretage strafbare handlinger inden for det område, som karantænen vil omfatte (nr. 2).

Det fremgår desuden af § 2, stk. 2, i lov om sikkerhed ved bestemte idrætsbegivenheder, at i tilfælde, hvor den begrundede mistanke efter stk. 1, nr. 1, vedrører overtrædelse af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1, eller § 119 b, stk. 1, kan der dog meddeles generel karantæne, uden at betingelsen i stk. 1, nr. 2, er opfyldt, hvis forholdets grovhed tilsiger det.

Det foreslås i *§ 2, stk. 1, nr. 1*, og *stk. 2*, at »§ 119 b, stk. 1,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået

med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til § 10 (udlændingeloven)

Til nr. 1 (§ 25 a, stk. 1, nr. 1)

Det fremgår af udlændingelovens § 25 a, stk. 1, nr. 1, at en udlænding, som ikke har haft lovligt ophold her i landet i længere tid end de sidste 6 måneder, endvidere kan udvises, hvis udlændingen uden for de i §§ 22 og 23 (om udvisning ved ubetinget fængselsstraf og anden strafferetlig retsfølge end fængselsstraf) nævnte tilfælde er dømt for overtrædelse af bl.a. straffelovens §§ 119 eller 119 b.

Det foreslås i *§ 25 a, stk. 1, nr. 1*, at »119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til § 11 (lov om leje af almene boliger)

Til nr. 1 (§ 90, stk. 1, nr. 10, 1. pkt.)

Det fremgår af § 90, stk. 1, nr. 10, 1. pkt., i lov om leje af almene boliger, at udlejeren kan hæve lejeaftalen, når lejeren eller medlemmer af lejerens husstand er idømt en ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af bl.a. straffelovens §§ 119 eller 119 b, og når overtrædelsen er begået inden for 1 km fra den ejendom, hvor lejemålet er beliggende.

Det foreslås i *§ 90, stk. 1, nr. 10, 1. pkt.*, at »119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til § 12 (lov om leje)

Til nr. 1 (§ 182, stk. 1, nr. 10)

Det fremgår af § 182, stk. 1, nr. 10, i lov om leje, at udlejeren kan hæve lejeaftalen, jf. dog § 183 (om yderligere betingelser for at kunne hæve lejeaftalen), når lejeren eller medlemmer af lejerens husstand er idømt en ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af bl.a. straffelovens §§ 119 eller 119 b, og når overtrædelsen er begået inden for 1 km fra den ejendom, hvor lejemålet er beliggende.

Det foreslås i *§ 182, stk. 1, nr. 10*, at »119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til § 13 (lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet)

Til nr. 1 (§ 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1)

Det fremgår af § 2, stk. 1, nr. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, at loven finder anvendelse for unge i alderen 15 til 17 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er idømt fængselsstraf for overtrædelse af bestemmelser omfattet af bl.a. straffelovens §§ 119 og 119 b.

Det fremgår desuden af § 2, stk. 2, nr. 1, at loven tillige finder anvendelse for børn og unge i alderen 10 til 14 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er mistænkt for overtrædelse af bestemmelser omfattet af bl.a. straffelovens §§ 119 og 119 b.

Det foreslås i *§ 2, stk. 1, nr. 1*, og *stk. 2, nr. 1*, at »119 b,« udgår.

Forslaget er en konsekvens af, at det med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i straffelovens § 119 om, at det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande, og den som konsekvens heraf foreslåede ophævelse af § 119 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til § 14

Det foreslås i *stk. 1,* at loven træder i kraft den 1. februar 2026, jf. dog stk. 2.

Det vil indebære, at de foreslåede ændringer vil træde i kraft den 1. februar 2026, medmindre andet fremgår af stk. 2.

Det foreslås i *stk. 2*, at § 1, nr. 3-6, 8, 9, 12, 13, 16, 17, 21, 26 og 31, § 2, nr. 1 og 4, og §§ 7-13 træder i kraft den 1. januar 2027.

Det vil indebære, at de foreslåede strafskærpelser for vold, trusler og chikane mod personer i offentlig tjeneste, besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, simpel vold i form af tilfældig overfaldsvold og gruppevold, simpel vold i gentagelsestilfælde og digitale sexkrænkelser først vil træde i kraft den 1. januar 2027.

Det følger af straffelovens § 3, stk. 1, at spørgsmålet om straf for handlinger, som er foretaget før lovens ikrafttræden, efter lovens ikrafttræden skal afgøres efter de nye regler, men at afgørelsen dog ikke må blive strengere end efter de tidligere regler.

Det vil medføre, at de foreslåede strafskærpelser og indholdsmæssige udvidelser af straffebestemmelser først får virkning for forhold begået efter den pågældende bestemmelses ikrafttræden.

Omvendt vil det desuden indebære, at overtrædelser begået før lovens ikrafttræden af § 119 b (angreb med genstande mod personer i offentlig tjeneste), § 241, 2. pkt. (uagtsomt manddrab under særligt skærpende omstændigheder), § 249, 2. pkt. (uagtsom betydelig legemsbeskadigelse under særligt skærpende omstændigheder), og § 252, stk. 1 (forsætlig fareforvoldelse), i forbindelse med færdselslovsovertrædelser, som pådømmes efter lovens ikrafttræden, vil skulle henføres under den foreslåede bestemmelse i henholdsvis § 119, stk. 1, jf. stk. 4, § 241 a, § 249, stk. 2, eller § 252, stk. 2, dog således at straffen ikke må blive strengere end efter de tidligere gældende bestemmelser.

I relation til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 241 a om trafikdrab, jf. lovforslagets § 1, nr. 20, bemærkes det, at gerningsindholdet er identisk med § 241, og at den omstændighed, at forbrydelsen karakteriseres som trafikdrab, efter Justitsministeriets opfattelse ikke i sig selv bør føre til, at forhold, der er begået før lovens ikrafttræden, og som pådømmes efter lovens ikrafttræden, vil skulle bedømmes efter § 241.

Det foreslås i *stk. 3,* at § 1, nr. 2, og § 3, nr. 10, ikke finder anvendelse for dømte, som har afsonet 12 år af en straf på fængsel på livstid på tidspunktet for lovens ikrafttræden. For sådanne dømte finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Det betyder, at dømte, der afsoner en straf af fængsel på livstid, og som ved lovens ikrafttræden allerede har afsonet i 12 år, og hvor der derfor allerede administrativt vil være taget stilling til spørgsmålet om prøveløsladelse, ikke vil være omfattet af lovens § 1, nr. 2, og § 3, nr. 10.

Det foreslås i *stk. 4*, at § 3, nr. 8, finder anvendelse, når afsoningen vedrører fængselsstraf, der helt eller delvist er idømt efter lovens ikrafttræden.

Det vil indebære, at afsoning på egen bopæl med fodlænke af fængselsstraf hidrørende fra flere domme i givet fald vil skulle tillades og afvikles efter de nye regler, hvis blot én af fængselsstraffene er idømt efter lovens ikrafttræden.

Til § 15

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale anvendelsesområde.

Det foreslås, at lovens §§ 1-8 og §§ 10-13 ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

De foreslåede ændringer af straffeloven, jf. lovforslagets § 1, vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, idet Færøerne pr. 1. marts 2010 har overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område, mens der for Grønland gælder en særlig kriminallov.

De foreslåede ændringer af retsplejeloven, jf. lovforslagets § 2, vil heller ikke finde anvendelse for hverken Færøerne eller Grønland, da Færøerne og Grønland har egne retsplejelove.

De foreslåede ændringer af straffuldbyrdelsesloven, jf. lovforslagets § 3, vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, idet der for Færøerne gælder en særlig straffuldbyrdelseslov, mens de gældende regler om fuldbyrdelse af straf i Grønland er reguleret af kriminallov for Grønland.

Lovforslagets § 9 ændrer lov om sikkerhed ved bestemte idrætsbegivenheder. Ændringen indebærer, at en henvisning til straffelovens § 119 b om angreb med genstande mod personer i offentlig

tjeneste eller hverv udgår som følge af, at sådanne overtrædelser fremover vil være omfattet af straffelovens § 119 om bl.a. vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv, jf. herved lovforslagets § 1, nr. 8 og 12. Hovedloven indeholder en uudnyttet hjemmel til ved kongelig anordning at sætte loven med senere ændringer, herunder lovforslagets § 9, i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis de færøske og grønlandske forhold tilsiger. Der vurderes ikke behov for at indsætte hjemmel til, at § 9 ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland, idet den uudnyttede hjemmel i hovedloven vurderes tilstrækkelig.

Lovforslagets § 10 indebærer tilsvarende, at en henvisning til straffelovens § 119 b i udlændingeloven udgår. Udlændingeloven er ved kongelig anordning sat i kraft for Færøerne og Grønland og indeholder ikke en henvisning til en sådan bestemmelse. Der vurderes derfor ikke behov for at indføre hjemmel til, at lovforslagets § 10 ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland.

De øvrige foreslåede ændringer (lovforslagets §§ 4-8 og 11-13) vil ikke gælde for og vil ikke kunne sættes i kraft for Færøerne og Grønland, da de love, der foreslås ændret, ikke gælder for og ikke kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Tabel TabelT	*Lovforslaget*
	§ 1 I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1145 af 5. november 2024, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 735 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:
§ 40 a. Når halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået, kan justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, ud over de i § 38, stk. 2, nævnte tilfælde beslutte, at den dømte skal løslades på prøve, hvis hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det, og 1) den dømte har ydet en særlig indsats for ikke på ny at begå kriminalitet, herunder ved at deltage i behandlingsforløb, uddannelsesforløb, arbejdstræning eller arbejde, eller 2) --- *Stk. 2-7.* ---	**1.** I *§ 40 a, stk. 1,* ændres »hvis hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det« til: »når hensynet til retshåndhævelsen skønnes ikke at tale imod det«.
§ 41. Når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, afgør justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, om den dømte skal løslades på prøve. *Stk. 2-8.* ---	**2.** I *§ 41, stk. 1,* ændres »12 år« til: »20 år«.

§ 79 c. Den, som idømmes fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse af §§ 119, 119 b, 123, 134 a, 191, 192 a, og 216, § 225, jf. § 216, § 232, § 244, stk. 1, §§ 245 og 246, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1, og §§ 266, 288 og 291, af lovgivningen om euforiserende stoffer, af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller af lovgivningen om knive og blankvåben, kan ved dommen gives opholdsforbud efter stk. 2. *Stk. 2-8.* ---	**3.** I *§ 79 c, stk. 1*, udgår »119 b,«.
§ 81 a. Den straf, der er foreskrevet i denne lovs §§ 119, 119 b, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288 kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes knive og blankvåben m.v. eller skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180. *Stk. 2 og 3.* ---	**4.** I *§ 81 a, stk. 1*, udgår »119 b,«.

§ 81 c. Den straf, der er foreskrevet i denne lovs §§ 119, 119 b, 123, 132 a, 132 b, 134 a og 181, § 244, stk. 1, § 244, stk. 1, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 266, § 285, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a og 281, § 286, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a og 281, § 287, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a og 281, og §§ 288, 291, 293 og 293 a eller i lovgivningen om euforiserende stoffer, lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller lovgivningen om knive og blankvåben, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen er begået inden for en skærpet strafzone udpeget i medfør af § 6 a, stk. 1, 1. pkt., i lov om politiets virksomhed. *Stk. 2.* ---	**5.** I *§ 81 c, stk. 1*, udgår »119 b,«.
§ 119. Den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i	**6.** I *§ 119, stk. 1, 1. pkt.,* ændres »Den« til: »Med bøde eller fængsel indtil 8 år straffes den«, og », straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år« udgår. **7.** I *§ 119, stk. 1, 1. pkt.,* ændres »hvem det« til: »som det«.

umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid. *Stk. 2 og 3.* ---	
	8. I *§ 119* indsættes efter stk. 3 som nyt stykke: »*Stk. 4.* Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået med genstande.« Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.
Stk. 4 og stk. 5. ---	
§ 119 a. Den, som krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. *Stk. 2.* Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.	**9.** I *§ 119 a, stk. 1,* ændres »som« til: »der«. **10.** I *§ 119 a, stk. 1*, ændres »krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende« til: »uberettiget kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer en af de i § 119 nævnte personer«. **11.** I *§ 119 a* indsættes efter stk. 1 som nyt stykke: »*Stk. 2*. Ved dom for overtrædelse af stk. 1 finder § 271 tilsvarende anvendelse.« Stk. 2 bliver herefter stk. 3. **12.** *§ 119 a, stk. 2,* der bliver stk. 3, ophæves.

§ 119 b. Den, der med genstande angriber nogen af de i § 119 nævnte personer, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid. *Stk. 2.* Øves der vold, der er omfattet af stk. 1, mod en person, der er ansat i en af kriminalforsorgens institutioner, kan straffen forhøjes indtil det dobbelte.	**13.** *§ 119 b* ophæves.
§ 120. De i § 119 og § 119 b foreskrevne straffe finder, når de dér nævnte handlinger iværksættes ved hjælp af opløb, anvendelse på dem, der anstifter til eller leder opløbet, og på de deltagere, som undlader at efterkomme øvrighedens lovlig forkyndte påbud til mængden om at skilles.	**14.** I *§ 120* udgår »og § 119 b«.
§ 123. Den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang efter § 260, trusler efter § 266 eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten,	**15.** I *§ 123, stk. 1,* ændres »Den« til: »Med bøde eller fængsel indtil 8 år straffes den«, og », straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år« udgår.

straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år. *Stk. 2.* ---	
§ 216. --- *Stk. 1-3.* --- *Stk. 4.* Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen.	**16.** I *§ 216, stk. 4,* ændres »der er forbundet med lovovertrædelsen« til: »som lovovertrædelsen indebærer«.
§ 235. Den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år eller materiale, som må ligestilles hermed, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter. *Stk. 2.* Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år eller materiale, som må ligestilles hermed, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.	**17.** I *§ 235, stk. 1,* ændres »2 år« til: »4 år«. **18.** I *§ 235, stk. 2,* ændres »1 år« til: »2 år«.

Stk. 3. ---	
§ 241. Den, som uagtsomt forvolder en andens død, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 10 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette som en særligt skærpende omstændighed.	**19.** I *§ 241, 1. pkt.,* indsættes efter »en andens død,«: » uden at forholdet er omfattet af § 241 a,«. **20.** *§ 241, 2. pkt.,* ophæves.
	21. Efter § 241 indsættes: **»§ 241 a.** For trafikdrab straffes med fængsel indtil 10 år den, der uagtsomt forvolder en andens død i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.«
§ 244. Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år. *Stk. 2.* ---	**22.** I *§ 244, stk. 1,* ændres »Den« til: »Med bøde eller fængsel indtil 3 år straffes den«, og », straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år« udgår. **23.** I *§ 244, stk. 1,* ændres »øver« til: »udøver«.
§ 245. Den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal	

eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed. Det skal endvidere betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis legemsangrebet eller mishandlingen er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand. *Stk. 2.* ---	**24.** I *§ 245, stk. 1, 1. pkt.,* ændres »6 år«, til »8 år«
§ 245 a. Den, der ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.	**25.** I *§ 245 a* ændres »6 år«, til »8 år«
§ 246. Har et legemsangreb omfattet af § 245 eller § 245 a været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.	**26.** I *§ 246* ændres »Har« til: »Straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis«, efter »§ 245 a« indsættes: »har«, og », kan straffen stige til fængsel i 10 år« udgår.
§ 247. Begås nogen af de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 243-246, af en person, der tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb, for psykisk vold eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig	**27.** I *§ 247, stk. 1,* ændres »de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 243-246,« til: »lovovertrædelserne nævnt i §§ 243-246«.

vold, kan straffen forhøjes med indtil det halve. *Stk. 2.* ---	
§ 249. Den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette som en særligt skærpende omstændighed.	**28.** *§ 249, 2. pkt.,* ophæves. **29.** I *§ 249* indsættes som *stk. 2:* *»Stk. 2.* Det anses som en særligt skærpende omstændighed efter stk. 1, hvis forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser.«
§ 252. ---	**30.** I *§ 252* indsættes efter stk. 1 som nyt stykke: *»Stk. 2.* Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået i forbindelse med overtrædelse af færdselsloven.« Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der på hensynsløs måde forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom. *Stk. 3.* ---	**31.** I *§ 252, stk. 2,* der bliver stk. 3, indsættes efter »På samme måde«: » som i stk. 1«.
§ 264 d. Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, som uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person. *Stk. 2.* ---	**32.** I *§ 264 d, stk. 1,* ændres »6 måneder« til: »1 år«.
	§ 2 I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1160 af 5. november 2024, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 735 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:
§ 741 a. I sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens §§ 118 c-118 i, § 118 j, jf. §§ 118 c-118 i, § 118 l, § 119, § 119 b, § 123, § 210, §§ 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, §§ 231 og 232, § 237, jf. § 21, §§ 242-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 b eller § 288, beskikker retten en advokat for den, der er forurettet ved	**1.** I *§ 741 a, stk. 1,* og *stk. 3, 1. pkt.,* udgår »§ 119 b,«. **2.** I *§ 741 a, stk. 1,* og *stk. 3, 1. pkt.,* ændres »§ 252, stk. 2,« til: »§ 252, stk. 3,«.

lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det, jf. dog stk. 2 og 3. *Stk. 2.* --- *Stk. 3.* I sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 119 b, § 123, §§ 217-220, § 222, stk. 1, § 223, stk. 2, §§ 231 og 232, § 237, jf. § 21, §§ 242-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 b eller § 288 kan beskikkelse af advokat dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Det samme gælder i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 225, jf. §§ 217-220, § 222, stk. 1, eller § 223, stk. 2.	
§ 747. --- *Stk. 2.* --- *Stk. 3.* Retsmøde med henblik på at sikre bevis kan endvidere afholdes efter anmodning, hvis 1) sigtede er varetægtsfængslet, herunder i isolation, 2) sikringen af bevis vil kunne få betydning for spørgsmålet om varetægtsfængslingens eller isolationens ophævelse og 3) væsentlige praktiske hensyn ikke taler imod. *Stk. 4.* ---	**3.** I *§ 747, stk. 3,* ændres »kan endvidere« til: »skal«.
§ 762. --- *Stk. 2.* En sigtet kan endvidere varetægtsfængsles, når der	

foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at han har begået 1) --- 2) en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 b, § 123, § 124 a, stk. 1, jf. § 79 a, stk. 1, eller § 79 b, stk. 1, § 134 a, § 192 a, stk. 2, § 218, § 222, § 225, jf. § 216, stk. 2, § 218 eller § 222, § 235, stk. 1, §§ 242-246, § 250, § 252, en overtrædelse af straffelovens § 232 over for et barn under 15 år eller overtrædelse af et forbud meddelt af politiet i medfør af lovgivningen om politiets virksomhed til en person, der har udvist en særlig utryghedsskabende adfærd eller ved sin adfærd bidraget til at skabe særlig utryghed, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod. *Stk. 3.* ---	**4.** I *§ 762, stk. 2, nr. 2,* udgår »§ 119 b, «.
§ 765. --- *Stk. 2.* Retten kan således bestemme, at sigtede skal 1-6) --- 7) stille en af retten fastsat økonomisk sikkerhed for sin tilstedeværelse ved retsmøde og ved fuldbyrdelse af en eventuel dom. *Stk. 3-7.* ---	**5.** I *§ 765, stk. 2, nr. 7,* ændres »dom.« til: »dom eller«. **6.** I *§ 765, stk. 2,* indsættes som *nr. 8*: »8) tage ophold på egen bopæl under intensiv overvågning og

	kontrol efter reglerne fastsat i medfør af stk. 8.« **7.** I *§ 765* indsættes som *stk. 8*: »*Stk. 8.* Justitsministeren fastsætter regler om ophold på egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol i medfør af stk. 2, nr. 8, herunder om egnethedsvurdering, vilkår, tilsyn og kontrol, klageadgang m.v.«
§ 768 a. --- 1) 6 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller 2) 1 år, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover. *Stk. 2 og 3.* ---	**8.** I *§ 768 a, stk. 1, nr. 1,* ændres »6 måneder« til: »5 måneder«. **9.** I *§ 768 a, stk. 1, nr. 2,* ændres »1 år« til: »10 måneder«.
§ 792 a. --- *Stk. 2.* Legemsundersøgelse af en sigtet må kun foretages, såfremt 1) der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller i en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 5, eller § 249, 1. led, og 2) ---	**10.** I *§ 792 a, stk. 2, nr. 1,* ændres »§ 249, 1. led,« til: »§ 249, stk. 1, 1. led,«.

§ 792 b. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 792 a, stk. 1, nr. 2, og stk. 2, kan optagelse af fingeraftryk og personfotografi samt udtagelse af spyt- eller blodprøve med henblik på senere identifikation endvidere foretages, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller for en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2. *Stk. 2.* ---	**11.** I *§ 792 b, stk. 1,* udgår », eller for en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2«.
§ 843 a. Retten skal fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Hovedforhandlingen skal berammes hurtigst muligt og så vidt muligt inden for 2 uger fra anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten og til et sådant tidspunkt, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid. Er sigtede varetægtsfængslet, skal hovedforhandlingen gennemføres hurtigst muligt. *Stk. 2.* Det påhviler anklagemyndigheden og forsvareren at tilrettelægge deres virke på en sådan måde, at sagen kan gennemføres inden for rimelig tid.	**12.** I *§ 843 a, stk. 1, 3. pkt.,* ændres »gennemføres hurtigst muligt« til: »begynde og gennemføres hurtigst muligt efter anklagemyndighedens indlevering af anklageskrift til retten«. **13.** I *§ 843 a, stk. 2,* indsættes efter »tid«: » eller, hvis sigtede er varetægtsfængslet, hurtigst muligt«.
§ 997. --- *Stk. 2 og 3* ---	

	14. I *§ 997* indsættes som *stk. 4-9:* »*Stk. 4.* Krav på sagsomkostninger, der pålægges ved dom, forfalder først for følgende domfældte på det i stk. 5 nævnte tidspunkt 1) Domfældte der var fyldt 15 år, men var yngre end 25 år på gerningstidspunktet for et eller flere af de forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger. Dette gælder dog ikke domfældte, der i dommen a) alene er straffet med bøde, b) er idømt 6 måneders fængsel eller derover eller forvaring efter straffelovens § 70, c) er dømt for overtrædelse af straffelovens § 245 eller d) er idømt fængselsstraf fastsat efter straffelovens § 81 a, jf. dog stk. 7. 2) Domfældte der var fyldt 25 år på gerningstidspunktet for forhold, for hvilke der er afsagt dom med pålæg om sagsomkostninger. Dette gælder dog ikke, hvis domfældte tidligere er idømt fængselsstraf, en foranstaltning efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74. Nr. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. 3) Domfældte der i øvrigt opfylder betingelserne i nr. 1, dog således at dommen med pålæg om

	sagsomkostninger er afsagt i perioden fra den 1. februar 2010 til og med den 31. januar 2026, hvis domfældte ansøger om bortfald af de resterende sagsomkostninger i den periode, som fastsættes i henhold til stk. 8. *Stk. 5.* Krav på sagsomkostninger bortfalder, hvis anklagemyndigheden i en periode på 5år ikke har anmodet retten om fremstilling af den pågældende i grundlovsforhør, eller indleveret anklageskrift eller retsmødebegæring mod den pågældende til retten for et nyt strafbart forhold begået i perioden, hvorved den pågældende idømmes en ubetinget fængselsstraf, foranstaltninger efter straffelovens § 68 med en længstetid på 5 år eller uden længstetid, forvaring efter straffelovens § 70 eller ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. Er de i pkt. 1 nævnte begivenheder ikke indtrådt inden en periode på 5 år, bortfalder krav på sagsomkostninger. *Stk. 6.* Perioden i stk. 5 regnes fra følgende tidspunkter: 1) Fra løsladelse ved ubetinget fængselsstraf eller den ubetingede del af fængselsstraf efter straffelovens § 58. Ved prøveløsladelse regnes perioden dog fra dette tidspunkt. Ved benådning regnes tidsperioden fra tidspunktet for afgørelsen om benådning.

	2) Fra endelig dom ved betinget fængselsstraf, ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a eller foranstaltninger efter straffelovens § 68. 3) Fra tidspunktet for afgørelsen om, at ansøgeren opfylder betingelserne i stk. 4, nr. 3. *Stk. 7.* Stk. 4, nr. 1, litra d, finder ikke anvendelse, hvis den dømte senest på tidspunktet for løsladelsen eller prøveløsladelsen har deltaget på aktiv og tilfredsstillende vis i et program fastsat af kriminalforsorgen med henblik på at forebygge ny ligeartet kriminalitet. *Stk. 8.* Rigspolitiet fastsætter nærmere regler om indgivelse af ansøgning, herunder ansøgningsperioden efter stk. 4, nr. 3. *Stk. 9.* Afgørelser, der træffes efter stk. 4, 5 og 7, kan ikke påklages til højere administrativ myndighed.«
	§ 3 I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 201 af 28. februar 2023, som ændret senest ved lov nr. 727 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:
§ 14. Kriminalforsorgen skal ved en beregning af straffetiden fastlægge 1 og 2) --- 3) tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af	

12 år af en straf af fængsel på livstid, jf. straffelovens § 41, stk. 1. *Stk. 2 og 3.* --- **§§ 15-79. ---** **§ 80.** Såfremt den straf, der fuldbyrdes, giver mulighed for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, skal afgørelsen om prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af to tredjedele af straffen. Ved spørgsmål om prøveløsladelse efter straffelovens § 41 skal afgørelsen om prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af 12 år af straffen af fængsel på livstid. *Stk. 2.* ---	**1.** I *§ 14, stk. 1, nr. 3,* og *§ 80, stk. 1, 2. pkt.,* ændres »12 år« til: »20 år«.
§ 50 a. Kriminalforsorgen bestemmer, om indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol eller til udslusningsfængsel, jf. dog stk. 5 og 6, når 1) en tredjedel af straffen er udstået, 2) der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen og 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationering.	**2.** I *§ 50 a, stk. 1,* ændres »jf. dog stk. 5 og 6« til: »jf. dog stk. 7 og 8,«. **3.** I *§ 50 a, stk. 1, nr. 1,* ændres »en tredjedel« til: »en fjerdedel«, og efter »udstået,« indsættes: »jf. dog stk. 2,«.

	4. I *§ 50 a* indsættes efter stk. 1 som nyt stykke: *»* Den tidsmæssige betingelse i stk. 1, nr. 1, udgør en tredjedel for indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder for overtrædelse af straffelovens §§ 114, 114 a, 119, 123, 180, 222, 237, 244-246, 250, 252, 260 eller 260 a, § 261, stk. 1 eller 2, eller §§ 262 a, 262 b, 266, 281 eller 288.« Stk. 2 bliver herefter stk. 3. **5.** I *§ 50 a, stk. 2,* der bliver stk. 3, ændres »8 måneder« til: »10 måneder«.
Stk. 2. Udstationering efter stk. 1 kan tidligst ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse.	**6.** I *§ 50 a, stk. 2,* der bliver stk. 3, indsættes som *2. pkt.:* »For indsatte, der kan udstationeres, når en tredjedel af straffen er udstået, jf. stk. 2, kan udstationering efter stk. 1 dog tidligst ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse.« **7.** I *§ 50 a* indsættes efter stk. 2, der bliver stk. 3, som nyt stykke: *»Stk. 4*. Kriminalforsorgen kan i særlige tilfælde dispensere fra de tidsmæssige betingelser i stk. 1, nr. 1, og stk. 3, 1. pkt. Kriminalforsorgen kan ligeledes dispensere fra den tidsmæssige betingelse i stk. 2, om, at en tredjedel af straffen skal være udstået, og den tidsmæssige betingelse i stk. 3, 2. pkt.« Stk. 3-7 bliver herefter stk. 5-9.

Stk. 3-7. ---	
§ 78 a. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan efter ansøgning fra personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 6 måneder, meddele tilladelse til, at straffen udstås på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter reglerne i lovens §§ 78 b-78 f, jf. dog stk. 2 og 3. *Stk. 2.* Tilladelse efter stk. 1 kan ikke meddeles personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 14 dage for overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, medmindre straffen tillige er idømt for overtrædelse af anden lovgivning og den eller de skete overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ikke har været af væsentlig betydning for straffens længde. *Stk. 3 og 4.* ---	**8.** I *§ 78 a, stk. 1,* ændres »6 måneder« til: »1 år«. **9.** I *§ 78 a, stk. 2,* indsættes som *2. pkt.:* »Det samme gælder for personer, der er idømt fængselsstraf på over 6 måneder for overtrædelse af straffelovens §§ 119, 123, 180, 222, 244-246, 250, 252, 260 eller 260 a, § 261, stk. 1 eller 2, eller §§ 262 a, 262 b, 266, 281 eller 288.«
§ 112. Endelige administrative afgørelser kan inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af	

denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om 1-5) --- 6) en afgørelse efter § 80 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, eller om nægtelse af prøveløsladelse efter straffelovens § 41, når 14 år af straffen af fængsel på livstid er udstået, 7-9) ---	**10.** I *§ 112, nr. 6,* ændres »14 år« til: »22 år«.
	§ 4 I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024, som ændret ved § 1 i lov nr. 1467 af 10. december 2024 og § 1 i lov nr. 695 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:
§ 73. --- *Stk. 2-4.* --- *Stk. 5.* Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. *Stk. 6 og 7.* ---	**1.** I § *73, stk. 5,* indsættes som *2. pkt.:* »Tilsynsmyndigheden kan herunder påbyde, at ulovlige indretninger fjernes, at ulovligt fjernede indretninger bringes tilbage, og at den hidtidige tilstand reetableres.«
§ 89. --- *Stk. 2.* Straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov	

uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er 1) voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1 og § 2, eller fremkaldt fare derfor eller 2) --- *Stk. 3 og 4.* --- *Stk. 5.* Ved udmåling af bødestraf skal der lægges vægt på, om der ved overtrædelsen er voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1 og § 2, eller fremkaldt fare derfor. Det er en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv. *Stk. 6-10.* ---	**2.** I *§ 89, stk. 2, nr. 1,* ændres »tilsigter« til: »har til formål«. **3.** I *§ 89, stk. 5, 1. pkt.,* ændres »tilsigter« til: »har til formål«.
	§ 5 I lov om jagt og vildtforvaltning, jf. lovbekendtgørelse nr. 639 af 26. maj 2023, som ændret ved § 12 i lov nr. 322 af 2. april 2024 og § 3 i lov nr. 654 af 11. juni 2024, foretages følgende ændringer:
§ 54. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der 1) overtræder § 3, stk. 1, § 4, stk. 1, § 6 a, § 7, § 8, § 9, § 10, stk. 1, § 13, § 16, stk. 1, § 17, § 18, stk. 1, 2 og 6, 2. pkt., § 19, § 22, § 23, stk. 1-3, § 24, § 25, § 26, § 28, stk. 1, § 30, § 31, § 39, § 44, stk. 1, § 48, stk. 1, eller § 55, stk. 3,	**1.** I *§ 54, stk. 1, nr. 1*, udgår »§ 3, stk. 1,« og »§ 6 a, § 7,«.

2-9) --- *Stk. 2.* Straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er 1) voldt betydelig skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1, stk. 1, eller fremkaldt fare derfor eller 2) --- *Stk. 3-8.* ---	**2.** I *§ 54, stk. 1*, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer: »2) overtræder § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7,« Nr. 2-9 bliver herefter nr. 3-10. **3.** I *§ 54, stk. 2, nr. 1,* ændres »tilsigter« til: »har til formål«.
§ 55. Ved dom for forsætlig overtrædelse af de regler, der er nævnt i § 54, stk. 1 og 3, kan der ske frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn, hvis det begåede forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke fremtidig vil udøve jagt på forsvarlig måde. Det samme gælder ved dom for forsætligt under jagt at have forvoldt skade på anden person eller fare herfor samt ved dom for forsætligt dyrplageri efter dyreværnslovgivningen. *Stk. 2 og 3.* ---	**4.** I *§ 55, stk. 1,* indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum: »Ved vurderingen af, om der skal ske frakendelse af retten til at have eller erhverve jagttegn, skal der lægges særlig vægt på, om der er sket en forsætlig overtrædelse af § 3, stk. 1, § 6 a eller § 7.«

	§ 6 I lov nr. 603 af 12. juni 2013 om Offerfonden, som ændret ved § 4 i lov nr. 739 af 25. juni 2014 og § 3 i lov nr. 722 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:
§ 3. Til de formål, der er nævnt i § 1, yder staten et årligt tilskud til fonden. Beløb, der ikke anvendes i et finansår, kan overføres til næste finansår.	**1.** I *§ 3, 1. pkt.,* ændres »formål, der er nævnt i § 1,« til: »i § 1 nævnte formål«.
§ 4. Til det offentlige betales et bidrag på 500 kr. af den, der 1-5) ---	**2.** I *§ 4* ændres »500 kr.« til: »1.000 kr.«
	§ 7 I lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, som ændret ved § 1 i lov nr. 654 af 11. juni 2024, § 4 i lov nr. 665 af 11. juni 2024 og § 24 i lov nr. 698 af 20. juni 2025, foretages følgende ændringer:
§ 10. --- *Stk. 2.* Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 2, jf. § 1, stk. 1, nr. 5, for så vidt angår peberspray, skal det særlig anses for skærpende, hvis en overtrædelse begås af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf	

for overtrædelse af denne lov, lov om knive og blankvåben m.v., forskrifter udstedt i medfør af disse love eller straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 192 a, 216, 237, 243-246, 266 eller 288 på steder eller under omstændigheder, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter. *Stk. 3.* Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 1, stk. 1, nr. 8, og § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 8, skal det særlig anses for skærpende, hvis en overtrædelse begås af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af §§ 1 eller 2 i denne lov, §§ 1 eller 2 i lov om knive og blankvåben m.v. eller straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, §§ 119 b, 123, 192 a, 216, 237, 243-246, 266 eller 288. *Stk. 4-6.* ---	**1.** I *§ 10, stk. 2,* udgår »§ 119 b«. **2.** I *§ 10, stk. 3,* udgår »119 b,«.
	§ 8 I lov om knive og blankvåben m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 939 af 20. juli 2024, foretages følgende ændring:
§ 7. --- *Stk. 2.* Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 1 skal det særlig anses for skærpende, at gerningspersonen flere gange tidligere er straffet for overtrædelse	

af § 1. Tilsvarende gælder i tilfælde, hvor overtrædelsen af § 1 begås under skærpende omstændigheder af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 216, 237, 243-246, 266 eller 288, eller hvor kniven eller blankvåbnet m.v. ved overtrædelsen af § 1 besiddes på ungdomsskoler, på uddannelsesinstitutioner, i ungdomsklubber og i den offentlige transport. *Stk. 3-4.* ---	**1.** I *§ 7, stk. 2, 2. pkt.,* udgår »§ 119 b«.
	§ 9 I lov om sikkerhed ved bestemte idrætsbegivenheder, jf. lovbekendtgørelse nr. 1216 af 27. oktober 2015, som ændret ved § 1 i lov nr. 1721 af 27. december 2018 og § 1 i lov nr. 742 af 13. juni 2023, foretages følgende ændring:
§ 2. En person kan, når det er nødvendigt af hensyn til opretholdelse af ro og orden, meddeles generel karantæne, hvis 1) der er begrundet mistanke om, at den pågældende i forbindelse med en bestemt idrætsbegivenhed har begået en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 b, stk. 1, §§ 121, 133, 134 a eller 134 b, § 260, stk. 1, eller §§ 264, 266, 266 b, 288 eller 291, en overtrædelse, der er omfattet af	**1.** I *§ 2, stk. 1, nr. 1,* og *stk. 2,* udgår »§ 119 b, stk. 1,«.

straffelovens 25. kapitel, eller en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer, lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, lovgivningen om knive og blankvåben m.v., lovgivningen om fyrværkeri, § 32, stk. 1, i lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v. eller § 3 i bekendtgørelsen om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed mv. samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger, og 2) --- *Stk. 2.* I tilfælde, hvor den begrundede mistanke efter stk. 1, nr. 1, vedrører overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 b, stk. 1, §§ 133, 134 a, § 134 b, stk. 1, § 260, stk. 1, § 288 eller § 291, stk. 2, en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens 25. kapitel, en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer, lovgivningen om knive og blankvåben m.v. eller lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, kan der dog meddeles generel karantæne, uden at betingelsen i stk. 1, nr. 2, er opfyldt, hvis forholdets grovhed tilsiger det. *Stk. 3-7.* ---	
	§ 10 I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1009 af 2.

	juli 2024, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 756 af 20. juni 2025, foretages følgende ændring:
§ 25 a. En udlænding, som ikke har haft lovligt ophold her i landet i længere tid end de sidste 6 måneder, kan endvidere udvises, hvis 1) udlændingen uden for de i §§ 22 og 23 nævnte tilfælde er dømt for overtrædelse af § 42 a, stk. 7, 5. pkt., jf. § 60, stk. 1, hjemrejselovens § 23, stk. 1, jf. § 13, stk. 3,straffelovens §§ 119, 119 b, 243, 244, 266, 276-283 eller 290, toldlovens § 73, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, lov om våben og eksplosivstoffer eller lov om knive og blankvåben m.v. eller udlændingen over for politiet har erkendt overtrædelsen eller er pågrebet under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af det strafbare forhold, eller 2) --- *Stk. 2.* ---	**1.** I *§ 25 a, stk. 1, nr. 1,* udgår »119 b,«.
	§ 11 I lov om leje af almene boliger, jf. lovbekendtgørelse nr. 928 af 4. juli 2019, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 681 af 11. juni 2024, foretages følgende ændring:
§ 90. Udlejeren kan hæve lejeaftalen i følgende tilfælde: 1-9) ---	

10) Når lejeren eller medlemmer af lejerens husstand er idømt en ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af §§ 119, 119 b, 134 a, 180, 181, 192 a, 216, 237 eller 244-246, § 252, stk. 1, §§ 260, 266, 276 a, 281 eller 288 eller § 291, stk. 2, i straffeloven eller i medfør af § 3 i lov om euforiserende stoffer for at have besiddet euforiserende stoffer med henblik på videreoverdragelse, og når overtrædelsen er begået inden for 1 km fra den ejendom, hvor lejemålet er beliggende. Ophævelse efter 1. pkt. kan ske, selv om straffedommen ikke er endelig, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. 11-13) --- *Stk. 2-4.* ---	**1.** I *§ 90, stk. 1, nr. 10, 1. pkt.,* udgår »119 b,«.
	§ 12 I lov nr. 341 af 22. marts 2022 om leje, som ændret ved § 1 i lov nr. 1311 af 27. september 2022, § 6 i lov nr. 482 af 12. maj 2023, § 9 i lov nr. 753 af 13. juni 2023, § 4 i lov nr. 1790 af 28. december 2023 og § 1 i lov nr. 1795 af 28. december 2023, foretages følgende ændring:

§ 182. Udlejeren kan hæve lejeaftalen i følgende tilfælde, jf. dog § 183: 1-9) --- 10) Når lejeren eller medlemmer af lejerens husstand er idømt en ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af §§ 119, 119 b, 134 a, 180, 181, 192 a, 216, 237 eller 244-246, § 252, stk. 1, §§ 260, 266, 276 a, 281 eller 288 eller § 291, stk. 2, i straffeloven eller i medfør af § 3 i lov om euforiserende stoffer for at have besiddet euforiserende stoffer med henblik på videreoverdragelse, og når overtrædelsen er begået inden for 1 km fra den ejendom, hvor lejemålet er beliggende. 11-13) --- *Stk. 2 og 3.* ---	**1.** I *§ 182, stk. 1, nr. 10,* udgår »119 b,«.
	§ 13 I lov nr. 1705 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som ændret bl.a. ved § 6 i lov nr. 897 af 21. juni 2022 og senest ved § 3 i lov nr. 734 af 20. juni 2025, foretages følgende ændring:
§ 2. Loven finder anvendelse for unge i alderen 15 til 17 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er	

1) idømt fængselsstraf for overtrædelse af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 og 26 og straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 180, 216-225, 266, 281 og 288 eller 2) --- *Stk. 2.* Loven finder tillige anvendelse for børn og unge i alderen 10 til 14 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er 1) mistænkt for overtrædelse af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 og 26 og straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 180, 216-225, 266, 281 og 288 eller 2) ---	**1.** I *§ 2, stk. 1, nr. 1,* og *stk. 2, nr. 1,* udgår »119 b,«.